Jaarrekening 2024
Gemeente Lingewaard

Flynth Audit B.V.
geheel document digitaal
gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
J.H. 2-7-2025

Inhoud

Algemeen 5
Aanbieding 6
Cijfers 2024 In één oogopslag 9
Financiën 10
Overzicht resultaat 2024 10
Leeswijzer 13
Programma's 15
1. Veiligheid 16
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 20
3. Economie 25
4. Onderwijs 31
5. Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie 35
6. Sociaal domein 41
7. Volksgezondheid en milieu 54
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 61
9. Bestuur en ondersteuning 69
Paragrafen 82
Paragraaf 1 Lokale heffingen 83
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 98
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 106
Paragraaf 4 Financiering 112
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 117
Paragraaf 6 Verbonden partijen 125
Paragraaf 7 Grondbeleid 136
Paragraaf 8 Klimaat, Energie en Circulariteit 149
Paragraaf 9 Openbaarheid 156
Jaarrekening 157
Balans met toelichting 158
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2024 188
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 189
Algemene dekkingsmiddelen, vpb en onvoorzien 191
Overhead 194
Rechtmatigheidsverantwoording 195
Taakvelden baten en lasten 197
SiSa bijlage voor specifieke uitkeringen 200

Bijlagen....227
Samenstelling gemeentebestuur....228
Kerngegevens....231
Beleidsindicatoren....233
Overzicht personele sterkte en personeelslasten....237
Overzicht van vaste activa....239
Overzicht lopende investeringsprojecten....240
Overzicht grote investeringsprojecten....251

Algemeen

Aanbieding

Beste leden van de raad,

Graag bieden we u de Jaarstukken 2024 aan. Hierin leggen we verantwoording af over de uitvoering van het beleid en de bijbehorende besteding van de financiële middelen. We bevinden ons in de tweede helft van de coalitieperiode, waarin de uitvoering van coalitieakkoord in volle gang is. In deze aanbieding geven we eerst een impressie van enkele inhoudelijke resultaten. Daarna besteden we aandacht aan het financieel resultaat.

Impressie inhoudelijke resultaten
In 2024 hebben we een aantal belangrijke stappen gezet in het behalen van onze doelen. Hieronder een greep uit alle behaalde resultaten in 2024. In de verschillende programma's van deze jaarstukken vindt u een uitgebreider overzicht.

Een sterke sociale basis
Binnen het sociaal domein investeerden we verder in de versterking van de sociale basis, met een focus op preventie, laagdrempelige voorzieningen en het bouwen van sociale netwerken. Deze ontwikkeling draagt bij aan de beheersbaarheid van de kosten binnen het sociaal domein, bijvoorbeeld bij jeugdzorg.

Ook zetten we verdere stappen in de investeringen in de voorzieningen voor sport en cultuur, die ook van groot belang zijn voor een sterke sociale basis. Voorbeelden hiervan zijn de planvorming voor een MFA in Haalderen en de opening van het vernieuwde Sociaal Kultureel Centrum De Leemhof in Gendt. Hier brachten we verschillende voorzieningen samen tot één ontmoetingsplaats.

Onderwijs
We zetten belangrijke stappen in de uitvoering van ons Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Zo besloot u dat IKC de Doornick in Doornenburg in de Martinuskerk wordt gerealiseerd, hebben we de aanbesteding voor de nieuwbouw van OBC Bemmel afgerond en start de bouw in 2025.

Verbinding tussen inwoners en gemeente
Uw raad stelde de participatieverordening en het participatiebeleid vast. Hiermee legden we een eenduidige aanpak en werkwijze voor participatie vast, waarmee we de samenwerking, verbinding en betrokkenheid tussen inwoners en gemeente verder verbeterden. In het verlengde hiervan waardeerden onze inwoners de dienstverlening voor alle drie kanalen (digitaal, balie, telefonie) met een gemiddeld rapportcijfer van 8,4.

Wonen
Op het gebied van woningbouw zien we een gemengd beeld. In 2024 leverden we 245 woningen op. Ook zetten we stappen in de planfase voor de vijf grote, prioritaire woningbouwprojecten. We verbeterden met het nieuwe programma woningbouw het inzicht in de voortgang en versterkten onze regierol. Tegelijkertijd zien we in alle grote en kleine projecten stevige uitdagingen: het stikstofvraagstuk en dan met name de uitspraak van de Afdeling Raad van State van december, de beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet en de complexiteit van nieuwe wet en regelgeving.

Mobiliteit
Ook op het gebied van mobiliteit bleek het uitvoeren van het maatregelenprogramma GMP-plus complex. Planvoorbereiding vroeg veel tijd en het afstemmen van de voortgang met bijvoorbeeld Liander en Vitens veel aandacht. Met de reconstructie van de Gochsestraat werd echter ook zichtbaar hoe de inrichting van gebiedsontsluitingswegen met een maximumsnelheid van 30 km/h in de praktijk uitpakte. Met een

pragmatische oplossing vanuit de gemeenteraad verzachtten we het knelpunt bij de rotonde Karstraat/Nijverheidsstraat door fietsers een alternatief te bieden.

Klimaat en milieu
Samen met inwoners en partners zetten we verdere stappen naar een duurzamer Lingewaard. We werkten aan de Energievisie A15/Betuweroute en verkenden nieuwe vormen van opwekmethodes. Zoals waterstof bij Brick Valley en aquathermie in samenwerking met onder andere Arnhem en Rijkswaterstaat. Voor de Proef Aardgasvrije Wijken (PAW) de Zilverkamp bleek een warmtenet met de Nederrijn als bron technisch en financieel kansrijk. Deze inspanningen waren onderdeel van een meer integrale, programmatische aanpak in ons strategisch beleidsprogramma Klimaat, Energie en Circulariteit.

Financieel resultaat
De Jaarstukken 2024 laten een voordelig resultaat zien van € 2.482.000. We hadden een nadelig resultaat van € 1.795.000 begroot, wat betekent dat het verschil met de begroting € 4.278.000 is.

De voordelen zijn voornamelijk incidenteel en daar waar dit niet het geval is, zijn de voordelen al verwerkt in de Begroting 2025 en/of de Kadernota 2026. Het positieve resultaat heeft hiermee geen verlagend effect op de financiële opgave waar we voor staan vanaf 2026.

Hieronder lichten we de belangrijkste posten kort toe.

- *Stelpost prijsstijgingen en areaalvergroting, incidenteel voordeel € 1.458.000*
  In 2022 en 2023 hebben we incidenteel extra middelen ontvangen van het Rijk vanwege de uitzonderlijk hoge inflatie. Het niet-benutte deel van deze incidentele middelen van € 3 miljoen is eind 2023 via de resultaatbestemming overgeheveld naar 2024. Deze middelen waren bedoeld om eventuele prijsstijgingen in 2024 buiten de begroting op te vangen. Omdat de inflatie is afgenomen, hebben we dit budget niet volledig hoeven inzetten. Het grootste deel van de inzet in 2024 betreft de incidentele dekking van prijsstijgingen in het sociaal domein, naar aanleiding van het tarievenonderzoek. Het resterende incidentele budget bedraagt ruim € 1,4 miljoen en levert daarmee een incidenteel voordeel op in de jaarrekening 2024.
- *Kapitaallasten investeringsplan, incidenteel voordeel € 1.431.000*
  Er is sprake van een voordeel op de kapitaallasten vanuit het investeringsplan 2024 van ruim € 1,4 miljoen. Dit is een incidenteel voordeel, dat met name veroorzaakt wordt door de incidentele locatiegebonden kosten voor een aantal scholen. Deze kosten doen zich later voor dan verwacht, wat leidt tot een voordeel van bijna € 1,3 miljoen in 2024. Hiervoor stellen we een resultaatbestemming voor, aangezien deze gelden in 2025 en 2026 nodig zijn voor deze incidentele kosten.
- *Jeugdzorg, voordeel € 715.000*
  In totaal hebben we een voordeel op jeugdzorg van € 715.000. We zien met name een forse daling op het aantal jeugdigen in verblijf. In onze Begroting 2025 hebben we al rekening gehouden met een teruggang in de kosten voor jeugdzorg naar aanleiding van de door ons uitgezette 7 actielijnen, waarmee de instroom in met name de specialistische jeugdzorg terug willen brengen.
- *BUIG, voordeel € 672.000*
  In oktober ontvangen we jaarlijks de definitieve BUIG-uitkering voor het lopende jaar en de voorlopige uitkering voor het volgende begrotingsjaar. Voor 2024 is de uitkering € 672.000 hoger dan waarmee we in de begroting rekening hielden. Het structurele effect van de hogere uitkering verwerken we in de 2e Tussentijdse rapportage 2025 en de Kadernota 2026.

Meer gedetailleerde toelichtingen op de verschillen tussen de begroting en de jaarrekening vindt u bij de verschillende programma's onder 'Wat heeft het gekost?'.

We zien dat we ondanks de onzekere tijden onze risico's beheersbaar kunnen houden. Dit betekent dat we net als eerdere jaren een uitstekende weerstandsratio hebben van 4,5. Dit houdt in dat we ruim voldoende middelen hebben om risico's op te vangen als deze zich voordoen.

Afsluiting
Met deze Jaarstukken kijken we terug op een jaar waarin we voortgang hebben geboekt op verschillende terreinen. Voor de komende jaren ligt er echter een grote uitdaging om tot een sluitende begroting te komen. In de Kadernota 2026 hebben wij dit inzichtelijk gemaakt.

Lingewaard, 27 mei 2025
Burgemeester en wethouders

Cijfers 2024 In één oogopslag

In onderstaande tabel staat een overzicht van de uitgaven per programma. Hierbij staat ook het percentage van dit programma in de totale gemaakte kosten in 2024.

	Programma	Lasten x 1.000	% van totaal
1	Veiligheid	-4.782	2,9%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-12.125	7,4%
3	Economie	-5.674	3,5%
4	Onderwijs	-5.005	3,0%
5	Sport, cultuurproductie en -participatie	-14.855	9,0%
6	Sociaal domein	-66.131	40,3%
7	Volksgezondheid en milieu	-14.168	8,6%
8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	-9.280	5,7%
9	Bestuur en ondersteuning	-32.171	19,6%
	Totaal van de programma's	-164.192	100,0%

In onderstaande tabel staat een overzicht van de inkomsten per programma. Hierbij staat ook het percentage van dit programma in de totale gerealiseerde opbrengsten in 2024.

	Programma	Baten x 1.000	% van totaal
1	Veiligheid	263	0,2%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	5.510	3,3%
3	Economie	4.374	2,6%
4	Onderwijs	719	0,4%
5	Sport, cultuurproductie en -participatie	4.430	2,7%
6	Sociaal domein	20.489	12,3%
7	Volksgezondheid en milieu	12.526	7,5%
8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	8.655	5,2%
9	Bestuur en ondersteuning	109.707	65,8%
	Totaal van de programma's	166.674	100,0%

Financiën

(Bedragen x €1.000) Programma's	Rekening 2024 Baten	Lasten	Saldo	Begroting 2024 na wijziging Baten	Lasten	Saldo	Verschil Baten	Lasten	Saldo
1 Veiligheid	263	-4.782	-4.520	107	-4.583	-4.477	156	-199	-43
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	326	-11.583	-11.257	221	-12.184	-11.962	105	601	705
3 Economie	3.901	-3.515	387	934	-2.297	-1.363	2.967	-1.218	1.749
4 Onderwijs	719	-5.005	-4.285	487	-5.003	-4.517	233	-1	231
5 Sport, cultuurproductie en -participatie	2.861	-10.971	-8.111	2.842	-10.889	-8.046	19	-83	-64
6 Sociaal domein	19.438	-65.491	-46.053	17.304	-65.863	-48.559	2.135	372	2.506
7 Volksgezondheid en milieu	12.526	-13.944	-1.418	13.838	-15.585	-1.747	-1.312	1.640	328
8 Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	2.968	-9.221	-6.254	4.937	-8.050	-3.112	-1.970	-1.172	-3.141
9 Bestuur en ondersteuning	105.567	-30.133	75.434	103.788	-29.934	73.854	1.779	-199	1.580
Subtotaal programma's	*148.569*	*-154.646*	*-6.077*	*144.458*	*-154.387*	*-9.929*	*4.111*	*-259*	*3.852*
Mutaties reserves	18.105	-9.546	8.559	15.530	-7.397	8.133	2.574	-2.149	425
Resultaat	**166.674**	**-164.192**	**2.482**	**159.988**	**-161.784**	**-1.795**	**6.686**	**-2.408**	**4.278**

Overzicht resultaat 2024

Resultaat Jaarrekening 2024	
Werkelijk	2.482 V
Begroot	1.795 N
Voordelig verschil	4.278 V

In onderstaande tabel staat een overzicht van de belangrijkste afwijkingen op concernniveau. Daarbij geven we aan of het gaat om een voordeel (V) of een nadeel (N) en of de afwijking een incidenteel of structureel karakter heeft. De afwijkingen hebben we toegelicht in de programma's. Als u op het onderwerp van de afwijking klikt, gaat u naar de toelichting van de afwijking in het desbetreffende programma.

Onderwerp	Afwijking	V/N	Aard afwijking
Programma 1 Veiligheid			
Lagere vergoeding explosievenruiming en - detectie	-72	N	Incidenteel
Resultaatbestemming VGGM 2023	50	V	Incidenteel
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat			
Verkeersbeleid	55	V	Incidenteel
Kapitaallasten wegen	249	V	Incidenteel
Openbare verlichting onderhoud en energie	175	V	Structureel
	137	V	Incidenteel

Programma 3 Economie		
Geen significante afwijkingen op deze budgetten		
Programma 4 Onderwijs		
Leerlingenvervoer	109 V	Incidenteel
Onderwijsleerpakketten en meubilair	63 V	Incidenteel
Kapitaallasten onderwijshuisvesting	124 V	Incidenteel
Programma 5 Sport, cultuurproducties en cultuurparticipatie		
Renovatie 't Koelhuis	-243 N	Incidenteel
Kapitaallasten buitensportaccommodaties	52 V	Incidenteel
Opbrengst groen- en reststroken	67 V	Incidenteel
Programma 6 Sociaal domein		
Uitvoeringskosten jeugdzorg	98 V	Incidenteel
Beheer en onderhoud dorsphuizen	108 V	Incidenteel
Wijkplatforms	107 V	Incidenteel
Kinderdagverblijven	47 V	Structureel
	30 V	Incidenteel
Gemeentelijke hulp toeslagenproblematiek	96 V	Incidenteel
Uitvoering BBZ en TOZO	-61 N	Incidenteel
BUIG uitkering	672 V	Incidenteel
Armoede en schuldenbeleid	88 V	Incidenteel
Re-integratie	79 V	Incidenteel
Wmo uitvoeringskosten	137 V	Incidenteel
Hulpmiddelen WMO	82 V	Incidenteel
Huishoudelijke hulp WMO	79 V	Incidenteel
Jeugdzorg begeleiding en behandeling	-298 N	Incidenteel
Jeugdzorg pleegzorg	-89 N	Incidenteel
Jeugdzorg verblijf	1.102 V	Incidenteel
Programma 7 Volksgezondheid en milieu		
Openbare gezondheidszorg	45 V	Incidenteel
Riolering en klimaatadaptatie	-211 N	Incidenteel
Huishoudafval	-115 N	Incidenteel
Zwerfafvalprogramma	45 V	Incidenteel
Milieubeheer leges	-75 N	Incidenteel
Subsidieregeling ondersteuning energiebesparing ondernemingen	69 V	Incidenteel
Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
Plannen centrum Bemmel	73 V	Incidenteel
Advisering bestemmingsplannen	84 V	Incidenteel
Doorberekende loonkosten faciliterend grondbeleid	220 V	Incidenteel

Omgevingswet	68 V	Incidenteel
Bouwvergunningen	-399 N	Incidenteel
Asbestsanering onder bestuursdwang	-214 V	Incidenteel
Wonen	85 V	Incidenteel
Programma 9 Bestuur en ondersteuning		
Verhoging vergoeding raadsleden	-72 N	Incidenteel
Wethouderspensioenen	-598 N	Incidenteel
Leges paspoorten en identiteitskaarten	68 V	Incidenteel
Verkoop en verhuur gronden	94 V	Incidenteel
Vrijval voorziening terugkoop gronden A15	135 V	Incidenteel
Bedrijfsvoering	788 V	Incidenteel
Van Werk naar Werk	-221 N	Incidenteel
Doorberekende loonkosten	-888 N	Incidenteel
Voorziening verlofsparen	-525 N	Incidenteel
Renteopbrengst kasleningen	450 V	Incidenteel
Aanpassing doorberekening rente boekwaarden (omslagrente)	-1.048 N	Incidenteel
Gemeentefonds	318 V	Incidenteel
Kapitaallasten investeringsplan	1.431 V	Incidenteel
Stelpost prijsstijgingen en areaalvergroting	1.458 V	Incidenteel
Overige kleine afwijkingen programma 1 t/m 9	116 V	

Leeswijzer

Het college legt met deze Jaarstukken 2024 verantwoording af over de uitvoering van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid en bijbehorende budgetten in 2024.

Algemeen

In dit onderdeel is de aanbiedingsbrief opgenomen. Daarnaast vindt u de belangrijkste financiële aspecten hier terug.

Programma's

Het jaarverslag bestaat uit de programma's. Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten binnen een beleidsveld. Per programma leggen we verantwoording af aan de hand van de zogenaamde drie W-vragen:

Wat hebben we bereikt?

We gaan in op de doelen zoals die in de begroting 2024 zijn vastgesteld. Waar van toepassing hebben we ook indicatoren opgenomen. De verplichte indicatoren staan in de bijlagen in de jaarstukken.

Wat hebben we gedaan?

We leggen verantwoording af over de activiteiten zoals deze in de begroting 2024 zijn opgenomen. Daarbij geven we puntsgewijs aan wat we uitvoerden. In sommige gevallen hebben we ook een verantwoording opgenomen over aanvullende activiteiten die we in 2024 oppakten.

Wat heeft het gekost?

Ieder programma start met een financiële tabel waarin we de werkelijke lasten en baten per taakveld en kostenplaats afzetten tegen de begroting en de cijfers van het vorige jaar. Vervolgens lichten we per taakveld de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting toe. We hanteren daarbij een ondergrens van € 50.000. Baten zijn positief weergegeven, lasten negatief.

Verbonden partijen

De bijdrage van verbonden partijen aan de doelen en activiteiten is, net als in de begroting, integraal opgenomen bij de programma’s.

Paragrafen

De paragrafen zijn programmaoverstijgend. Dit betreft acht verplichte paragrafen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Openbaarheid

Daarnaast heeft de gemeenteraad een paragraaf toegevoegd: de paragraaf Klimaat, energie en circulariteit.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de formele financiële verantwoording over 2024 en bestaat uit:

- De balans met toelichting;
- Het hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen, vpb en onvoorzien;
- Het overzicht overhead;

- Het overzicht taakvelden baten en lasten;
- De SiSa-bijlagen.

Programma's

1. Veiligheid

Onder dit programma vallen taken met betrekking tot toezicht en handhaving van de openbare orde, het tegengaan van georganiseerde criminaliteit en het bevorderen van een veilige woon- en leefomgeving. Via de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) richten we ons ook op brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Wat hebben we bereikt?

Een veilige woon- en leefomgeving (doel 1).

Op basis van het door u vastgestelde Integraal Veiligheidsplan hebben we een tweejarig uitvoeringsplan opgesteld voor 2024 en 2025 waarin 51 actiepunten staan. Een tussentijdse evaluatie wees uit dat we 10 actiepunten hebben afgerond die in 2024 uitgevoerd moesten worden. Daarnaast voerden we 22 actiepunten uit die we in 2025 herhalen. De overige actiepunten staan gepland voor 2025.
We vergrootten daarmee de veiligheid en het veiligheidsgevoel. Dat deden we in nauwe samenwerking met onze samenwerkingspartners. Denk hierbij aan de politie, brandweer en het openbaar ministerie, maar ook aan buurtbemiddeling, scholen, welzijnsorganisaties en woningcorporaties.
We kregen te maken met de gevolgen van verslechterde omgangsvormen en onderlinge verharding. Gelukkig zagen we ook dat op veel onderwerpen overeenstemming bestaat en mensen elkaar vertrouwen. Onderlinge verschillen in opvattingen groeien lang niet overal. De aanpak in dergelijke vraagstukken vraagt flexibiliteit en wendbaarheid van onze medewerkers.

Weerbaarheid van inwoners en ondernemers vergroten om het risico op ondermijning en digitale criminaliteit te verminderen (doel 2).

Samen met onze partners investeerden we onder andere in meer bewustwording en weerbaarheid tegen ondermijnende en digitale criminaliteit bij inwoners en ondernemers. De kracht zit daarbij in de herhaling van de boodschap. Van het bij doel 1 genoemde uitvoeringsplan hebben 13 actiepunten betrekking op ondermijning en 10 actiepunten op digitale criminaliteit. Van deze in totaal 23 actiepunten rondden we 3 actiepunten af die enkel betrekking hadden op 2024. Daarnaast voerden we 15 actiepunten uit die we herhalen in 2025. De overige actiepunten staan gepland voor de uitvoering in 2025.
Om ondermijnende en digitale criminaliteit tegen te gaan, voerden we controles uit in het buitengebied en op bedrijventerreinen. Ook organiseerden we voorlichtingsbijeenkomsten over digitale veiligheid voor senioren en gaven we Halt lessen op scholen. Daarnaast voerden we voorlichtingsacties uit zoals een campagne van Meld Misdaad Anoniem en de inzet van de cyberbus bij het Pro College Bemmel.

Wat hebben we gedaan?

Een veilige woon- en leefomgeving (doel 1).

- Buurtbemiddeling ontving 58 meldingen. Van de 27 bemiddelbare zaken loste deze instantie er 21 op.
- Op verschillende manieren probeerden we de meldingsbereidheid bij inwoners en ondernemers te vergroten. Denk hierbij aan:
    - Diverse publicaties via sociale media en Het Gemeentenieuws;
    - Gesprekken met inwoners en ondernemers: op 7 april bij de braderie Lentekriebels in Angeren, 15 juni bij RKHVV in Huissen, 22 september Deutsche Mittag in Huissen, 11 oktober in de wijk Loovelden in Huissen en op 13 december bij de kerstmarkt in Haalderen;
    - Het ontwikkelen van een meldkaart voor ondernemers.
- Om drugs-en alcoholgebruik door jongeren/jongvolwassenen en het mogelijk afglijden in de criminaliteit te voorkomen, namen we de volgende maatregelen:
    - De straatcoaches waren meer aanwezig op straat;

- Het programma Veilig In en Om School (VIOS) startte op het OBC in Bemmel en vier basisscholen in Huissen (IKC Binnenste Buiten, Holthuus, Abacus en Sterrenbos). Op het OBC in Huissen werd VIOS voortgezet;
- Sportverenigingen ondertekenden een convenant om samen te werken in de aanpak van gebruik alcohol en drugs;
- Bij twee evenementen, carnaval bij De Valom in Huissen en bij de Kersenfeesten in Gendt, hebben we het Halt-loket ingezet;

- Ook in Lingewaard zagen we een toename van casussen waar veiligheid en zorg elkaar raken. De complexiteit van deze casussen nam toe. Dit is een landelijke trend.

Weerbare inwoners en ondernemers tegen ondermijning en digitale veiligheid (doel 2).

- We vroegen aandacht voor (digitale) criminaliteit door:
  - Diverse publicaties via sociale media, Het Gemeentenieuws en de ondernemersnieuwsbrief;
  - Drie campagnes over Meld Misdaad Anoniem;
  - Meerdere voorlichtingslessen op scholen door stichting Halt;
  - Een voorlichtingsbijeenkomst voor senioren in Bemmel (april) en in Doornenburg (oktober).
  - Een voorlichtingsvideo voor verspreiding op sociale media over de gevaren van ondermijning en het dumpen van drugsafval in het buitengebied.
- Meld Misdaad Anoniem startte een brede campagne voor alle inwoners en ondernemers in Lingewaard. Halt gaf voorlichtingslessen op scholen over verschillende vormen van ondermijning. Daarnaast maakten we een lokale video om via sociale media signalen van ondermijning in het buitengebied onder de aandacht te brengen.
- Om arbeids- en seksuele uitbuiting tegen te gaan, voerden we controles uit op massagesalons in Lingewaard. Ook deden we mee met de regionale handhavingsactie op seksadvertenties.
- De provincie gaf een tijdelijke subsidie via het project Boundaries om een hulpverlener aan te laten sluiten bij signaleringsoverleggen op scholen om seksueel ongezond gedrag te duiden. De hulpverlener maakte een plan van aanpak om seksuele uitbuiting te voorkomen. Daarnaast trainde ze lokale professionals hoe zij seksueel ongezond gedrag kunnen signaleren en hoe daarbij te handelen.
- We voerden diverse controles uit:
  - Drie integrale controles in het buitengebied (pilot leegstaande schuren agrariërs en Groene Nacht);
  - Drie integrale controles op de bedrijventerreinen Houthakker en Pannenhuis. Via project Theseus zijn alle bedrijven bezocht op Agropark 1 en 2;
  - We controleerden in totaal 70 langdurig leegstaande woningen. De controles toonden aan dat de redenen voor leegstand uiteenliepen, zoals langdurige verbouwingen, leegstand door overlijden, bewoning zonder inschrijving en onvolledige administratie. Bij één locatie stelden we tekenen van ondermijning vast.
- Samen met onze partners maakten we het criminelen zo lastig mogelijk door:
  - Een integriteitstoets bij vastgoedtransacties gebaseerd op signalen en grootte van de bedragen;
  - Een toetsing van vijf aanvragen voor een omgevingsvergunning die allemaal voldeden aan de eisen van de wet Bibob.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

1	Veiligheid	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**	**-3.300**	**-3.107**	**-3.173**
60101	Explosievendetectie en -ruiming	-242	10	-61
60102	Crisisbeheersing en Brandweer	-2.863	-2.913	-2.908
60103	Brandweerposten - Beheer & Onderh.	-195	-204	-204
1.2	**Openbare orde en veiligheid**	**-1.483**	**-1.476**	**-1.392**
60104	Uitvoering APV en Bijz. wetten	-463	-462	-444
60105	Beleid Openbare Orde & Veiligheid	-618	-613	-564
60106	Uitvoering Openbare Orde & Veiligh.	-402	-401	-384
	Totaal lasten	**-4.783**	**-4.583**	**-4.565**
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**	**231**	**67**	**67**
60101	Explosievendetectie en -ruiming	216	67	67
60102	Crisisbeheersing en Brandweer	15	0	0
1.2	**Openbare orde en veiligheid**	**31**	**40**	**40**
60104	Uitvoering APV en Bijz. wetten	31	40	40
	Totaal baten	**262**	**107**	**107**
	Saldo baten en lasten	**-4.521**	**-4.477**	**-4.459**
69801	Onttrekkingen reserves	0	0	0
69801	Toevoegingen reserves	0	0	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-4.521**	**-4.477**	**-4.459**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60101 Explosievendetectie en -ruiming De gemeenteraad stelde op 27 maart 2025 de declaratie over 2024 voor het ministerie van Binnenlandse Zaken ad € 417.409 vast. Van dit bedrag krijgen wij een bijdrage van 68% via de meicirculaire 2025. Omdat het raadsbesluit ná 31 december 2024 is genomen, kon dit niet meer in de ramingen 2024 worden verwerkt. We hebben dit wel in de realisatie verwerkt.	284 N	284 V	I
De private kosten (van zowel bedrijven als van particulieren) worden met terugwerkende kracht vanaf 2023 niet meer vergoedt door het		72 N	I

ministerie. In de jaarrekening 2023 is nog uitgegaan van volledige vergoeding (conform raadsbesluit maart 2024).			
60102 Crisisbeheersing en Brandweer Het Algemeen Bestuur van de VGGM heeft in september 2024 de resultaatbestemming over 2023 vastgesteld. Voor de programma's Veiligheid en Bevolkingszorg hebben we € 50.000 ontvangen.	50 V		I

1.2 Openbare orde en veiligheid

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Beleidsnota's

Integraal Veiligheidsplan 2024-2027
Algemene plaatselijke verordening 2024
Preventie- en Handhavingsplan alcohol gemeente Lingewaard 2021-2024

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Onder dit programma vallen alle taken die gaan over het aanleggen en onderhouden van de wegenstructuur. Inclusief voorzieningen voor fietsers, voetgangers, parkeren, straatinrichting, verkeersborden, straatverlichting, openbaar vervoerhaltes en gemeentelijke watergangen.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1 Veilige mobiliteit voor alle weggebruikers.
Het accent van de meeste gemeentelijke projecten ligt bij aanpassing van bestaande infrastructuur. Deze uitgevoerde projecten dragen bij aan de verbetering van de verkeersveiligheid en leefbaarheid voor alle weggebruikers.

Doel 2 Het bereikbaar houden van woonkernen en bedrijventerreinen.
Dit doel heeft een nadrukkelijke regionale component omdat bereikbaarheid niet plek-gebonden kan worden opgelost. Samenwerking met buurgemeenten, de Groene Metropoolregio en/of provincie is nodig. De onderzoeken en planvoorbereidingen in regionaal verband waar we aan deelnamen, dragen bij aan een betere bereikbaarheid.

Doel 3 Verduurzaming van mobiliteit en het beperken van negatieve effecten op de woonomgeving.
Met het voorbereiden en uitvoeren van meerdere infrastructurele projecten, het uitvoeren van verkeersonderzoeken, het plaatsen van openbare laadpalen, het actualiseren van de Nota Parkeernormen Lingewaard, het uitvoeren van verkeerstellingen en het deelnemen aan de Verbonden Regio werkten we stap voor stap aan het verwezenlijken van bovenstaande doelstellingen.

Wat hebben we gedaan?

Verkeersveiligheid, bereikbaarheid en verduurzaming (doelen 1, 2 en 3).
Deze doelen zijn integraal verwerkt in onze verkeersprojecten. We deden het volgende:

Projecten vanuit het Maatregelenprogramma GMP-plus in Huissen:

- Groot onderhoud bochten Karstraat.
  We stemden de geplande onderhoudswerkzaamheden af met nutspartijen (o.a. Liander en Vitens) in verband met de vervanging van de gas- en waterleidingen onder de fietspaden. Dit leidde tot de afspraak om dit project naar verwachting in de zomer van 2026 uit te voeren.
- Realisatie vrijliggende fietspaden rotonde Stadswal-Huismanstraat.
  Op deze rotonde was het behoud van een oude boom actueel. We werkten daarom een variant uit met behoud van de boom. Deze variant is samen met Veilig Verkeer Nederland voorgelegd aan de provincie als subsidieverlener, en akkoord bevonden. We presenteerden deze variant aan de omgeving. We besteden het werk in 2025 aan nadat de reconstructie Gochsestraat gereed is (zie verderop bij projecten rioolvervanging) Uitvoering gebeurt als we afspraken met de nutspartijen hebben gemaakt over het verleggen van kabels en leidingen.
- Reconstructie Bredestraat-zuid.
  We werkten een voorlopig ontwerp uit waarbij de gehele Bredestraat wordt ingericht als 30 km/u-straat (GOW30). Begin 2025 presenteerden wij het ontwerp aan de omgeving.

Voorbereiding van projecten vanuit het Maatregelenprogramma GMP-plus:

- Rotonde Van der Mondeweg (Haalderen), inclusief aansluiting ‘t Hof van Klein Baal.

We beoordeelden verschillende schetsvarianten voor het aanpassen van de rotonde en de aansluiting van de nieuwbouwwijk 't Hof van Klein Baal. Daarvoor spraken we met enkele omwonenden en ondernemers waarvan grond nodig is. Deze verkenning ronden we in 2025 af.

- Reconstructie Bredestraat - noord (Huissen).
  Deze reconstructie namen we mee bij de uitvoering van de reconstructie Bredestraat-zuid.
- Reconstructie Huismanstraat (Huissen).
  We startten de planvoorbereiding op.
- Reconstructie Papenstraat (Bemmel).
  De voorbereiding startten wij opnieuw op. We scherpten de opdrachtbeschrijving aan en voerden een parkeeronderzoek en bomentaxatie uit.

Onderzoek:

- Verkeersstudie bedrijventerrein Pannenhuis: we besluiten over eventuele vervolgstappen naar aanleiding van de resultaten van de verkeersstudie. We stelden de rapportage op en bespraken deze met de partners van de bedrijfsinvesteringszone (BIZ).
- Verkeersonderzoek fietsinfrastructuur: hieraan gaven we geen vervolg. Het onderzoek was in 2023 stilgelegd in verband met een Addendum Wegencategoriseringsplan en andere prioriteiten. Het onderzoek schuift daarom door naar 2025.
- Vormgeving kruispunt Karstraat-Stadswal-Polseweg-Gochsestraat
  De scope van dit onderzoek verbreedden wij naar aanleiding van een motie m.b.t. de mogelijkheden voor reconstructie van de Polseweg en de verkeersstudie i.v.m. woningbouwplannen. Het onderzoek rondden wij af. We onderzochten het effect van realisatie van woningbouwplannen in Huissen op de verkeersstromen c.q. -intensiteiten in verhouding tot de capaciteit van bestaande wegen. Daarmee kunnen we woningbouw- en verkeersplannen beter op elkaar afstemmen. Het informeren van de raad gebeurt in 2025.
- Monitoren vrachtverkeer Huissen en monitoren motoren op dijken.
  We voerden op circa 60 plekken verkeerstellingen uit. Vanwege meldingen over te hard rijden, monitoring van dijkwegen en vrachtverkeer, en het in beeld brengen van verkeersdrukte op projectlocaties. Ook voerden we ruim 75 fietstellingen uit. De resultaten gebruiken we bij het (jaarlijks) actualiseren van het regionaal verkeers- en milieumodel.
- Fietsroute Hortensialaan
  We startten met een verkeersonderzoek naar een veilige fietsroute tussen de rotonde Karstraat-Nijverheidsstraat via de Hortensialaan naar Huissen-Zand. Dit naar aanleiding van de motie "Gezonde lucht, veilig fietsen" uit juli 2023. Dit verkeersonderzoek is bijna gereed.
- GOW50-GOW30,
  In vervolg op het addendum Wegencategoriseringsplan deden we onderzoek gedaan naar de inpasbaarheid van de snelheidsregiems 50 km/u en 30 km/u. Dit onderzoek is nog niet afgerond.

Onderhoud met bijdragen uit GMP-budget:

- Rioolvervanging Gochsestraat (Huissen).
  Halverwege het jaar startten wij met de uitvoering het project Reconstructie Gochsestraat. Hierbij veranderen we naast de vervanging van het riool ook de weginrichting. De Gochsestraat wordt de eerste heringerichte GOW30-weg van Lingewaard. In april 2025 is dit project opgeleverd.
- Enkele onderhoudsprojecten zijn veranderd of uitgesteld waardoor de bijdrage vanuit het GMP in 2024 niet is geleverd. Dit zijn het groot onderhoud Stadsdam-Looveer, de aanpak van het kruispunt Loostraat-Keizersallee, de aanpak van het kruispunt Karstraat-Zandsedwarsstraat en de reconstructie van de Karstraat Bemmel.
- In oktober verbreedden wij een gedeelte van het fietspad van de Karstraat, nabij de rotonde Nijverheidsstraat, voor fietsers in twee richtingen. Dit naar aanleiding van de aangenomen motie "Oplossing fietspad bij rotonde Nijverheidsstraat" uit april.

Overig:

- Fietsvoorzieningen De Plak.
  We beoordeelden extra varianten n.a.v. het participatietraject. We stelden de voorkeursvariant vast. Realisatie volgt in 2026.
- We verbreedden de fietsstroken op de rotondes van de Langstraat in Gendt in combinatie met groot onderhoudswerkzaamheden aan deze rotondes.
- Openbare laadpalen.
  We plaatsten 39 laadpalen voor elektrische auto's.
- Uw raad stelde de Nota Parkeernormen Lingewaard 2024 vast.
- Met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, opgave verbonden regio participeerden wij:
  - in de opstelling van de Regionale Agenda 2025-2028
  - een Regionaal Mobiliteitsplan (RMP)
  - een maatregelenpakket A15/A12
  - planvorming van het VeluweWaalpad
  - het Programma van Eisen voor de OV-concessie van de provincie.

  De planvoorbereiding voor een snelle fietsroute tussen Huissen en Arnhem is in regionaal verband niet gestart. De twee gemeenten en de regio voeren nog overleg over dit project.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

2	Verkeer, vervoer en waterstaat	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
2.1	**Verkeer en vervoer**	**-11.493**	**-12.072**	**-11.977**
60201	Verkeersbeleid	-426	-485	-430
60202	Verkeersveiligheid uitvoering	-94	-93	-91
60203	Verkeersregelinstallaties	-45	-33	-29
60204	Bewegwijzering en bebording	-317	-362	-357
60205	Civieltechnische kunstwerken	-344	-340	-333
60206	Gladheidsbestrijding	-161	-141	-139
60207	Wegen	-8.481	-8.719	-8.715
60208	Openbare verlichting	-717	-1.047	-1.043
60209	Schoonhouden infrastructuur	-572	-554	-548
60210	Straatmeubilair	-336	-298	-292
2.2	**Parkeren**	**-91**	**-112**	**-111**
60211	Parkeren	-91	-112	-111
	Totaal lasten	**-11.584**	**-12.184**	**-12.088**
2.1	**Verkeer en vervoer**	**326**	**221**	**221**
60203	Verkeersregelinstallaties	1	0	0
60205	Civieltechnische kunstwerken	5	0	0
60207	Wegen	271	186	186
60208	Openbare verlichting	4	13	13

60210	Straatmeubilair	45	22	22
	Totaal baten	**326**	**221**	**221**
	Saldo baten en lasten	**-11.257**	**-11.963**	**-11.867**
69802	Onttrekkingen reserves	5.183	5.248	5.133
69802	Toevoegingen reserves	-542	-542	-542
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-6.616**	**-7.258**	**-7.277**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

2.1 Verkeer en vervoer

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60201 Verkeersbeleid			
Vanwege het uitstel van een definitieve uitspraak over de A15 zijn onderzoeken die horen bij de vergunningaanvraag voor de fietsroute ook uitgesteld (€ 20.000).	20 V		I
Voor een deel van de verkeersonderzoeken kon alternatieve dekking worden benut. Hierdoor is er een voordeel van € 35.000. We stellen voor om dit bedrag beschikbaar te houden voor het afronden van een uitgesteld onderzoek (fietsinfrastructuur) waar komend jaar geen andere dekking voor is.	35 V		I
60207 Wegen			
We betaalden een naheffing op de Waterschapsbelasting over voorgaande jaren.	49 N		I
Er is een voordeel van € 313.000 op de kapitaallasten door de latere oplevering van een aantal projecten (€ 185.000) en door de wijziging van de omslagrente (€ 128.000).	313 V		I
Per saldo is er een voordeel € 26.000 op toezicht. Dit is een combinatie van extra legesinkomsten van € 84.000 en extra gemaakte kosten voor dit toezicht van € 58.000. Dit is inclusief het toezicht op kabels en leidingen.	58 N	84 V	I
60208 Openbare verlichting			
De ombouw van openbare verlichting naar armaturen met LED leidden tot lagere kosten voor onderhoud en energie. Voor onderhoud betreft dit € 120.000 waarvan € 80.000 structureel. Het voordeel op het energieverbruik betreft € 95.000 en dit is volledig structureel.	80 V 40 V 95 V		S I S
Vanwege het lagere energiegebruik is ook een terugbetaling ontvangen over het voorgaande jaar (mei 23 - mei 24).	97 V		I

2.2 Parkeren

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
De uitvoering van het GMP+ is vertraagd. Omdat er nog niet wordt afgeschreven hoeft de investeringsreserve niet ingezet te worden voor dekking van de kapitaallasten. Dit betekent een nadeel op de mutaties in de reserves. De tegenhanger van dit nadeel is onderdeel van het genoemde voordeel op de kapitaallasten in taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.		64 N	I

Beleidsnota's

Gemeentelijk Mobiliteitsplan (2017)
Nota Parkeernormen Lingewaard 2024
Maatregelenprogramma GMP-plus (2021)
Netwerk laadpalen elektrisch vervoer: visie en plaatsingsbeleid (2021)
Mobiliteitsvisie Lingewaard (februari 2022)
Wegencategoriseringsplan Lingewaard (2020) en addendum (2024)

3. Economie

Onder dit programma vallen taken in verband met economische ontwikkeling en bedrijvigheid, dienstverlening aan ondernemers en economische promotie. Onder bedrijvigheid vallen bedrijven-terreinen, winkelconcentraties en het ontwikkelingsgebied voor glastuinbouw. Ook de financiële component van evenementen en toerisme (markt- en kermisgelden, toeristenbelasting) hoort hierbij.

Wat hebben we bereikt?

Een toekomstbestendige lokale economie (doel 1).
We versterkten de samenwerking binnen de regio en met ondernemers die nodig is op thema's als congestie op het energienet en verduurzaming. Ook verbeterden wij het tijdig signaleren van en anticiperen op ontwikkelingen met het beschikbaar komen van een regionaal monitoringsinstrument.

Voldoende ontwikkelruimte voor en het verduurzamen van bedrijventerreinen (doel 2).
Ook bij dit doel bleken energietransitie en netcongestie maatgevend. Voor het terrein Pannenhuis zetten wij daarop in met gezamenlijke verkenningen met ondernemers voor laadinfra en energiebesparing. Voor het terrein Agropark III is eerst duidelijkheid over energieaansluiting nodig om een besluit te kunnen nemen over het vervolg van de planologische procedure. Verduurzaming verwerkten we in regionale afspraken in het nieuwe Regionaal Programma Werklocaties (RPW).

Compacte en comfortabele winkelcentra (doel 3).
Het Huissense centrum is met de acties vanuit het centrummanagement aantrekkelijker geworden.
In Bemmel brachten we in beeld welke herstelwerkzaamheden aan de openbare ruimte nodig zijn.

Daadkrachtige dienstverlening aan ondernemers (doel 4).
Het indienen en behandelen van aanvragen bij de omgevingsdienst gebeurt nu volgens de Omgevingswet. Voor de agrarische sector kregen we meer zicht op vragen en ervaren knelpunten van deze groep ondernemers.

Meer recreatie en toerisme (doel 5).
De belevingskaart en de bewegwijzering / digitalisering van het wandelnet vergrootten de vindbaarheid van gebiedseigen informatie en wandelroutes voor zowel inwoners als bezoekers.

Versterking van NEXTgarden (doel 6).
Met een overeenkomst voor een meeting point en regiogelden voor energie groeiden de kansen voor het toekomstig functioneren van NEXTgarden als innovatie- en energie-hub.

Indicator	Meetbaar resultaat 2024	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Verbeteren ondernemersklimaat	Ranglijst MKB-vriendelijke gemeente (voorheen rapportcijfer)	+ 25 plaatsen	geen meting beschikbaar

MKB Nederland heeft na de COVID-jaren de tijd genomen om de ondernemerspeiling op een andere manier vorm te geven. Om die reden gebruikte MKB Nederland 2024 om tot een andere opzet te komen en voerde geen ondernemerspeiling uit.

Wat hebben we gedaan?

Een toekomstbestendige lokale economie (doel 1).

- We spraken met ondernemers- en winkeliersverenigingen over samenwerking bij het bij elkaar brengen van vraag en aanbod aan energie (netcongestie). Regionaal wordt gewerkt aan een instrument hiervoor. Dit is van belang bij plannen van ondernemers voor uitbreiding of nieuwbouw.
- Uw raad stelde het geactualiseerde grondstoffenbeleid vast en we hebben een startdocument voor meer circulaire economie. Met nog te formuleren pilots laten we aan ondernemers zien hoe het bevorderen van circulariteit werkt.
- In regionaal verband stelden we een Economische Monitor op. Brede Welvaart is verwerkt in deze monitor (Economische monitor). Daarmee kunnen we ons beleid beter afstemmen op onderwerpen die beleidsmatig aandacht vragen, zoals bijvoorbeeld parkeergelegenheid, bereikbaarheid per OV en dergelijke.

Voldoende ontwikkelruimte voor en het verduurzamen van bedrijventerreinen (doel 2).

- Het ontwerp bestemmingsplan) Agropark III (uit 2023) bevat verplichtingen met betrekking tot verduurzaming van bedrijventerreinen. Netcongestie zorgde echter voor onduidelijkheid over de realisatietermijn. We besloten de planologische procedure voorlopig stop te zetten en onderzoeken oplossingsrichtingen voordat we een besluit nemen over het hervatten van de planologische procedure.
- We hebben samen met ondernemers op Pannenhuis en het regionaal expertiseteam energie (REE) mogelijkheden voor laadinfra voor vrachtwagens onderzocht. Hier is misschien maatwerk mogelijk ondanks de problematiek van netcongestie. Samenwerking tussen ondernemers is dan noodzakelijk (zie hierboven onder doel 1).
- Voor de realisatie van een bedrijfsinvesteringszone (BIZ) bij het bedrijventerrein Gendt-Bemmel startten we de voorbereiding op.
- Uw raad en de Groene Metropoolregio stelden de uitgangspuntennotitie voor een nieuw Regionaal Programma Werklocaties (RPW) vast. Dit omvat ook verdere verduurzaming op bedrijventerreinen.
- Samen met ondernemers op het Looveer dienden wij een subsidieaanvraag in onder de regeling toekomstbestendige bedrijventerreinen. Deze aanvraag voor een onderzoek naar mogelijkheden voor energiebesparing is toegekend.

Regionaal is voor de logistieke sector de inhoudelijke koers vastgelegd in een Roadmap Logistiek. Ons belang hierbij betreft locaties voor laadinfra en carpoolplekken.

Compacte en comfortabele winkelcentra (doel 3).

- Centrumontwikkelingen:
  - Met betrekking tot verplaatsing van maatschappelijke functies zoals bijvoorbeeld de bibliotheek en het gebruik van De Kinkel naar De Assenburg, concludeerden we dat die verplaatsing niet haalbaar is.
  - Regionaal leverden we een koopstromenonderzoek op. Bij de omzet in onze centrumgebieden spelen supermarkten een belangrijke rol.
- Samen met Centrum Management Lingewaard (CML) voerden we de volgende activiteiten uit:
  - Vergroening van het centrum door middel van geveltuintjes (Huissen).
  - Uitbreiding parkeerplekken voor campers (Molenwei Huissen).
  - Onderzoek naar Toeristisch Informatie Punt bij museum Hof van Hessen (Huissen).
  - Voorbereiding van en overleg over activiteiten in Bemmel (sfeerverlichting, vergroening, toekomst De Assenburg, doortocht 4-daagse) en in Gendt (vergroening Julianaplein, bewegwijzering).

  Eind van het jaar trok Beleef Bemmel zich terug uit CML uit financiële overwegingen. De centrummanager blijft inzetbaar voor Huissen en Gendt.

Daadkrachtige dienstverlening aan ondernemers (doel 4).

- Samen met de Omgevingsdienst verduidelijkten wij de procedures voor aanvragen onder de Omgevingswet voor ondernemers.

- Voor de agrarische sector deden we onderzoek naar de toekomstverwachting en ervaren knelpunten. Een van de aanbevelingen betreft een vorm van ondersteuning bij bedrijfsbeëindiging. De mogelijkheden daarvoor gaan we in 2025 na. De raad informeerden we over het onderzoeksrapport.

Meer recreatie en toerisme (doel 5).

- We vonden geen exploitant voor het realiseren van een veerdienst Bemmel – Ooij voor wandelaars en fietsers. Daarmee verviel ook de reservering voor een exploitatiebijdrage. Wel breidden we het bestaande wandelnetwerk uit en zorgden voor betere bewegwijzering (met bebording en digitaal). In het seizoen besteedden wij daar in Het Gemeentenieuws aandacht aan.
- Met het waterschap maakten wij afspraken over de benodigde stappen om drie schouwpaden bij Angeren, Gendt en Huissen toegankelijk te kunnen maken.
- Voor de versterking van park Lingezegen als groen recreatief uitloopgebied stelde de parkorganisatie een toekomstvisie op. Belanghebbenden participeerden in het proces. In 2025 vindt de bestuurlijke behandeling van de toekomstvisie bestuurlijk plaats.
- Samen met Overbetuwe stelden we een belevingskaart op die voor elk huishouden beschikbaar wordt gesteld.
- We bereidden de viering van 80 jaar vrijheid in 2025 voor. De vergunning is voorbereid voor een paviljoen aan De Vergert met verhalen over WOII uit het gebied.

Versterking van NEXTgarden (doel 6).

- Het lopende programma, dat mede werd gefinancierd door de provincie Gelderland, rondden we in 2024 af.
- We voerden voor twee kavels (Bergerdensestraat en Hedera) de functie glastuinbouw door in verband met de behoefte aan ruimte voor nieuwvestiging en uitbreiding.
- Voor het functioneren als energie- en innovatie-hub zijn regiogelden toegekend. In samenhang daarmee schaalden wij de ambitie voor NEXTgarden op naar energie-positief. Dat biedt perspectief voor de energievoorziening van de bebouwde omgeving.
- We gingen een samenwerkingsovereenkomst aan met Lingezegen Energy B.V., Greenport Arnhem-Nijmegen en Glastuinbouw Nederland met als doel een ontmoetingsplek te realiseren voor kennisdeling, innovatie en ontmoeten, met als naam Meetingpoint Be.leef. Hiervoor stellen we een businesscase op. Het initiatief voor de businesscase ligt bij de ondernemers.
- Voor NEXTliving stelden we een ontwikkelstrategie vast. Op basis daarvan werken we aan deelgebieden. Voor het hele gebied van NEXTliving richten we ons op de integratie van wonen en tuinbouw in een groene omgeving.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

3	Economie	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
3.1	**Economische ontwikkeling**	**-1.180**	**-1.227**	**-1.212**
60301	Samenwerkingsverbanden	-840	-857	-853
60302	Economische ontwikkeling	-340	-370	-359
3.2	**Fysieke bedrijfsinfrastructuur**	**-1.944**	**-633**	**-617**
60304	Industrieterreinen	-1.944	-633	-617

3.3	**Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen**	**-183**	**-187**	**-175**
60305	Bedrijvenloket	-135	-135	-125
60306	Straatmarkten	-48	-52	-50
3.4	**Economische promotie**	**-207**	**-249**	**-247**
60307	Toerisme	-119	-150	-148
60308	Kermis	-88	-94	-94
60309	Economische promotie	0	-5	-5
	Totaal lasten	**-3.514**	**-2.296**	**-2.251**
3.1	**Economische ontwikkeling**	**6**	**6**	
60302	Economische ontwikkeling	6	6	0
3.2	**Fysieke bedrijfsinfrastructuur**	**3.658**	**684**	**684**
60304	Industrieterreinen	3.658	684	684
3.3	**Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen**	**19**	**20**	**20**
60306	Straatmarkten	19	20	20
3.4	**Economische promotie**	**218**	**224**	**224**
60307	Toerisme	113	104	104
60308	Kermis	105	120	120
	Totaal baten	**3.901**	**934**	**928**
	Saldo baten en lasten	**387**	**-1.362**	**-1.323**
69803	Onttrekkingen reserves	473	0	-50
69803	Toevoegingen reserves	-2.160	0	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-1.300**	**-1.362**	**-1.373**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

3.1 Economische ontwikkeling

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Bij de bouwgrondexploitatie vindt budgetbeheer plaats op basis van exploitatiebegrotingen over meerdere jaren. Bij verschuiving in de jaarschijven worden de begrotingen daarom niet bijgesteld. Deze verschuivingen kunnen wel leiden tot verschillen ten opzichte van de begrote baten en lasten. Door de verrekening met de toe- of afname van de boekwaarde is er per saldo geen verschil. De hier in de jaarrekening opgenomen toelichting is daarom beperkt tot significante afwijkingen van de bouwgrondexploitaties die geen budgettair neutraal saldo hebben voor 2024. De voortgang van de bouwgrondexploitaties lichten we toe in de paragraaf Grondbeleid.

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60304 industrieterreinen *Agropark II, Huissen* Er is een verplichte winstneming verwerkt. De winst komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.		26 V	I
Houtakker II, Bemmel Er is een verplichte winstneming verwerkt. De winst komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.		723 V	I
Bergerden, Huissen Door uitgifte van een kavel, bijstelling van uren en ontvangen exploitatiebijdragen gesloten overeenkomsten, kunnen we de verliesvoorziening verlagen. Dit bedrag komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.		1.411 V	I
Voorbereiding Agropark III Het ontwerpbestemmingsplan Agropark 3 wordt niet op korte termijn aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd. Op basis van de financiële regels moeten we de voorbereidingskosten (€ 288.000) die we tot nu maakten, afboeken. Dit dekken we door onttrekking uit de reserve grondexploitatie.	288 N		I
NEXTgarden programma In 2024 besteedden we € 10.000 aan het programma NEXTgarden (onderdeel warmtenet). In 2024 rondden we dit programma af.	10 N		I
NEXTgarden strategische visie In december 2022 is € 750.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de strategische en gebiedsvisie NEXTgarden. De uitgaven in 2024 bedroegen € 185.000 en worden conform het raadsbesluit van december 2022 gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve (zie ook de toelichting onder mutaties in de reserves programma 3) . Vanaf 2022 is € 684.000 besteed. Het restant van € 66.000 wordt in 2025 besteed.	185 N		I

3.3 Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

3.4 Economische promotie

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Op grond van de gerealiseerde resultaten is voor de grondexploitaties Agropark en Houtakker II tussentijds winst genomen. Het gaat om € 26.000 voor Agropark en € 723.000 voor Houtrakker II. De winsten voegden we toe aan de reserve grondexploitatie. Gelijksoortige voordelen behaalden we op taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.	749 N		I
Na actualisatie van de grondexploitaties blijkt dat het resultaat bij complex Bergerden positiever uitvalt. De verliesvoorziening Bergerden verlaagden we met € 1.411.000. Dit bedrag voegen we toe aan de reserve grondexploitatie. De verlaging was niet voorzien in de begroting. Gelijksoortige voordelen behaalden we op taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.	1.411 N		I
De voorbereiding van Agropark III is stopgezet. De gemaakte kosten van € 288.000 worden onttrokken aan de reserve grondexploitatie.		288 V	I
In 2024 maakten we kosten voor NEXTgarden toekomstvisie. In lijn met voorgaande jaren dekken we de uitgaven van € 185.000 uit de algemene reserve. Omdat geen onttrekking aan de reserve is begroot, ontstaat een voordeel € 185.000. Zie ook taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.	185 V		I

Beleidsnota's

Economisch beleidsplan (2022)
Recreatienota Lingewaard en Overbetuwe (april 2023)
Regionaal Programma Werklocaties 2020 - 2024
Strategische visie NEXTgarden (2021)
Gebiedsvisie NEXTgarden (2021)
Ontwikkelstrategie NEXTliving (2024)

4. Onderwijs

Onder dit programma vallen de kinderopvang, het basisonderwijs, bewegingsonderwijs, onderwijshuisvesting, voor- en vroegschoolse educatie (VVE), onderwijskansenbeleid, passend onderwijs, leerplicht, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Kinderen en jongeren ontwikkelen zich veilig en prettig gedurende hun schoolperiode
Het netwerk van ketenpartners rondom onderwijs en kinderopvang vond elkaar steeds beter. Dit dankten we met name aan de inzet van gezinscoaches van Rijnstad, jeugdartsen en -verpleegkundigen en leerplichtconsulenten. De integrale ondersteuningsstructuur voor kinderen van 4 tot 12 jaar verbeterde daardoor, mede door actualisatie van de afspraken uit 2023 hierover.

Doel 2. Goede onderwijshuisvesting
We bereidden de nieuwe huisvesting voor een viertal scholen voor.

Doel 3. Bekendheid en kennis rondom laaggeletterdheid bij professionals en inwoners vergroten om het aantal laaggeletterden te verminderen
Samen met de gemeente Overbetuwe gaven we uitvoering aan het uitvoeringsplan aanpak laaggeletterdheid 2023 - 2025. Hiermee maakten we laaggeletterdheid bespreekbaar, verruimden we het bereik van laaggeletterden en ondersteunden we daarbij passend.

Wat hebben we gedaan?

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich prettig gedurende hun schoolperiode (doel 1)

- We trainden drie nieuwe groepen pedagogisch medewerkers voor- en vroegschoolse educatie (VVE) van SKAR, Kinderopvang Zonnekinderen en Kinderopvang de Linge in planmatig en opbrengstgericht werken. Verder rondden de eerste twee groepen die in 2023 met deze training waren gestart, deze in 2024 af.
- We voerden projecten uit die de zelfredzaamheid van kinderen in het leerlingenvervoer versterken. Dit droeg bij aan het (meer) zelfstandig reizen van onze leerlingen: 35 leerlingen reisden zelfstandig met de fiets en/of het openbaar vervoer.

Goede onderwijshuisvesting (doel 2)

- We voerden de eerste termijn uit van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Het gaat daarbij om de meerjarige projecten: OBC de Heister in Bemmel, IKC Het Sterrenbos in Huissen, IKC De Vonkenmorgen in Gendt en IKC De Doornick in Doornenburg. Voor IKC De Doornick besloot uw raad in maart om de school te huisvesten in de St. Martinuskerk in plaats van vervangende nieuwbouw op dezelfde locatie. Voor basisschool de Borgwal startte, na uw besluitvorming in juni, de planvorming om de twee sterk verouderde noodlokalen te vervangen door vier nieuwe lokalen om de groei van leerlingen op te kunnen vangen.
- We startten met de actualisatie van het IHP en werkten aan een inclusief en visie gedragen IHP als kader voor toekomstige plannen voor nieuwbouw en renovatie. Hierover informeerden wij u in december.
- We werkten nu met de financiële normeringen uit het kwaliteitskader van Ruimte OK. Deze normeringen zijn hoger dan waar we tot nu toe mee rekenden en leverden daarom een financiële correctie op in de Programmabegroting 2025.

Bekendheid en kennis rondom laaggeletterden bij professionals en inwoners vergroten om het aantal laaggeletterden te verminderen (doel 3)

- De volgende activiteiten voerden we uit om laaggeletterdheid bespreekbaar te maken, meer laaggeletterden te bereiken en hen passend te ondersteunen:
  - Campagne “Tem je taalmonster”
  - Week van Lezen en schrijven
  - Samenwerking binnen het Taalnetwerk Lingewaard en Overbetuwe, met Taalexperts van RijnIJssel, met de Taalhuizen Arnhem, Veluwezoom, Liemers en Lingewaard/Overbetuwe en met taalambassadeurs
  - Uitvoering WEB-projecten Taalmaatjes en Erbij Blijven.
  - Wekelijkse informatie in Het Gemeentenieuws en wekelijks inloopspreekuur Taal in het Convent (Huissen) voor iedereen die meer wil weten over taalhulp.
  - Deelname aan lezerspanel van de gemeente Lingewaard.
- Op het gebied van taal en digitale groei werden er vanuit de verschillende vestigingen van de bibliotheek diverse activiteiten georganiseerd om inwoners beter mee te kunnen laten doen in de talige en de digitale samenleving.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

4	Onderwijs	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
4.1	**Openbaar basisonderwijs**	**-48**	**-49**	**-49**
60401	Openbaar basisonderwijs	-48	-49	-49
4.2	**Onderwijshuisvesting**	**-2.500**	**-2.379**	**-2.258**
60402	Bijzonder basisonderwijs	-134	-134	-134
60403	Onderwijshuisvesting	-2.366	-2.245	-2.124
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**-2.457**	**-2.576**	**-2.412**
60404	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.154	-1.175	-1.023
60405	Leerlingenvervoer	-1.245	-1.370	-1.359
60406	Volwasseneducatie	-58	-31	-30
	Totaal lasten	**-5.005**	**-5.004**	**-4.719**
4.2	**Onderwijshuisvesting**	**253**	**3**	**3**
60403	Onderwijshuisvesting	253	3	3
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**466**	**484**	**327**
60404	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	455	484	327
60406	Volwasseneducatie	11	0	0
	Totaal baten	**719**	**487**	**330**
	Saldo baten en lasten	**-4.285**	**-4.516**	**-4.389**
	Onttrekkingen reserves	0	0	0
69804	Toevoegingen reserves	0	0	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-4.285**	**-4.516**	**-4.389**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

4.1 Openbaar basisonderwijs

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

4.2 Onderwijshuisvesting

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60403 Onderwijshuisvesting In 2024 was in totaal € 88.000 beschikbaar voor onderwijspakketten en meubilair voor basisscholen. Dit betreft € 50.000 voor IKC Binnenstebuiten en IKC Het Sterrenbos uit 2023 en € 38.000 voor Daltonbasisschool De Borgwal uit 2024. Deze bedragen zijn beschikbaar gesteld op basis van aanvragen door de schoolbesturen. Zij hebben op basis van de leerlingenaantallen recht op deze vergoedingen. In 2024 is er voor IKC Binnenstebuiten een bedrag gedeclareerd van € 25.000. Dit betekent dat € 63.000 nog niet is gedeclareerd in 2024. Wij stellen voor om deze € 63.000 via resultaatbestemming in 2025 beschikbaar te houden voor de declaraties vanuit de schoolbesturen voor deze onderwijsleerpakketten en meubilair.	63 V		I
In 2024 startten we het actualiseren van het IHP, met ondersteuning van een extern adviesbureau. Deze ondersteuning konden we niet volledig betalen uit het beschikbare budget, wat leidt tot een nadeel van € 22.500. Daarnaast rondden we het onderzoek af voor de vestiging van IKC De Doornick in de St. Martinuskerk in Doornenburg. De kosten hiervoor bedroegen € 12.500. Tot slot maakten we € 27.000 voorbereidingskosten voor andere IHP projecten. Volgens de regelgeving mogen we deze niet activeren. Daarom zijn ze direct als last geboekt.	62 N		I
Er is een incidenteel voor- en nadeel ontstaan door de toekenning van de SUVIS-subsidie aan verschillende schoolbesturen. Het Rijk kent deze subsidie toe aan de schoolbesturen. De gemeente ontvangt de subsidie van het Rijk en betaalt deze door aan de schoolbesturen. De gemeente fungeert hierbij alleen als doorgeefluik.	246 N	246 V	I
Door de wijziging van de omslagrente zijn de kapitaallasten naar beneden bijgesteld met € 124.000.	124 V		I

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60405 Leerlingenvervoer In 2024 stimuleerden we gebruik van eigen vervoer. Dit is goedkoper dan de inzet van aangepast vervoer en leidt daarmee tot een voordeel.	109 V		I

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Beleidsnota's

Beleidsnotitie Visie Integraal Kind Centrum gemeente Lingewaard (2015)
Beleidsnota leerlingenvervoer ‘Samen kom je verder’ (2014, aangepast in 2018)
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2019)
Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij!' (2021)
Uitvoeringsplan Onderwijskansenbeleid Lingewaard (2021)

5. Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Onder dit programma vallen taken op het gebied van sport, bibliotheek, cultuur, kunst, cultureel erfgoed, monumenten en archeologie, groen & openluchtrecreatie.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Gezonde inwoners in een samenleving waarin jong tot oud mee kan doen doordat we een passend aanbod aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten bieden in de directe leefomgeving van onze inwoners.
Samen met Lingewaard Sport, Stichting Sportservice Lingewaard, Cultureel platform Clink!, sport- en cultuurcoaches, de themagroepen die uitwerking geven aan het lokale sport- en beweegakkoord en cultuurakkoord en de sport- en cultuuraanbieders, gaven we een impuls aan het sportieve en culturele leven in Lingewaard.

Doel 2. Duurzame, aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke sportaccommodaties in Lingewaard.
Met onze verrichte activiteiten vergrootten wij de aantrekkelijkheid en betaalbaarheid van onze accommodaties.

Doel 3. Natuur, biodiversiteit en landbouw verbinden en versterken.
We hebben diverse maatregelen getroffen voor het behoud en versterking van het landschap en de biodiversiteit. Dat deden we zoveel mogelijk samen met agrariërs, inwoners, natuurorganisaties en vrijwilligers. Maatschappelijke betrokkenheid vinden we belangrijk. Daarom besteedden we ook aandacht aan educatie.

Doel 4. Zorgen voor een openbare ruimte die uitnodigt tot (samen) bewegen met voldoende uitdagende speelmogelijkheden voor kinderen in alle kernen.
Mede vanuit de uitvoering van de Speelruimtevisie Lingewaard zorgden we voor een openbare ruimte die uitnodigt tot voldoende uitdagend spelen en bewegen voor kinderen in alle kernen.

Wat hebben we gedaan?

Gezonde inwoners in een samenleving waarin jong tot oud mee kan doen doordat we een passend aanbod aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten bieden in de directe leefomgeving van onze inwoners. (doel 1)

- We verbonden het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) met het sport- en beweegakkoord en het cultuurakkoord en voerden dit in samenwerking met alle betrokken partners uit.
  Vanuit het sport- en beweegakkoord leidde dit onder andere tot:
  - Beweegtesten voor senioren in alle kernen.
  - Opstart dynamic tennis in Bemmel en borging walking handbal.
  - Realisatie van beweegboxen voor het primair onderwijs.
  - Nieuwe uitgaven van het boekje ‘Sjors sportief en creatief’ met kennismakingsaanbod voor kinderen en ‘Max Vitaal’ met kennismakingsaanbod voor senioren.

  Uit het cultuurakkoord volgden deze activiteiten en projecten voor inwoners:
  - Verschillende culturele partners uit Lingewaard organiseerden in september een succesvolle UIT in Bemmel Markt. Dit bood een vol en gevarieerd programma met onder andere kunstexposities, muziek en marktkramen van culturele organisaties.
  - Een inspiratiesessie met inwoners voor de ontwikkeling van een app om historische plekken in Huissen te leren kennen.
  - Clink! zette het kunstmenu en erfgoedmenu voor alle basisschoolleerlingen in Lingewaard voort in het schooljaar 2024-2025.

- Het project ‘Is dit nu wat ik wil’. Hierbij gingen leerlingen uit groep 8 op zoek naar banen binnen de culturele sector en kregen zij een beter beeld van wat werken in de culturele sector vraagt.

- De bibliotheek in Gendt kreeg een nieuwe locatie en verhuisde naar Sociaal Kultureel Centrum De Leemhof. De nieuwe locatie droeg bij aan het huiskamergevoel en vormde een plek waar mensen kennis opdeden, aan activiteiten deelnamen en elkaar ontmoetten.
- De evaluatie van de inzet van de cultuurcoaches vanuit de uitvoering van het cultuurakkoord leverde een positief beeld op. Zowel de ambtelijke organisatie als de culturele partners in het veld zijn blij met de inzet van de cultuurcoaches.
- We actualiseerden de nota Cultureel Erfgoed samen met inwoners en erfgoedorganisaties. In gesprekken met het veld bepaalden we de belangrijkste thema's, zodat de nota goed aansluit bij lokale waarden en behoeften. In februari 2025 ligt de nota aan u ter besluitvorming voor.
- Fort Pannerden werd genomineerd voor de Erfgoedvrijwilligersprijs 2024 en was één van de twaalf finalisten van de in totaal 76 inzendingen. Dit trok in combinatie met de eerder verkozen titel ‘Mooiste Fort van Nederland', de museumjaarkaart en de eerder verworven status van Unesco werelderfgoed veel extra bezoekers.
- De coördinatie van Open Monumentendag besteedden we uit aan Clink!
- We bereidden ons, samen met tien gemeenten in de Betuwe, voor op het vieren van 80 jaar vrijheid in 2025.

Duurzame, aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke sportaccommodaties in Lingewaard. (doel 2)

- In Huissen realiseerden we twee kunstgras voetbalvelden en besteedden we de bouw van de sporthal aan bij sportpark de Blauwenburcht. De verduurzaming van de gymzalen De Abacus en Het Sterrenbos stelden we uit omdat:
  - gymzaal de Abacus vorm krijgt vanuit het nieuwe IHP.
  - de gymzaal van IKC Het Sterrenbos onderdeel is van de nieuwbouw van IKC Het Sterrenbos.
- De Design & Build-opdracht met de aannemer leverde eind 2024 een uitvoeringsplan op voor de bouw van een nieuwe sporthal bij het OBC in Bemmel. De bouw start in 2025.
- Na afronding van de noodzakelijke onderzoeken stelden we het definitief ontwerp op dat de basis vormt voor de aanbesteding van de verduurzaming van accommodaties op het sportpark Walburgen in Gendt.

Natuur, biodiversiteit en landbouw verbinden en versterken. (doel 3)

- Ter versterking van de biodiversiteit en de verbinding tussen landbouw zaaiden we, samen met de gemeente Overbetuwe, de Agrarische Natuurvereniging Lingestreek en de Vlinderstichting, binnen het project ‘Vlinderrijke akkerranden’ zes hectare akkerranden in. Verder plaatsten we een informatiebord voor herkenbaarheid en kleine informatieborden bij de ingezaaide akkerranden. Daarnaast maakten we agrariërs uit Overbetuwe en Lingewaard enthousiast om als nieuwe deelnemers mee te doen, wat leidt tot 19 hectare nieuw in te zaaien akkerranden voor 2025.
- Om de ruimtelijke kwaliteit te versterken en de biodiversiteit in het buitengebied te verhogen, verzorgde Stichting Landschapsbeheer Gelderland vanuit het project ‘Dorpen in het Groen’ een cursusprogramma ‘Snoeien van Hoogstamfruit’ voor grondeigenaren in de gemeente. Daarnaast maakten we samen met de provincie Gelderland mogelijk dat voor de dorpen Gendt en Doornenburg 21 beplantingsplannen werden uitgewerkt en gerealiseerd.
- We startten met het opstellen van het omgevingsprogramma Natuur, Landschap en Biodiversiteit. We maakten daarbij voor het buitengebied inzichtelijk wat de minimale ecologische voorwaarden zijn die nodig zijn om biodiversiteit duurzaam te behouden en te versterken.

- Samen met stichting Steenbreek stelden we een communicatiekalender voor biodiversiteit en het jaarplan Steenbreek 2025 op. Op 10 oktober vierden we de uitreiking van de Steenbreektrofee voor schooltuin inclusief onderwijs in Lingewaard.
- Om de bewustwording over biodiversiteit bij inwoners te vergroten, organiseerden we in samenwerking met Stichting Lingewaard Natuurlijk op zaterdag 22 juni een inspiratieochtend biodiversiteit.
- We droegen bij aan de natuurontwikkeling op de locatie Plaksche Veld in Bemmel voor bevordering van de biodiversiteit, verbetering van de leefomgeving voor onze inwoners en verruiming van de waardevolle recreatiemogelijkheden.

Zorgen voor een openbare ruimte die uitnodigt tot (samen) bewegen met voldoende uitdagende speelmogelijkheden voor kinderen in alle kernen. (doel 4)

- We voerden de Speelruimtevisie Lingewaard uit door in onze kernen bomen te planten waardoor we schaduwrijke speelplekken maakten.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

5	Sport, cultuurproductie en -participatie	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
5.1	**Sportbeleid en activering**	**-676**	**-752**	**-611**
60501	Sportbeleid en activering	-366	-434	-340
60507	Brede SPUK sport, bewegen en cultuur	-310	-318	-271
5.2	**Sportaccommodaties**	**-4.095**	**-3.960**	**-4.849**
60502	Binnensportaccommodaties	-802	-828	-768
60503	Buitensportaccommodaties	-385	-399	-451
60504	Zwembaden	-524	-530	-530
60505	Binnensportacc. - Beheer & Onderh.	-1.310	-1.067	-1.067
60506	Buitensportacc. - Beheer & Onderh.	-1.074	-1.136	-2.033
5.3	**Cultuurpresentatie en cultuurproductie**	**-532**	**-549**	**-535**
60508	Vormings- en ontwikkelingswerk	-258	-253	-245
60509	Cultuur	-235	-260	-254
60510	Kunst in de openbare ruimte	-39	-36	-36
5.5	**Cultureel erfgoed**	**-116**	**-106**	**-90**
60511	Monumenten & Archeologie	-96	-88	-72
60512	Oudheidkunde	-20	-18	-18
5.6	**Media**	**-959**	**-948**	**-900**
60513	Bibliotheken	-959	-948	-900
5.7	**Openbaar groen en (openlucht)recreatie**	**-4.593**	**-4.573**	**-4.345**
60514	Natuur en landschap	-339	-371	-251
60515	Recreatieve voorzieningen	-118	-126	-125

60516	Speelvoorzieningen	-343	-353	-350
60517	Dierenparken	-67	-59	-56
60518	Groen- en reststroken	-154	-154	-152
60519	Hondenuitlaatstroken	-208	-201	-193
60520	Onderhoud openbaar groen	-2.579	-2.535	-2.508
60521	Evenementen	-250	-263	-200
60522	Park Lingezegen	-317	-327	-326
60523	Watergangen / onderhoud	-218	-184	-184
	Totaal lasten	**-10.971**	**-10.888**	**-11.330**
5.1	**Sportbeleid en activering**	**353**	**377**	**271**
60501	Sportbeleid en activering	41	90	0
60507	Brede SPUK sport, bewegen en cultuur	312	287	271
5.2	**Sportaccommodaties**	**2.071**	**2.117**	**1.316**
60502	Binnensportaccommodaties	635	637	576
60503	Buitensportaccommodaties	206	206	258
60504	Zwembaden	210	196	196
60505	Binnensportacc. - Beheer & Onderh.	139	162	162
60506	Buitensportacc. - Beheer & Onderh.	881	916	124
5.3	**Cultuurpresentatie en cultuurproductie**	**3**	**2**	**2**
60508	Vormings- en ontwikkelingswerk	3	2	2
5.5	**Cultureel erfgoed**	**12**	**19**	**4**
60511	Monumenten & Archeologie	12	19	4
5.6	**Media**	**50**	**52**	**6**
60513	Bibliotheken	50	52	6
5.7	**Openbaar groen en (openlucht)recreatie**	**374**	**274**	**160**
60514	Natuur en landschap	233	191	77
60515	Recreatieve voorzieningen	30	27	27
60518	Groen- en reststroken	111	43	43
60521	Evenementen	0	13	13
	Totaal baten	**2.863**	**2.841**	**1.759**
	Saldo baten en lasten	**-8.107**	**-8.043**	**-9.573**
69805	Onttrekkingen reserves	1.570	1.581	136
69805	Toevoegingen reserves	-3.884	-3.795	-8
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-10.421**	**-10.257**	**-9.445**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

5.1 Sportbeleid en activering

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60501 Sportbeleid en activering De acties van de subsidie die we ontvingen van ZonMw in het kader van de Gezonde leefomgeving integrale aanpak, voeren we grotendeels in 2025 uit. Ook de subsidie voor Maatschappelijke Diensttijd (MDT) hebben we niet volledig ingezet. Dit levert een budgetneutraal verschil op in 2024.	46 V	46 N	I
Reguliere uitgaven zijn incidenteel verschoven naar het budget voor de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord om hiermee de SPUK zo optimaal mogelijk in te zetten.	17 V		I

5.2 Sportaccommodaties

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60505 Binnensportaccommodaties Beheer & Onderhoud In november sloten we 't Koelhuis in Huissen tijdelijk omdat er uit inspectie bleek dat er aanvullende onderhoudsmaatregelen nodig waren om een veiligheid gebruik te waarborgen.			
De totale verwachte extra kosten voor deze onderhoudsmaatregelen bedragen € 230.000. Daarnaast zijn er kosten voor de tijdelijke huisvesting van de verenigingen van € 35.000, zie ook de informatienota's van 17 december 2024 en 19 maart 2025. De onderhoudsmaatregelen voeren we uit in 2024 en 2025. Hiervoor is een voorziening getroffen van € 230.000 in 2024 wat leidt tot een eenzelfde nadeel.	230 N		I
Daarnaast is er een nadeel van € 13.000 voor de gemaakte kosten voor de tijdelijke huisvesting in 2024.	13 N		I
60506 Buitensportaccommodaties Beheer & Onderhoud Door de wijziging van de omslagrente zijn de kapitaallasten naar beneden bijgesteld met € 52.000	52 V		I

5.3 Cult.-presentatie,-productie en -participatie

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

5.5 Cultureel erfgoed

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

5.6 Media

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60518 Groen- en reststroken We hadden hogere opbrengsten uit de verkoop van reststroken. Daarnaast sloten we een aantal nieuwe overeenkomsten voor recht van opstal en verhuur af. Een aantal overeenkomsten kwam in de plaats van oude overeenkomsten en werd afgesloten tegen een hogere huurprijs of retributie.		67 V	I

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Er zijn bijdragen ontvangen ten behoeve van het landschapsfonds (€ 62.000) en het fonds ruimtelijke ontwikkeling (€ 26.000). De bijdragen worden toegevoegd aan de betreffende bestemmingsreserve. Er was niets begroot waardoor een nadeel van € 88.000 op de lasten ontstaat.	88 N		

Beleidsnota's

Groenfonds 2015
Evaluatie sociaal-cultureel en maatschappelijk accommodatiebeleid (2016)
83130 Contourennota Accommodatie- en Vastgoedbeleid 2019.pdf
Nota recreatie en toerisme: "Betuwe in verbinding: een dijk van een landschap" Lingewaard en Overbetuwe 2023 - 2028 (2023)
Bomenlijst 2018
Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2019-2023 (2018)
Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
Beleidsplan spelen (2019)
Cultuurnota 'Beleef kunst en cultuur in Lingewaard' (2022)
Sportbeleid gemeente Lingewaard 'Goed in beweging' (2021)
Sport- & Beweegakkoord, ontmoeten door bewegen 2023-2026 (2023)
Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij' (2021)'

6. Sociaal domein

Dit programma richt zich op alle inspanningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet, de Wet inburgering en de Jeugdwet. Welzijn, preventie, armoedebeleid en schuldhulpverlening maken ook deel uit van dit programma. Daarnaast richt het zich op het faciliteren van inwonersinitiatieven.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. De versterking van de sociale basis
We werkten de opdracht voor de nieuwe welzijnspartner uit en besteedden deze aan. We rondden de selectiefase af en twee partijen gingen door naar de gunningsfase. We bereidden ons voor op de implementatiefase die na de gunning in april 2025 start. Het accent lag daarbij op elementen van de nieuwe werkwijze, zoals systemen, privacy en organisatie. Maar ook op het afbouwen van de bestaande situatie. We borgden daarbij de continuïteit van zorg voor inwoners en de bedrijfsvoering van onze huidige partners.

Doel 2. Duurzame, aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke maatschappelijke accommodaties in Lingewaard. Waarin voldoende ruimte is voor onze verenigingen en maatschappelijke organisaties. En waar door multifunctioneel gebruik een goede bezetting is.
In Huissen, Bemmel, Haalderen, Gendt, Doornenburg en Angeren verrichtten we verscheidene activiteiten die een bijdrage leverden aan duurzame, aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke maatschappelijke accommodaties voor multifunctioneel gebruik.

Doel 3. Inwoners worden gezond en gelukkig ouder. Door zelfstandig te blijven wonen, veilig over straat te kunnen gaan, in de buurt hulp te hebben en anderen te kunnen ontmoeten.
Met de inzet van preventieve voorzieningen droegen wij bij aan het langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen van onze inwoners. Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord ondersteunden we inwoners bij het vitaal ouder worden.

Doel 4. Inwoners met soms onbegrepen gedrag bieden we mogelijkheden om ook mee te doen. We vormen een kring om hen heen, als dat (even) nodig is. Zo helpen we inwoners 'uit de verwarring te komen'.
Samen met onze netwerkpartners vanuit Lokaal Zorg- en Veiligheidsnetwerk ondersteunden wij gericht inwoners met soms onbegrepen gedrag om hen te helpen 'uit de verwarring te komen'.

Doel 5. Inwoners met een uitkering helpen wij aan het werk. Inwoners die hun baan verliezen helpen we werk te vinden als hen dat zelf niet lukt.
Samen met onze netwerkpartners - waaronder het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland (WSP) - hielpen we inwoners (vanuit een uitkering) aan het werk. We leverden zoveel mogelijk maatwerk aan onze inwoners én aan werkgevers om inwoners effectief en duurzaam aan het werk te helpen en te houden.

Doel 6. Ieder kind krijgt de kans om zich te ontwikkelen en zijn talenten te benutten. Dit doen we samen: ouders, kinderen en jongeren zelf, onderwijs en kinderopvang, vrijwilligers en professionals. Met vallen en opstaan.
We bouwden samen met alle contacten, sociale relaties en leefomgevingen van kinderen aan het fundament voor opgroeien: een sterke pedagogische basis.

Doel 7. Alle inwoners die nieuw in Lingewaard komen wonen zijn welkom. Wij willen dat zij zich snel thuis voelen en mee kunnen doen in onze samenleving.

Samen met de woningcorporaties regelden we huisvesting voor nieuwkomers. Samen met Vluchtelingenwerk zorgden we voor een warm welkom van nieuwkomers in onze gemeente.

Doel 8. Inwoners kunnen rekenen op leefbare wijken, buurten en dorpen.
In Lingewaard hebben we bruisende, vitale kernen. De wijkplatforms droegen hieraan bij door initiatieven op te pakken en uit te werken. Ook gaven zij mede vorm aan een dorps- of wijkontwikkelingsplan. Dat vinden wij belangrijk. Inwoners zijn immers de experts wanneer het gaat om hun eigen leefomgeving.

Inwonersinitiatieven

Indicator	Meetbaar resultaat 2024	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Lingewaard Doet	Aantal gerealiseerde ideeën	30	20
Inwonersinitiatieven	Aantal maatschappelijke initiatieven	14	17

Wat hebben we gedaan?

De versterking van de sociale basis (doel 1)

- We zetten de aanbestedingsprocedure voor de opdracht Versterking van de sociale basis in gang. We bereidden ons voor op de implementatiefase die start na de definitieve gunning, verwacht in april 2025.
- We stelden de Lokale Agenda Inclusie en Diversiteit Lingewaard 2025-2028 vast. Hiermee bepaalden we welke stappen we nemen om sociale en fysieke drempels weg te nemen of te verlagen. Zo zetten we ons in voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Duurzame, aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke maatschappelijke accommodaties in Lingewaard waarin voldoende ruimte is voor onze verenigingen en maatschappelijke organisaties en waar door multifunctioneel gebruik een goede bezetting is. (doel 2)

- Samen met de toekomstige gebruikers van de multifunctionele accommodatie (MFA) in Huissen-centrum stelden we een programma van eisen op.
- Uit onderzoek bleek dat de winkelpassage De Assenburg ongeschikt is om activiteiten van Cultureel Centrum de Kinkel, bibliotheek en gebruikers van Cuperstraat 19 te laten plaatsvinden. Door beperkingen in de gebruikswaarde van het gebouw, de hoge kosten en een laag draagvlak zagen we hiervan af.
- Samen met alle betrokkenen startten we de voorbereidingen om te komen tot één multifunctionele cultuur- en sportaccommodatie (MFSCA) op het terrein van voetbalvereniging HAVO.
- In maart vond de oplevering en feestelijke ingebruikname plaats van de uitbreiding en verduurzaming van SKC de Leemhof.
- Met het uitvoeren van alle benodigde onderzoeken, voor zowel de verduurzaming van het Ontmoetingscentrum als het accommodatieplan in Doornenburg, legden we de basis voor de uitvoering in 2025.
- Met het uitvoeren van alle benodigde onderzoeken, voor zowel de verduurzaming van het Dorpshuis als het accommodatieplan in Angeren, legden we de basis voor de uitvoering in 2025.

Inwoners worden gezond en gelukkig ouder. Door zelfstandig te blijven wonen, veilig over straat te kunnen gaan, in de buurt hulp te hebben en anderen te kunnen ontmoeten. (doel 3)

- We maakten een plan voor de uitwerking van het thema "ontmoeting en huiskamers" met als doel het bevorderen van ontmoeting. Dit draagt bij aan het versterken van de sociale basis. We maakten de ontmoetingsactiviteiten en accommodaties inzichtelijk en gingen in gesprek met de stakeholders.
- We zetten een netwerk op voor (in)formele aanbieders van ontmoeting en dagbesteding voor thuiswonende inwoners met dementie ter versterking van de samenwerking en het aanbod.
- We informeerden uw raad over het onderwerp "dubbele vergrijzing" in een ROA.
- Alle 65+-ers ontvingen een brief met informatie en ondersteuningsmogelijkheden.
- We bereidden regionaal de aanbesteding Wmo voor. Hierbij is het streven dat nieuwe contracten ingaan op 1 juli 2025.

Inwoners met soms onbegrepen gedrag bieden we mogelijkheden om ook mee te doen. We vormen een kring om hen heen, als dat (even) nodig is. Zo helpen we inwoners 'uit de verwarring te komen'. (doel 4)

- Regionaal gezamenlijk en lokaal bereidden we ons voor op de doordecentralisatie naar 'beschermd thuis' per 2025. Het rijk stelde echter de doordecentralisatie beschermd wonen opnieuw uit tot 1 januari 2026. Dat betekende ook uitstel van de invoering van het hybride toegangsmodel.

Inwoners met een uitkering helpen wij aan het werk en inwoners die hun baan verliezen helpen we werk te vinden als hen dat zelf niet lukt. (doel 5)

- We voerden de participatierotonde volledig in. Daaruit kwam nog duidelijker de behoefte naar voren naar onderzoek naar de effectiviteit van ons re-integratie-instrumentarium per afslag. In totaal stroomden 125 inwoners volledig uit de bijstandsuitkering, waarvan 38 inwoners naar werk. De overige 87 stroomden om een andere reden uit (verhuizing, andere uitkering, studie, arbeidsongeschiktheid of overlijden).
- We maakten nieuwe afspraken voor de werkplekken van 105 Lingewaardse Sociale Werkvoorziening medewerkers bij of via Scalabor en informeerden uw raad hierover met een raadsinformatienota.
- Via de Meedoenregeling, het Kindpakket en subsidies aan Stichting Leergeld Oost Betuwe en de Voedselbank vergoedden we kosten voor inwoners met een laag inkomen. Deze kosten werden bijvoorbeeld gemaakt voor voedselpakketten, lidmaatschap van een sportvereniging, bioscoopvoorstellingen en zwemlessen. Wij informeerden uw raad periodiek over het bereik van deze regelingen.
- We bereidden ons voor op een nieuw beleidskader voor bestaanszekerheid in 2025.

Ieder kind krijgt de kans om zich te ontwikkelen en zijn talenten te benutten. Dit doen we samen: ouders, kinderen en jongeren zelf, onderwijs en kinderopvang, vrijwilligers en professionals. Met vallen en opstaan. (doel 6)

- Vanuit de Hervormingsagenda jeugd en het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming voerden we een inventarisatie uit naar de robuustheid van onze regio en onze eigen lokale toegang. Beiden leverden aandachtspunten op waar we mee aan de slag gaan in 2025. We pasten (lokaal) de verordening Sociaal Domein aan en scherpten aan wat bij “gebruikelijke zorg” hoort. Tot slot zorgden we ervoor dat belangrijke elementen uit de Hervormingsagenda Jeugd een plek kregen in de aanbestedingsdocumenten voor de sociale basis.
- We startten in september met pilots voor Zorg Binnen Onderwijs op vijf basisscholen in Lingewaard. Hiermee verbeterden we de samenwerking met huisartsen en breidden we ons zorgaanbod uit zodat deze beter passend is bij de zorgvragen die er leven.
- Regionaal verlengden we diverse contracten met zorgaanbieders van jeugdhulp. Daarnaast kochten we bovenregionaal (met 56 gemeenten) zogenoemde Essentiële Functies in. Dit betreft hoog-

specialistische jeugdzorg, vaak inclusief verblijf. Doel hiervan is om te voorkomen dat er kinderen tussen wal en schip raken. Daarnaast kochten we regionaal verblijf opnieuw in, waarbij we inzetten op meer kleinschalige gezinsgerichte verblijfsplekken en het afbouwen van terreinvoorzieningen.

Alle inwoners die nieuw in Lingewaard komen wonen zijn welkom. We willen dat zij zich snel thuis voelen en mee kunnen doen in onze samenleving. (doel 7)

- In 2022 kochten we regionaal gezamenlijk inburgeringsaanbod in voor de verschillende leerroutes. Vanuit deze verschillende leerroutes konden we niet voor iedereen een passend inburgeringsaanbod bieden. Dit omdat niet alle ingekochte aanbieders in staat waren om de gevraagde dienstverlening te verrichtten. Wij besteedden daarom de leerroutes – met uitzondering van de onderwijsroutes – opnieuw aan. Samen met Vluchtelingenwerk en onze integratiecoach boden we nieuwkomers maatschappelijke begeleiding.
- In samenwerking met de woningcorporaties huisvestten wij 99 statushouders en liepen wij de achterstand van de taakstelling van 2023 in tot 29.
- We voerden onze richtlijn voor huisvesting voor Oekraïense vluchtelingen uit (247 in gemeentelijke opvang en 52 in particuliere opvang) en begeleidden hen intensief met het meedoen in onze gemeente. De ondersteuning vond plaats in de vorm van taalonderwijs, zorg, onderwijs, kinderopvang, werk, integratie en participatie. We voerden de Eigen Bijdrage in waarbij Oekraïners met eigen inkomsten vanaf 1 juli 2024 maandelijks meebetalen aan de opvang in onze gemeente.

Inwoners kunnen rekenen op leefbare wijken, buurten en dorpen. (doel 8)

- Uw raad stelde het Participatiebeleid op 1 juni vast waarmee inwonersgroepen een wezenlijk onderdeel van het participatiebeleid zijn geworden.
- Met 'Lingewaard Doet' richtten we ons op de kernen Doornenburg en Huissen. Vanuit deze kernen zijn 20 nieuwe ideeën ingediend en nagenoeg allemaal uitgevoerd. Enkele plannen worden nog in 2025 uitgevoerd. 'Lingewaard Doet' was hiermee weer een gewaardeerd hulpmiddel voor veel initiatiefnemers om hun idee te realiseren.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

6	Sociaal domein	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**	**-14.750**	**-13.873**	**-7.577**
60601	Sociaal en cultureel werk	-125	-142	-136
60602	Algemeen maatschappelijk werk	-431	-434	-413
60603	Jeugd uitvoeringskosten	-2.517	-2.550	-2.581
60604	Algemene voorzieningen jeugd	-302	-300	-296
60605	Jeugd- en jongerenwerk	-390	-415	-411
60606	Jeugd- en jongerenwerk - B&O	-7	-6	-6
60607	Dorpshuizen	-534	-549	-449
60608	Dorpshuizen - Beheer & Onderhoud	-869	-977	-972
60609	Wijkplatforms	-339	-446	-344
60610	Inwonerparticipatie	-195	-218	-212
60611	Kinderdagverblijven	-114	-130	-129

60612	Kinderdagverblijven-Beheer/Onderh.	-233	-195	-195
60613	Ouderenwerk	-358	-358	-357
60614	Opvang ontheemden Oekraïne	-2.251	-2.378	-2
60625	Huisvesting ontheemden Oekraïne	-4.892	-3.621	0
60669	Algemene voorzieningen Wmo	-1.047	-1.070	-1.056
60670	Europees project dRural	-146	-84	-18
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**-1.254**	**-1.208**	**-950**
60623	Gem. hulp toeslagen problematiek	-75	0	0
60624	Brede SPUK Gezondheid en sociale basis	-601	-601	-507
60671	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-578	-607	-443
6.3	**Inkomensregelingen**	**-12.871**	**-13.058**	**-12.062**
60615	Bijstandsverlening algemeen	-1.226	-1.250	-1.201
60616	BBZ 2004	-86	-67	-283
60617	BUIG	-9.751	-9.798	-8.867
60618	Gem. armoede en schuldenbeleid	-1.607	-1.695	-1.463
60619	Kwijtscheldingen	-201	-248	-248
6.4	**WSW en beschut werk**	**-3.923**	**-3.923**	**-4.392**
60620	Sociale werkvoorziening	-3.923	-3.923	-4.392
6.5	**Arbeidsparticipatie**	**-2.144**	**-2.093**	**-1.222**
60621	Inburgering nieuwkomers	-974	-836	-348
60622	Re-integratie en participatie	-1.170	-1.257	-874
6.6	**Maatwerkvoorzieningen (Wmo)**	**-3.969**	**-4.392**	**-4.403**
60660	Wmo Uitvoeringskosten	-1.947	-2.282	-1.797
60662	Hulpmiddelen Wmo	-2.022	-2.110	-2.606
6.71	**Maatwerkdienstverlening 18+**	**-147**	**-200**	**-89**
60661	Begeleiding Wmo	-147	-200	-89
6.713	**Dagbesteding (WMO)**	**2**		
60631	Dagbesteding (WMO)	2	0	0
6.71A	**Hulp bij het huishouden (Wmo)**	**-5.598**	**-5.678**	**-5.418**
60675	Hulp bij huishouden (Wmo)	-5.598	-5.678	-5.418
6.71B	**Begeleiding (Wmo)**	**-2.528**	**-2.432**	**-2.129**
60676	Begeleiding (Wmo)	-2.528	-2.432	-2.129
6.71C	**Dagbesteding (Wmo)**	**-768**	**-800**	**-865**
60677	Dagbesteding (Wmo)	-768	-800	-865
6.72A	**Jeugdhulp begeleiding**	**-3.482**	**-3.425**	**-2.788**
60679	Jeugdhulp begeleiding	-3.482	-3.425	-2.788
6.72B	**Jeugdhulp behandeling**	**-3.488**	**-3.247**	**-3.063**
60680	Jeugdhulp behandeling	-3.488	-3.247	-3.063
6.72C	**Jeugdhulp dagbesteding**	**-544**	**-550**	**-438**

60681	Jeugdhulp dagbesteding	-544	-550	-438
6.73A	**Pleegzorg**	**-445**	**-356**	**-370**
60683	Pleegzorg	-445	-356	-370
6.73B	**Gezinsgericht**	**-1.029**	**-893**	**-580**
60684	Gezinsgericht	-1.029	-893	-580
6.73C	**Jeugdhulp met verblijf overig**	**-2.524**	**-2.991**	**-1.661**
60685	Jeugdhulp met verblijf overig	-2.524	-2.991	-1.661
6.74A	**Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf**	**-4.749**	**-4.919**	**-4.157**
60686	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-4.749	-4.919	-4.157
6.74B	**Jeugdhulp Crisis/LTA/GGZ-verblijf**	**-674**	**-901**	**-714**
60687	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-674	-901	-714
6.74C	**Gesloten plaatsing**	**-27**	**-401**	**-358**
60688	Gesloten plaatsing	-27	-401	-358
6.82B	**Jeugdreclassering**	**-81**	**-54**	**-35**
60692	Jeugdreclassering	-81	-54	-35
6.82C	**Jeugdbescherming**	**-496**	**-467**	**-422**
60691	Jeugdbescherming	-496	-467	-422
	Totaal lasten	**-65.489**	**-65.861**	**-53.693**
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**	**8.345**	**7.211**	**566**
60603	Jeugd uitvoeringskosten	99	0	0
60608	Dorpshuizen - Beheer & Onderhoud	84	71	71
60609	Wijkplatforms	11	0	0
60610	Inwonerparticipatie	37	37	37
60611	Kinderdagverblijven	294	217	217
60614	Opvang ontheemden Oekraïne	7.390	2.378	2
60625	Huisvesting ontheemden Oekraïne	9	4.160	0
60669	Algemene voorzieningen Wmo	275	264	221
60670	Europees project dRural	146	84	18
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**772**	**601**	**507**
60623	Gem. hulp toeslagen problematiek	171	0	0
60624	Brede SPUK Gezondheid en sociale basis	601	601	507
6.3	**Inkomensregelingen**	**9.169**	**8.537**	**8.873**
60615	Bijstandsverlening algemeen	11	0	0
60616	BBZ 2004	-45	16	241
60617	BUIG	9.178	8.507	8.602
60618	Gem. armoede en schuldenbeleid	25	14	30
6.5	**Arbeidsparticipatie**	**591**	**393**	
60621	Inburgering nieuwkomers	591	393	0
6.6	**Maatwerkvoorzieningen (Wmo)**	**82**	**80**	**107**

60662	Hulpmiddelen Wmo	82	80	107
6.71	**Maatwerkdienstverlening 18+**	**477**	**477**	**88**
60661	Begeleiding Wmo	477	477	88
6.71C	**Dagbesteding (Wmo)**	**4**	**4**	
60677	Dagbesteding (Wmo)	4	4	0
	Totaal baten	**19.440**	**17.303**	**10.141**
	Saldo baten en lasten	**-46.050**	**-48.559**	**-43.549**
69806	Onttrekkingen reserves	1.051	1.419	152
69806	Toevoegingen reserves	-640	-910	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-45.639**	**-48.050**	**-43.397**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60603 Jeugd Uitvoeringskosten We ontvingen in 2024 een extra regionale subsidie via de IZA voor de inzet van de praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsen. Daarnaast ontvingen we een nabetaling over 2023 voor de inzet van de zorgmakelaar en voor het versterken van onze lokale toegang.		98 V	I
60608 Dorpshuizen Beheer & Onderhoud In 2023 en 2024 stelden we voor de Dorpshuizen nieuwe huur- en exploitatieovereenkomsten op, om te komen tot eensluidende (basis)overeenkomsten waarin de onderhoudsplicht duidelijk is vastgelegd tussen eigenaar en huurder/ gebruiker. Dit resulteerde in lagere onderhoudskosten voor ons als gemeente en verklaart daarmee het verschil tussen begroot en gerealiseerd.	49 V		I
Door de wijziging van de omslagrente zijn de kapitaallasten naar beneden bijgesteld met € 59.000.	59 V		I
60609 Wijkplatforms Niet alle plannen voerden we in 2024 uit. Bij een aantal plannen wachten we tot er duidelijkheid is over wat er in dat gebied gebeurt voordat de plannen worden uitgevoerd. Een gedeelte van het restantbudget € 71.000 nemen wij mee in de resultaatbestemming waarmee dit overgeheveld wordt naar 2025. Dit conform uw raadsbesluit van 2017.	107 V		I
60611 Kinderdagverblijven Begin 2024 verhuurden we de ruimte Kinderopvang in Kulturhus Angeren en medio 2024 het Ot- en Sienpad 3 Huissen aan kinderdagopvangorganisaties. Er was in de begroting geen rekening		47 V 30 V	S I

gehouden met deze huurinkomsten en dit leidde tot een voordeel van € 77.000. Hiervan is € 30.000 incidenteel aangezien we het gebouw aan het Ot- en Sienpad 3 naar verwachting in 2025 overdragen aan het schoolbestuur. **60670 Europees project dRural** Van 2021 tot en met 2024 ontvingen we als gemeente een Europese subsidie voor het project dRural. dRural is een EU-project dat een online platform ontwikkelt om mensen en dienstverleners op het platteland met elkaar te verbinden. Hierbinnen bouwden we samen met Rijnstate ziekenhuis, SWL en Health Valley aan een integrale sociale kaart om zorg en welzijn beter met elkaar te verbinden en op die manier de levenskwaliteit van inwoners te verbeteren.In 2024 zetten wij € 62.000 van deze subsidie in voor dit project.	62 N	62 V	I
60614-60625 Opvang en huisvesting Ontheemden Oekraïne Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvingen wij van het ministerie van Justitie en Veiligheid een specifieke uitkering (normkostenvergoeding). Uit deze uitkering betaalden wij de gemaakte kosten voor opvang van Oekraïense ontheemden en de huisvesting van hen. Wij betaalden hieruit in 2024 ook de kosten van de projectleider/ strategisch adviseur migratie en integratie. De eigen bijdragen die wij vanaf 1 juli 2024 ontvingen, verrekenden we met de uitkering van het ministerie.		140 V	I
Voor de verbouwingskosten (transitiekosten) ontvingen we een voorschot. De daadwerkelijke kosten (Gendt, Bemmel, Huissen) waren hoger als gevolg van vervolgwerkzaamheden die niet in de bevoorschotting waren zijn aangevraagd. Deze lasten namen we in SiSa-verantwoording 2024 op en kent door de (nog te ontvangen) uitkering een budgettair neutraal effect.	1.103 N	1.103 V	I
<u>Afwikkeling SPUK 2023</u> In 2024 gaf het ministerie ook de definitieve beschikking op de uitgaven 2023 af. In de jaarstukken 2023 gingen we uit van een hogere vergoeding dan die waarop beschikt is (€ 391.400). Hierover informeerden wij u in februari 2025 met een informatienota (1182048).		391 N	I
<u>Saldo 2024</u> In 2024 hadden we niet het hele bedrag vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid nodig voor de opvang en begeleiding van Oekraïense ontheemden. Het overgebleven bedrag (€ 647.000) storten we daarom in de bestemmingsreserve om toekomstige verplichtingen voortvloeiend uit de opvang te kunnen bekostigen. Dit sluit aan bij het eerdere besluit van uw raad om ook het voordeel over 2022 en 2023 in deze bestemmingsreserve te storten.			

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60623 Gemeentelijke Hulp toeslagenproblematiek Vanuit het rijk ontvangen we een Specifieke Uitkering om de gemeentelijke hulp voor gedupeerden van de toeslagenproblematiek te financieren. We leggen hierover achteraf verantwoording af. Het nadeel van € 75.000 bij de lasten betreft de brede ondersteuning die we in 2024 boden. Het voordeel bij de baten bestaat uit de afrekening van onze inzet van 2023 (€ 68.000) en de nog te ontvangen uitkering over 2024 (€ 103.000).	75 N	171 V	I

6.3 Inkomensregelingen

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60616 BBZ 2004 Op de baten van de uitvoering van de BBZ (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen) en op de baten van de uitvoering van TOZO (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers) hebben we een nadeel van in totaal € 61.000. Deze regelingen zijn sterk vraag afhankelijk, waardoor dit lastig te begroten is. De omvang van de aflossingen zijn afhankelijk van de betalingscapaciteit van de betreffende zelfstandigen.		61 N	I
60617 BUIG De definitieve BUIG-uitkering 2024 is hoger vastgesteld dan begroot. De hoogte van het BUIG budget wordt bepaald door een objectief verdeelmodel op basis van een aantal kenmerken (onder andere leeftijd, arbeidsmarktkansen, gezondheid, veiligheid) en daarnaast een prijscomponent en de inzet van Loonkostensubsidie. Er zijn jaarlijks drie momenten waarop we als gemeente worden geïnformeerd door het Rijk over de hoogte van het BUIG budget: het voorlopige budget in het najaar (oktober 2023), het nader voorlopige budget in het voorjaar (mei 2024) en het definitieve budget in het volgend najaar (oktober 2024). Het voorlopige budget wordt in de loop van het jaar in de nader voorlopige- en definitieve beschikkingen bijgesteld op basis van actuele informatie over de effecten van beleid, conjunctuur en prijs.		672 V	I
60618 Armoede en schuldenbeleid In de tweede Turap namen we, op basis van de ontwikkelingen, extra budget op voor inrichting/huisraad, reiskosten voor arbeid/scholing, en aanvullende bijstand voor inwoners jonger dan 21. De kostenstijging viel lager uit dan verwacht. Daarnaast was er sprake van onderbesteding op de Meedoenregeling. Door verhuizing, overlijden of een te hoog inkomen waren er meer inactieve gebruikers die niet meer in aanmerking kwamen voor deze regeling dan verwacht. Dit leidde in totaal tot een incidenteel voordeel van € 88.000.	88 V		I

6.4 Begeleide participatie

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

6.5 Arbeidsparticipatie

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60621 Inburgering nieuwkomers Het nadeel op de uitvoeringskosten voor inburgering kent drie redenen. We startten met de inzet van een integratiecoach en ontvingen van Waardwonen een bijdrage van 50% in de kosten voor de inzet hiervoor. We maakten extra kosten ter uitvoering van de Hotel-Accommodatieregeling (HAR). Ook kochten wij regionaal voor inburgering de B1-route en de Zelfredzaamheidsroute in waarvoor wij extra kosten maakten.	138 N		I
We vulden onze taakstelling huisvesting statushouders in en brachten onze achterstand terug van 33 naar 29. Vanwege deze achterstand en de wachtlijsten van de leveranciers van de inburgeringstrajecten benutten we onze SPUK-middelen voor inburgering niet volledig. Deze middelen blijven beschikbaar in 2025 voor de uitvoering van de Wet Inburgering.		165 V	I
60622 Re-integratie en participatie Inwoners komen minder makkelijk (duurzaam) aan het werk. De groep inwoners die zich bevinden op de afslagen 2 (voorbereiding op werk) en 3 (bemiddeling naar werk) van de participatierotonde is groeiende. We hadden daarom bij de tweede Turap rekening gehouden met een toename van de re-integratiekosten. Deze toename is uitgebleven, onder andere omdat we minder activerend werk-trajecten inzetten dan begroot, de training 'Op Eigen Kracht' niet organiseerden en minder doorleidden naar beschut werk.	79 V		I

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60660 Wmo uitvoeringskosten Deze post bestaat uit verschillende onderdelen. In totaal hebben we binnen deze post € 335.000 niet besteed. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn dat er minder gebruik werd gemaakt van het Maatwerkfonds. Daarnaast kenden we mantelzorgcomplimenten toe (737 in totaal ten opzichte van 840 in 2023). Tot slot maakten we minder kosten voor het project Versterken sociale basis. Omdat we minder gebruikmaakten van juridisch advies dan vooraf gedacht en ook de projectleider declareerde minder uren dan verwacht. Deze middelen vanuit de strategische agenda vloeien terug in de reserve Sociaal Domein conform uw raadsbesluit.	137 V 198 V		I I

60662 Hulpmiddelen Wmo Er waren geen grote woningaanpassingen waardoor de kosten lager uitvielen. Ook het aantal indicaties voor vraagafhankelijk vervoer daalde licht.	82 V		I

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60661 Begeleiding Wmo Vanwege het uitstel van de doordecentralisatie van beschermd wonen maakten we in 2024 niet alle begrootte kosten . Deze middelen vloeien vanuit de strategische agenda terug in de reserve Beschermd Wonen/ Beschermd Thuis conform uw raadsbesluit.	35 V		I
60675 Hulp bij het Huishouden De toename van het aantal inwoners cliënten is lager dan te verwachten viel op basis van de demografische groei. Door krapte op de arbeidsmarkt ontstonden er in de zomerperiode wachtlijsten bij het leveren van Hulp in het Huishouden. Dit kan (mede) een verklaring zijn van het minder aantal gedeclareerde uren.	79 V		I
60676 Begeleiding Wmo Regionaal is er een onderzoek uitgevoerd naar de tarieven begeleiding voor Jeugd en Wmo. Naar aanleiding van dit onderzoek verhoogden we de tarieven per 1 april. Daarnaast nam het aantal personen dat gebruik maakt van begeleiding Wmo toe waardoor we een stijging in gebruik zagen van 18,9% bij ambulante begeleiding basis en 4,3% bij ambulante begeleiding specialistisch.	96 N		I

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60679 Jeugdhulp Begeleiding We zien een (blijvende) stijging van het aantal kinderen dat gebruikmaakte van jeugdzorg-voorzieningen. Daarnaast vond in 2024 een prijsverhoging plaats naar aanleiding van een tariefonderzoek dat regionaal is uitgevoerd. Binnen dit product zien we met name een stijging van ambulante begeleiding basis en Zorg binnen Onderwijs.	57 N		I
60680 Jeugdhulp behandeling We zien een (blijvende) stijging van het aantal kinderen dat gebruikmaakte van jeugdzorg-voorzieningen. Daarnaast vond in 2024 een prijsverhoging plaats naar aanleiding van een tariefonderzoek dat regionaal is uitgevoerd.	241 N		I
60683 Pleegzorg We konden – in vergelijking tot 2023 – meer jeugdigen in een pleegzorgzetting plaatsen. Dit is een positieve beweging. Indien een	89 N		I

kind uit huis geplaatst moet worden, doen we dit het liefst in een zo'n huiselijk mogelijke setting en zo dicht bij huis als mogelijk. **60684, 60685, 60686, 60687, 60688 Jeugdhulp verblijf** Het aantal jeugdigen in verblijf laat een forse daling zien. Er zaten minder jongeren in verblijf dan in 2023. Daarnaast zien we een positieve beweging naar een zo'n huiselijk mogelijke verblijfssetting. Zo hebben we momenteel geen residentiële jeugdzorg en zien we de gezinsgerichte verblijfsplekken toenemen. In 2024 vond een nieuwe aanbesteding plaats op verblijf, inclusief het bovenregionaal aanbesteden van zeer specialistische verblijfsplekken (Essentiële Functies). Ondanks deze kostenstijgingen zien we een positief resultaat.	1.102 V		I

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
We hebben voor de opvang en begeleiding van de Oekraïense ontheemden de van het ministerie van Justitie en Veiligheid in 2024 ontvangen uitkering niet volledig hoeven inzetten. Een bedrag van € 647.000 is nog niet besteed. Op basis van de definitieve beschikking op de uitgaven 2023 ontvingen we € 391.000 minder dan was verwacht. Het saldo van € 256.000 voegen we toe aan de bestemmingsreserve Opvang ontheemden Oekraïne. Omdat € 539.000 aan lasten was begroot, betekent dit een voordeel van € 283.000. Zie ook de toelichting op taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.	283 V		I
Er was begroot om € 971.000 als dekking voor de gemaakte kosten te onttrekken aan de reserve Sociaal domein. We maakten minder kosten voor het project Versterken sociale basis waardoor slechts € 638.000 hoeft te worden onttrokken. Dit betekent een nadeel van € 333.000 op de baten uit reserves.		333 N	
We onttrokken € 35.000 aan de reserve Van beschermd wonen naar beschermd thuis als dekking voor de gemaakte kosten. Omdat € 70.000 was begroot, ontstaat een nadeel van € 35.000.		35 N	

Beleidsnota's

Beleidsnota cultureel erfgoed Lingewaard (2015)
Notitie mantelzorg, vrijwilligers en ouderen (MVO) (2018)
Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
Taskforce Strategische Agenda SD 2023-2026

Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij' 2021
Participatiebeleid Lingewaard (2024)

7. Volksgezondheid en milieu

Dit programma bevat taken met betrekking tot bescherming van de volksgezondheid, afvalwater en waterhuishouding, huishoudelijk afval, bescherming van het milieu, begraafplaatsen, klimaat en duurzaamheid.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. We beogen een goede gezondheid voor al onze inwoners, van jong tot oud.
Bij de uitvoering van het plan van aanpak GALA werken we samen met onze partners in het sociaal en (para)medisch domein. We besteden daarbij specifiek aandacht aan de ondersteuning van inwoners bij gezond én gelukkig opgroeien en vitaal ouder worden. Met het project Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) richten we ons op het welbevinden van jongeren en het voorkomen van middelengebruik. Daarvoor startten we de voorbereidingen.

In de regio Gelderland Midden legden we de basis voor de versterking van de regionale preventie-infrastructuur. In het kader van het Integraal Zorg akkoord (IZA) stelden we het regioplan met opgaven voor de komende jaren vast.

Doel 2. De gemeente is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.
Alle nieuw gebouwde wijken en nieuwe ruimtelijke initiatieven richtten we klimaatadaptief in. Dit deden we ook bij reconstructies en grootschalige werkzaamheden in bestaande straten en wijken. Ook voerden we diverse maatregelen uit die staan in onze lokale en regionale uitvoeringsagenda's (RAS en LAS). Daarmee liggen we op schema voor een klimaatbestendig en waterrobuust Lingewaard in 2050.

Doel 3. De hoeveelheid restafval per inwoner daalt en er is maximaal hergebruik van de ingezamelde grondstoffen.
Ondanks alle inspanningen nam de hoeveelheid restafval voor het eerst sinds 2021 toe. Wel zagen we dat de aangeboden hoeveelheid afval die als grondstof gebruikt kan worden, toenam.

Doel 4. Energiebesparing, duurzame opwekking en warmte-transitie. We willen een energieneutrale gemeente zijn in 2050.
We stelden een apart programma Klimaat, Energie en Circulariteit op. Daarmee ontstaat er meer focus om op een effectieve manier de energieneutrale gemeente te bereiken.

Wat hebben we gedaan?

Doel 1. We beogen een goede gezondheid voor al onze inwoners, van jong tot oud.

- Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA):
    - Versterkten we de samenwerking tussen welzijns-, sport- en cultuurcoaches en daarmee de sociale basis voor het stimuleren van het activiteitenaanbod voor jong en oud.
    - Versterkte de welzijnscoach het netwerk rondom Welzijn Op Recept (WOR). Dit is er voor inwoners met licht psychosociale problematiek die bij de huisarts (of een andere medische specialist) niet op de juiste plek zijn. Naast verwijzingen vanuit huisartsen en praktijkondersteuners is dit nu ook mogelijk vanuit de wijkverpleging en de casemanagers dementie. Het aantal aanvragen voor WOR was 93 (in 2023 waren dit er 23).
    - Gingen we verder met de geïndiceerde aanpak Gezond Onderweg! bij overgewicht en obesitas bij kinderen en startten we met de Jongeren op Gezond Gewicht aanpak (JOGG). Samen met onder meer sportcoaches, basisscholen en consultatiebureaus zette de JOGG regisseur activiteiten op om de JOGG doelen te behalen: gezonde voeding en genoeg bewegen.

- Gaven we voorlichting aan inwoners over valpreventie en de mogelijkheid om deel te nemen aan valpreventieve beweeginterventies. Voor de interventie Otago (verbetering spierkracht en balans), voor mensen met een verhoogd valrisico, rondden twaalf therapeuten in de gemeente de training succesvol af. Voor fietsvalpreventie boden we een trainingsprogramma aan en is er de werkgroep Doortrappen ('Veiliger fietsen tot je 100ste').
    - Boden we, in samenwerking met Vluchtelingenwerk, een training Preventieve ouderschapsondersteuning aan anderstalige ouders aan.
- Vanuit toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg (JGZ) en algemene gezondheidszorg (AGZ):
    - Stemde het Algemeen Bestuur van de VGGM in januari 2024 in met het plan voor de toekomstbestendige GGD.
    - Focuste de GGD zich voor de JGZ op het op orde krijgen van haar wettelijke basistakenpakket, de bedrijfsvoering en op werkdrukverlaging.
    - Zette de GGD voor de AGZ stappen in het versterken van haar taken op het gebied van:
        - Gezonde leefomgeving.
        - Werken aan gezondheid van inwoners.
        - Gezondheidsbescherming tijdens rampen en crises.
        - Voorbereiding op gezondheidsdreigingen.
    - Konden kwetsbare inwoners in het najaar elke vrijdag in de Tabakschuur in Bemmel terecht voor een coronavaccinatie van de GGD.

Doel 2. De gemeente is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

- We voerden volgens planning de maatregelen uit die zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda van de Lokale Adaptatiestrategie (LAS). Dit betrof onder andere voortzetting van de actie Steenbreek Lingewaard en het uitdiepen van natuurzwembad Walburgen in Gendt.
- Volgens planning werkten we verder aan de samenwerkingsagenda van het regionale traject. De implementatie van het onderwerp ‘klimaatadaptieve normen voor nieuwbouw en bestaande bouw' lukte niet als gevolg van capaciteitsproblemen in de regio. Dit pakken we in 2025 verder op.
- We voerden het programma van het Gemeentelijk Watertakenplan (GWP) volgens planning uit. Daarmee zijn we op de goede weg met de invulling van de ambities zoals verwoordt in het GWP.
- We vervingen en verbeterden de riolering in de Hofsteestraat in Haalderen en Wijngaarden in Huissen. In de Gochsestraat in Huissen startten we met de uitvoering. We bereidden de volgende rioleringsprojecten voor:
    - Vleumingen in Gendt.
    - Deken dr. Mulderstraat in Bemmel.
    - De wijk Klappenburg in Bemmel.

Doel 3. De hoeveelheid restafval per inwoner daalt en er is maximaal hergebruik van de ingezamelde grondstoffen.

- We vroegen regelmatig aandacht voor het beter scheiden van afval. We organiseerden vier inloopavonden en ook via sociale media en Het Gemeentenieuws brachten we dit onderwerp onder de aandacht. We deelden eetmaatjes (maatbekers voor o.a. rijst en pasta) uit om voedselverspilling te voorkomen en de hoeveelheid GFT te verminderen.
- We deden een aantal proeven met verschillende prullenbakken en inzamelsystemen. We gebruiken de uitkomsten voor het toekomstig plaatsen en/of vervangen van prullenbakken. Ook onderzochten we welk inzamelsysteem ons het best past.
- We draaiden negen projecten binnen het zwerfafvalprogramma. Ook dit jaar ruimden verenigingen, scholen en onze zwerfafvalbrigades zwerfafval op. Er waren gastlessen op basisscholen en middelbare scholen gericht op het voorkomen van zwerfafval. In de jeugdraad kreeg het onderwerp zwerfafval ook aandacht.

- De gemeenteraad stelde het geactualiseerde grondstoffenbeleid 'Samen werken aan een circulair Lingewaard' op 10 oktober 2024 vast.

Doel 4. Energiebesparing, duurzame opwekking en warmte-transitie. We willen een energieneutrale gemeente zijn in 2050.

- We startten de 'Operatie Isolatie en Energiesteun' die energiebesparing beoogd.
- We stelden de Energievisie A15 - Betuweroute op (vastgesteld door uw raad op 30 januari 2025) en we zetten stappen in procedures voor zon-projecten.
- Ter uitvoering van de Transitievisie Warmte rondden we onderzoeken naar mogelijkheden voor warmte in Doornenburg en in de Zilverkamp in Huissen af.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

7	Volksgezondheid en milieu	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
7.1	**Volksgezondheid**	**-2.271**	**-2.364**	**-2.295**
60701	Openbare gezondheidszorg	-1.160	-1.215	-1.199
60702	Jeugdgezondheidszorg	-1.079	-1.117	-1.070
60703	Brede SPUK Ondersteunende onderdelen	-32	-32	-26
7.2	**Riolering**	**-3.546**	**-3.363**	**-3.204**
60720	Algemeen rioolbeheer	-2.120	-2.032	-1.880
60721	Riolering en waterzuiv. / Onderhoud	-1.426	-1.331	-1.324
7.3	**Afval**	**-4.718**	**-4.629**	**-4.312**
60723	Afval algemeen	-103	-99	-89
60724	Huishoudafval	-3.945	-3.785	-3.565
60725	Overige afvalstoffen	-658	-722	-635
60733	Reinigingsheffing	-12	-23	-23
7.4	**Milieubeheer**	**-3.115**	**-4.936**	**-3.118**
60727	Milieubeheer	-1.305	-1.284	-1.281
60728	Duurzaamheid	-474	-937	-890
60729	Plaagdierbestrijding	-86	-90	-86
60732	Proeftuinen Aardgasvrije wijken	-227	-215	0
60734	Klimaat- en energiebeleid	-792	-965	-791
60735	SPUK Duurzaamheid	-231	-1.445	-70
7.5	**Begraafplaatsen en crematoria**	**-295**	**-291**	**-286**
60730	Algemene begraafplaatsen	-251	-276	-271
60731	Begraven	-44	-15	-15
	Totaal lasten	**-13.945**	**-15.583**	**-13.215**
7.1	**Volksgezondheid**	**32**	**32**	**26**
60703	Brede SPUK Ondersteunende onderdelen	32	32	26

7.2	**Riolering**	**4.784**	**4.780**	**4.676**
60720	Algemeen rioolbeheer	11	30	0
60721	Riolering en waterzuiv. / Onderhoud	30	30	30
60722	Rioolheffing	4.743	4.720	4.646
7.3	**Afval**	**6.004**	**5.989**	**5.931**
60724	Huishoudafval	693	660	660
60725	Overige afvalstoffen	101	124	66
60726	Afvalstoffenheffing	5.210	5.169	5.169
60733	Reinigingsheffing	0	36	36
7.4	**Milieubeheer**	**1.525**	**2.872**	**1.070**
60727	Milieubeheer	26	102	102
60728	Duurzaamheid	249	145	107
60732	Proeftuinen Aardgasvrije wijken	227	215	0
60734	Klimaat- en energiebeleid	792	965	791
60735	SPUK Duurzaamheid	231	1.445	70
7.5	**Begraafplaatsen en crematoria**	**181**	**165**	**165**
60730	Algemene begraafplaatsen	181	165	165
	Totaal baten	**12.526**	**13.838**	**11.868**
	Saldo baten en lasten	**-1.418**	**-1.746**	**-1.347**
69807	Onttrekkingen reserves	0	365	350
69807	Toevoegingen reserves	-224	-149	-149
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-1.642**	**-1.530**	**-1.146**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

7.1 Volksgezondheid

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60701 Openbare gezondheidszorg De reguliere uitgaven zijn verschoven naar het budget voor de specifieke uitkering (SPUK) Gezond en Actief Leven Akkoord. Daarmee zetten we de SPUK zo optimaal mogelijk in. Het gaat om uitgaven voor de interventie overgewicht kinderen GO! en de inzet op mentale gezondheid via de subsidie aan Pro Persona Connect.	44 V		I

7.2 Riolering

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Riolering Het verschil tussen de lasten en baten voor riolering wordt jaarlijks via de voorziening geleid. In 2024 rekenden we op basis van de realisatie	234 N		I

minder overhead aan riolering toe dan eerder in de begroting was geraamd. Daarnaast stelden we de toerekening van de kosten voor straatvegen bij waardoor een kleiner deel aan riolering is toegerekend. Deze lagere toerekening leidt tot een nadeel op het rekeningresultaat van de gemeente. Klimaatadaptatie Met name de kosten voor het uitdiepen van de zwemplas Gendt vielen door een andere uitvoeringsmethode lager uit. Door lagere uitvoeringskosten valt ook de ontvangen subsidie lager uit.	51 V	19 N	I

7.3 Afval

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60724 Huishoudafval De prijzen de afvalsector stegen flink. Dit komt voornamelijk door de toegenomen loonkosten, energieprijzen en voertuigkosten bij externe partners. Dit betreft met name: • Verpakkingsmateriaal (PMD). • Oud papier en karton (OPK).	160 N		I
60725 Overige afvalstoffen Door een geringere deelname aan het zwerfafvalprogramma besteedden we het budget niet volledig. Vooral de scholen en zwerfafvalbrigades maakten minder aanspraak op de beschikbare middelen. Wij stellen voor om dit voordeel via resultaatbestemming in 2025 beschikbaar te houden voor het zwerfafvalprogramma (zie ook: informatienota 27 februari 2025).	45 V		I

7.4 Milieubeheer

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60727 Milieubeheer De opbrengsten uit leges en grondexploitatie zijn lager dan geraamd doordat: • De opbrengst voor een heel groot deel samenhangt met het aantal aanvragen omgevingsvergunning bouw. Hiervan zijn er minder ingediend dan geraamd. Deels veroorzaakt door het in werking treden van de Omgevingswet, deels doordat de uitvoering van projecten is vertraagd als gevolg van (beroeps)procedures • Er nog geen opbrengsten uit omgevingsvergunningen milieu zijn omdat ingediende aanvragen/verzoek nog niet leidden tot besluitvorming.		75 N	I
60728 Duurzaamheid Uitgaven voor inhuur van personeel en onderzoeken zoals voor de Energievisie, dekten we uit de CDOKE-subsidie in plaats van de verwachte uitname uit de bestemmingsreserve energietransitiefonds.	350 V		I

Hierdoor hebben we € 350.000 van het budget duurzaamheid niet ingezet. We ontvingen geen aanvragen voor de subsidieregeling “Regeling ondersteuning energiebesparing ondernemingen 2024”. Daarnaast zette we de geraamde onderzoekskosten voor het Soortenmanagementplan nog niet in omdat we het aanbestedingstraject nog niet hadden afgerond in 2024. We ontvingen een extra aflossing van het Gietwaterbedrijf Bergerden. De werkzaamheden ten aanzien van het project Wijk van de toekomst Doornenburg worden in 2025 verricht. In 2024 liep het participatietraject nog. De verkregen subsidie wordt dus in 2025 ingezet.	69 V 38 V	140 V 38 N	I I I
60734 Klimaat- en energiebeleid In oktober 2024 ontvingen we een herziene beschikking voor de CDOKE-gelden. Daarvoor deden we in 2024 nog geen uitgaven. Deze aanvullende middelen worden in 2025 en 2026 ingezet.	174 V	174 N	I
60735 SPUK duurzaamheid Het aantal aanvragen voor Operatie Isolatie was gering. Hierdoor hadden we niet de volledige SPUK Energiearmoede nodig om dit te bekostigen. Dit bedrag gaan we inzetten in 2025, 2026 en 2027. De subsidie Lokale Aanpak Isolatie is ingezet voor Operatie Isolatie. De actie Operatie Isolatie startte in september. Hierdoor hebben we nog relatief weinig aanvragen ontvangen. De subsidie die we overhouden, gebruiken we in 2025 en 2026. Als kassier van de subsidieregeling regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmte transitie voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, gaven we minder uit dan het beschikte bedrag. Dit is in lijn met het projectplan en wordt besteed in 2025.	136 V 590 V 487 V	136 N 590 N 487 N	I I I

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60730 Algemene begraafplaatsen De restitutie van lijkbezorgingsrechten voor graven van KNIL-militairen, en/of hun partner en/of vóór 1952 geboren kinderen van hen betekent een eenmalig nadeel van € 17.000. Dit nadeel wordt eenmalig uit de voorziening grafrechten bekostigd, waardoor het per saldo budgetneutraal is.	17 N	17 V	I

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
De activiteiten met betrekking tot het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval worden gedekt door de opbrengst uit de afvalstoffenheffing. Het gerealiseerde saldo is € 299.000 negatief, terwijl € 50.000 positief is begroot. Omdat het saldo van de reserve nihil is, komt het nadeel van € 299.000 volledig ten laste van de exploitatie. Daardoor ontstaat per saldo een voordeel van € 50.000 op de mutatie in de reserve. Een specificatie is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.	50 V		I
We hebben een, niet begrote, extra storting van € 140.000 ontvangen van het Gietwaterbedrijf Bergerden. De middelen worden toegevoegd aan de reserve transitiefonds energie wat zorgt voor een nadeel op het onderdeel reserves. Een soortgelijk voordeel is gemeld op taakveld 7.4 Milieubeheer.	140 N		I
De uitgaven voor het uitvoeren van maatregelen uit de paragraaf duurzaamheid zijn gedekt uit de CDOKE-subsidie. De begrote dekking van € 350.000 uit de reserve transitiefonds energie kon daarmee achterwege blijven. Dit betekent een nadeel van € 350.000 op de baten uit reserves. Op taakveld 7.4 Milieubeheer is eenzelfde voordeel gemeld.		350 N	I

Beleidsnota's

Beleidsplan Sociaal Domein "Iedereen hoort erbij!"(2021)
Gemeentelijk Watertakenplan Lingewaard 2023 – 2027
Grondstoffenbeleid Lingewaard Circulair en Duurzaam (2019)
Beleidsnota Duurzaamheid 2016 – 2020
Beleidskader energietransitie (2020)
Beleidskader wind (2019)
Beleidskader zon (2019)
Transitievisie Warmte (2021)

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Onder dit programma vallen de taken met betrekking tot ruimte en leefomgeving, wonen en bouwen en de exploitatie van woningbouwprojecten. De milieutaken van de Omgevingsdienst vallen onder programma 7, de bouwtaken onder programma 8.

Wat hebben we bereikt?

We werken volgens de Omgevingswet (doel 1).
Doel van de wet is het beschermen van een veilige gezonde leefomgeving door een meer integrale aanpak in beleid en het behandelen van aanvragen. Met de intake- en omgevingstafel behandelen we aanvragen zoals het bedoeld is. Beleidsmatig werken we met de instrumenten van de Omgevingswet en is nieuw beleid ook het resultaat van een meer integrale afweging. Er is wel sprake van een overgangsperiode, niet alle beleid is direct vernieuwd. Die overgangsperiode (tot 2028) is ook in de wet voorzien.

Een ander doel van de wet is dat we minder regels opleggen en inwoners makkelijker met eigen ideeën over hun omgeving aan de slag kunnen, het bekende “ja mits” principe. Die ruimte voor eigen initiatief zien we zeker terug. Echter, een “veilige en gezonde omgeving” leidt vooralsnog vooral tot strengere voorwaarden waardoor het in de praktijk niet “makkelijker” wordt voor initiatiefnemers om eigen ideeën tot uitvoering te brengen.

Realisatie van ongeveer 245 nieuwe woningen, verspreid over meerdere woonkernen (doel 2).
Dit doel haalden we bijna volledig met de bouw van 238 nieuwe woningen. Daarnaast worden ook nog enkele woningen die in 2024 zijn gebouwd begin 2025 opgeleverd. De nieuwbouw voldoet ook aan de Woondeal 2.0 en het voornemen van ons bouwprogramma 2024.

Verduurzaming en vergroening van de woonomgeving (doel 3).
Belangrijk voor het halen van dit doel zijn verbeteringen in de bestaande bebouwde omgeving en het beter in balans brengen van plannen voor nieuwe bebouwing en plannen voor de versterking van groen in de omgeving. Met extra beplanting in de wijk richtten we Het Zand groener in. Met de inhoudelijke start van het opstellen van een omgevingsprogramma natuur, landschap en biodiversiteit komt vergroening meer in evenwicht met bouwplannen.

Participatie en betrokkenheid bij de woonomgeving, verbinding met gemeentelijke opgaven (doel 4).
Resultaat van de pilot in Doornenburg is dat nu, als basis voor afstemming, het inzicht in wat allemaal in een woonkern aan de orde is aan gemeentelijke en inwonersinitiatieven, is vergroot.

Wat hebben we gedaan?

We werken volgens de Omgevingswet (doel 1).

- Nieuwe aanvragen in het kader van de Omgevingswet behandelden we volgens deze wet. Voor lopende plannen bleef de Wet Ruimtelijke Ordening gelden.
- We werkten aan de transitie van het tijdelijk omgevingsplan naar een definitief omgevingsplan volgens de aanpak die uw raad eind 2022 vaststelde.
- We bereidden een eerste deelgebied (Haalderen) voor. Dit leggen we in 2025 als ontwerp ter inzage.
- Uw raad gaf bindend advies op plannen voor woningen aan de Sallandstraat in Haalderen en een zonnepark aan de Karstraat.
- Uw raad nam de laatste besluiten in verband met het in werking treden van de Omgevingswet:
    - Het vaststellen van de Verordening commissie Ruimte Lingewaard 2024 die de verkorte werkwijze geeft om te voldoen aan de termijnen van de Omgevingswet.

- Het mandateren van het college voor het nemen van mer-beroordelingsbesluiten. Hiervoor pasten wij ook het lokale geluidbeleid aan en stelden wij een participatiebeleid met participatieverordening vast. Deze verordening geeft de werkwijze aan voor participatietrajecten en inwonersinitiatieven.

- We werkten met de Intaketafel bij binnenkomende aanvragen en initiatieven. Gedurende het jaar leidde dat tot steeds betere integrale adviezen. We hadden actief contact met initiatiefnemers over uitgebrachte adviezen.
- We bereidden een omgevingsprogramma natuur, landschap en biodiversiteit voor. Na vaststelling van het plan van aanpak startten we met het inhoudelijke programma.
- We stelden een omgevingsprogramma financiële bijdragen vast. Hierin zetten we de bestaande praktijk voort bij het opnemen van vrijwillige financiële bijdragen in overeenkomsten met initiatiefnemers c.q. ontwikkelaars.

Realisatie van ongeveer 245 nieuwe woningen, verspreid over meerdere woonkernen (doel 2).
Hieronder lichten we toe wat we gedaan hebben aan het woonbeleid en aan de uitvoering van woningbouwplannen.

Woonbeleid

- We werkten overeenkomstig het woningbouwprogramma aan de plannen die zijn aangewezen als prioriteit: Driegaarden II en III, Vleumingen II, Zandsestraat en Hof van Klein Baal. Voor de vorderingen zie hieronder bij uitvoering en voorbereiding plannen. Naar aanleiding van de behoefte aan intensivering in relatie tot de verkeersdruk die dat oplevert, besloten we om het plan Bordbusters / Polseweg door te schuiven naar ná 2030.
- Gezien de oplopende getallen in de behoefte aan nieuwe woningen deden we een studie naar de samenhang tussen toekomstige bouwlocaties, intensivering van woningaantallen en het effect op verkeer. Het resultaat daarvan leidde onder andere tot het hierboven genoemde besluit over Bordbusters/Polseweg.
- In regionaal verband vertaalden we de Woondeal 2.0 naar afspraken over aandachtsgroepen. Alle gemeenten in de GMR hebben een gezamenlijk kader voor afspraken met corporaties en zorgpartijen over de huisvesting van aandachtsgroepen. De wet noemt specifieke groepen waarvoor de gemeente via afspraken met corporaties voor huisvesting moet zorgen. Veelal betreft dit inwoners die zelfstandig wonen en zorg nodig hebben. Ook hielp het provinciaal team voor versnelling in de bouwopgave ons met personele bezetting voor realisatie van woonwagen standplaatsen en voor afstemming tussen de bouwprogrammering en verkeer.
- We werkten aan de actualisatie van ons woonbeleid:
  - Gericht op de Wet regie volkshuisvesting die landelijk wordt voorbereid werkten we aan een verplicht onderdeel daarvan: de lokale Woonzorgvisie. Hiervoor stelden we in overleg met zorgpartijen, corporaties, welzijns- in inwonersorganisaties een ontwerp op. In maart 2025 behandelde uw raad dit voorstel.
  - We richtten, gericht op nieuwe wetgeving, in regionaal verband een meldpunt in voor klachten.
  - Uw raad stelde een verordening vast voor verhuur van woonruimte aan arbeidsmigranten.
- We actualiseerden de prestatieafspraken met corporaties en huurdersorganisaties. Daarin legden we ook de rol van corporaties in lopende en nieuwe woningbouwprojecten vast.
- We werkten mee aan de plannen voor herstructurering in de Staatsliedenbuurt in Gendt en Klappenburg in Bemmel. In Gendt zijn de woningen opgeleverd en kregen ook bewoners die zorg behoeven en statushouders een plek. In de wijk de Klappenburg startte de sanering van verouderde woningen.

Uitvoering van plannen:

- Er zijn 238 nieuwe woningen opgeleverd: 26 in Bemmel, 81 in Huissen en 121 in Gendt. Omdat in Bemmel (Klappenburg) en Gendt (Staatsliedenbuurt) veel verouderde sociale huurwoningen zijn

vervangen door nieuwe, is de toevoeging ten opzichte van de oude woningvoorraad minder, namelijk 128. Daarnaast zijn 110 verouderde sociale huurwoningen vervangen door nieuwe. De sociale huurvoorraad is toegenomen met 8.

- Voortgang uitvoeringsprojecten:
  - Herinrichting sportpark de Poel (Angeren): het sportcomplex is opgeleverd, de woningen worden in het voorjaar van 2025 opgeleverd.
  - Staatsliedenbuurt (Gendt) : 92 sociale huurwoningen zijn vervangen en 29 woningen zijn toegevoegd.
  - Slingerbos (Huissen): nieuwbouw is gestart (gereed 2026).
  - Driegaarden fase 1 (Huissen): 66 woningen zijn opgeleverd (is deel van fase 1).
  - Zaal Wapen van Bemmel (Bemmel):-niet meegeteld omdat oplevering (20 appartementen) in 2025 viel.
  - Markt 20-24 (Gendt) :bouw is gestart, oplevering 16 appartementen in 2025.
  - Malenborch (Huissen): verhuurder voor sociale huurappartementen is gecontracteerd, bouw start in 2025.
  - Gochsestraat (Huissen): 15 appartementen zijn opgeleverd.
- Voortgang planologische procedures:
  - Zandsestraat (Bemmel): we bereidden het plan met bijhorende overeenkomsten voor.
  - Vleumingen II (Gendt): er is beroep ingesteld tegen het vastgesteld plan, de beroepsprocedure loopt.
  - 't Hof van Klein Baal (Haalderen): we startten de besluitvormingsprocedure op, vaststelling wordt verwacht in 2025.
  - Blauwe Hoek (Doornenburg): het plan werd onherroepelijk, de bouw is gestart.
  - Villa Ganita (Gendt): we rondden het stedenbouwkundig plan af, de besluitvorming start in 2025.
  - Aloysiuslocatie (Huissen): de bouw van de parkeergarage en appartementen is gestart. Voor het Raadhuisplein is een ontwerp opgesteld.
  - Ancari (Doornenburg): er is beroep ingesteld tegen het plan en tegen de verleende vergunning. De beroepsprocedure loopt.
  - Klappenburg fase 2 (Bemmel): we rondden de planologische procedure af.
  - Dorpstraat bibliotheek (Gendt): we startten de participatie met betrekking tot ontwerp. Dit is nog niet afgerond. De planprocedure volgt daarna.
  - Op den Winkel: het plan is onherroepelijk geworden.
  - Holthuizen oude manege (Huissen): er is beroep ingesteld tegen vastgesteld plan. De beroepsprocedure loopt.
- Planvoorbereiding voorafgaand aan formele procedure:
  - Driegaarden II en III (Huissen): We bereidden de besluitvorming voor de gebiedsvisie voor. In januari 2025 stelde uw raad deze vast. Planvoorbereiding op basis van circa 650 woningen conform Woondeal (30% sociale huur, 37% betaalbare koop), bouw gepland vanaf 2028.
  - Bordbusters (Huissen): we stelden de voorbereiding uit tot na 2030, in verband met het cumulatief verkeerseffect van grotere bouwplannen in Huissen.
  - Sallandstraat (Haalderen): De vergunning voor fase 1 (49 woningen van WaardWonen) is onherroepelijk.

Verduurzaming en vergroening van de woonomgeving (doel 3).

- Binnen de Groene Metropoolregio werkten we aan een gebiedsprogramma voor het middengebied tussen Arnhem en Nijmegen. Een dergelijk gebiedsprogramma is een uitwerking van de regionale verstedelijkingsstrategie en geeft aan wat we op het gebied van infrastructuur en groen/landschap nodig hebben om aan de woningbouwopgave te voldoen. Het programma is adaptief en wordt periodiek aangepast.
- Voor een eigen omgevingsprogramma natuur, landschap en biodiversiteit stelden we het plan van aanpak vast. Aansluitend startten we met de inhoud van het programma.

- Voor het Zeegbos is de intentie dat we het provinciaal grondeigendom overnemen. Hiervoor overleggen we eerst met andere betrokkenen over een goed structureel beheer. Dit overleg heeft nog niet plaatsgehad en volgt in 2025 en verwerkt in een voorstel aan uw raad voor overname van het provinciaal eigendom.
- In Het Zand (Huissen) richtten we plekken groener in met beplanting en versterkten daarbij ook de biodiversiteit. Na afronding van de werkzaamheden in de Gochsestraat breiden we dit uit.
- We werkten mee aan plannen van het Waterschap voor de dijkversterking. Het stukje Waaldijk tussen Fort Lent en Sprok is opgeleverd. Over de volgorde en tijdplanning voor de dijken is het volgende besloten:
  - Rijndijk (Sterreschans – Huissen): voorbereiding vanaf januari 2025, realisatie 2029-2031
  - Waaldijk: voorbereiding vanaf juni 2025, realisatie 2030 – 2032. In verband met de voorbereiding deden we in december een verzoek tot formele toetreding tot de samenwerkingsovereenkomst voor de weginrichting volgens “gastvrije Waaldijk”. Die weginrichting is veiliger voor recreatieverkeer.
  - Rijndijk langs Huissen (en Arnhem): voorbereiding vanaf januari 2026, realisatie 2030 - 2032. De opgave op dit traject (hoogte, stabiliteit, piping) is nog in onderzoek en is mogelijk beperkt. Om die reden wordt dit dijktraject als laatste uitgevoerd.
- Voor energiebesparing (woningisolatie) en circulair bouwen: zie paragraaf klimaat & energie.

Participatie en betrokkenheid bij de woonomgeving, verbinding met gemeentelijke opgaven (doel 4)

- Naar aanleiding van de pilot van de agenda voor Doornenburg concludeerden we dat deze agenda voor inwonersorganisaties en de gemeentelijke organisatie inzichtelijk maakt wat er in een kern gebeurt. Daarnaast geeft de agenda input voor het gesprek tussen inwoners en gemeente om inwonersinitiatieven en plannen van de gemeente beter met elkaar te verbinden. Hiermee is voorwerk verricht voor agenda's voor andere kernen.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
8.1	**Ruimte en leefomgeving**	**-2.377**	**-2.900**	**-2.181**
60801	Ruimtelijke ontwikkeling	-491	-650	-504
60802	Faciliterend grondbeleid	-898	-1.194	-1.237
60809	Omgevingswet	-988	-1.056	-440
8.2	**Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)**	**-4.114**	**-2.250**	**-2.238**
60803	Actief grondbeleid	-4.114	-2.250	-2.238
8.3	**Wonen en bouwen**	**-2.730**	**-2.899**	**-2.550**
60804	Geo-Informatie	-250	-252	-244
60805	Bouwen - Vergunningverlening	-1.047	-1.206	-1.202
60806	Bouwen - Handhaving	-904	-869	-657
60807	Wonen	-431	-497	-372
60808	Woonwagenzaken	-98	-75	-75
	Totaal lasten	**-9.221**	**-8.049**	**-6.969**

8.1	**Ruimte en leefomgeving**	**724**	**983**	**983**
60801	Ruimtelijke ontwikkeling	0	7	7
60802	Faciliterend grondbeleid	724	976	976
8.2	**Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)**	**1.291**	**2.238**	**2.238**
60803	Actief grondbeleid	1.291	2.238	2.238
8.3	**Wonen en bouwen**	**953**	**1.716**	**1.600**
60805	Bouwen - Vergunningverlening	861	1.408	1.408
60806	Bouwen - Handhaving	0	220	10
60807	Wonen	41	36	130
60808	Woonwagenzaken	51	52	52
	Totaal baten	**2.968**	**4.937**	**4.821**
	Saldo baten en lasten	**-6.253**	**-3.112**	**-2.148**
69808	Onttrekkingen reserves	5.688	2.674	2.100
69808	Toevoegingen reserves	-59	0	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-624**	**-438**	**-48**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

8.1 Ruimte en leefomgeving

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60801 Ruimtelijke ontwikkeling			
Een reservering voor plannen in het Bemmelse centrum (voorheen: Kinkelvisie) gebruikten we gedeeltelijk voor onderzoek naar verplaatsingsmogelijkheden. Wij stellen voor dit voordeel gedeeltelijk (€ 40.000) via resultaatbestemming in 2025 beschikbaar te houden voor het vervolgonderzoek. Dit vervolgonderzoek omvat een programma van eisen en ruimtebehoefte van maatschappelijke functies.	73 V		I
In verband met het in werking treden van de Omgevingswet gebruikten we het budget voor advisering bij bestemmingsplannen en plan-actualisaties maar gedeeltelijk. Wel adviseerden we zoals gebruikelijk bouwplannen en monumenten en zijn incidentele beleidsadviezen gevraagd.	84 V		I
60802 Faciliterend grondbeleid			
Op 6 lopende projecten is een nadelig saldo als gevolg van veranderingen in het plan en/of extra inzet op de openbare ruimte. 9 projecten worden afgesloten met een nadeel. 6 projecten kunnen met een voordeel worden afgesloten. Het resultaat hiervan (€ 133.000) onttrekken wij uit de reserve grondexploitatie. Aan de voorziening planschade moet wettelijke rente worden toegevoegd. Door de stijging van deze rente en hoger saldo is deze wettelijke rente hoger dan verwacht.	50 N 115 N 32 V 43 N		

Er is een voordeel van € 220.000 ontstaan doordat er minder uren zijn gemaakt en de gemaakte uren volledig zijn doorbelast naar projecten. In de begroting was rekening gehouden met een deel uren dat niet kan worden doorbelast, bijvoorbeeld omdat een project geen doorgang vindt of zich nog in de voorbereidingsfase bevindt. Dit voordeel is deels een tegenhanger van het nadeel op de doorberekende loonkosten in programma 9.	220 V		I
60809 Omgevingswet Het budget besteedden we aan de vaste kosten voor het werkpakket ODRA, de voorbereiding van omgevingsprogramma's en het omgevingsplan voor het deelgebied Haalderen. Wij stellen voor het restant van het budget van € 68.000 via resultaatbestemming in beschikbaar te houden voor 2025. Daarmee kunnen programma's die in voorbereiding zijn worden afgerond en het omgevingsplan mede worden bekostigd.	68 V		

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Bij de bouwgrondexploitatie vindt budgetbeheer plaats op basis van exploitatiebegrotingen over meerdere jaren. Bij verschuiving in de jaarschijven worden de begrotingen daarom niet bijgesteld. Deze verschuivingen kunnen wel leiden tot verschillen ten opzichte van de begrote baten en lasten. Door de verrekening met de toe- of afname van de boekwaarde is er per saldo geen verschil. De hier in de jaarrekening opgenomen toelichting is daarom beperkt tot significante afwijkingen van de bouwgrondexploitaties die geen budgettair neutraal saldo hebben voor 2024. De voortgang van de bouwgrondexploitaties wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60803 Actief grondbeleid *Markt 20-24, Gendt* Er is een verplichte winstneming verwerkt. De winst komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.		23 V	I
Fitness Centrum, deelgebied Rietbaan-Zuid, Huissen Het project is in 2024 afgesloten. De getroffen verliesvoorziening valt vrij ter dekking van het verlies. Het verlies wordt gedekt door de verliesvoorzienig. Per saldo een klein voordeel. Dit voordeel komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.	233 N	236 V	I I
Voorbereiding flexibele huurwoningen in sociale en middensegment In 2023 is een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld van € 500.000. In 2024 is nog € 87.000 besteed. Dit project is in 2024 afgesloten en is overgegaan in de grondexploitatie Sallandstraat, Haalderen. De uitgaven worden gedekt door onttrekking uit de Algemene reserve.	87 N		I
Sallandstraat (vh Flexwoningen), Haalderen			

Ten opzichte van het raadsbesluit "Mogelijk maken van bouw flexwoningen in Haalderen" van 14 december 2023 wordt de grond verkocht en wordt er geen zakelijk recht van opstal meer gevestigd. Dit houdt in dat de boekwaarde van de gronden niet naar de balans gaan. In september 2024 is een nieuwe grondexploitatie vastgesteld. Die grondexploitatie had een geprognosticeerd tekort op eindwaarde van € 2.440.000. Het verwacht tekort is met € 322.000 toegenomen door realisering ontsluiting, wijziging waterhuishoudkundig plan en toename fasering van kosten bouwen en wonen tot € 2.762.000. Hiervoor wordt een verliesvoorziening getroffen ten last van de reserve grondexploitatie.	2.762 N		I

8.3 Wonen en bouwen

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60805 Bouwen - Vergunningverlening De vergunningverlening door de omgevingsdienst is volledig vraaggestuurd (afhankelijk van aantal en omvang aanvragen). De facturering van de ODRA aan ons is daaraan gekoppeld. In 2024 was het aantal vergunningen lager dan verwacht. Dat zien we ook bij veel andere gemeenten. Een deel betreft vertraagde procedures (lopende beroepszaken) waarbij aanvragen en legesinkomsten pas komen na een uitspraak in beroep. In verband daarmee zijn er ook minder baten vanuit de leges.	168 V	567 N	I
60806 Bouwen - Handhaving Toepassing van bestuursdwang in verband met een asbestsanering. Inmiddels zijn noodzakelijke maatregelen genomen om de onveilige situatie van de woning en het perceel te beëindigen. De hieruit voortvloeiende kosten bedragen € 214.000. Deze kosten worden via bestuursdwang verhaald op de eigenaar. De procedure voor het verhalen van de kosten van de bestuursdwang is nog niet afgerond. Tegen de hoogte van voornoemd kostenbedrag staat bezwaar en (hoger) beroep open. Invordering wordt verwacht in 2025.		214 N	I
60807 Wonen De kosten in verband met inhuur op dit onderwerp gelden voor een langere periode. Het voordeel op incidenteel budget is als resultaatbestemming nodig om nog komende kosten te dekken.	85 V		I

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Er is een bedrag van € 59.000 toegevoegd aan de reserve Grondexploitatie. Dit bedrag bestaat voor € 32.000 uit de positieve resultaten op afgesloten facilitaire projecten. Ook is tussentijds € 23.000 winst genomen op project Markt 20-24 Gendt en is het restant	59 N		I

op de verliesvoorziening Fitness Centrum Huissen afgeboekt. Zie ook de toelichting op de taakveld 8.1 en taakveld 8.2.			
De voorbereidingskosten voor de bouw van flexibele huurwoningen in sociale en middensegment worden gedekt uit de algemene reserve. In 2024 is niets begroot terwijl in werkelijkheid € 87.000 werd onttrokken. Tegenover het voordeel staat een vergelijkbaar nadeel op taakveld 8.2.		87 V	I
Negatieve resultaten op facilitaire complexen worden gedekt uit de reserve grondexploitatie. Voor 17 complexen onttrokken we in totaal € 165.000 aan de reserve. Op taakveld 8.1 staat een soortgelijk nadeel.		165 V	I
Er is een verliesvoorziening van € 2.762.000 getroffen voor de grondexploitatie Sallandstraat (voorheen Flexwoningen) in Haalderen. De verliesvoorziening komt ten laste van de reserve grondexploitatie. Zie taakveld 8.2 Grondexploitatie voor een vergelijkbaar nadeel.		2.762 V	I

Beleidsnota's

Omgevingsvisie Lingewaard (mei 2023)
Plan van Aanpak omgevingsprogramma's (mei 2023)
Overzicht categorieën bindend adviesrecht en verplichte participatie (mei 2023)
Plan van aanpak transitie omgevingsplan (2022)
Nota Wonen (2020),
Notitie verruiming mogelijkheden particuliere woningbouw (2020)
Nota Cultureel Erfgoed Lingewaard (feb 2025)
Gids ruimtelijke kwaliteit (2018)

9. Bestuur en ondersteuning

Dit programma gaat over het besturen van onze gemeente, een klantgerichte (digitale) dienstverlening en het bijdragen aan en sturen op samenwerkingsverbanden.

Wat hebben we bereikt?

Een gemeente die midden in de samenleving staat en zijn dienstverlening daarop afstemt (doel 1).
We pasten de nieuwe Lingewaardse participatie-aanpak toe bij diverse projecten en verankerden deze in de organisatie. Inwoners konden terecht bij sociaal raadslieden voor onafhankelijk juridisch advies. Daarnaast verbeterden we onze website voor een aantal producten. Jongeren betrokken we onder andere via de JongerenTop bij de lokale democratie en politiek.

Een transparant, professioneel en betrouwbaar bestuur (doel 2).
Ter bevordering van de democratische controle publiceerden we openbare collegebesluiten. Flitspeilingen boden waardevolle inzichten, leidend tot het handhaven van de gemeentepagina en een aangepaste aanpak in een participatietraject. Casuïstiekbesprekingen op bestuurlijk vlak versterkten het ethisch besef en nieuwe medewerkers informeerden we over het belang van integriteit. We constateerden geen integriteitsschendingen.

Een betrouwbare en sterke partner in de regio (doel 3).
We stelden de nieuwe regionale agenda van de Groene Metropoolregio vast met een looptijd van vier jaar. Daarmee kwamen we in een nieuwe fase. Waar we de afgelopen jaren keken naar onze gezamenlijke koers “waar willen we heen”, vroegen we in onze zienswijze aandacht voor de uitvoering “wat gaan we daarvoor doen”. We verstevigden onze positie in de regio door in verschillende samenwerkingsverbanden een bestuurlijke voortrekkersrol in te nemen. Zo bekleedden we de volgende nieuwe bestuurlijke functies:

- Bestuurlijk trekker van de Regionale Energiestrategie (RES);
- Lid van de VNG klankbordgroep kabinetsformatie namens de regio;
- Voorzitter van de nieuwe module Regionale Facilitering Zorg van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR);
- Voorzitter van de bestuurscommissie onderwijs van de MGR.

Ons proeflidmaatschap van een jaar bij de M50, de vereniging voor middelgrote gemeenten, zetten we om in een definitief lidmaatschap. De inbreng vanuit de M50 bij de VNG en de politiek in Den Haag vormde een stevige aanvulling op onze regionale lobby.

Indicator	Meetbaar resultaat 2024	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Klantwaardering dienstverlening • Totaal • Digitaal • Balie • Telefonie	Gemiddeld rapportcijfer Totaalwaardering voor alle drie de kanalen	 7,6 7,6 8,0 7,0	 8,4 8,3 8,7 8,1
Gemiddelde wachttijd aan de balie	Percentage balieklanten geholpen binnen de servicenorm van maximaal 10 minuten.	93%	93%

Afhandeling meldingen openbare ruimte (MOR) • Groen / openbare verlichting / straatmeubilair • Afval / wegen / verkeer • Acute problemen welke een bedreiging zijn voor de openbare veiligheid	Percentage dat melder is geïnformeerd binnen de servicenorm van 5 werkdagen Idem Afhandeling melding binnen 24 uur	93% 87% 100%	91% 93% 100%

Wat hebben we gedaan?

Een gemeente die midden in de samenleving staat en zijn dienstverlening daarop afstemt (doel 1).

Participatie

- In de vergadering van 28 maart 2024 stelde uw raad het participatiebeleid en -verordening vast. Om uitvoering te geven aan de Lingewaardse participatieaanpak stelden we een stappenplan op en ontwikkelden we tools zoals het participatieplan en het participatieverslag. Deze tools pasten we onder andere toe bij Zilverkamp aardgasvrij fase 2, opvanglocaties Oekraïners, herinrichting Raadhuisplein en IKC Sterrenbos. Omdat diverse projecten al waren gestart, stelden we alleen een participatieverslag op voor onder andere haalbaarheidsstudie MFA Bemmel en woningbouw Sallandstraat Haalderen.
- De nieuwe werkwijze van het participatiebeleid verankerden we in de organisatie. Enkele voorbeelden:
    - We richtten een groep ambassadeurs op uit alle lagen van de organisatie. Zij stimuleerden participatie, ondersteunden collega's en evalueerden afgeronde participatietrajecten. Ook bespraken ze tijdens bijeenkomsten de voortgang en nieuwe ontwikkelingen.
    - Vanaf het vierde kwartaal begeleidde standaard een gespreksleider inwonersavonden. Dit zorgde voor meer structuur en hogere tevredenheid van de aanwezigen.
    - We organiseerden een eerste training 'Gespreksleiding en modereren' in december. Bij de evaluatie waardeerden de deelnemers deze training positief.
    - Onze participatieadviseurs ondersteunden twintig projecten, vaak zonder hulp van externe bureaus.
    - We maakten nieuwe afspraken met wijkplatforms over de samenwerking.
- We hebben onze communicatie- en participatiemiddelen zo effectief mogelijk ingezet. Dat deden we op verschillende manieren:
    - We evalueerden onze participatiewebsite Samen.Lingewaard om te achterhalen waarom deze niet structureel werd ingezet. Het gebrek aan interactie en gebruiksgemak bleek het grootste obstakel. Dit leidde tot een vernieuwde visie.
    - We breidden de samenwerking met onderzoeksbureau KCM uit door onder andere het behoefte-onderzoek onder inwoners bij hen onder te brengen.
    - Medewerkers van verschillende teams namen de participatie toolbox in gebruik, met onder andere: een handreiking, een sjabloon voor het participatieverslag en evaluatievragen.
- We betrokken jongeren meer bij de lokale democratie en politiek. Denk hierbij aan:
    - We verlengden de samenwerking, genaamd JongerenTop, met de middelbare scholen en een extern bureau voor het schooljaar 2024/2025 in augustus.
    - We organiseerden een les maatschappijleer voor VMBO-T leerjaar 4 in de raadszaal. Alle betrokkenen reageerden enthousiast op deze les.

Verbetering dienstverlening

- Onze inwoners konden kosteloos terecht bij Sociaal raadslieden voor onafhankelijk advies over vragen die te maken hebben met wetten en regels. Zij behandelden in totaal 90 aanvragen.
- We maakten de website gebruiksvriendelijker voor onder andere reisdocumenten en rijbewijzen naar aanleiding van de verbeterpunten uit het gebruikersonderzoek. Door het continue webformulieren onderzoek voerden we verbeteringen door in de digitale aanvraagprocessen van het mantelzorgcompliment, ophalen grofvuil en de melding zorg en ondersteuning.
- Hoewel het ministerie van BZK de inwerkingtreding van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer uitstelde tot 1 januari 2026, brachten we alvast de digitale contactkanalen van alle producten en diensten in beeld.
- We maakten een animatie en gingen daarmee het gesprek met medewerkers aan over een goede telefonische bereikbaarheid in de tweede lijn door specialisten. Op deze wijze bleven we investeren in een goed klantcontact. Dit leidde tot de volgende resultaten:
    - 61,3% van de binnenkomende telefonische oproepen werd binnen 30 seconden beantwoord door het callcenter.
    - 70,3% van de vragen werd direct door het callcenter volledig afgehandeld (meting gestart op 1 juli 2024).
    - 58,7% van de klanten werd binnen drie werkdagen (onze servicenorm) teruggebeld door een specialist uit de tweede lijn.
- Onze website pasten we aan zodat inwoners gemakkelijker digitaal een aanvraag kunnen doen voor reisdocumenten. We stuurden inwoners een brief waarin we aangaven dat het belangrijk was om zo snel mogelijk de aanvraag te doen, vanwege langere wachttijden. We huurden extra personeel in om in de piekmaanden het aantal extra aanvragen te ondervangen.

Een transparant, professioneel en betrouwbaar bestuur (doel 2).

Transparante besluitvorming

- Om de democratische controle te bevorderen, publiceerden we de openbare collegebesluiten actief op onze website. Hiermee voldeden we aan de inspanningsverplichting van de Wet open overheid (Woo).
- We voerden twee flitspeilingen uit met de volgende resultaten:
    - De gemeentepagina heeft een belangrijke functie en vervangen we niet door een online nieuwsbrief.
    - De inwonersenquête over nieuwbouw Sallandstraat Haalderen toonde aan dat dorpsbewoners andere belangen hadden dan de aanwezigen op inwonersavonden. We pasten onze aanpak aan wat het participatietraject ten goede kwam.

Integriteit

- Aan de hand van casuïstiek bespraken we regelmatig hoe we integer kunnen handelen in bepaalde situaties. We constateerden geen integriteitsschendingen. Bij het afleggen van de eed en belofte door nieuwe medewerkers hebben we het belang van integriteit toegelicht en benadrukt.
- De raadswerkgroep organiseerde één raadsavond onder meer gericht op het bevorderen van bewustwording rondom het onderwerp integriteit.

Een betrouwbare en sterke partner in de regio (doel 3).

- We spraken twee keer met de Lingewaardse leden van de Regio Agenda Commissie (RAC). Op verzoek van deze leden beantwoordden we elk kwartaal inhoudelijke vragen over werkzaamheden van de Groene Metropoolregio (GMR). In de aanloop naar de nieuwe regionale agenda van de Groene Metropoolregio stelden we een position paper op met de grote, verbindende uitdagingen voor onze gemeente in de komende vier jaar.

- De GMR nam diverse initiatieven om gemeenten te ondersteunen, zoals:
    - De oprichting van een woonpool. Projectleiders kwamen meerjarig in dienst bij de GMR en konden door gemeenten worden ingehuurd om de woningbouw te versnellen.
    - De inzet van een decentrale uitkering voor een toekomstbestendig energiesysteem. De GMR gebruikte deze uitkering om gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering van het uitvoeringsplan energiesysteem.
    - De voorbereidingen voor een regionale projectleiderspool. Door enkele knelpunten liep de uitvoering hiervan vertraging op.
- Na instemming van uw raad wijzigden we alle gemeenschappelijke regelingen van de Verbonden Partijen waar we lid van zijn. Omdat de laatste wijziging plaatsvond in december, hebben we de nota Verbonden partijen niet geactualiseerd. Zoals bepaald in de nota Verbonden Partijen voerden we een evaluatie uit van de samenwerking met de MGR Sociaal Domein.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

9	Bestuur en ondersteuning	Rekening 2024	Begroot 2024 na wijz.	Begroot 2024 primitief
9.1	**Bestuur**	**-2.614**	**-1.966**	**-1.950**
60014	Gemeenteraad	-713	-641	-641
60015	Raadsfracties	-31	-40	-40
60016	Rekenkamercommissie	-57	-61	-61
60017	Griffie	-361	-385	-369
60018	College van B&W	-1.452	-839	-839
9.2	**Burgerzaken**	**-1.659**	**-1.632**	**-1.553**
60001	Basis registratie personen (BRP)	-1.067	-1.035	-976
60002	Burgerlijke stand	-347	-346	-331
60003	Verkiezingen	-245	-251	-246
9.3	**Beheer overige gebouwen en gronden**	**-686**	**-791**	**-779**
60004	Eigendommen	-303	-331	-331
60005	Overige gebouwen	-121	-144	-144
60006	Gronden algemeen	-262	-316	-304
9.4	**Overhead**	**-22.927**	**-21.249**	**-21.552**
60050	Directie	-405	-335	-320
60051	Stafafdeling	-964	-1.005	-962
60052	Team Technisch Wijkbeheer	-272	-436	-419
60053	Materieel TWB	49	0	0
60054	Team Openbare Ruimte & Vastgoed	-597	-144	-116
60056	Facilitair / voorzieningen	-305	-308	-308
60057	Huisvesting gem.kantoor/-werf	-1.618	-1.608	-1.542
60058	Representatie	-175	-188	-134
60059	Team Informatievoorziening	-3.595	-3.597	-3.408

60060	Automatisering	-1.263	-1.260	-1.342
60061	Documentaire informatievoorz.	-219	-200	-200
60062	Team POCOBO	-2.253	-2.193	-2.025
60063	Personeelsbeheer	-1.012	-363	-1.752
60064	Personeelsontwikkeling	-269	-329	-221
60065	Organisatieontwikkeling	-92	-145	-153
60066	Communicatie	-186	-228	-250
60067	Team JIF	-1.970	-2.018	-1.922
60068	Begroting & verantwoording	-684	-650	-558
60069	Juridische kwaliteitszorg	-325	-292	-292
60070	Team Veiligheid, Toezicht en Handh.	-70	-308	-288
60071	Team Klant Contact Centrum	-718	-828	-784
60072	Team Projectrealisatie	-372	285	210
60073	Team Ruimtelijk Beleid	-911	-129	-35
60074	Team Sociaal Beleid	-177	-134	-141
60075	Team Bedrijfsbureau SD	-591	-620	-562
60076	Team Toegang SD	-526	-403	-381
60080	Informatisering	-1.575	-1.726	-1.721
60081	Automatisering ICT-samenwerking	-155	-165	0
60082	Automatisering Overbetuwe	-1.121	-1.293	-1.293
60083	Versterking dienstverlening	-247	-283	-287
60084	Facilitair / diensten	-306	-338	-338
60079	Ondernemingsraad	-3	-8	-8
9.5	**Treasury**	**-1.021**	**53**	**149**
60007	Treasury	-1.021	53	149
9.61	**OZB woningen**	**-518**	**-525**	**-525**
60008	Waardering Onroerende Zaken	-518	-525	-525
9.64	**Belastingen overig**	**-704**	**-748**	**-747**
60011	Belastingen	-704	-748	-747
9.8	**Overige baten en lasten**		**-3.080**	**-2.802**
60012	Reserveringen en stelposten	0	-3.080	-2.802
9.9	**Vennootschapsbelasting**	**-5**		
60020	Vennootschapsbelasting	-5	0	0
	Totaal lasten	**-30.134**	**-29.938**	**-29.759**
9.2	**Burgerzaken**	**1.060**	**932**	**863**
60001	Basis registratie personen (BRP)	970	857	803
60002	Burgerlijke stand	90	75	60
9.3	**Beheer overige gebouwen en gronden**	**349**	**109**	**109**
60004	Eigendommen	120	109	109
60006	Gronden algemeen	229	0	0

9.4	**Overhead**	**3.000**	**2.173**	**2.059**
60052	Team Technisch Wijkbeheer	13	0	0
60053	Materieel TWB	48	0	0
60054	Team Openbare Ruimte & Vastgoed	73	0	0
60056	Facilitair / voorzieningen	3	0	0
60057	Huisvesting gem.kantoor/-werf	18	0	0
60059	Team Informatievoorziening	889	793	761
60062	Team POCOBO	78	0	0
60063	Personeelsbeheer	278	0	0
60064	Personeelsontwikkeling	43	0	0
60065	Organisatieontwikkeling	17	0	0
60066	Communicatie	6	0	0
60067	Team JIF	27	5	5
60069	Juridische kwaliteitszorg	9	0	0
60070	Team Veiligheid, Toezicht en Handh.	17	0	0
60071	Team Klant Contact Centrum	26	0	0
60072	Team Projectrealisatie	3	0	0
60074	Team Sociaal Beleid	51	0	0
60075	Team Bedrijfsbureau SD	83	0	0
60076	Team Toegang SD	100	0	0
60081	Automatisering ICT-samenwerking	93	82	0
60082	Automatisering Overbetuwe	1.121	1.293	1.293
60084	Facilitair / diensten	4	0	0
9.5	**Treasury**	**1.024**	**565**	**71**
60007	Treasury	1.024	565	71
9.61	**OZB woningen**	**10.297**	**10.301**	**10.301**
60009	Onr.Zaakbelast. - Woningen	10.297	10.301	10.301
9.62	**OZB niet-woningen**	**3.774**	**3.764**	**3.569**
60010	Onr.Zaakbelasting - Niet-woningen	3.774	3.764	3.569
9.64	**Belastingen overig**	**504**	**510**	**510**
60011	Belastingen	504	510	510
9.7	**Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds**	**85.562**	**85.435**	**85.246**
60013	Gemeentefonds - Algemene uitkering	81.513	81.386	80.390
60019	Gemeentefonds - Sociaal Domein	4.049	4.049	4.856
	Totaal baten	**105.570**	**103.789**	**102.728**
	Saldo baten en lasten	**75.435**	**73.851**	**72.969**
69809	Onttrekkingen reserves	4.140	4.243	11.729
69809	Toevoegingen reserves	-2.037	-2.000	-13.500
	Saldo inclusief mutaties reserves	**77.537**	**76.094**	**71.198**

Hieronder lichten wij afwijkingen op kostenplaatsen vanaf € 50.000 toe. Daarbij noemen we alleen de significante wijzigingen. Hierdoor is de optelsom van de toelichtingen niet altijd gelijk aan het totaal van de afwijkingen.

9.1 Bestuur

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60014 Gemeenteraad Per 1 januari 2024 is de vergoeding en de onkostenvergoeding voor raadsleden verhoogd. Daarnaast is sprake van een hogere afdracht loonheffing als gevolg van de werkkostenregeling. In de begroting 2024 was hiermee geen rekening gehouden.	72 N		I
60018 College van B&W De rekenrente die we moeten gebruiken om de hoogte van de voorziening voor wethouderspensioenen te bepalen, is op 31 december 2024 2,325%. Eind 2023 was de rekenrente nog 3,16%. Een lagere rekenrente betekent dat de benodigde inleg in de voorzieningen hoger wordt. Omdat de aanspraken op de voorziening jaarlijks wijzigen en ook de rekenrente fluctueert, beschouwen we dit als een incidenteel nadeel.	598 N		I

9.2 Burgerzaken

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60001 Basisregistratie personen (BRP) Sinds 2014 hebben paspoorten en identiteitskaarten een geldigheidsduur van 10 jaar. Hierdoor zien we in 2024 een aanzienlijke stijging van het aantal aanvragen voor nieuwe documenten. Dit zorgt aan de ene kant voor een hogere legesopbrengst, maar aan de andere kant ook voor een hogere afdracht van een deel van de leges aan het Rijk.	50 N	118 V	I

9.3 Beheer overige gebouwen en gronden

	Lasten	Baten	I/S
60006 Gronden algemeen Gronden die wie in eigendom hebben, worden incidenteel verhuurd en verpacht. Met deze opbrengsten (€ 52.000) is geen rekening gehouden in de begroting. Daarnaast is sprake van incidentele verkoopopbrengsten (€ 42.000).		94 V	I
We hadden een voordeel op de advieskosten van € 25.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 45.000 voor het opstellen van een nieuwe nota grondbeleid. Dit is doorgeschoven naar 2025. Hiervoor komen daarom eventueel extra lasten in 2025. Hierover rapporteren wij in de 2e Tussentijdse rapportage 2025. Daarnaast is er sprake van een nadeel van € 20.000 door kosten voor onderzoek, taxatie en advies voor de mogelijk aankoop van strategische gronden.	54 V		I

Door de wijziging van de omslagrente is de doorberekende rente over de boekwaarde naar beneden bijgesteld met € 29.000.			
In 2023 is de voorziening terugkoop gronden nabij A15 gevormd. Wanneer de doortrekking van de A15 niet zou plaatsvinden, zou de aan Rijkswaterstaat verkochte grond weer teruggekocht moeten worden. Nu duidelijk is dat de doortrekking wordt gerealiseerd, kan de vorig jaar gevormde voorziening vrijvallen.		135 V	I

9.4 Overhead

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Bedrijfsvoering (exclusief budget Van Werk Naar Werk) In 2024 is er een voordeel op de bedrijfsvoering van € 788.000. De belangrijkste afwijkingen lichten we hieronder toe.			
Personeelskosten (lasten) We gaven in 2024 € 31.354.000 uit aan salarissen, inhuur derden, opleidingskosten en overige personeelslasten. Het beschikbare budget bedroeg € 30.783.000. Het nadeel bedraagt € 571.000, maar hierbij is nog geen rekening gehouden met de van het UWV ontvangen bijdragen die we hierna toelichten.	571 N		I
Personeelskosten (baten) Van het UWV ontvingen wij € 462.000 vanwege zwangerschaps- en bevallingsverlof, arbeidsongeschiktheid en/of vertrek van medewerkers. Verder ontvingen we € 95.000 van andere werkgevers waarbij medewerkers zijn gedetacheerd. En tot slot is er een vrijval van € 213.000 uit de voorziening verlofsparen.		770 V	I
Verzekeringen en belastingen De premies voor de collectieve ongevallenverzekering voor medewerkers en de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor bestuurders steeg sterk (nadeel € 29.000). In 2024 vond voor de CAR-verzekering een naverrekening plaats over 2022 en 2023 (nadeel € 21.000).	50 N		i
Wet open overheid (Woo) Naar aanleiding van het rapport "Ongekend onrecht" van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag heeft het Rijk vanaf 2022 incidentele en structurele financiële middelen vrijgemaakt. Hiermee ondersteunt het Rijk gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo. De komende jaren moet alle relevantie informatie uit 12 categorieën actief openbaar gemaakt worden. We stellen voor de niet ingezette middelen via resultaatbestemming in 2025 beschikbaar te houden. Deze middelen zetten wij in voor bijvoorbeeld kosten voor adviezen, beschikkingen, klachtoordelen, subsidiebesluiten, vergunningen en beleidsregels.	71 V		I

Advieskosten De Europese richtlijn op Informatiebeveiliging (NIS2) is sinds 17-10-2024 geldig in de Europese Unie. Nederland is het nog niet gelukt om deze EU-richtlijnen op tijd om te zetten in nationale wetgeving. Naar verwachting gebeurt dit in het 3e kwartaal 2025. Hierdoor zijn de in te voeren maatregelen nog niet helemaal duidelijk. Andere redenen waarom we het budget nog niet volledig hebben besteed zijn: • We stelden een geplande bestuurlijke cyber-incident oefening uit naar 2025, aangezien het onderliggende plan in verband met voortschrijdend inzicht nog wordt aangepast. • We bereidden ons voor op de aanbesteding van een effectieve MDR (Monitoring, Detectie en Response) tool door middel van een pilot. We sloten dus nog geen definitief contract met een commerciële partij. De aanbesteding vindt in 2025 plaats.	62 V		I
Communicatie Het participatiebudget is in 2024 niet helemaal besteed. Dat wordt onder andere veroorzaakt door het later instromen van nieuwe medewerkers die handen en voeten moeten geven aan de verdere uitvoering van het door de raad vastgestelde participatiebeleid.	54 V		I
ICT We gaven in 2024 ongeveer € 150.000 minder uit voor het reguliere onderhoud en up tot date houden van onze ICT-voorzieningen. Oorzaken hiervoor zijn uitgestelde benchmark voor de ICT, beëindiging klantportaal iParticipatie, uitstel Geo-informatie openbare ruimte en lagere consultancykosten.	150 V		I
De lasten voor de automatisering Overbetuwe (in het kader van de ICT-samenwerking) worden volledig doorberekend aan betreffende gemeente. Lagere lasten als gevolg van uitgestelde investeringen (€ 110.000) en niet ingezette frictiekosten (€ 60.000) leiden tot lagere baten.	172 V	172 N	I
Onderhoud vastgoed We hebben bij het gemeentekantoor te maken gehad met meer storingen aan installaties en noodzakelijke reparaties aan zowel installaties als het gebouw (onder andere lekkages).	124 N		I
Overige lasten De overige lasten bestaan uit veel verschillende posten. Het gaat dan bijvoorbeeld om energiekosten, algemene kosten, uitbestede diensten (waaronder accountantskosten en regionaal archief), kantoorkosten, schoonmaakkosten en abonnementen. De afwijkingen blijven per kostenplaats onder de verantwoordingsgrens van € 50.000. Tellen we het echter op kostensoortniveau bij elkaar op dan wordt deze grens overschreden. We laten daarom de voor- en nadelen op de overige	330 V		I

lasten apart zien, maar omdat het om zoveel verschillende posten gaat lichten we deze niet apart toe. *Overige baten* Ook de overige baten bestaan uit verschillende posten. Bij de baten gaat het om de verkoop van materieel (€ 35.000) en ontvangen subsidies met betrekking tot bedrijfsvoering (waaronder € 43.000 voor het verbeteren van arbeidsomstandigheden en de gezondheid van werknemers). *Afschrijving en rente op activa* In de jaarrekening 2023 meldden wij een voordeel op afschrijvingslasten van € 340.000. Dit werd met name veroorzaakt door vertraging in de oplevering van ICT-infrastructuur in 2023 en de gewijzigde omslagrente in 2024. Ook in 2024 konden we een aantal investeringen niet volgens planning uitvoeren. Dit heeft verder geen consequenties voor de informatiebeveiliging.	137 N 133 V	100 V	I I I
Van Werk Naar Werk In 2020 hebben we met uw raad afgesproken hierover te rapporteren in de tussentijdse rapportages, maar de financiële consequenties pas in de jaarrekening te verwerken. Het budget zetten we met name in voor WW-verplichtingen en transitievergoedingen bij (onvrijwillig) ontslag van medewerkers.	221 N		I
Doorberekende loonkosten In 2024 belastten we minder interne uren door aan grondexploitaties en faciliterende projecten dan begroot. Dit heeft twee oorzaken. Allereerst lagen enkele projecten stil of liepen vertraging op, waardoor minder inzet nodig was. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de projecten Klein Baal in Haalderen, Vleumingen West fase 2 in Gendt en BordBusters in Huissen. Daarnaast kozen we in de verdeling van de werkzaamheden soms voor externe inhuur op projecten, waar de inzet interne capaciteit was gepland. Deze interne capaciteit zetten we in voor andere werkzaamheden die niet belastbaar zijn aan projecten. Bij de faciliterende projecten houden we in de begroting rekening met een gedeelte van de uren dat niet doorbelast kan worden aan projecten, bijvoorbeeld omdat een project geen doorgang vindt of het zich nog in de voorbereidingsfase bevindt. In programma 8 leidt dit tot een voordeel van € 220.000 dat tegenover dit nadeel staat.		888 N	I
Voorziening verlofsparen Vanaf de jaarrekening 2023 zijn wij verplicht om een voorziening verlofsparen te vormen ter hoogte van de omvang van het bovenwettelijk verlof (inclusief verlofsparen) op 31 december. In de jaarrekening 2023 hebben we hiervoor € 727.000 moeten reserveren.	525 N		I

Eind 2024 hebben we dit opnieuw beoordeeld. Het aantal uren verlofsparen is verder toegenomen, waardoor de voorziening verder moet worden aangevuld.			

9.5 Treasury

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
60007 Treasury Het voornemen was om in 2024 in totaal € 15 miljoen aan nieuwe langlopende geldleningen af te sluiten. Door allerlei oorzaken zijn projecten vertraagd. Daardoor was er ook minder financiering nodig.	32 V		I
We hebben nadeel door de aanvulling van de voorziening voor dubieuze debiteuren.	54 N		I
Net als in 2023 was in 2024 het gemiddeld saldo in rekening-courant dermate hoog dat we regelmatig kasgeldleningen hebben uitgezet bij andere gemeenten. In de 2e Tussentijdse Rapportage 2024 meldden wij al een extra incidentele renteopbrengst van € 400.000. In totaal hebben we voor het uitzetten van kasgeldleningen ruim € 830.000 ontvangen. Samen met de regulieren rente vanuit het schatkistbankieren leidt dit tot een aanvullend voordeel van € 450.000.		450 V	I
Zoals hierboven benoemd, heeft het uitzetten van kasgeldleningen geleid tot een voordeel op de ontvangen rente. Hierdoor wijkt de omslagrente meer dan 25% af van de raming in de begroting. Volgens de richtlijnen hebben we de omslagrente daarom gecorrigeerd. Daardoor rekenen we minder rente door aan de activa. Dit zorgt voor een nadeel van € 1.048.000 op het product treasury. Daar tegenover staan lagere rentelasten op de producten binnen de verschillende programma's. Het rentecomponent is hiermee budgettair neutraal.	1.048 N		

9.61 OZB woningen

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

9.62 OZB niet-woningen

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

9.64 Belastingen overig

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

9.7 Algemene uitkering en overige uitk. gemeentefonds

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60013 Gemeentefonds - Algemene uitkering De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt berekend aan de hand van veel verschillende factoren, zogenaamde maatstaven. Aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden, aantal ouderen, de WOZ-waarde, zijn een paar voorbeelden van die factoren die steeds aan verandering onderhevig zijn. Per saldo is er sprake van een voordeel van € 127.000. Dit voordeel bestaat uit de uitkomst van de decembercirculaire (voordeel € 460.000) en een aantal mutaties over voorgaande jaren (nadeel € 363.000). In het voordeel van de decembercirculaire zijn een aantal taakmutaties opgenomen waarbij we extra geld ontvangen voor specifieke taken. In een aantal gevallen zijn deze gelden in 2025 nodig. Wij stellen daarom voor dit via resultaatbestemming beschikbaar te houden in 2025. Het betreft de volgende onderwerpen: • De aanvullende uitkering voor energietoeslag 2024 is niet volledig benodigd voor deze energietoeslag. We zetten daarom € 21.000 in voor een extra subsidie voor de Stichting Leergeld en Voedselbank Arnhem en omgeving. Meer informatie hierover is opgenomen in deze informatienota. • De aanvullende uitkering van € 45.000 voor de invoering van de spreidingswet is nog niet besteed in 2024. Deze gelden worden in 2025 ingezet voor de gemeentelijke projectleiding op de Tijdelijke Gemeentelijke Opvang van asielzoekers.		127 V	I

9.8 Overige baten en lasten

bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	I/S
60012 Reserveringen en stelposten We gebruiken deze post voor de reservering van de (kapitaal)lasten die voortvloeien uit het investeringsplan. Door allerlei oorzaken zijn projecten vertraagd (zie investeringsplan 2024-2027). Dat leidt tot een incidenteel voordeel. Het grootste deel hiervan (€ 1.270.000) heeft betrekking op incidentele locatiegebonden kosten onderwijshuisvesting (OBC, IKC 't Sterrenbos en IKC De Vonkenmorgen).Bij het opstellen van de begroting 2024 is ervan uitgegaan dat deze incidentele locatiegebonden kosten voor nieuw te realiseren scholen evenredig over de jaren 2024, 2025 en 2026 zijn verdeeld. Nu de planning bekend is, blijkt dat deze kosten zich in de laatste 2 jaren voor gereedkoming van de scholen voordoen, zijnde 2025 en 2026. We stellen daarom voor om dit voordeel van €1.270.000 via resultaatbestemming in 2025	1.431 V		I

beschikbaar te houden voor de incidentele locatiegebonden kosten in 2025 en 2026.			
Geld dat we via circulaires van het gemeentefonds krijgen tot en met de septembercirculaire 2024 en waarvoor nog beleid moet worden ontwikkeld, reserveren we tot het moment dat wij dat beleid hebben vastgesteld.	191 V		I
In 2022 en 2023 hebben we incidenteel extra middelen ontvangen van het Rijk vanwege de uitzonderlijk hoge inflatie. Het niet-benutte deel van deze incidentele middelen van € 3.000.000 is eind 2023 via de resultaatbestemming overgeheveld naar 2024. Deze middelen waren bedoeld om eventuele prijsstijgingen in 2024 buiten de begroting op te vangen. Omdat de inflatie is afgenomen, hebben we dit budget niet volledig hoeven inzetten. Het grootste deel van de inzet in 2024 betreft de incidentele dekking van prijsstijgingen in het sociaal domein, naar aanleiding van het tarievenonderzoek. Het resterende incidentele budget bedraagt ruim € 1,4 miljoen en levert daarmee een incidenteel voordeel op in de jaarrekening 2024.	1.458 V		I

9.9 Vennootschapsbelasting

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**I/S**
Voor het project Versterking dienstverlening was voor dekking van de uitgaven een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 102.000 begroot. In werkelijkheid is echter een bedrag van € 37.000 toegevoegd aan de reserve. Dit betekent een totaal nadeel van € 139.000.	37 N	102 N	

Beleidsnota's

- Nota Verbonden Partijen 2020
- Nota Activabeleid
- Nota reserves en voorzieningen
- Treasurystatuut gemeente Lingewaard
- Financiële verordening gemeente Lingewaard

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

De tarieven

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de tarieven van 2020 tot en met 2024 te zien.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Tarieven					
OZB:*					
- woningen (eigenaar)	0,1674%	0,1599%	0,1435%	0,1296%	0,1283%
- niet-woningen (eigenaar)	0,3013%	0,3040%	0,3022%	0,2969%	0,3103%
- niet-woningen (gebruiker)	0,2408%	0,2429%	0,2415%	0,2373%	0,2480%
Afvalstoffenheffing:					
- vast bedrag	€ 145,80	€ 148,44	€ 194,28	€ 198,00	€ 203,88
- grijze container per lediging	€ 8,30	€ 8,45	€ 7,80	€ 7,95	€ 8,19
- ondergrondse container, per klepopening	€ 2,41	€ 2,45	€ 2,60	€ 2,65	€ 2,73
- hoogbouw, 1-persoons huishouden	€ 172,08	€ 175,20	€ 229,08	€ 233,40	€ 240,36
- hoogbouw, meerpersoons huishouden	€ 206,28	€ 210,00	€ 274,92	€ 280,20	€ 288,60
Rioolheffing	€ 231,60	€ 235,80	€ 239,04	€ 214,00	-
Riool- en waterzorgheffing – eigenaar	-	-	-	-	€ 74,16
Riool- en waterzorgheffing – gebruiker woning	-	-	-	-	€ 144,12
Hondenbelasting, per hond	€ 57,24	€ 58,32	€ 59,16	€ 60,24	€ 62,04
Toeristenbelasting, per overnachting	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
Precariobelasting op kabels per m¹	€ 4,00	€ 4,00	-	-	-

* Het tarief is een percentage van de WOZ-waarde van de woningen en de niet-woningen.

Geraamde en gerealiseerde inkomsten

Onderstaande tabel geeft het verloop van de gerealiseerde inkomsten uit lokale heffingen van 2020 tot en met 2024 weer. Daarnaast is het verschil tussen de geraamde en gerealiseerde inkomsten uit lokale heffingen voor 2024 te zien.

Belasting *(bedragen x € 1.000)*	**Realisatie 2021**	**Realisatie 2022**	**Realisatie 2023**	**Begroot 2024***	**Realisatie 2024**	**Verschil 2024**
OZB	12.529	12.634	13.138	14.065	14.071	6
Precariobelasting	3.472	-	-	-	-	-
Afvalstoffenheffing	4.122	4.896	4.987	5.169	5.210	41
Rioolheffing	4.902	4.993	4.484	4.720	4.743	23

Hondenbelasting	246	252	252	258	255	-3
Toeristenbelasting	104	111	111	103	111	8
Reclamebelasting	83	95	91	97	97	0
BIZ	28	36	103	95	104	9
Totaal lokale heffingen	**25.486**	**23.017**	**23.166**	**24.507**	**24.591**	**84**

* Raming ná wijzigingen uit tussentijdse rapportages 2024.

OZB

Beleidskader

Artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet
Verordening Onroerende-zaakbelastingen 2024.

Algemeen

Bij de vaststelling van de tarieven 2024 (in december 2023) werd rekening gehouden met een gemiddelde waardestijging bij de woningen en niet-woningen van respectievelijk 5,6% en 0,0%. Het gecorrigeerde tarief werd verhoogd met de inflatiecorrectie van 3% + de in de Begroting 2024 opgenomen stijging van 1,5%. De daadwerkelijke stijging was respectievelijk 6,24% en 4,69% (Bron: Waarderingskamer, “Instemming bekend maken WOZ-waarden 2024” d.d. 06-02-2024).
In onderstaande grafiek ziet u de waardeontwikkeling van de woningen in Lingewaard vanaf 2012 (Bron: CBS, regionale kerncijfers Nederland).

De OZB-opbrengst 2024 wijkt 0,04% af van hetgeen was begroot.

OZB-opbrengst	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroot 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Woningen (eigenaar)	9.341	9.384	9.766	10.301	10.297	-4

Niet-woningen (eigenaar)	1.880	1.930	1.998	2.270	2.274	4
Niet-woningen (gebruiker)	1.308	1.320	1.374	1.494	1.500	6
Totaal	**12.529**	**12.634**	**13.138**	**14.065**	**14.071**	**6**

Afvalstoffenheffing

Beleidskader / Juridische grondslag
- Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer
- Verordening Reinigingsheffingen 2024
- Afvalstoffenverordening gemeente Lingewaard 2022
- Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening gemeente Lingewaard 2023

Algemeen
Het uitgangspunt voor het tarief van de afvalstoffenheffing is 100% kostendekking. Voor het dekken van de kosten van de afvalinzameling en -verwerking heffen we afvalstoffenheffing.

Tarieven
Elk huishouden betaalt een vast bedrag aan vastrecht. Daarnaast wordt per lediging van de restafvalcontainer of opening van de ondergrondse container een tarief in rekening gebracht. Voor gebruikers van bovengrondse containers geldt een vast tarief, gebaseerd op de grootte van het huishouden. In de begroting 2024 hielden we rekening met een gemiddeld aantal container ledigingen van 6 per jaar. Over 2024 was het werkelijk aantal ledigingen gemiddeld 7,1 (6,5 in 2023).

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking afvalinzameling	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging*	Rekening 2024
Lasten				
Afvalstoffen algemeen	7.3 Afval	-202	-99	-103
Huishoudafval	7.3 Afval	-3.523	-3.785	-3.945
Overige afvalstoffen	7.3 Afval	-645	-722	-658
Straatreiniging	2.1 Verkeer en vervoer	-67	-67	-39
Perceptiekosten afvalstoffenheffing	0.64 Belastingen overig	-210	-221	-152
Overhead	0.4 Overhead	-295	-293	-314
Compensabele BTW	n.v.t.	-804	-942	-961
Subtotaal Lasten		**-5.746**	**-6.129**	**-6.172**
Baten				
Huishoudafval	7.3 Afval	660	660	693
Overige afvalstoffen	7.3 Afval	66	124	101
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	5.169	5.169	5.210
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	6.3 Inkomensregelingen	-155	-155	-126
Subtotaal Baten		**5.740**	**5.798**	**5.878**

Overzicht kostendekking afvalinzameling	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging*	Rekening 2024
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		-7	-334	-294
Dekkingspercentage voor egalisatie reserve afval		99,9%	94,6%	95,2%
Egalisatie bestemmingsreserve (- is storting, + is onttrekking)	0.10 Mutatie reserves	-7	0	0
Dekkingspercentage na egalisatie reserve afval		100%	94,6%	95,2%
Ten laste van de exploitatie		**0**	**-334**	**-294**

* In de 1e en 2e Tussentijdse rapportage 2024 hebben wij de afwijkingen t.o.v. de Programmabegroting 2024 toegelicht.
De afwijkingen in de werkelijke lasten ten opzichte van de begroting hebben wij bij programma 7 toegelicht. Klik hier voor deze toelichting.

Per 31 december 2023 had de bestemmingsreserve (#913019) geen saldo. Het nadelige saldo over 2024 komt ten laste van het jaarrekening resultaat.
Door het negatieve saldo van € 294.000 over 2024 blijft het saldo per 31 december 2024 € 0.

Riool- en waterzorgheffing

Beleidskader / Juridische grondslag
- Artikel 228a van de Gemeentewet
- Verordening Rioolheffing 2024

Algemeen
De riool- en waterzorgheffing wordt geheven voor de bekostiging van de gemeentelijke watertaken. Voor het tarief geldt het uitgangspunt van 100% kostendekking. We gaan uit van het principe ‘de vervuiler betaalt’.
De gemeente werkt met een voorziening riolering. Dit is conform artikel 44 lid 2 BBV. Het gaat daarmee om gelden die bij de burger worden opgehaald voor de taak riolering en die weer volledig naar de burger terugvloeien. Zijn de lasten hoger dan de baten, dan onttrekken we deze aan de voorziening en andersom. Deze voorziening zetten we alleen in voor riool- en waterzorgtaken. De middelen blijven beschikbaar voor de taken die in het Gemeentelijk Watertakenplan (GWP) 2023-2027 genoemd zijn.

Tarieven
Met ingang van 2024 bestaat de nieuwe riool- en waterzorgheffing uit een belasting voor het eigenarendeel. Deze werd geheven naar een vast bedrag per perceel (WOZ-object). Daarnaast was er een belasting voor het gebruikersdeel (vast bedrag voor perceel met woonhuis en overige percelen naar het aantal kubieke meters water dat wordt afgevoerd).

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging *	Rekening 2024
LASTEN				
Algemeen rioolbeheer	7.2 Riolering	-1.887	-1.952	-1.608
Onderhoud	7.2 Riolering	-1.324	-1.331	-1.425
Klimaatadaptatie	7.2 Riolering	-16	-16	-
Straatreiniging	2.1 Verkeer en vervoer	-274	-274	-129
Perceptiekosten rioolheffing	0.64 Belastingen overig	-125	-125	-170
Overhead	0.4 Overhead	-444	-444	-377
Compensabele BTW	n.v.t.	-613	-595	-581
Subtotaal Lasten		**-4.683**	**-4.737**	**-4.291**
BATEN				
Onderhoud	7.2 Riolering	30	30	29
Baten riool- en waterzorgheffing	7.2 Riolering	4..646	4.720	4.743
Kwijtschelding riool- en waterzorgheffing	6.3 Inkomensregelingen	-88	-88	-72
Subtotaal Baten		**4.588**	**4.662**	**4.700**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)	7.2 Riolering	**-95**	**-75**	**+409**
Dekkingspercentage		**98%**	**98%**	**110%**
Egalisatievoorziening (- is storting, + is onttrekking)		**+96**	**+75**	**-409**
Dekkingspercentage		**100%**	**100%**	**100%**

* Wijzigingen t.o.v. de Begroting 2024 zijn het gevolg van de 2e Tussentijdse rapportage 2024.
De afwijkingen in de werkelijke lasten ten opzichte van de begroting hebben wij bij programma 7 toegelicht. Klik hier voor deze toelichting.

Het saldo ad. € 409.000 is gedoteerd aan de voorziening “Riolering en waterzuivering”. Hierdoor wordt het dekkingspercentage 100%. Per 31 december 2024 bedraagt het saldo € 5.749.800.

Lijkbezorgingsrechten

Beleidskader / Juridische grondslag
- Artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet
- Verordening Lijkbezorgingsrechten 2024

Algemeen
Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats heffen we rechten. In onze gemeente zijn er vijf algemene begraafplaatsen. Twee van deze begraafplaatsen zijn juridisch gesloten, namelijk Huissen-Stad en Huissen-Zand. De drie open begraafplaatsen bevinden zich in Bemmel, Gendt en Huissen-Hoeve.

Baten
Het grootste gedeelte van de heffing bestond uit vooruitbetalingen van grafrechten. Aangezien dit een verplichting vormt voor latere jaren, stortten we dit gedeelte in een voorziening. Elk jaar halen we het deel uit de voorziening dat vooruitbetaald is voor dat jaar. Doordat we in 2017 met deze methodiek zijn begonnen viel het dekkingspercentage lager uit. In de komende jaren gaat dit dekkingspercentage weer oplopen.
In oktober 2024 nam de gemeenteraad een besluit over de erkenning van leed en onrecht Molukse gemeenschap Bemmel. De restitutie van lijkbezorgingsrechten voor graven van KNIL-militairen, en/of hun partner en/of vóór 1952 geboren kinderen van hen betekende een incidenteel nadeel van € 17.000.

Tarieven
Vanaf de begroting 2020 zijn de tarieven voor de lijkbezorgingsrechten niet aangepast.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking Lijkbezorging	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
LASTEN				
Lijkbezorging	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-153	-153	-110
Gemeentelijke uren	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-119	-124	-124
Overhead	0.4 Overhead	-79	-82	-82
Subtotaal Lasten		**-351**	**-359**	**-316**
BATEN				
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	65	65	36
Opbrengst lijkbezorgingsrechten uit voorgaande jaren	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	100	100	127
Subtotaal Baten		**165**	**165**	**163**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		-186	-194	-189
Dekkingspercentage		**47,1%**	**46,0%**	**51,6%**

Over 2024 is € 134.400 aan lijkbezorgingsrechten ontvangen. Het dekkingspercentage bedraagt dan 42,5%. Omdat we € 98.000 van de grafrechten als vooruit ontvangen afkoopsom moeten beschouwen, daalt het dekkingspercentage vervolgens naar 51,6%. De komende jaren valt steeds een deel van de vooruit ontvangen afkoopsommen vrij. In 2024 is dit € 145.000 waarvan € 17.000 betrekking heeft op de hierboven vermelde restitutie. Zowel het voor- als nadeel is buiten beschouwing gelaten in bovenstaande tabel.
In onderstaand overzicht is het verloop van dit percentage weergegeven.

Jaar	Dekkingspercentage
2017	18,1%
2018	23,8%
2019	29,0%
2020	30,8%
2021	31,5%
2022	34,4%

2023	44,3%
2024	51,6%

Hondenbelasting

Beleidskader / Juridische grondslag
- Artikel 226 van de Gemeentewet
- Verordening Hondenbelasting 2024

Algemeen
Hondenbelasting heffen we op basis van het aantal honden dat een eigenaar in bezit heeft. De opbrengsten van hondenbelasting geven we uit aan de uitvoer van het hondenbeleid. Onderdeel hiervan is dat we jaarlijks een deel van de gemeente controleren op hondenbezit.

Tarieven
Het tarief bedraagt € 62,04 per hond per jaar.

Vrijstellingen (niet limitatief)
- Honden voor de begeleiding van een gehandicapte of een slechtziende.
- Honden verblijvend in een hondenasiel.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking hondenbeleid	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Aanleg, beheer en reinigen hondentoiletten	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-116	-116	-123
Gemeentelijke uren	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-78	-85	-85
Overhead	0.4 Overhead	-52	-55	-55
Controle hondenbelasting	0.64 Belastingen overig	-6	-6	-7
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-24	-24	-16
Subtotaal lasten		**-276**	**-286**	**-286**
Baten				
Opbrengst hondenbelasting	0.64 Belastingen overig	257	257	255
Kwijtschelding hondenbelasting		-5	-5	-4
Subtotaal baten		**252**	**252**	**251**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		-24	-31	-35
Dekkingspercentage		**91,6%**	**88,1%**	**87,7%**

Toeristenbelasting

Beleidskader / Juridische grondslag
- Artikel 224 van de Gemeentewet
- Verordening Toeristenbelasting 2024
- Nota toerisme en recreatie Lingewaard en Overbetuwe 2023 - 2028

Algemeen
We heffen in Lingewaard voor elke toeristische overnachting toeristenbelasting. De opbrengsten van deze belasting zetten wij in voor de ontwikkeling van toerisme binnen de gemeente. Dit is onderdeel van de Nota toerisme en recreatie 2023-2028, waar we samen met de ondernemers en andere participanten uitvoering aan geven.
In 2024 werd een onderzoek uitgevoerd naar de locaties waar tijdelijke internationale werknemers (arbeidsmigranten) in Lingewaard gehuisvest waren. Op basis van deze gegevens gaan we vanaf belastingjaar 2025, bij degenen die verblijf aanbieden aan arbeidsmigranten, een belasting heffen. Dit is onderdeel van de verordening toeristenbelasting. De kosten van bovenvermeld onderzoek worden gedekt uit de Algemene Reserve (raadsbesluit 24 mei 2022) en maken geen onderdeel uit van onderstaande kostendekking.

Tarief
Het tarief is vanaf 2012 € 1,00 per persoon per nacht.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking toerisme	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Toerisme / overige subsidies	3.4 Economische promotie	-103	-97	-66
Toeristische bewegwijzering	2.1 Verkeer en vervoer	-4	-4	-4
Groene Metropoolregio - Opgave Ontspannen regio (25%)	3.4 Economische ontwikkeling	-	-11	-11
Controle belasting / Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-8	-8	-2
Ambtelijke inzet	3.4 Economische promotie	-44	-46	-46
Overhead	0.4 Overhead	-30	-31	-31
Subtotaal lasten		**-189**	**-197**	**-160**
Baten				
Opbrengst toeristenbelasting	0.64 Belastingen overig	103	103	111
Subtotaal baten		**103**	**103**	**111**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		**-86**	**-94**	**-49**
Dekkingspercentage		**54,6%**	**52,3%**	**69,4%**

Reclamebelasting

Beleidskader / Juridische grondslag
- Artikel 227 van de Gemeentewet
- Verordening Reclamebelasting 2024 incl. bijlagen

Algemeen
Reclamebelasting heffen we in de dorpscentra van Bemmel, Huissen en Gendt. De opbrengst hiervan stellen we, na aftrek van perceptiekosten, beschikbaar aan de betreffende ondernemersverenigingen.
De voorzitters van de ondernemersverenigingen zitten in het bestuur van Centrum Management Lingewaard (CML). De mogelijkheid tot verhoging van de tarieven voor de drie kernen (eventueel deels ter financiering van CML, maar ook ter compensatie van eventuele leegstand die gaat ontstaan) is gespreksonderwerp in het CML.

Tarieven
Het tarief is afhankelijk van de locatie en de WOZ-waarde van de vestiging.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking reclamebelasting	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	-93,4	-93,4	-94,7
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-3,6	-3,6	-2,8
Subtotaal lasten		**-97,0**	**-97,0**	**-97,5**
Baten				
Opbrengst reclamebelasting	0.64 Belastingen overig	97,0	97,0	97,5
Subtotaal baten				
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		**0**	**0**	**0**
Dekkingspercentage		**100%**	**100%**	**100%**

BIZ-bijdrage

Beleidskader / Juridische grondslag
- Verordening Bedrijveninvesteringszone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025
- Verordening Bedrijveninvesteringszone Bedrijventerrein Pannenhuis 2023-2027

Algemeen
Met ingang van 2021 kennen we de 'Verordening Bedrijveninvesteringszone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025'. In 2023 werd voor Pannenhuis ook een BIZ ingesteld voor de periode 2023-2027.
De verordeningen Bedrijveninvesteringszone (BIZ) zijn voor deze specifieke periode vastgesteld en daarmee dus ook de tarieven en het afgebakende gebied. Na die periode vervalt de BIZ-verordening. Er moet weer een nieuwe draagvlakmeting worden opgestart om een nieuwe verordening in te laten gaan.
De tarieven staan vast in de periode waarvoor de BIZ geldt. Ze worden ook niet geïndexeerd. De ondernemers hebben namelijk gestemd voor die BIZ, dus ook voor die betreffende verordening en het activiteitenplan met de begroting wat ze in deze periode gaan uitgeven.

Zowel de eigenaar als de gebruiker van een WOZ-object (gelegen binnen het aangewezen gebied) betalen een belasting. Deze belasting is vergelijkbaar met de reclamebelasting, waarbij de opbrengst van de belasting, na aftrek van perceptiekosten, aan de twee stichtingen Bedrijveninvesteringszone beschikbaar worden gesteld. In deze stichtingen zijn de verschillende ondernemers op het bedrijventerrein verenigd. Het initiatief van de BIZ ligt dan ook bij de ondernemers.

Tarieven
De BIZ-bijdragen voor de ondernemers staan vast en zijn opgenomen in de verordening.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking BIZ	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	-93,5	-93,5	-101,1
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-1,5	-1,5	-2,9
Subtotaal lasten		**-95,0**	**-95,0**	**-104,0**
Baten				
Opbrengsten BIZ	0.64 Belastingen overig	95,0	95,0	104,0
Subtotaal baten		**95,0**	**95,0**	**104,0**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		**0**	**0**	**0**
Dekkingspercentage		**100%**	**100%**	**100%**

Marktgelden

Beleidskader / Juridische grondslag

- Artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet
- Marktverordening gemeente Lingewaard 2018
- Verordening Marktgelden 2024

Algemeen

Marktgeld heffen we van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Tarieven

Het tarief per dag is per 1 januari 2024 geïndexeerd met 3% naar € 1,88 per strekkende meter frontbreedte. Met ingang van 1 januari 2024 brengen we een gedeelte van de elektriciteitskosten in rekening voor het innemen van standplaatsen. De lasten en baten hiervan maken geen onderdeel uit van deze kostendekking.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking straatmarkten	Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Kosten markt	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-6	-6	-1
Gemeentelijke uren	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-44	-46	-46
Vegen weekmarkten	2.1 Verkeer en Vervoer	-29	-29	-12
Overhead	0.4 Overhead	-29	-31	-31
Subtotaal lasten		**-108**	**-112**	**90**

Baten				
Marktgelden	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20	20	19
Subtotaal baten		**20**	**20**	**19**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		**-88**	**-92**	**-71**
Dekkingspercentage		**18,5%**	**17,9%**	**21,1%**

Leges

Artikel 229 Gemeentewet
Legesverordening 2024 incl. bijlagen

Algemeen

We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven. In de Legesverordening is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn. Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Tarieven

De tarieven in de Legesverordening werden in 2024 verhoogd met het prijsindexcijfer 2,3%. Deze verhoging gold niet voor de bouw gerelateerde leges voor omgevingsvergunningen, die geheven werden met de bouwkosten als grondslag (hoofdstuk 2). Een stijging van de bouwkosten leidde immers al tot een verhoging van de leges.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

In onderstaande kostendekkingsoverzichten zijn alle begrote en werkelijke bedragen opgenomen die in onze legesverordening voorkomen. Indien deze niet in onze legesverordening voorkomen, is er een waarde van '-' opgenomen. Hierdoor is per hoofdstuk, titel en totaal de mate van kostendekkendheid te zien.

Kostendekkendheid		Begroting 2024		Rekening 2024	
Titel 1	**Algemene dienstverlening**	**Lasten (incl. afdrachten)**	**Baten**	**Lasten (incl. afdrachten)**	**Baten**
Niet op paragraafniveau toegerekende lasten		-3	-	-5	-
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	-61	49	-82	102
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	-397	459	-753	698
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	-145	175	-167	204
Paragraaf 1.4	Verstrekkingen in het kader van de Basisregistratie Personen	-6	4	-60	47
Paragraaf 1.5	Verstrekkingen uit het Kiezersregister (Vervallen)	-	-	-	-
Paragraaf 1.6	Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens (Vervallen)	-	-	-	-
Paragraaf 1.7	Bestuursstukken	-	-	-	-
Paragraaf 1.8	Vastgoedinformatie	-	-	-	-
Paragraaf 1.9	Overige publiekszaken	-83	50	-10	8
Paragraaf 1.10	Gemeentearchief	-	-	-	-
Paragraaf 1.11	Huisvestingswet (n.v.t.)	-	-	-	-
Paragraaf 1.12	Leegstandwet	-1	0	-0	-
Paragraaf 1.13	Gemeentegarantie (n.v.t.)	-	-	-	-
Paragraaf 1.14	Marktstandplaatsen (Vervallen)	-	-	-	-
Paragraaf 1.15	Winkeltijdenwet (Vervallen)	-	-	-	-
Paragraaf 1.16	Kansspelen	-1	1	-0	-

Paragraaf 1.17	Kinderopvang (n.v.t.)	-	-	-	-
Paragraaf 1.18	Kabels en Leidingen (voorheen Telecommunicatie)	-76	57	-91	-120
Paragraaf 1.19	Verkeer en vervoer	-46	34	-15	21
Paragraaf 1.20	Diversen	-45	30	-	-
Paragraaf 1.21	In dit hoofdstuk niet benoemde beschikking	-	-	-	-
Totaal	**Hoofdstuk 1 - Algemene dienstverlening**	**-863**	**858**	**-1.184**	**960**
	Dekkingspercentage		**-99%**		**-81%**

Hoofdstuk 2	**Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Niet op paragraafniveau toegerekende lasten		-78	-	-25	€ 0
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen	-	-	-	€ 0
Paragraaf 2.2	Voorfase	-220	69	-23	13
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	-790	1.016	-1.429	806
Paragraaf 2.4	Gereserveerd: Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	-	-	-	-
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	-58	48	-	-
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten	-16	13	-	-
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	-70	26	-9	5
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten	-194	80	-14	8
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften	-17	14	-	-
Paragraaf 2.10	Gelijkwaardigheid	-14	11	-	-
Paragraaf 2.11	Overige tarieven	-70	52	-1	-
Paragraaf 2.12	Modaliteiten	-249	166	-63	35
Paragraaf 2.13	Vermindering	-9	-28	-	-
Paragraaf 2.14	Teruggaaf	-44		-	-

Paragraaf 9	In dit hoofdstuk niet benoemde beschikking of planwijziging	-	-	-	-
Totaal	**Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet**	**-1.829**	**1.469**	**-1.564**	**867**
	Dekkingspercentage		**-80%**		**-55%**

Hoofdstuk 3	**Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Niet op paragraafniveau toegerekende lasten		-	-	-	
Paragraaf 3.1	Horeca	-31	7	-1	-5
Paragraaf 3.2	Organiseren evenementen	-	-	-	-
Paragraaf 3.3	Prostitutiebedrijven	-	-	-	-
Paragraaf 3.4	Huisvestingswet 2014 (n.v.t.)	-	-	-	-
Paragraaf 3.5	Marktstandplaatsen	-1	1	-1	-1
Paragraaf 3.6	Winkeltijdenwet	-	-	-	-
Paragraaf 3.7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	-	-	-1	-1
Totaal	**Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2**	**-32**	**8**	**-3**	**-7**
	Dekkingspercentage		**-25%**		**273%**

		Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
	Totaal	**-2.724**	**2.335**	**-2.750**	**1.820**
	Dekkingspercentage		**-86%**		**-66%**

Kwijtschelding gemeentelijke heffingen

Beleidskader / Juridische grondslag
- Artikel 255 Gemeentewet
- Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
- Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen 2024

Algemeen
Wanneer inwoners onoverkomelijke problemen hebben met het voldoen van gemeentelijke belastingen, bestaat de mogelijkheid tot kwijtschelding hiervan. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor de afvalstoffenheffing, het gebruikersdeel van de rioolheffing voor woningen en voor de eerste hond bij de hondenbelasting.

Kwijtschelding van afvalstoffenheffing is alleen mogelijk voor:
- Het bedrag van het vastrecht.
- Het bedrag van het aantal container ledigingen of stortingen in een ondergrondse container, met een maximum van 11 ledigingen en/of 33 stortingen.
- Het vaste bedrag van de aanslag voor de gebruikers van percelen, waarbij het huishoudelijk afval wordt aangeboden via een bovengrondse verzamelcontainer of op een andere wijze.

Zelfstandige ondernemers kunnen voor het privégedeelte van de gemeentelijke belastingaanslag kwijtschelding vragen. Verenigingen en stichtingen kunnen geen kwijtschelding aanvragen.

Bij de behandeling van kwijtscheldingsaanvragen wordt als kosten van bestaan 100% van de bijstand als norm gehanteerd. Voor personen ouder dan 65 jaar geldt de norm van 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen, inclusief een deel van de tegemoetkoming koopkracht oudere belastingplichtigen (KOB). De normbedragen worden ieder jaar op 1 januari en 1 juli vastgesteld door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Voor degenen die eerder ook al kwijtschelding hebben gekregen maken we, met verleende toestemming van de belastingschuldigen, gebruik van een procedure voor automatische toetsing voor kwijtschelding .

Bedragen x € 1.000

Kwijtscheldingen (x € 1.000)	**Rekening 2021**	**Rekening 2022**	**Rekening 2023**	**Begroting 2024**	**Rekening 2024**
Afvalstoffenheffing	114	134	134	155	126
Rioolheffing	133	129	117	88	72
Hondenbelasting	5	5	4	5	5
Totaal	**252**	**268**	**255**	**248**	**201**
Aantal toegekend	**593**	**564**	**566**	**570**	**510**

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan welke risico's de gemeente loopt en welke mogelijkheden de gemeente heeft om eventuele risico's op te vangen.

1. Inleiding

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten beleid moeten formuleren over de weerstandscapaciteit en de risico's. Op basis hiervan geven we, aan de hand van de op dat moment aanwezige risico's, tweemaal per jaar een oordeel over de toereikendheid van het weerstandsvermogen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Dat doen we op basis van de Nota risicomanagement & weerstandsvermogen in de begroting en de jaarstukken.

2. Risico's

In deze paragraaf rapporteren we de risico's die de gemeente loopt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de grootste risico's (score ≥ 15). Per risico staat vermeld of het een incidenteel (I) of structureel (S) karakter heeft, evenals een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt en wat daarvan de mogelijke gevolgen zijn. De kans en het gevolg bepalen samen de risicoscore. Een gekleurde driehoek laat de ontwikkeling zien ten opzichte van het vorige peilmoment, zijnde de Begroting 2025:

- Groene driehoek ▼: Risicoscore is gedaald;
- Zwarte driehoek ►: Risicoscore is gelijk gebleven;
- Rode driehoek ▲: Risicoscore is gestegen.

Nr.	Risico	Omschrijving	Type	Kans	Gevolg	Risico score	▼/▲
1	Prijsstijgingen	Het risico op prijsstijgingen op producten en diensten.	S	50-70%	> €1.000.000	20	►
In de Begroting 2025 was sprake van € 2,8 miljoen aan prijsstijgingen en areaalvergroting. Hiervoor hebben we € 1,5 miljoen structureel per jaar gereserveerd, wat € 1,3 miljoen lager is dan de werkelijke prijsstijgingen en areaalvergroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsstijgingen. We hebben de reservering van € 1,5 miljoen in stand gehouden in afwachting van een nadere analyse van de prijsstijgingen. *Gezien het grote verschil met de werkelijke prijsstijgingen en areaalvergroting in de Begroting 2025 en de hoogte van de stelpost, is het risico groot dat aanvullende middelen nodig zijn. De analyse van de prijsstijgingen is inmiddels afgerond. In de Kadernota 2026 ligt een structurele aanvulling van de stelpost prijsstijgingen en areaalvergroting voor, die in de Begroting 2026 wordt verwerkt. Vanaf dat moment neemt het risico aanzienlijk af.*						
2	Informatiebeveiliging en privacy	Het risico op schendingen van de privacy, datalekken of cyberincidenten en de mogelijke claims daardoor.	S	50-70%	> €1.000.000	20	►
Dit risico is onveranderd ten opzichte van de Begroting 2025. Ervaringen in het land leren dat de impact van dit risico groot kan zijn wanneer het zich voordoet. Voor de gemeente blijft de kans op digitale indringing, ontoereikende, onjuiste of onrechtmatige gegevensverwerking van personen, datalekken en/of cyberincidenten aanwezig. Hierdoor ontstaan er risico's voor het bestuur en de organisatie op het gebied van continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverlening. Om de risico's te beheersen, voeren we penetratietesten uit op systemen en het ICT landschap. Om de bewustwording van de organisatie te verbeteren vinden onder andere e-learnings, inzetten van een mystery guest en een phishing campagne plaats. Als gevolg van de Baseline						

Informatiebeveiliging Overheid (BIO 2.0) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) voeren we daarnaast verplichte risicoanalyses (DPIA's) uit ten behoeve van de informatieveiligheid en privacy. Vanaf 1 oktober 2024 geldt de Europese richtlijn op Informatiebeveiliging (NIS2). Hier wordt landelijk nieuwe wetgeving voor gemaakt. Mede door deze nieuwe Nederlandse wetgeving moet de gemeente de monitoring, detectie en response (MDR) verder verbeteren.							
3	Tekorten jeugdbudgetten	Het risico dat de uitgaven op het maatwerk voor de jeugd hoger uitvallen dan begroot.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	▼
In de uitgaven op het maatwerk voor de jeugd zien we het sturen op de jeugdzorgtrajecten terug. Het aantal kinderen in verblijf daalt en ook zien we een beweging van zware zorg naar middelzware of lichte zorg. Het risico is gelegen in het feit dat de Jeugdwet een open einde regeling kent en we een leverplicht hebben op geïndiceerde zorg door o.a. huisartsen, medisch specialisten, de Rechtbank en gecertificeerde instellingen. Het gemotiveerd niet verlengen van aflopende zorg en de initiële indicering in het voorliggend veld hebben mogelijk positieve gevolgen op het risico.							
4	Warmtenet Lingewaard	Het risico dat de gemeente een garantstelling moet afgeven om de gezamenlijke investering in WNL te borgen.	I	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►
De gemeente is deelnemer binnen het warmtenetwerkbedrijf WNL en kan met een uitbreiding van het warmtenet toewerken naar een toekomstvast tuinbouwgebied. Daarnaast kan het warmtenet een rol gaan spelen in de energietransitie in de bebouwde omgeving. De gemeente moet mogelijk een garantstelling afgeven voor een investering in de overdimensionering van het warmtenet. Daar zijn risico's aan verbonden, die in stadium nog onvoldoende in beeld zijn.							
5	Onvoldoende aansluiting BUIG-middelen met ontwikkeling Lingewaard	Het risico dat door toename van werkloosheid meer mensen in de bijstand komen.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►
Het aantal uitkeringsgerechtigden binnen de Participatiewet is toegenomen. We lopen het risico dat de toekenning van het budget vanuit het verdeelmodel (BUIG Budget) onvoldoende aansluit bij de door ons te verstrekken uitkeringen. Om dit risico te beheersen, zetten we in op loonkostensubsidie, begeleiding en re-integratie-instrumenten om meer mensen te laten uitstromen naar werk. We hebben als gemeente echter niet direct invloed op het verdeelmodel waarmee het Rijk geld toekent aan gemeenten.							
6	Afval	Het risico dat de kosten van afvalverwerking en verkoop van plastic verpakkingsmateriaal negatief uitvallen ten opzichte van de ramingen.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►
Het risico afval is onveranderd. Aan de inzamelkant daalt het risico door het gebruik van het afvaldashboard. Hierdoor nemen we veranderingen in het aanbiedgedrag van afval sneller waar. Echter staat daar een verwachte tariefverhoging op de verwerking van GFT en restafval tegenover. De regering werkt aan een CO2 heffing op het verbranden van afval. De exacte uitwerking van de heffing en daarmee de financiële gevolgen zijn nog onbekend. Daarnaast komt de onzekerheid hoe producenten van verschillende productgroepen de producentenverantwoordelijkheid (UPV) gaan organiseren. Niet duidelijk is of gemeenten hierin een rol gaan							

krijgen. Het zal een effect hebben op de hoeveelheid en de kwaliteit van de aangeleverde grondstoffen, maar hoeveel is nog onvoldoende in te schatten.

7	Migratie en integratie in Lingewaard	Het risico dat de opvang van Oekraïners, statushouders en asielzoekers meer geld kost dan het Rijk of COA vergoedt.	I	70-90%	€250.000 ≤ €500.000	15	►

Binnen de gemeente zijn we verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïners, de huisvestiging van statushouders en hebben we vanuit de spreidingswet een taakstelling voor de opvang van asielzoekers.

Opvang ontheemden Oekraïne
Wij vangen Oekraïners op in eigen en gehuurde gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast dragen we zorg voor onder andere primaire levensbehoeftes, onderwijs, zorg en dagbesteding voor de Oekraïners. De kosten die gemaakt worden met de opvang en huisvesting van Oekraïners worden grotendeels vergoed vanuit het Rijk. Bij de huur van opvanglocaties zijn we meerjarige huurcontracten aangegaan. Daarnaast hebben we opvanglocaties verbouwd om ze geschikt te maken voor huisvesting. Deze transitiekosten zijn niet langjarig afgedekt. Wij onderkennen het risico dat op enig moment de vergoeding vanuit het Rijk niet toereikend is om de (gemaakte) kosten te dekken. Als beheersmaatregel om toekomstige financiële tegenvallers in de opvang van Oekraïners op te vangen, reserveren we de niet-uitgegeven bedragen.

Opvang Statushouders
Statushouders worden gehuisvest door de woningcorporaties in Lingewaard. Wij onderkennen het risico dat op enig moment het huidige aanbod qua woningen voor statushouders niet toereikend is, waardoor de gemeente extra investeringen moet doen om te voldoen aan de taakstelling voor huisvesting statushouders.

Opvang Asielzoekers
Voor de opvang van asielzoekers vanuit de spreidingswet werken we als gemeente samen met het COA. Wanneer we een opvanglocatie willen realiseren, dan worden de meeste kosten gefinancierd door het COA. De kans bestaat dat we voorbereidingen moeten treffen voor een opvanglocatie en hiervoor kosten maken, maar dat we deze kosten niet bij COA kunnen verhalen en deze bij de gemeente komen te liggen. Bijvoorbeeld omdat noodopvang uiteindelijk niet gerealiseerd wordt. Indien deze financiële tegenvallers zich voordoen, maken we hiervan melding in de Turap.

8	Armoedebeleid	Het risico dat er vanwege de hoge inflatie en stijgende energiekosten een groter beroep gedaan wordt op onze voorzieningen.	S	70-90%	€250.000 ≤ €500.000	15	►

Vanwege de aanhoudende hoge inflatie en hoge energiekosten verwachten we dat er blijvend een groot beroep wordt gedaan op onze voorzieningen. Om dit risico te beheersen, bereiden we een nieuw beleidskader bestaanszekerheid voor met daarin een aanpak voor armoede en schulden. Hiermee spelen we in op de landelijke trend van een stijgend aantal meldingen voor schuldhulpverlening en zorgen we voor een passend antwoord.

Uit de Monte Carlo simulatie komt een benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's van € 6.951.864. Dit is € 702.599 hoger dan in de begroting 2025.

Reputatie risico's

Naast de genoemde financiële risico's kan het volgende onderwerp ook reputatieschade voor de gemeente met zich meebrengen.

Arbeidsmarkt

Het risico op een personeelstekort als gevolg van vertrekkende medewerkers blijft aanwezig. Ondanks alle inspanningen op het gebied van werving verliezen we kennis, ervaring en netwerken. Het risico is structureel en neemt toe door de vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt. Door het (tijdelijk) wegvallen van personeel vertragen processen en uitvoeringsprogramma's. De veranderende arbeidsmarkt heeft mogelijk ook gevolgen voor de ambities in het coalitieakkoord.

3. Ontwikkeling risico's

Wijzigingen risico's ten opzichte van de begroting 2025

Ten opzichte van de begroting 2025 hebben we een aantal wijzigingen in de risico's met een risicoscore van 15 of hoger zichtbaar gemaakt. Deze zijn hiervoor beschreven. Daarnaast nemen we een aantal relatief kleine risico's nieuw op in de benodigde weerstandscapaciteit:

- We verleenden een **garantstelling aan Batouwe Basketball** waarmee zij onder voorwaarden een geldlening kunnen aanvragen voor de aankoop van Sporthal De Kooi ten behoeve van het behoud van Batouwe Basketball en de structurele functie van het sportcomplex.
- **Realisatieovereenkomst woningbouw Salland Wonen**. Deze Realisatieovereenkomst ziet op de realisatie van de eerste fase van 49 modulaire woningen om daarmee het tekort aan sociale huurwoningen in Lingewaard op een zo kort mogelijke termijn terug te dringen. Omdat we kozen voor een versnellingsoptie (aankopen en bouwen voor vergunningverlening) namen we een risicoverdeling op met Waard Wonen van 50% - 50% in de realisatieovereenkomst.
- Bij de aanleg van maatschappelijk vastgoed, bedrijventerreinen en woonwijken sluit Alliander de nieuwbouw aan op het elektriciteitsnet. Alliander heeft aangegeven dat er nog slechts beperkt capaciteit is op het net door **netcongestie**. Dit probleem zal zich de komende jaren blijven voordoen.
- **Langdurig ziekteverzuim** door psychische klachten nemen de afgelopen jaren toe. Deze klachten worden vaak veroorzaakt door een combinatie van werkdruk als gevolg van complexe regelgeving, personeelstekorten, maatschappelijk en economische ontwikkelingen die de druk op de gemeente verhogen en privéomstandigheden. De gemeente had hiervoor een Van Werk Naar Werk budget. Dit budget is in 2024 verlaagd van € 150.000 naar € 0 in 2025. Afspraak met uw raad is dat we boekingen op dit budget melden in de TURAP en de jaarrekening. Het risico is dat we jaarlijks een overschrijding moeten melden.

Er zijn thema's waar de gemeente mee te maken heeft, of gaat krijgen, die lastig te kwantificeren zijn. Deze thema's vormen mogelijk een risico in de toekomst. Daarom is het goed om ze in deze fase te benoemen.

- De PFAS- en stikstofproblematiek leidt zeer waarschijnlijk tot vertraging in projecten voor woningbouw en infrastructuur. Ondanks dat al de nodige woningen zijn gerealiseerd, heeft het gevolgen voor de ambitie van woningbouwplannen.
- De Omgevingswet trad in werking in 2024. De wet beoogt onder meer procedures in aantal en omvang te vereenvoudigen. Om dit proces te beheersen is het budget voor implementatie verlengd tot en met in eerste instantie 2025, worden interne opleidingen en trainingen gevolgd en monitoren we interne werkafspraken met de omgevingsdienst. Daarnaast inventariseren we de gevolgen voor verschillende teams zodat benodigde middelen in uren en menskracht duidelijk worden en kunnen worden verwerkt in de reguliere exploitatiebudgetten.
- Voor de ontwikkeling van bedrijventerrein Agropark III wordt voor glastuinbouw gereserveerde ruimte ingewisseld. De provincie heeft schriftelijk bevestigd onder welke voorwaarden Agropark III kan worden ontwikkeld. Ondanks dat we kunnen voldoen aan de voorwaarden, verwachten we dat

nieuwe kavels met enige vertraging beschikbaar komen en dat daarmee de verkoop langer op zich laat wachten.

Toekomstige risico's

Voor de komende jaren constateren we een aantal ontwikkelingen die mogelijk gevolgen hebben voor de financiele huishouding, de benodigde weerstandscapaciteit en dus de ratio weerstandsvermogen. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Gemeentefonds

Voor de jaarlijkse indexering van de algemene uitkering in het gemeentefonds hanteert het rijk vanaf 2024 een nieuwe methode. In plaats van de oude "trap-op-trap-af-systematiek", gaat men nu uit van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Hiervoor wordt o.a. gekeken naar het historisch gemiddelde van de afgelopen 8 jaar en het prijspeil bbp van het lopende jaar. Dit geeft meer stabiliteit, maar het is wel de vraag of het gemeentefonds voldoende blijft groeien om prijsstijgingen en areaaluitbreiding op te kunnen vangen. Als de bbp-groei en de prijsontwikkeling afwijken van de verwachtingen, kan dit betekenen dat Lingewaard moeite heeft om de budgetten op peil te houden en essentiële diensten te blijven leveren. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en de langetermijnontwikkeling van de gemeente. Hoewel de nieuwe financieringssystematiek stabiliteit kan brengen, schiet ze tekort om de groei van de uitgaven voor zorgkosten door vergrijzing en infrastructuur op te vangen. Vanwege deze bedenkingen van de VNG en het IPO loopt er een discussie met de fondsbeheerders.

Huisvesting scholen

In het Integraal Huisvesting Plan (IHP) zijn verschillende fases opgenomen voor vervangingsinvesteringen van vier scholen. De investeringen in fase 1 zijn meegenomen in de meerjarenbegroting. Op basis van de evaluatie van het IHP worden de toekomstige investeringen in kaart gebracht.

Subsidie klimaat- en energiebeleid

Voor 2025 krijgen we een Rijkssubsidie uit de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voorklimaat- en energiebeleid (CDOKE) van € 825.900,- voor personele lasten. Om de subsidie nu goed in te zetten breidden we de vaste formatie uit. Voor de jaren 2026 t/m 2030 zijn de afspraken al gemaakt en wordt een subsidieregeling opgezet. Een nieuw kabinet kan deze afspraken echter ter discussie stellen. Na 2030 is onbekend of er nog subsidiemogelijkheden zijn. Het risico bestaat dat er dan onvoldoende dekking is voor de nu uitgebreide vaste formatie.

Inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo

Om de houdbaarheid van de Wmo te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo voorzieningen waar nu het abonnementstarief geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Hiermee wordt de hoogte van de eigen bijdrage afhankelijk van het inkomen van onze inwoners. Deze wetswijziging zorgt voor een korting in het gemeentefonds. Echter, op dit moment is nog niet geheel duidelijk hoe het abonnementstarief er exact uit komt te zien en of de abonnementstarieven voldoende dekkend zijn voor de korting die het rijk ons oplegt via het gemeentefonds.

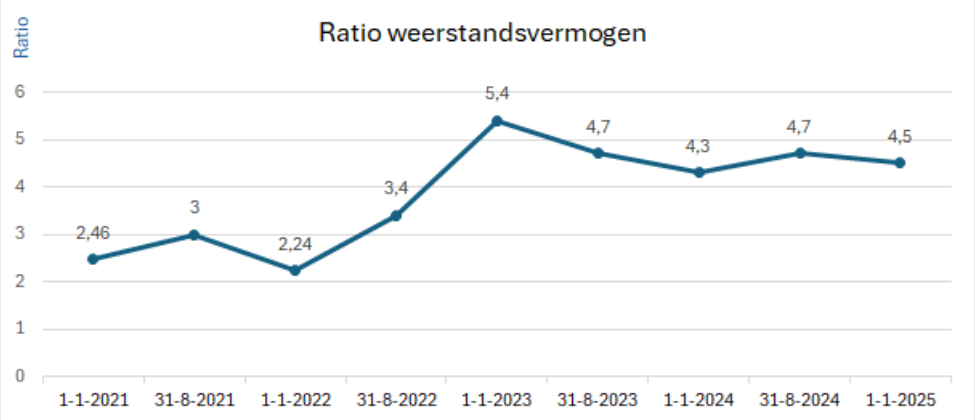
4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de risico's die we lopen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de financiële middelen die we hebben om de risico's te dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit). Deze relatie noemen we de ratio van het weerstandsvermogen. Deze is 4,5. De gemeente streeft naar een minimale ratio van 1,0 (raadsbesluit bij nota Risicomanagement & weerstandsvermogen).

De benodigde weerstandscapaciteit in onderstaande tabel is afgerond 700.000 hoger ten opzichte van het laatste risicopeilmoment (begroting 2025). De reden hiervan is dat we een aantal relatief kleine risico's voor het eerst hebben opgenomen in de benodigde weerstandscapaciteit (zie het kopje Wijzigingen risico's ten opzichte van de begroting 2025).

Ratio weerstandsvermogen	
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 31.344.074
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6.951.864
Ratio weerstandsvermogen	4,5
Kwalificatie	Uitstekend

In de afgelopen jaren was het verloop van de ratio weerstandsvermogen als volgt:

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 4,5 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van burgemeester en wethouders van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

5. Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de financiële positie ten opzichte van de begroting 2024 en de jaarstukken 2023 opgenomen.

Financiële kengetallen	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024
1.a. Netto schuldquote	32 %	44 %	34 %
1.b. Netto schuldquote gecorr. v leningen	27 %	40 %	28 %
2. Solvabiliteitsratio	38 %	34 %	33 %
3. Grondexploitatie	0,07 %	2,46 %	- 0,65 %
4. Structurele exploitatieruimte	2,30 %	0,99 %	1,67 %
5. Belastingcapaciteit	108,69 %	103,57 %	104,4 %

De provincie hanteert bij de beoordeling drie categorieën. Deze sluiten aan bij de landelijk afgesproken signaleringswaarden.

Financiële kengetallen	Gelders Gemiddelde*	Kengetal Lingewaard	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1.a. Netto schuldquote	58 %	34 %	<90 %	90-130 %	>130 %
1.b. Netto schuldq. gecorr. voor leningen	51 %	28 %	<90 %	90-130 %	>130 %
2. Solvabiliteitsratio	33 %	34 %	>50 %	20-50 %	<20 %
3. Grondexploitatie	6 %	- 0,65 %	<20 %	20-35 %	>35 %
4. Structurele exploitatieruimte 2024	1,39 %	1,96 %	> 0 %	0 %	< 0 %
5. Belastingcapaciteit	101 %	104,4 %	<95 %	95-105 %	> 105 %

*Het Gelders gemiddelde is berekend op basis van de door de gemeenten in hun begroting 2024 opgenomen kengetallen.

Categorie A is het minst risicovol en C het meest risicovol. Alhoewel de provincie onze financiële positie beoordeelt aan de hand van de kengetallen, is voor het behouden van preventief toezicht alleen van belang dat de meerjarenbegroting een positief saldo heeft (art. 203 GW).

1 a. Netto schuldquote
De netto schuldquote = totale schulden / totale baten (excl. reserves).

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente.

Lingewaard zit ruim in categorie A, de minst risicovolle categorie.

1 b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote wordt zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden berekend, omdat het onzeker kan zijn of alle leningen worden terugbetaald.

Lingewaard zit ruim in categorie A, de minst risicovolle categorie.

2. De solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio = eigen vermogen / totaal balans.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

De solvabiliteitsratio zit evenals in 2023 in de middelste categorie. Dit blijft een aandachtspunt.

3. Grondexploitatie
Kengetal grondexploitatie = Boekwaarde bouwgrond in exploitatie / totale baten (excl. reserves).

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarde is inclusief de voorziening verliesgevende projecten. Of een hoog of laag percentage gunstig is, is afhankelijk van de markt. Bij een gunstige markt zou een hoog percentage meer winstpotentie kunnen hebben.

Het kengetal is kleiner dan 20%. Hierdoor zit Lingewaard in categorie A, de minst risicovolle categorie.

4. Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte = het saldo van de structurele baten en lasten + het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves / de totale baten (excl. reserves).

Dit kengetal geeft aan welke structurele financiële ruimte de gemeente heeft. We nemen bij de berekening alleen de structurele baten en lasten mee en niet de incidentele.

Dit kengetal is positief waardoor het kengetal in categorie A, de minst risicovolle categorie, valt.

5. Belastingcapaciteit
Belastingcapaciteit = totale woonlasten gemeente Lingewaard / landelijk gemiddelde woonlasten

Dit kengetal vergelijkt de totale woonlasten in Lingewaard met het landelijke gemiddelde. De woonlasten zijn de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. We gaan uit van de woonlasten van meerpersoonshuishoudens.

De belastingcapaciteit is ten opzichte van 2023 verschoven van de meest risicovolle categorie naar de middelste categorie. Door de relatief hoge onroerende zaakbelasting ontbreekt de ruimte voor het benutten van extra belastingcapaciteit, als dat nodig is voor het opvangen van risico's.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

1. Openbaar groen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie

Kaderstellende nota's
Beeldkwaliteitsplan Openbaar Groen 2009
Groenstructuurplan 2008
Bomenlijst 2018

Wat hebben we gedaan in 2024?

- We controleerden de kwaliteit van het openbaar groen met een schouw. Dit jaar kozen we voor een complete schouw van de hele gemeente in plaats van een gedeeltelijke. Het voordeel hiervan is dat we zowel de kwaliteit als de omvang van het areaal goed in beeld hebben. We verwachten de resultaten in eerste kwartaal van 2025.
- In nauwe samenwerking met de buurt richtten we grote delen van het Zandse Vierkant in Huissen al groener in. Verdere vergroening voeren we uit als de herinrichtingswerkzaamheden van de Gochsestraat zijn afgerond.
- We maaiden de bermen binnen de bebouwde kom twee tot drie keer per jaar. Buiten de bebouwde kom deden wij dit maar één keer. Hiermee gaven we een eerste aanzet tot herstel van het natuurlijk evenwicht en verhoging van de biodiversiteit. Door brede bermen met lang gras bieden we insecten, bijen en vlinders schuillocaties in de winters.
- We maaiden onze gazons nog steeds biodivers als vervolg op de succesvolle proef uit 2022. Kruiden kregen hierdoor meer kansen, waarmee we de biodiversiteit bevorderden.
- Om de monocultuur te doorbreken plantten we meer verschillende soorten bomen en planten. Daarbij kozen we ook voor plantensoorten met verschillende bloeiperiodes, zodat verschillende insecten gedurende het jaar voedsel en beschutting kunnen vinden.
- Scalabor werkte met een vaste ploeg mensen in het groenbeheer. Medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt snoeiden knotbomen waarmee zij werkervaring opdeden.
- We knotten onze knotbomen om en om zodat er verschillende leefomgevingen voor insecten en andere dieren ontstonden. Deze aanpak draagt weer bij aan de biodiversiteit.
- We plantten 388 boompjes, verdeeld over verschillende soorten, in het geboortebos. In het ecopark in Gendt plantten we drie geboortebomen.

Mede door de uitvoering van bovenstaande werkzaamheden bleef de gemiddelde kwaliteit van het onderhoud op niveau B (A voor centra).

Financieel
In programma 5, onder 'Wat heeft het gekost?', staan de lasten en baten voor het onderhoud van openbaar groen onder taakveld 5.7. Naast het exploitatiebudget beschikten we over een krediet van € 123.000 voor de vervanging van groen en bomen. De kosten voor alle uitgevoerde projecten dekten we uit bestaande budgetten of projectbudgetten. De afgesproken beeldkwaliteit kunnen we ook de komende jaren behouden. De financiële middelen uit de budgetten en kredieten zijn hiervoor voldoende.

2. Wegen

Programma
2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Kaderstellende nota's
Beleidsplan wegverhardingen (2017)

Wat hebben we gedaan in 2024?
Om de gemiddelde onderhoudskwaliteit te handhaven op niveau B voerden we groot en klein onderhoud uit. Groot onderhoud aan (delen van) asfaltverhardingen zoals:

- Nielant in Huissen, van Loostraat tot ir. Molsweg.
- ir. Molsweg in Huissen, tussen Stadsdam en N325.
- Langstraat in Gendt, tussen Kruisstraat en Dorpstraat.
- Doornenburgsestraat in Gendt, tussen Munnikhofsestraat en Waaldijk.
- Rotonde Klaverkamp in Bemmel.
- Floralaan in Bemmel.

De laatste twee wegvakken voerden we eerder uit omdat de weginspectie daar aanleiding toe gaf. Om dit budgettair neutraal uit te kunnen voeren is het groot onderhoud aan twee andere wegen doorgeschoven naar 2025. Het gaat om:

- Loostraat in Huissen, tussen Nielant en van Voorststraat.
- Oude Wei in Haalderen.

We voerden groot onderhoud van klinkerwegen uit aan (delen van) onder andere:

- Glazenmakershof in Angeren.
- Lookhof in Angeren.
- Brakelhof in Angeren.
- Hofmeesterij in Huissen.
- Europalaan in Gendt.
- Vleumingen in Gendt.
- Schoolstraat in Gendt.
- Rietbaan in Huissen.

Financieel
In programma 2, onder 'Wat heeft het gekost?, staan de lasten en baten voor onderhoud wegen onder taakveld 2.1. De middelen voor groot onderhoud onttrekken we aan de voorziening onderhoud wegen. De kapitaallasten voor vervangingsinvesteringen dekken we uit de bestemmingsreserve rehabilitatie wegen. De afgesproken beeldkwaliteit kunnen we ook de komende jaren behouden. De financiële middelen uit de voorziening en reserve zijn hiervoor voldoende.

3. Riolering en water

Programma
7. Volksgezondheid en milieu

Kaderstellende nota’s
Gemeentelijk Watertakenplan Lingewaard 2023 – 2027

Wat hebben we gedaan in 2024?
We vervingen riolering en combineerden dat met herinrichting van het wegprofiel en maatregelen tegen wateroverlast in:

- Hofsteestraat in Haalderen.
- Wijngaarden in Huissen.
- Gochsestraat in Huissen (uitvoering loopt nog door in 2025).

Voor de volgende straten is de voorbereiding (nagenoeg) afgerond en kan de uitvoering in 2025 starten:

- Vleumingen in Gendt.
- Deken dr. Mulderstraat in Bemmel.
- De wijk Klappenburg in Bemmel.

Volgens plan verliep de uitvoering van:

- Het klein onderhoud aan riolering.
- Het onderhoud van en de vervanging van pompen, gemalen en de mechanische riolering.
- Het onderhoud aan het grondwatermeetnet door een extern bedrijf.

Financieel
In programma 7 onder “Wat heeft het gekost” staan de lasten en baten voor algemeen rioolbeheer, riolering en waterzuivering onder taakveld 7.2. Vervanging en verbeteringen in het rioolstelsel worden wat betreft kosten geactiveerd (rente en afschrijving).

4. Gebouwen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu
9. Bestuur en ondersteuning

Kaderstellende nota’s
Beleidsplan Gebouwd Vastgoed 2016
Contourennota Accommodatie- en Vastgoedbeleid 2019

Wat hebben we gedaan in 2024?
Onderhoud gebouwd vastgoed:

Om de gemiddelde vereiste onderhoudskwaliteit te handhaven voerden we groot en klein onderhoud uit op basis van het OnderhoudJaarPlan (OJP) 2024.

- We vervingen de sportvloer in de gymzaal aan de Nijmeegsestraat in Gendt.
- We vervingen de bitumineuze dakbedekking bij TC Doornenburg. Bij tennisclub Haalderen stelden we dit uit vanwege de ontwikkeling van het MFCSA Haalderen.
- Het schilderen van het balvaste plafond in gymzaal De Doornick in Doornenburg stelden we uit. We wachten eerst de ontwikkelingen rondom het accommodatieplan Doornenburg af.
- Het vervangen van de dakbedekking op sporthal Walburgen Gendt stelden we uit. Deze werkzaamheden combineren we met de verduurzaming van sporthal Walburgen. In 2025 besteden we dit werk aan.
- Het planmatig onderhoud van de clubgebouwen van MHC Bemmel en Sportclub Bemmel bereidden we voor. De gefaseerde uitvoering start in het eerste kwartaal van 2025.

Accommodatie- en vastgoedbeleid:

In Huissen:

- We werkten samen met de toekomstige gebruikers van de multifunctionele accommodatie (MFA) in Huissen-centrum, in diverse sessies aan het opstellen van een programma van eisen.
- We realiseerden twee kunstgrasvoetbalvelden en besteedden de bouw van de sporthal aan bij sportpark de Blauwenburcht.
- We startten verschillende onderzoeken naar verduurzaming, toegankelijkheid en de fundering van het Gemeenschapshuis Huissen Zand.
- De verduurzaming van de gymzalen De Abacus en het Sterrenbos stelden we uit:
    - voor gymzaal De Abacus omdat we het programma IHP Onderwijs afwachten.
    - voor de gymzaal aan de Van Wijkstraat omdat we eerst de tijdelijke verhuizing in 2025 van school het Sterrenbos afwachten.
- De ombouw van sporthal De Brink naar een turnaccommodatie kan pas starten ná gereedkomen van de multifunctionele sportaccommodatie bij sportpark de Blauwenburcht in 2027.

In Bemmel:

- We gaan een nieuwe sporthal OBC Bemmel bouwen. De Design & Build-opdracht met de aannemer leverde eind 2024 een uitvoeringsplan op, waarna de bouw in het voorjaar van 2025 start.
- Door beperkingen in de gebruikswaarde van het gebouw, de hoge kosten en een laag draagvlak bleek de winkelpassage De Assenburg ongeschikt als MFA. We zien af van een verplaatsing van activiteiten van Cultureel Centrum De Kinkel, bibliotheek en gebruikers van Cuperstraat 19 naar de Assenburg.

In Haalderen:

- Samen met alle betrokkenen startten we de voorbereidingen om te komen tot één multifunctionele cultuur- en sportaccommodatie (MFCSA) op het terrein van voetbalvereniging HAVO.

In Gendt:

- In maart was de oplevering en feestelijke ingebruikname van de uitbreiding en verduurzaming van SKC de Leemhof.
- Na afronding van de noodzakelijke onderzoeken stelden we het definitief ontwerp op dat de basis vormt voor de aanbesteding van de verduurzaming van accommodaties op het sportpark Walburgen

In Doornenburg:

- We startten alle benodigde onderzoeken voor zowel de verduurzaming van het Ontmoetingscentrum als het accommodatieplan. De resultaten verwachten we in het eerste kwartaal van 2025. Hiermee ligt er een basis voor de uitvoering in 2025.

In Angeren:

- Alle benodigde onderzoeken voor zowel de verduurzaming van het Dorpshuis als het accommodatieplan startten we. De resultaten verwachten we in het eerste kwartaal van 2025. Hiermee ligt er een basis voor uitvoering in 2025.

Financieel

Onder “Wat heeft het gekost?”, in de programma's 5, 6, 7 en 9, hebben we de lasten en baten voor onderhoud gebouwen opgenomen. Naast de exploitatiebudgetten zijn middelen uit de voorziening onderhoud gebouwen beschikbaar voor planmatig onderhoud. De afgesproken beeldkwaliteit kunnen we behouden. De financiële middelen uit de budgetten en de voorziening zijn hiervoor voldoende.

5. Openbare verlichting

Programma
2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Kaderstellende nota's
Beleidsplan openbare verlichting 2021

Wat hebben we gedaan in 2024?
Wij gingen verder met het vervangen van verlichtingsarmaturen naar de led-variant in:

- De wijk de Essenpas in Bemmel.
- De Dorpstraat in Gendt, waar we de grondspots aanpakten.

De vervanging van armaturen in de centra van Bemmel, Huissen, Gendt en Doornenburg lukte niet. De reden hiervoor waren leveringsproblemen voor een specifiek soort armatuur. Dit voeren we nu in 2025 uit.

Door de uitvoering van genoemde werkzaamheden kwam het aandeel led-verlichting op 85,8% van het gemeentelijke areaal. Dat is ruim 15% meer dan in 2023.

Financieel
In programma 2, onder "Wat heeft het gekost", staan de lasten en baten voor 'Openbare verlichting' onder taakveld 2.1. Naast het exploitatiebudget is er een investeringskrediet voor de grootschalige vervanging van armaturen (door led) en lichtmasten.

6. Civieltechnische kunstwerken

Programma
2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Kaderstellende nota's
Beleidsplan Civieltechnische Kunstwerken (2021)

Wat hebben we gedaan in 2024?
Om de gemiddelde kwaliteit van het onderhoud op niveau B te handhaven voerden we groot en klein onderhoud uit aan:

- Het brugdek van de brug aan de Ringdijk/Oude Wei in Bemmel.
- Het brugdek van een brug aan de Kampsestraat in Angeren.

De brug aan de Hofmeesterij in Huissen richting sportpark de Blauwenburcht is totaal vernieuwd.

Door prioritering en een gebrek aan uitvoeringscapaciteit voerden we een aantal werkzaamheden niet uit:

- Vervanging van de stalen leuning aan de Arnhemse Poort in Huissen.
- Vervanging van een damwand aan de Kolk in Huissen.
- Vervanging van slijtlagen op de brugdekken aan de Diana en Hoefslag in Bemmel. Dit stelden we uit tot 2025 waarbij we meer soortgelijke brugdekken in één keer aanpakken.

Financieel
In programma 2, onder 'Wat heeft het gekost?', staan de lasten en baten voor onderhoud civieltechnische kunstwerken onder taakveld 2.1. De middelen voor groot onderhoud onttrekken we aan de voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken. Voor de kapitaallasten van

vervangingsinvesteringen is er de bestemmingsreserve civieltechnische kunstwerken. De afgesproken beeldkwaliteit kunnen we ook de komende jaren behouden. De financiële middelen uit de budgetten, voorziening en reserve zijn hiervoor voldoende.

7. Speeltoestellen/-tuinen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie

Kaderstellende nota's
Speelruimteplan 'Samen buiten ontdekken' (2019)

Wat hebben we gedaan in 2024?

- We voerden vier inspectierondes met keuringen uit. Twee met eigen opgeleide medewerkers en twee door een externe partij. Daarmee voldoen we aan de eisen uit het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen 2023.
- Na de keuringen voerden we, daar waar noodzakelijk, direct de benodigde onderhoudsmaatregelen uit.
- Voor verbetering van de speelvoorzieningen en speelaanleidingen bij de Irenestraat in Angeren rondden we de voorbereidingen af. Zodra het woonrijp maken van de nieuwbouwlocatie de Poel klaar is, start de uitvoering.

Financieel
In programma 5, onder 'Wat heeft het gekost?', zijn de lasten en baten voor 'Speelvoorzieningen' opgenomen onder taakveld 5.7. De afgesproken beeldkwaliteit B kunnen we ook de komende jaren behouden. De beschikbare budgetten zijn hiervoor voldoende.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding
In deze paragraaf beschrijven we hoe we omgaan met de financieringsbehoefte. Voor grotere uitgaven heeft de gemeente meestal niet het geld op de bank staan en wordt als het nodig is een lening aangetrokken. De over de leningen te betalen rente behoort tot de exploitatie-uitgaven.

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. Hierbij gaat het om regels voor het beheersen van financiële risico's op aangetrokken en uitgezette middelen. Ook het beheer van de treasury wordt hierin geregeld. In het treasurystatuut zijn verder de spelregels van de treasuryfunctie vastgelegd. De uitvoering van de treasuryfunctie vereist snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.

Financiering

Financieringspositie

Financiering is het aantrekken van benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. We zetten eerst zoveel mogelijk van de vrijkomende middelen in voor de financiering van de eigen investeringen, voordat een nieuwe geldlening wordt afgesloten. Ook in het afgelopen jaar hebben we dit beleid gevolgd.

Leningenportefeuille

In 2024 werd de geldlening van € 10 miljoen ontvangen waarvoor in 2022 het contract met uitgestelde storting was afgesloten. Anders dan in de begroting 2024 werd verwacht, was er in 2024 geen aanvullende lening nodig. Dit kwam door vertraging van een aantal posten op het investeringsplan, zoals huisvesting onderwijs en het niet doorbetalen van een subsidie aan Rijkswaterstaat in verband met de doortrekking van de A15.

Uit onderstaande tabel blijkt dat onze leningportefeuille door de nieuwe geldlening in 2024 is toegenomen. Door het lage rentepercentage van de nieuwe geldlening en de reguliere aflossingen is de gemiddelde rente op onze langlopende geldleningen met 0,30% afgenomen.

MUTATIES VASTE SCHULD IN 2024

(Bedragen x € 1.000)

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem. rente
Beginstand per 1 januari 2024	**54.880**	**3,27%**	
Nieuwe leningen	10.000	1,68%	-0,25%
Reguliere aflossingen	-2.636	4,30%	-0,04%
Vervroegde aflossingen	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%	0,00%
Omzetting vast naar vlottend	0	0,00%	0,00%
Omzetting vlottend naar vast	0	0,00%	0,00%
Eindstand per 31 december 2024	**62.244**	**2,97%**	**-0,30%**

Ook volgend jaar loopt de langlopende vaste schuld verder op door de in 2022 afgesloten geldlening met uitgestelde storting in 2025 van € 5 miljoen.

Algemene ontwikkelingen

Intern

Op 9 maart 2023 stelde uw raad het huidige Treasurystatuut gemeente Lingewaard 2023 vast. In dit statuut zijn de spelregels van de treasuryfunctie vastgelegd.

Extern

Ten opzichte van de begroting 2024 viel de werkelijke rente wat lager uit dan verwacht. De Europese Centrale bank heeft in 2024 de geldmarktrente in 4 stappen verlaagd van 4,0% naar 3,0%. De belangrijkste reden hiervoor was de stagnatie van de Europese economie. Hiermee wil de ECB de economie een impuls te geven. Ook de kapitaalmarktrente is in de tweede helft van 2024 gedaald.
Op onze financiële positie heeft deze rentedaling weinig effect. In 2022 hebben we namelijk al contracten afgesloten voor een geldlening van € 10 miljoen, ontvangen in 2023, een geldlening van € 10 miljoen ontvangen in 2024 en een geldlening van € 5 miljoen, die we in 2025 ontvangen. Deze leningen zijn in 2022 vastgelegd tegen de toen geldende rentepercentages, die nog altijd lager liggen dan de huidige percentages. Hierdoor heeft de renteontwikkeling in 2024 beperkt invloed op onze leningportefeuille.

Risicobeheer

Renterisico's

Voor de toetsing van het renterisico heeft de overheid twee instrumenten gedefinieerd, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren als percentage van de begroting. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Het renterisico is het gevaar

van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

In de volgende overzichten worden de renterisico's op de korte en lange schuld getoetst aan de wettelijke norm uit hoofde van de Wet fido.

KASGELDLIMIET PER 31-12-2024

Kasgeldlimiet

Omvang begroting per 1 januari 2024	137.000
Kasgeldlimiet in procenten van de grondslag	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	11.645

(Bedragen x EUR 1.000)

	REALISATIE				
	Kwartaal				
	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: jul-sep	4: okt-dec	Jaar
Vlottende schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0	0
Totaal vlottende schuld	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Vlottende middelen					
Uitgeleende gelden < 1 jaar	9.333	4.867	13.833	23.167	12.800
Contante gelden in kas	0	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	6.744	7.739	12.738	9.869	9.272
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Totaal vlottende middelen	**16.077**	**12.605**	**26.571**	**33.036**	**22.072**
Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld	-16.077	-12.605	-26.571	-33.036	-22.072
Toegestane kasgeldlimiet	11.645	11.645	11.645	11.645	11.645
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**27.722**	**24.250**	**38.216**	**44.681**	**33.717**

Volgens de Wet financiering decentrale overheden (fido) mag de kasgeldlimiet gedurende 2 achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Zoals uit voorgaande tabel blijkt, zijn we heel 2024 binnen de norm gebleven. Door vertragingen van investeringen, hadden we geld over waarvan we een deel hebben uitgezet bij andere gemeenten in de vorm van kasgeldleningen. Dit is de belangrijkste reden van het positieve renteresultaat op het taakveld Treasury. Zie hiervoor ook het renteschema in het volgende onderdeel van deze paragraaf Financiering.

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD PER 31-12-2024

(Bedragen x € 1.000)

Renterisico op vaste schuld	2024 realisatie	2025 budget	2026 budget	2027 budget
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	10.000	15.000	30.000	28.000
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0	0	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	10.000	15.000	30.000	28.000
5. Betaalde aflossingen	2.636	2.636	2.881	12.391
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	2.636	2.636	2.881	12.391
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	**2.636**	**2.636**	**2.881**	**12.391**

Renterisiconorm

8. Begrotingstotaal per 1 januari	137.000	136.000	135.000	139.000
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	**27.400**	**27.200**	**27.000**	**27.800**

Toets Renterisiconorm

10. Renterisiconorm	27.400	27.200	27.000	27.800
7. Renterisico op vaste schuld	2.636	2.636	2.881	12.391
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	**24.764**	**24.564**	**24.119**	**15.409**

Het renterisico op de vaste schuld blijft in de periode 2024-2027 ruim binnen de norm.

Renteschema

In deze paragraaf geven we inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de rentetoerekening. Dit is conform het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Met onderstaand schema geven we hieraan invulling.

RENTESCHEMA:				(Bedragen x 1.000)
-/- = nadeel/lasten + = voordeel/baten				
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering			-	1.823
b. De externe rentebaten (idem)			+	970
Saldo rentelasten en rentebaten				-853
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	+	27		
c2. De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende taakveld moet worden toegerekend	+			
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	59		
. Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				-885
d1. Rente over eigen vermogen			-/-	0
d2. Rente over voorzieningen			-/-	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				-885
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			+	791
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury			-	93

Toelichting renteschema

Bovenstaand schema laat bovenaan onder a. en b. het saldo van de rentelasten minus de rentebaten zien. Vervolgens wordt hier de rente van afgetrokken die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend minus de rente van een doorverstrekte geldlening.
De toerekening van de rente aan de taakvelden gaat op basis van het bijgestelde renteomslagpercentage van 0,61%.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Ontwikkeling van de bedrijfsvoering

Arbeidsmarkt
In het aantrekken van nieuwe medewerkers zetten we aanzienlijke stappen. We positioneerden ons goed op de arbeidsmarkt en slaagden erin om talent te werven. Onze deuren openden we structureel voor netwerkbijeenkomsten (Loeren & Linken). Ook sloten we aan bij regionale projecten in samenwerking met bijvoorbeeld Werken in Gelderland.
We merkten wel dat sommige goede kandidaten weinig gemeentelijke ervaring hebben. Dit vraagt extra aandacht voor opleiding en begeleiding van nieuwe medewerkers. In een verbeterd onboardingsprogramma namen we, onder andere, dit aandachtspunt mee.
We hechten veel waarde aan het behoud van kennis en kunde binnen onze organisatie. Bij openstaande vacatures namen we in principe nieuwe medewerkers direct in dienst. Zo beperkten we ook de inhuur van personeel.

Aan onze medewerkers boden we ontwikkelkansen en doorgroeimogelijkheden. Elke medewerker kreeg de regie over zijn eigen ontwikkeling.

Ontwikkelingen organisatie
Om de transitie in het ruimtelijk domein verder vorm te geven, startten we een verandertraject. Tijdens dit traject werkten we aan een sterkere samenwerking tussen alle betrokken partijen in de keten, van het eerste idee tot het beheer, om versnippering te voorkomen.
We ontwikkelden de Lingewaardse manier van programmatisch werken en stelden een handboek projecten op voor een uniforme projectaanpak. Warme zakelijkheid stond centraal en we combineerden professionaliteit met mensgericht samenwerken. Deze verbeteringen zorgden voor meer structuur en efficiëntie.
Binnen het sociaal domein startten we met de aanbestedingsprocedure voor de opdracht Versterking van de sociale basis, met als doel om de zorg en ondersteuning beschikbaar te houden voor onze inwoners. We bereidden de implementatie van deze opdracht voor. Het gaat gevolgen hebben voor de omvang en inhoud van de taken alsook de manier waarop medewerkers hun werk uitvoeren.

Participatie
We ondersteunden onze medewerkers in hun participerende rol bij projecten en beleidsvorming. Daarvoor boden we onder andere de training gesprekstechnieken aan. Voor nadere informatie verwijzen we u naar programma 9.

Mensen

Diverse en duurzame werkomgeving
We zetten de implementatie voort van instrumenten die medewerkers helpen om te reflecteren op hun eigen handelen en om hun toegevoegde waarde te vergroten. We boden de zelfontwikkelde trainingen "Reflecteren kan je leren" en "Sleutelen aan je baan" aan. Daarnaast namen we GoodHabitz in gebruik, waarmee medewerkers toegang kregen tot een breed opleidingsaanbod. Zij konden trainingen kiezen die aansloten bij hun ontwikkelnoodzaak of -behoefte. Dit aanbod varieerde van professionele vaardigheden zoals communicatie, timemanagement en digitale vaardigheden tot persoonlijke ontwikkeling en vitaliteit.

De mens centraal
We hielden weer een werkgelukmeting. De gemiddelde werkgelukscore van onze medewerkers bedroeg 7,5. Hoewel de score met 0,3 daalde, lag deze 0,2 boven het landelijk gemiddelde. Het percentage medewerkers dat werkdruk ervaarde zonder daar last van te hebben, daalde van 42% naar 18%. Tegelijkertijd steeg het percentage medewerkers dat werkdruk ervaarde én hier wel last van had, van 19% naar 39%. Ondanks deze cijfers gaf 92% van de medewerkers aan opnieuw voor hun huidige baan te kiezen als zij die keuze opnieuw konden maken.

Arbeidsmarktkrapte
We richtten ons actief op het behouden en aantrekken van medewerkers, met een sterke focus op interne doorstroom en strategische werving, waarbij we keken naar de lange termijn. We versterkten de interne werving en moedigden medewerkers aan om hun ambities te verkennen. De komst van een adviseur duurzame inzetbaarheid speelde hierin een belangrijke rol door medewerkers te begeleiden bij hun ontwikkeling en loopbaankeuzes.
In totaal stroomden 24 medewerkers intern door naar een nieuwe functie binnen of buiten hun team. We versterkten ons imago als aantrekkelijke werkgever door meer strategisch te werven en gerichte recruitmentcampagnes te houden. Dit leidde tot de aanname van 71 nieuwe medewerkers. Tegelijkertijd verlieten 42 medewerkers de organisatie.

Ontwikkeling medewerkers
We investeerden in GoodHabitz, een online leerplatform dat medewerkers laagdrempelig toegang biedt tot een breed aanbod aan trainingen. Van professionele vaardigheden zoals communicatie, timemanagement en digitale vaardigheden tot persoonlijke ontwikkeling en vitaliteit. Medewerkers leerden in hun eigen tempo en op een moment dat hen uitkomt, waardoor ontwikkeling toegankelijk en flexibel blijft. Dit droeg bij aan hun duurzame inzetbaarheid, werkplezier en loopbaanontwikkeling.

Met behulp van het opleidingsbudget zorgden we ervoor dat medewerkers zich bleven ontwikkelen, maar ook voorbereid zijn op veranderende wet- en regelgeving. We hebben interne workshops en trainingen, zoals ‘Sleutelen aan je baan’ aangeboden om werkplezier te vergroten en werkdruk te verlagen.

Duurzame werkgever
We gaven geen invulling aan het verduurzamen van onze arbeidsvoorwaarden. De belastingtechnische regels voor de werkkostenregeling beperkten de mogelijkheden sterk. Mede daarom gaven we voorrang aan andere werkzaamheden.

indicator	Meetbaar resultaat 2024	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Formatie	Aantal fte per 1.000 inwoners	6,63	6,94
Personeelsbezetting	Aantal fte per 1.000 inwoners	6,17	7,05
Apparaatskosten	De personele en materiële kosten verbonden aan het functioneren van de organisatie per inwoner	€ 746	€ 746
Externe inhuur	Kosten inhuur als percentage van de totale loonsom	Max.10%	8,6%
Overhead	Percentage van de totale lasten	14,5%	14,0%
Ziekteverzuim *	Verzuim als percentage van de totale personele bezetting	5,0%	7,42

*) Dit is geen verplichte indicator.

Formatie
In de begroting 2024 hanteerden we de definitiebepaling van de VNG namelijk de werkelijk bezetting in fte op 1 januari van het vorige jaar, in dit geval 1 januari 2023. Het 'behaalde resultaat' is de werkelijke formatie op 31 december 2024, inclusief eventuele begrotingswijzigingen. De formatie in deze periode nam toe omdat u extra middelen ter beschikking stelde voor systeembeheerders, een stedenbouwkundige en een recruiter. Ook werd, onder andere voor duurzaamheid, materieel budget structureel overgeheveld voor 7,42 fte.

Personeelsbezetting
Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is op 31 december 2024. De bezetting is afhankelijk van het aantal vacatures dat op dat moment open stond. Ten opzichte van de formatie is er sprake van overbezetting. Dat is het gevolg van ziektevervanging en het opvangen van piekbelasting.

Apparaatskosten
Het gaat hier om personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie.

Externe inhuur
Deze inhuur komt ten laste van de loonsom. Onder externe inhuur vallen uitzendkrachten, zzp'ers en gedetacheerden. Tijdelijke contracten en payroll constructies gelden niet als inhuur. In dit percentage is de inhuur ten laste van materiële budgetten niet meegenomen. De inhuur ten laste van materiële budgetten afgezet tegen de bijbehorende materiële budgetten bedraagt 9,2%.

Overhead
Het percentage overhead wordt afgezet tegen het totale bedrag van de jaarrekening en is dus een percentage van het totaal. Het werkelijke percentage overhead wijkt af van het begrote percentage. Dat komt omdat we in de jaarrekening uitgaan van de actuele begroting.

Verzuim
Het verzuim steeg ten opzichte van 2023 van 6,61% naar 7,42%. Het extra lang verzuim (langer dan 1 jaar) bedroeg 2,18 % en het lang verzuim (van 43 dagen tot 1 jaar) bedroeg 3,94%.
Analyse van verzuim vindt plaats vanaf de 6de week van de ziekmelding. Aan het (extra) lang verzuim lagen diverse medische klachten (3,3%) ten grondslag. Daarvan is 1,7% verzuim vanwege psychische klachten. Dit is gelijk aan 2023. De gemiddelde duur van de verzuimgevallen vanwege psychische klachten nam af, maar blijft relatief hoog. Deze klachten komen in alle leeftijdsgroepen voor. Van dit verzuim is 0,4% arbeidsgebonden en daardoor beïnvloedbaar.

Informatie & gegevens

Open overheid
We verbeterden onze dienstverlening door 11 extra producten en diensten digitaal aan te bieden.
Om EU-burgers en ondernemers op een veilige manier toegang te verlenen tot online overheidsinformatie, -producten en -procedures startten we met de voorbereidingen op de implementatie van EU-regels voor online toegang tot overheidsdiensten, zijnde de Single Digital Gateway Annex 2.

Informatiebeveiliging
We namen diverse maatregelen om het risico op uitval van onze dienstverlening en bedrijfsvoering te verkleinen:

- We stelden voor de ICT een bedrijfscontinuïteitsplan (BCP), dataherstelplan (DRP) en een cyberplan op.

- We ontvingen een goedkeurende verklaring van een NOREA geregistreerde IT-auditor met de conclusie dat onze zelfevaluatie ENSIA een getrouw beeld geeft over de stand van de informatieveiligheid.
- We hebben het indienst- en uitdiensttredingsproces deels opnieuw geautomatiseerd om fouten bij autorisaties te verminderen.
- We voerden een pilot uit om cyberaanvallen sneller te kunnen opsporen en aanpakken. De opgedane ervaring gebruiken we om een MDR-oplossing (Monitoring, Detectie en Respons) aan te besteden in 2025.

Informatiegericht sturen
We lanceerden één integraal dashboard waar alle klantsignalen samenkomen. Denk hierbij aan signalen over de kwaliteit van de dienstverlening die inwoners delen via de telefoon, mail, post, maar ook via klachten en bezwaren. Door op deze manier kwantitatieve en kwalitatieve data te verzamelen, stuurden we directer op de kwaliteit van onze dienstverlening en voerden we verbeteringen door.
Daarnaast namen we diverse dashboards in gebruik om beter te sturen. Enkele voorbeelden: werkvoorraad aanvragen inwoners sociaal domein, formatie en bezetting (HR), energietransitie, openbare ruimte (o.a. ophalen grofvuil).

Afhandeling van bezwaren en klachten

We ontvingen 162 bezwaarschriften
In ruim 52% van de gevallen betrof dit bezwaren op verkeersbesluiten. Deze hadden bijna allemaal betrekking op plaatsing van laadpalen voor elektrische auto's. Daarnaast had 14,2% van de bezwaren betrekking op omgevingsvergunningen, 7,4% op grafrechten, 4,9% op WMO-besluiten en 4,3% op besluiten in het kader van de Participatiewet.

Wij behandelden 120 bezwaarschriften
Naast de hiervoor vermelde 162 ingediende bezwaarschriften, behandelden we nog 14 bezwaarschriften uit 2023. Doordat 56 bezwaarschriften doorschoven naar 2025, kwam het totaal aantal behandelde bezwaarschriften in 2024 uit op 120. Dit aantal lag ongeveer op hetzelfde niveau als in 2023, toen we 118 bezwaarschriften afhandelden.

Van de 120 bezwaarschriften stuurden we er 1 door naar een ander bestuursorgaan. Na premediation, zoals extra uitleg of nieuwe besluitvorming, trokken indieners 47 bezwaarschriften in.
De commissie adviseerde om 16 bezwaarschriften niet-ontvankelijk te verklaren. Tot 31 december namen we in 9 gevallen een overeenkomstig besluit. Na advisering door de commissie verklaarden we 24 bezwaren ongegrond en 10 (deels) gegrond. In 3 gevallen volgden we het advies van de commissie niet op.
Op 31 december moet de commissie nog adviseren over 21 bezwaarschriften en moeten we nog een besluit nemen over 29 bezwaarschriften.

De gemiddelde doorlooptijd van de bezwaren in 2024 bedroeg 11,48 weken, iets korter dan in 2023. Dit lag ruim een halve week onder de wettelijke afhandeltermijn.

De gemiddelde doorlooptijd van bezwaren met een afhandeltermijn binnen 12 weken kwam exact uit op het verwachte percentage. Bij de bezwaarschriften met een gemiddelde afhandelingstermijn van 18 weken lag het percentage met 86% net boven de verwachting van 85%.

Indicator	Meetbaar resultaat 2024	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Behandelen bezwaarschriften	Afhandeling bezwaren binnen 12 weken	60%	60%
	Afhandeling bezwaren binnen 18 weken	85%	86%

Wij behandelden 37 klachten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht
Deze klachten betroffen handelingen of gedragingen van medewerkers of bestuurders en hebben vooral betrekking op de teams die het meeste in contact staan met inwoners: Sociaal Domein (37,8%), Openbare Ruimte en Vastgoed (24,3%) en Veiligheid, Toezicht en Handhaving (13,5%).

Wij handelden alle klachten informeel af
Van de in totaal 37 ingediende klachten stond voor 3 klachten op 31 december 2024 de afhandelwijze nog niet vast. Voor alle afgehandelde klachten vonden we in de informele fase een oplossing, een ruime verbetering ten opzichte van 2023 en beter dan verwacht.

Indicator	Meetbaar resultaat 2024	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Klachten	Percentage klachten dat informeel wordt afgehandeld	90%	100%

Rechtmatigheid

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Binnen dit onderdeel is hierop een inhoudelijke toelichting gegeven.

Toelichting Begrotingscriterium
Hieronder een toelichting op de onrechtmatigheden binnen het begrotingscriterium. Deze onrechtmatigheden classificeren wij volledig als acceptabel. Onrechtmatigheden zijn acceptabel als deze vallen binnen de situaties zoals opgenomen in artikel 9 lid 4 van de Financiële verordening gemeente Lingewaard 2024. Dit zijn de volgende situaties:

A. De overschrijding op de lasten wordt gecompenseerd via direct te relateren baten.
B. De overschrijding op de lasten past binnen het door de raad accordeerde beleid
C. De overschrijding op de lasten wordt veroorzaakt door een open-einde-regeling
D. De gemeenteraad is tijdig geïnformeerd over de afwijking
E. De overschrijding van het investeringsbedrag betreft een overschrijding van de verwachte jaarschijf, maar blijft binnen het totaal beschikbare krediet voor de investering.
F. De afwijking valt binnen de rapportagegrens van € 50.000 zoals opgenomen in de financiële verordening.

In de toelichtingen hieronder is met de bovenstaande letters aangegeven om welke reden wij de afwijkingen als acceptabel aanmerken.

A. Overschrijding lasten, totaal € 2.872.000

1. Veiligheid – overschrijding € 199.000 (acceptabel: A en B)
   In 2024 zijn kosten gemaakt voor explosievendetectie en -ruiming. De kosten werden gedekt door een bijdrage van het ministerie van Binnenlandse Zaken voor deze kosten in 2024. Ook passen deze werkzaamheden en daarmee kosten binnen het vastgestelde beleid van de gemeenteraad. Zie taakveld 1.1 voor meer toelichting.

3. Economie – overschrijding € 1.218.000 (acceptabel: A en B)
   Bij de bouwgrondexploitatie vindt budgetbeheer plaats op basis van exploitatiebegrotingen over meerdere jaren. Bij verschuiving in de jaarschijven worden de begrotingen daarom niet bijgesteld. Deze verschuivingen kunnen wel leiden tot verschillen ten opzichte van de begrote baten en lasten. Door de verrekening met de toe- of afname van de boekwaarde is er per saldo geen verschil. In 2024 was er sprake van een nadeel van bijna € 2,4 miljoen op de lasten door deze mutatie van de boekwaarde. De raad heeft de exploitatiebegrotingen van de bouwgrondexploitaties geaccordeerd en werd daarnaast periodiek geïnformeerd over de stand van zaken van de projecten.

4. Onderwijs – overschrijding € 1.000 (acceptabel: F)

5. Sport, cultuurproductie en -participatie – overschrijding € 83.000 (acceptabel: B en D)
   In november werd 't Koelhuis tijdelijk gesloten, omdat er aanvullende onderhoudsmaatregelen nodig waren om een veilig gebruik te waarborgen. Gezien deze veiligheid is er direct gehandeld en gestart met de onderhoudswerkzaamheden. Voor de extra onderhoudswerkzaamheden van € 230.000 werd een voorziening getroffen. Hierover is de raad geïnformeerd in de informatienota's van 17 december 2024 en 19 maart 2025. Het inspecteren van de staat van alle gemeentelijke gebouwen en het uitvoeren van onderhoud tot een specifiek onderhoudsniveau is onderdeel van het door de raad vastgestelde beleid.

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing – overschrijding € 1.172.000 (acceptabel: B en D)
   In september 2024 besloot de raad een verliesvoorziening te treffen van € 2.440.000 voor de grondexploitatie Sallandstraat Haalderen. Dit besluit is in deze jaarstukken verwerkt en leidt tot een nadeel van deze € 2.440.000. Een actualisatie van de grondexploitatie per einde 2024 leidt tot een extra verwacht tekort van € 322.000. Het verwerken van dergelijke actualisaties in de jaarstukken is gebruikelijk en onderdeel van de reguliere planning en controlcyclus. Ook werd de raad door het jaar heen geïnformeerd over de voortgang van de grondexploitaties en faciliterende projecten.

9. Bestuur en ondersteuning - overschrijding € 199.000 (acceptabel: B)
   Door een daling van de rekenrente was een extra aanvulling van de voorziening van de wethouders noodzakelijk, wat leidt tot een nadeel van € 598.000. Deze voorziening is onderdeel van het vastgestelde beleid en de regelgeving.

B. *Overschrijding investeringen – totaal € 537.000*

Bij de investeringen laten een aantal budgetten ultimo 2024 een overschrijding zien.

- 342126 - Voorbereiding IKC De Doornick – overschrijding € 61.000 (acceptabel: E)
  Het betreft de voorbereidingsfase voor de te realiseren nieuwbouw. Het budget voor de realisatie moet nog door het college worden geaccordeerd. Dit volgt bij de vaststelling van het Definitief Ontwerp (DO).

- 361032 Transitie Kinkellink, Bemmel – overschrijding € 299.000 (acceptabel: A)
  Dit betreffen een investering ten behoeve van de huisvesting van Oekraïense ontheemden. Van het ministerie van Asiel & Migratie (voorheen Justitie & Veiligheid) ontvangen we een normkostenvergoeding waaruit de kapitaallasten van de investering worden gedekt

- 372168 - Voorbereiding Reconstructie Klappenburg, Bemmel – overschrijding € 93.000 (acceptabel: E)
  Het betreft de voorbereidingsfase voor het vervangen van riolering en tevens aanleg van een

robuust hemelwaterstelsel met voldoende bergings- en afvoercapaciteit berekend op de toekomst. Het budget voor de realisatie moet nog worden gevoteerd.

- 361026/30 – Uitbreiden en verduurzamen SKC de Leemhof – overschrijding € 84.000 (acceptabel: A)
  De kosten van het project zijn iets hoger uitgevallen dan voorzien. De overschrijding op de lasten wordt gecompenseerd via direct te relateren baten.

C. *Ongeautoriseerde reservemutaties*
Er is geen sprake van ongeautoriseerde reservemutaties.

D. Overschrijding baten en/of onderschrijding baten en lasten
Er is geen sprake van onrechtmatige overschrijdingen van baten of onderschrijdingen van lasten of baten. Van onrechtmatigheid is alleen sprake als afwijkingen niet tijdig aan de raad zijn gemeld. In de 2e Tussentijdse rapportage zijn alle op dat moment bekende afwijkingen gerapporteerd. Afwijkingen die daarna zijn ontstaan en nu in deze jaarrekening staan, zijn op grond van de Financiële verordening tijdig gemeld en daarmee rechtmatig.

Voorwaardencriterium
Onrechtmatigheid inkoop en aanbestedingen
We constateerden een bedrag van afgerond € 2.345.000 aan onrechtmatigheden bij inkoop en aanbestedingen. Deze onrechtmatigheden ontstonden doordat we een onjuiste aanbestedingsprocedure toepasten en/of onvoldoende zicht hadden op een overschrijding van de contractwaarde.
Ter voorkoming van herhaling in de toekomst nemen we een aantal beheersmaatregelen. We onderzoeken de toekomstbestendigheid en inrichting van de advies- en controlfunctie van inkoop en verbinden daar acties aan. De archivering van aanbestedingsdocumenten en contracten verbeteren we. We intensiveren de financiële monitoring van afgesloten contracten, zodat het totaalbedrag aan ontvangen facturen van een crediteur de overeengekomen contractwaarde niet ongemerkt overschrijdt. Tot slot organiseren we sessies ter bevordering van het bewustzijn.

Onrechtmatigheid subsidievaststelling > € 50.000 zonder controleverklaring
Voor de vaststelling van een prestatiesubsidie moet op grond van artikel 15 lid 2 van de Algemene Subsidieverordening 2020 een aantal bewijsstukken worden aangeleverd. Dit met het doel om te kunnen vaststellen of aan de eisen en voorwaarden van de subsidieverlening is voldaan. In beginsel zou daar bij subsidiebedragen boven de € 50.000 ook een controleverklaring bij horen van een accountant. Deze verklaring is voor kleinere, minder draagkrachtige subsidieontvangers relatief duur en niet-proportioneel en daarom is vanuit pragmatisch oogpunt bij een aantal aanvragers ook genoegen genomen met andere, minder dure, bewijsvoering. Organisaties leveren andere verklaringen aan om hun geleverde prestatie voor de subsidie en bij behorende financiën aan te tonen. Er wordt op basis daarvan wel aan de voorwaarden van de subsidievaststelling getoetst. Omdat dit feitelijk onjuist is, is een bedrag van € 775.193 aan onrechtmatigheid opgenomen in de rechtmatigheidsverklaring. Dit betreffen alle vastgestelde subsidies over 2023 boven de € 50.000 waarbij geen getekende controleverklaring is aangeleverd.

M&O criterium
Op het gebied van Misbruik en Oneigenlijk gebruik zien we geen afwijkingen. We hanteren de uitgangspunten van de in 2022 vastgestelde beleidsnota M&O-beleid als leidraad voor het inbedden van dit thema in de bestaande processen.
De in deze nota bestempelde risicovolle processen met streng M&O beleid zijn: uitkeringen, Wmo en jeugd, vergunningverlening en handhaving en identiteitsbewijzen, reisdocumenten en rijbewijzen. Voor de processen

subsidieverstrekking, inkopen en aanbestedingen, integriteit van relaties en belastinginkomsten geldt een gematigd M&O beleid.
Als beheersmaatregel voerden we interne controles uit op onder andere de processen uitkeringen (participatie), Wmo, Jeugdwet, omgevingsvergunningen, burgerzaken, subsidieverstrekkingen, inkoop en aanbestedingen en belastingen. Eventuele bevindingen legden we niet afzonderlijk vast onder de noemer M&O, maar namen we als onderdeel van het geheel op in de afzonderlijke verslagen.
Ter beheersing van de integriteit van relaties geldt een Personeelshandboek, waar onder andere Integriteitsbeleid en de Gedragscode onderdeel van zijn. Het bestaande beleid zetten we voort en zo nodig anticiperen we op gewijzigde regelgeving.
Tot slot is met de invoering van de Wet inburgering 2021 de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van inburgeringsvoorzieningen aan inburgeringsverplichtingen. We krijgen hiervoor een specifieke uitkering die wordt verantwoord middels de Sisa-systematiek. Een verantwoorde besteding van overheidsmiddelen vraagt om passende maatregelen die misbruik en oneigenlijk gebruik van publieke middelen tegengaan (M&O-beleid). Daarom is op 8 april 2025 de nota ‘Beleid Misbruik en Oneigenlijk gebruik inburgering Lingewaard’ vastgesteld.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf geven we een toelichting op de partijen waar de gemeente mee samenwerkt. Als deze samenwerking een bestuurlijk en financieel belang kent, spreken we van een verbonden partij. De informatie is gebaseerd op de gegevens die wij tot 30 april 2025 van de verbonden partij hebben ontvangen.

In de diverse programma's is beschreven welke bijdrage de verbonden partijen leveren aan het doel of de doelen van het desbetreffende programma.

Voor de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van samenwerking verwijzen we naar Programma 9, onderdeel "Een betrouwbare en sterke partner in de regio'(doel 3). In aanvulling hierop informeren wij u graag over de volgende zaken.

GR-register
Sinds de invoering van de Wet elektronische publicaties op 1 juli 2021 zijn alle gemeenschappelijke regelingen opgenomen in het landelijke GR-register. Dit register is te raadplegen via https://organisaties.overheid.nl/Gemeenschappelijke_regelingen/

Verantwoording
De paragraaf 'Verbonden Partijen' bevat in de eerste plaats verantwoordingsinformatie. Deze moet voldoen aan de voorschriften van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) , het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de Nota Verbonden Partijen. Deze informatie is bedoeld om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid.

Daarnaast zijn er in ieder geval twee andere momenten waarop de raad invloed uitoefent op dit beleid. Dit is enerzijds bepaald in de WGR en anderzijds in de gemeenschappelijke regeling van de betreffende verbonden partij.
In de eerste plaats wanneer de gemeente de zienswijze kan geven op de jaarstukken (dit geldt alleen voor de verbonden partijen Groene Metropoolregio en Veiligheidsregio Gelderland Midden) en de begroting van een Verbonden Partij. In de tweede plaats worden Verbonden Partijen periodiek geëvalueerd. In 2024 evalueerden wij de MGR Sociaal Domein Gelderland Centraal.

Risicomanagement
Per verbonden partij beoordelen we hoeveel bestuurlijk en financieel belang er is en hoeveel risico we lopen. Op basis van deze analyses plaatsen we een verbonden partij in één van de drie toezichtarrangementen. Dit varieert van licht (1) tot zwaar (3). Zie onderstaand overzicht voor de indeling per toezichtarrangement.

Toezichtarrangement 1	Toezichtarrangement 2	Toezichtarrangement 3
Euregio Rijn-Waal	Park Lingezegen	Veiligheids- en Gezondheids-regio Gelderland Midden
Recreatieschap Overbetuwe	Omgevingsdienst Regio Arnhem	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Stichting Veilig Thuis	MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland	Warmtenetwerk Lingewaard B.V.

Stichting Economic Board	Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen	
Bank Nederlandse Gemeenten		
Vitens		
Stichting Centrum Management Lingewaard		

Overzicht verbonden partijen

Hierna treft u een toelichting aan per verbonden partij.

Gemeenschappelijke regeling

Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 april 2016 (Regeling BVO DRAN)
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		Januari 2017
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Het regelen van het vervoer voor doelgroepen uit de deelnemende gemeenten (Wmo, leerlingenvervoer en Jeugd).
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder A. Slob
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Er wordt afgerekend tussen de deelnemende gemeenten volgens een verdeelsleutel en naar gebruik van voorzieningen.
Financieel belang	Bijdrage in de (gewijzigde) begroting 2024 van de VP	Routevervoer € 1.253.825 Vraagafhankelijk vervoer € 590.279 Overhead € 62.037 Totale bijdrage € 1.940.377
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 0 Eigen vermogen per 31-12: € 0 Vreemd vermogen per 01-01: € 10.690.891 Vreemd vermogen per 31-12: € 10.103.447
	Rekeningresultaat 2024	Lingewaard ontvangt afgerond € 222.954 terug vanuit het positieve rekeningresultaat 2024. Deze bijdrage wordt verwerkt in de exploitatie 2025.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB op 26 juni 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB op 26 juni 2025

Euregio Rijn Waal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		Opgericht in 1971, publiekrechtelijk sinds 1993
Plaats van vestiging		Kleve (D)
Datum meest recente wijziging van de VP		Statuten op 06-06-2019 gewijzigd
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	• 46 Nederlandse en Duitse gemeenten • 3 regionale instanties • 1 kamer van koophandel
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens de raad: Dhr. E. Tiggers (B06) Mw. S. Swart (PvdA) Aangewezen namens het college: J.H.A.P. Sluiter
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	2,51%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2024 van de VP	€ 12.200
	Omvang van het eigen vermogen ("Eigenkapital") en het vreemd vermogen ("Verbindlichkeiten") aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 1,73 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 1,59 miljoen Vreemd vermogen 01-01: € 1,54 miljoen Vreemd vermogen 31-12: € 1,25 miljoen
	Rekeningresultaat 2024	Jahersfehlbetrag (tekort) € 145.629
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB 26 juni 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB 20 november 2025

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		29-12-2020
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		1-3-2025
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	De gemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Groene Metropool Regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans

		kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei!
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens de raad in de regioagendacommissie: Dhr. H. Arends (CDA) Mw. C. Dolmans-Klumper (D66) Aangewezen namens het college in het algemeen bestuur en tevens aangewezen in het dagelijks bestuur: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	6,4% (De gemeente Lingewaard heeft 2 stemmen van de 32)
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2024 van de VP	€ 451.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 380.937 Eigen vermogen per 31-12: € 371.783 Vreemd vermogen per 01-01: € 1.540.756 Vreemd vermogen per 31-12: € 1.471.570
	Rekeningresultaat 2024	Het totale rekening resultaat van de GMR is € 670.084.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB op 9 juli 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB op 10 september 2025
Begrotingsgrondslag artikel 4:23, derde lid, onder c Algemene wet bestuursrecht: *Aan de stichting The Economic Board wordt een subsidie verstrekt van € 1 per inwoner op basis van de CBS cijfers op 1 januari van het voorgaande jaar. Vanaf 2025 wordt deze subsidie geïndexeerd met de BNR norm. Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd om de subsidie te verstrekken. Alle voorschriften en voorwaarden worden opgenomen in het subsidieverleningsbesluit met dien verstande dat de stichting in ieder geval een egalisatiereserve mag vormen van maximaal 10% van het door de gemeenten gesubsidieerde bedrag in het voorafgaande jaar.*		

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Gelderland Centraal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 april 2017
Plaats van vestiging		Westervoort
Datum meest recente wijziging van de VP		2018
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	11 gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Regionaal uitvoeren van diverse taken binnen het Sociaal Domein. De GR wordt modulair opgebouwd. We nemen de modules inkoop zorg, facilitering zorg, onderwijszaken, werkgeversservicepunt, contractmanagement

		inburgering en werkgeverschap SW medewerkers af.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder N. Hubers (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Zowel voor de MGR als de modules is de kostenverdeling naar rato van het aantal inwoners (en de afname van producten volgens de zgn. sub-modules).
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2024 van de VP	€ 4.841.800. (primaire begroting 2024) € 4.819.374 (gewijzigde begroting 2024)
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 714.000 Eigen vermogen per 31-12: € 560.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 4.523.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 1.794.000
	Rekeningresultaat 2024	Lingewaard ontvangt € 40.280 terug vanuit het positieve rekeningresultaat 2024. Deze bijdrage wordt verwerkt in de exploitatie 2025.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB op 27 maart 2025
	Begroting 2024	Vaststelling AB op 11 september 2025

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 november 2012
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		-
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar en Provincie Gelderland
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De ODRA verricht (deels voorgeschreven) taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen de taakvelden bouw en milieu.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder M. van den Bos (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	16%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2024 van de VP	€ 2.832.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 2.455.000 Eigen vermogen per 31-12: € 2.275.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 5.501.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 5.515.000
	Rekeningresultaat 2024	€ 67.300
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Dit bedrag wordt gedoteerd aan bestemmingsreserves.
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB op 17 april 2025

	Begroting 2024	Vaststelling AB op 11 september 2025

Recreatieschap Overbetuwe

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		3 december 2008, oprichting BV recreatiemaatschappij Rivierenland
Plaats van vestiging		Kerk-Avezaath
Datum meest recente wijziging van de VP		-
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Arnhem.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het gebied.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens de raad: Dhr. H. Arends (CDA) Aangewezen namens het college: Wethouder N. Hubers
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2024 van de VP	€ 0; is in het verleden afgekocht.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen en vreemd vermogen ligt bij de NV Recreatiemaatschappij Rivierenland. GR beschikt derhalve niet over vermogen.
	Rekeningresultaat 2024	Niet van toepassing
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB op 5 juni 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB op 5 juni 2025

Park Lingezegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 december 2010
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		11 maart 2021
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Nijmegen, Overbetuwe en Lingewaard.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Beheer van publiek toegankelijk groen tussen de steden en de financiering van dat beheer.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder N. Hubers (DB) Wethouder M. van den Bos (AB)

	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25% in het DB en AB.
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2024 van de VP	€ 301.719
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 4.984.000 Eigen vermogen per 31-12: € 5.031.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 235.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 168.000
	Rekeningresultaat 2024	€ 47.050
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Niet van toepassing
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB op 25 juni 2025
	Begroting 2024	Vaststelling AB op 25 juni 2025

VGGM

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		2002: 'Hulpverlening Gelderland Midden'
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		2017: Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland - Midden
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten: Arnhem, Ede, Wageningen, Renkum, Nijkerk, Zevenaar, Doesburg, Rheden, Overbetuwe, Duiven, Westervoort, Rozendaal, Scherpenzeel, Barneveld en Lingewaard
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	• Publieke gezondheid • Jeugdgezondheidszorg • Brandweerzorg en rampenbestrijding
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college in het AB Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Uit de begroting 2024: • Brandweer 5,2% • Gezondheidszorg 6,6%.
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2024 van de VP	• Publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg 4-18 jr. € 1.061.400 • Jeugdgezondheidszorg 0-4 jr. € 724.200 • Rijksvaccinatieprogramma € 124.300 • Brandweer, crisisbeheersing en rampenbestrijding € 2.756.300 • Bevolkingszorg € 52.600 De totale bijdrage is € 4.718.800
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 9.309.000 Eigen vermogen per 31-12: € 14.331.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 24.776.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 25.784.000
	Rekeningresultaat 2024	Ná resultaatbestemming € 4.058.500

		Voorgesteld wordt om het gerealiseerde resultaat voor € 1,5 miljoen toe te voegen aan de Algemene Reserve en het restant terug te laten vloeien naar de gemeenten.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Het bedrag dat Lingewaard ontvangt is op 't moment van schrijven (12-05-2025) nog niet bekend gemaakt door de VGGM.
Rapportages	Jaarstukken 2024	Vaststelling AB op 2 april 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB op 10 september 2025

Naamloze vennootschap

Bank Nederlandse Gemeenten

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	26 november 1914
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.
Bestuurlijk belang	Deelname in aandeelhoudersvergadering	Namens het college: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als %) t.o.v. totaal	Aantal aandelen: 19.305
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	Niet van toepassing
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 4.721 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 4.777 miljoen Vreemd vermogen per 01-01: € 110.819 miljoen Vreemd vermogen per 31-12: € 123.614 miljoen
	Rekeningresultaat 2024	Netto winst: € 294 miljoen
	Aandeel Lingewaard in resultaat 2024	Dividend over 2024 (afgerond): € 48.500 Dividend per aandeel: € 2,51
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vastgesteld door de Algemene Vergadering van aandeelhouders op 24 april 2025

Vitens

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	2006
	Datum meest recente wijziging van de VP	2 januari 2015
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders. Zij hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder inbegrepen de winning, productie, transport en distributie van water.
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen, Dagelijks bestuur	Deelname aan de aandeelhoudersvergadering: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	0,647%; 37.387 aandelen
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	Niet van toepassing
	Omvang van het eigen vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 677,7 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 713,6 miljoen Vreemd vermogen per 01-01: € 1.559,7 miljoen Vreemd vermogen per 31-12: € 1.684.,8 miljoen
	Rekeningresultaat 2024	Netto winst: € 34,5 miljoen (onderdeel van Eigen vermogen per 31-12-2024).
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Dividend: € 0. De Raad van Bestuur stelt de aandeelhouders voor het resultaat na belastingen als volgt te bestemmen (goedgekeurd door de Raad van Commissarissen op 10 maart 2025): Geen uitkering van dividend en het resultaat ad € 34,5 miljoen toevoegen aan de overige reserves. Dit is conform het financieel beleid.

Verenigingen en deelnemingen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Lingewaard is, zoals alle andere gemeenten in Nederland, lid van de VNG. Via het college van Burgemeester en Wethouders zijn wij vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering van de VNG. In 2023 bedroeg de bijdrage aan de VNG € 178.870. Daarnaast zijn we ook lid van de afdeling Gelderland van de VNG. De contributie hiervoor bedroeg € 6.701 (inclusief Gelderland Academie). Gezien het karakter van het lidmaatschap (vertegenwoordiging en belangenbehartiging) en het ontbreken van enig financieel risico wordt de VNG over het algemeen niet beschouwd als 'Verbonden Partij.'

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten

Dit is een overlegplatform van gemeenten die aan de grote rivieren in Nederland liggen. De contributie in 2024 bedroeg € 2.361. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'Verbonden Partij'.

Water en Klimaat Rivierengebied

In 2019 is de ‘Samenwerkingsovereenkomst Samenwerkende Netwerken Rivierenland’ door 11 partners ondertekend. Het betreft de gemeenten Buren, Culemborg, Lingewaard, Maasdriel, Neder-Betuwe, Overbetuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel en Waterschap Rivierenland. De provincie Gelderland onderschrijft het belang van de samenwerking en betaalt mee in de kosten. Onder de overeenkomst vallen drie netwerkgroepen: Netwerk Waterketen regio Rivierenland, Watersysteem en Klimaat actief Rivierenland. In 2022 veranderde de naam van het samenwerkingsverband in Water en Klimaat Rivierengebied (WKR). De gemeentelijke bijdrage voor de drie netwerken bedroeg totaal € 28.300 in het jaar 2024.
Gezien de genoemde criteria kan dit samenwerkingsverband niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'.

Platform NUVAL

Het platform NUVAL is een samenwerkingsverband van de gemeentelijke aandeelhouders uit Gelderland en Flevoland in Vitens en Alliander. De gemeente Lingewaard is lid van dit platform. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'Verbonden Partij'.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

Deze stichting is opgericht om de economische ontwikkeling in de regio te stimuleren. Naast de lokale overheden nemen bedrijfsleven en kennisinstellingen hier aan deel. Eind 2020 is afgesproken de subsidie aan de stichting Economic Board via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen te laten lopen (zie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen). Conform deze afspraak is in 2024 € 1 per inwoner via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen doorgesluisd naar de stichting Economic Board. Deze stichting is geen verbonden partij, omdat er geen sprake is van een rechtstreekse zeggenschap of een rechtstreekse financiële relatie.

Stichting Centrum Management Lingewaard (CML)

De gemeente, vastgoedeigenaren en de ondernemersverenigingen Huissen, Bemmel en Gendt werken samen aan het versterken van de centra in de drie kernen. De stichting heeft als doel het versterken van de aantrekkingskracht en daarmee het economisch functioneren van de winkels, horeca, dienstverlening en de weekmarkten in de centra van de gemeente Lingewaard alsmede het verbeteren van het vestigings- en verblijfsklimaat in het gebied. De gemeentelijke bijdrage aan CML was € 18.000 in 2024 (€ 14.750 in 2023). De winkeliersverenigingen en vastgoedeigenaren dragen ieder eenzelfde bijdrage bij. 5 Elst, Clink (betrokkenheid van ondernemers bij culturele activiteiten versterken) en het Platform Toerisme.

Warmtenetwerk Lingewaard B.V.

De gemeenteraad stemde op 1 april 2021 in met de uitgangspunten voor oprichting van een Warmtenetwerkbedrijf Lingewaard (WNL). Dit bedrijf startte de uitbreiding van het warmtenet binnen NEXTgarden. Op die manier wordt het mogelijk om warmte te leveren aan bestaande en nieuwe tuinbouwbedrijven en bedrijven op bedrijventerrein Agropark. Na een periode van onderzoek en voorbereiding is de daadwerkelijke aanleg van een deel van de warmteleiding in 2024 uitgevoerd. Voor 2025 zal een eerste haalbaarheid voor warmtelevering aan de ontwikkeling Driegaarden 2 en 3 worden verkend, alsook de verbreding naar een integraal warmtebedrijf onder de komst van de nieuwe Wet collectieve warmte.

Stichting Veilig Thuis

Deze stichting is opgericht door het Algemeen Bestuur (AB) van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Stichting Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en is werkzaam in Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. De bijdrage wordt bepaald op basis van inwoneraantallen. De Raad van Toezicht bestaat uit twee wethouders en een burgemeester uit het AB en twee onafhankelijke inhoudelijke deskundigen. De jaarrekening 2024 is

afgesloten met een negatief resultaat van € 314.345. Er is in 2024 een gemeentelijke subsidie verantwoord van € 355.597. De afrekening van 2024 laat zien dat de gemeente Lingewaard een nabetaling van € 3.218 zal ontvangen. Per 31 december 2024 heeft deze Stichting een eigen vermogen van € 350.000. Omdat, weliswaar indirect, sprake is van bestuurlijke deelname en van een financieel aandeel in de stichting kan deze stichting formeel als Verbonden Partij worden aangemerkt.

Paragraaf 7 Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid bevat de visie op het grondbeleid, de beleidsuitgangspunten en de wijze van uitvoering van het grondbeleid. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de financiële positie van het grondbeleid.

Visie op grondbeleid

Visie op grondbeleid in relatie tot de doelstellingen, zoals die zijn opgenomen in de begroting

Huidig grondbeleid
De gemeenteraad heeft op 31 oktober 2013 de "Nota Grondbeleid 2013 gemeente Lingewaard" vastgesteld. Hierin zijn de kaders gesteld voor de uitvoering van het grondbeleid. In deze nota is het grondbeleid als volgt beschreven:

"Grondbeleid is een doelgerichte overheidsinterventie in de grondmarkt. Door in de grondmarkt te interveniëren kan de overheid - in de meeste gevallen is dat de gemeente - het bereiken van haar eigen doelstellingen veilig stellen."

Hieruit blijkt dat het karakter van grondbeleid faciliterend van aard is. Het draagt bij aan het behalen van doelen uit andere beleidsvelden en dit op een zo efficiënt mogelijke manier. Deze doelen, waarin het grondbeleid faciliteert, namen we op in de begroting 2024 in de programma's 2, 3, 5, 7 en 8.

Actualisatie nota grondbeleid
We willen deze nota grondbeleid actualiseren. Een natuurlijk moment om deze nota grondbeleid te actualiseren is na de vaststelling van de omgevingsvisie, wanneer de programma's zijn uitgewerkt en wanneer de beleidsnota's op het gebied van wonen, economie, duurzaamheid, verkeer, natuur en recreatie geactualiseerd zijn. De actualisatie van deze nota staat nu gepland voor het jaar 2025.

Wijze uitvoering grondbeleid

Wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

Om de gewenste doelen in deze begroting te realiseren heeft de gemeente Lingewaard de voorkeur voor het voeren van een faciliterend grondbeleid. Indien dit in de gegeven omstandigheden wenselijk is, nemen we een regisserende of een actieve rol aan.

In 2024 hadden we acht complexen waar we een actieve rol hebben aangenomen. We hadden vier actieve complexen voor woningbouw, waarvan de grondexploitatie van het project Fitness Centrum, deel gebied Rietbaan-Zuid eind 2024 is afgesloten. Verder hebben we een actief complex voor glastuinbouw en drie actieve complexen voor bedrijventerreinen.

In principe zijn alle kavels op de bedrijventerreinen verkocht.

Beleidsuitgangspunten reserve

Algemene Reserve Grondexploitatie

Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Voor het grondbeleid is een Algemene Reserve Grondexploitatie aanwezig. Deze reserve dient ter dekking van onvoorzienbare risico's en als voorziening voor risico's op aangekochte (strategische) gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Door

de Algemene Reserve Grondexploitatie worden de financiële risico's van de grondexploitaties gescheiden van de financiële huishouding van de Algemene Dienst. De Algemene Reserve Grondexploitaties vormt daarmee een buffer voor de risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als onderdeel van het risicomanagement wordt een gewenste hoogte voor de Algemene Reserve Grondexploitatie bepaald.

De Algemene Reserve Grondexploitatie wordt gevoed uit de (positieve) eindresultaten van alle afgesloten (grond)exploitaties, alle tussentijdse winstnemingen plus de positieve bijstellingen (verlagingen) van getroffen verliesvoorzieningen. Als uit de kostprijsberekening blijkt, dat bij een complex een verlies wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening getroffen (artikel 44 BBV) die ten laste van deze reserve wordt gebracht.

Indien de Algemene Reserve Grondexploitatie volledig is ingezet voor de afdekking van de (verwachte) verliezen van grondexploitaties, dan komen de tekorten, conform de nota Grondbeleid, ten laste van de Algemene Reserve. Indien de Algemene Reserve Grondexploitatie hoger is dan voor de verevening van de te verwachten tekorten/dekking van de risico's noodzakelijk is, dan kan de gemeenteraad bij de begroting/jaarrekening tot afroming besluiten. Zie de stand van de ARG.

Stand algemene reserve grondexploitatie

Door de Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) scheiden we de financiële resultaten en risico's van de grondexploitaties van de financiële huishouding van de Algemene Dienst. De Algemene Reserve Grondexploitatie vormt daarmee een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als onderdeel van het risicomanagement bepalen we een gewenste hoogte voor de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Grondexploitaties
Bij het positief afsluiten van een grondexploitatie, voegen we de winst toe aan de Algemene Reserve Grondexploitatie. Als we op een grondexploitatie een tekort verwachten, vormen we hiervoor een verliesvoorziening ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. Mutaties in deze verliesvoorziening leiden dan ook tot wijzigingen in de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Faciliterende projecten
Bij faciliterend grondbeleid is sprake van kostenverhaal. Als voor een faciliterend project de gemaakte kosten lager zijn dan de door de initiatiefnemer betaalde exploitatiebijdrage, dan komt het verschil ten gunste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. Als voor een faciliterend project de door de initiatiefnemer betaalde exploitatiebijdrage wordt overschreden, dan komen meerkosten ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Stand ARG

Algemene Reserve Grondexploitatie per 31-12-2023	**9.675.033 V**
Toename 2024 winstneming project A.032 Markt 20-24, Gendt	22.570 V
Toename 2024 winstneming project A.040 Agropark, Huissen	25.843 V
Toename 2024 winstneming project A.045 Houtakker II, Bemmel	722.672 V
Toename 2024 afsluiting project A.042 Fitness Centrum, Huissen	3.573 V
Toename 2024 verlaging verliesvoorziening Bergerden	1.411.400 V
Afname 2024 verliesvoorziening A.112 Sallandstraat (vh Flexwoningen), Haalderen	2.761.800 N
Afname 2024 mutaties lopende faciliterende projecten	132.499 N
Onttrekking t.b.v. Algemene Reserve i.v.m. structurele inzet Algemene Reserve (voorheen exploitatiereserve)	2.000.000 N

Afboeken voorbereidingskosten Agropark III	287.543 N
Algemene Reserve Grondexploitatie per 31-12-2024	**6.679.249 V**

Prognoses resultaten complexen in exploitatie

Parameters

Voor dit jaarverslag actualiseerden we alle grondexploitaties en gebruikten daarbij de volgende parameters :

Rentevoet : 1,5%
Inflatie : 5,00%

Geprognosticeerde resultaten

In de financiële overzichten staan voor alle bouwgrondexploitaties de eindwaarden genoemd, zoals ze berekend zijn per 1-1-2024 en 1-1-2025.
De gevolgen van de wijzigingen zijn weergegeven in de kolommen:

1. “Bijstelling verliesvoorziening”;
2. “Algemene Reserve Grondexploitatie”.

Industrieterreinen

(V = voordeel / N = nadeel) en (- = afname / + = toename)

Industrieterreinen *(actief grondbeleid)*	Eindwaarde 1-1-2024	Eindwaarde 1-1-2025	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Complexen in exploitatie				
A.040 Agropark, Huissen	22.074 V	18.057 V	0	25.843
A.043 Pannenhuis II, Huissen	439 V	3.123 V	0	0
A.045 Houtakker II, Bemmel	436.974 V	441.703 V	0	722.672
Totaal			**0**	**748.515**

Glastuinbouw

(V = voordeel / N = nadeel) en (- = afname / + = toename)

Glastuinbouw *(actief grondbeleid)*	Eindwaarde 1-1-2024	Eindwaarde 1-1-2025	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Complexen in exploitatie				
A.110 Bergerden	1.528.270 N	116.854 N	-1.411.400	1.411.400
Totaal			**- 1.411.400**	**1.411.400**

Woningbouw

(V = voordeel / N = nadeel) en (- = afname / + = toename)

Woningbouw *(actief grondbeleid)*	Eindwaarde 1-1-2024	Eindwaarde 1-1-2025	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Complexen in exploitatie				
A.032 Markt 20-24, Gendt	54.654 V	10.596 V	0	22.570
A.042 Fitness Centrum, Huissen	236.153 N	Afgesloten	- 236.200	3.573

Woningbouw *(actief grondbeleid)*	Eindwaarde 1-1-2024	Eindwaarde 1-1-2025	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
A.111 Aloysiuslocatie, Huissen	2.199.648 N	2.197.142 N	0	0
A.112 Sallandstraat (vh Flexwoningen), Haalderen	0 V	2.761.800 N	2.761.800	-2.761.800
Totaal			**2.525.600**	**-2.735.657**

Totaal complexen in exploitatie

(- = afname / + = toename)

Totaal bouwgrondexploitatie	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Industrieterreinen	0	748.515
Glastuinbouw	-1.411.400	1.411.400
Woningbouw	2.525.600	-2.735.657
Totaal projecten	1.114.200	**-575.742**

Stand complexen in exploitatie

Prognose van het uiteindelijke resultaat per complex

Industrieterreinen

A.040 Agropark II, Huissen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de realisatie in twee fasen van een bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 22 hectare en de omzetting van een strook (glastuinbouw)grond, gelegen in het plan Bergerden ten behoeve van het bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 1,3 hectare.

Fase 1
Fase 1 (bruto oppervlakte circa 9,5 hectare, waarvan circa 7,7 hectare uitgeefbaar) is geheel uitgegeven en bedrijfsrijp gemaakt.

Fase 2
Fase 2 (bruto oppervlakte circa 14 hectare, waarvan circa 12,5 hectare uitgeefbaar) is vanaf 2008 in ontwikkeling. De gemeente heeft hier 8,2 hectare uitgeefbaar gebied en Zaat 4,3 hectare. De gemeente heeft het gehele terrein bouw- en bedrijfsrijp gemaakt. Zaat heeft hiervoor een exploitatiebijdrage betaald en draagt het verkooprisico van zijn eigen gronden.

Wat hebben we gedaan in 2024
Herstelwerkzaamheden vonden in het openbaar gebied plaat en we gaven opdracht om de laatste groenvoorzieningen aan te brengen in het voorjaar 2025.

Afwijking van programmabegroting 2024: Ja

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 162.763 V
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	15,9 hectare (door de gemeente)
Totaal nog uit te geven kavels	0 hectare (door de gemeente)
Raming nog te maken kosten	€ 144.706
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 0
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 22.074 V
Eindwaarde per 1-1-2025	€ 18.057 V
Verklaring verschil	Er is winst genomen (N). De urenraming is bijgesteld (V).
Winstverwachting	€ 18.057 V
Winstneming	Conform de poc-methode wordt er een winst genomen van € 25.843. Dit bedrag gaat naar de Algemene Reserve Grondexploitatie.

A.043 Pannenhuis II, Huissen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de realisatie van een bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 19 hectare, waarvan circa 12,3 hectare uitgeefbaar.

Wat hebben we gedaan in 2024
We sloten een koopovereenkomst in verband met correctie kadastrale grenzen. Begin 2025 wordt deze overeenkomst notarieel gepasseerd vervolgens kan het project worden afgesloten.

Afwijking van programmabegroting 2024: Ja

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 9.325 V
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	12,3 hectare
Totaal nog uit te geven kavels	0 hectare
Raming nog te maken kosten	€ 11.202
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 5.000
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 439 V
Eindwaarde per 1-1-2025	€ 3.123 V
Verklaring verschil	De looptijd is met een jaar verlengd.
Winstverwachting	€ 3.123 V

A.045 Houtakker II, Bemmel

Projectbeschrijving
Het plan omvat de realisatie van een bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 17 hectare, waarvan 9,3 hectare uitgeefbaar.

Wat hebben we gedaan in 2024
We gingen verder met de werkzaamheden om het terrein bedrijfsrijp te maken. Daarnaast verkochten we de laatste bouwkavel. Het notarieel transport vindt plaats in 2025, vervolgens kan het project afgesloten worden.

Afwijking van programmabegroting 2024: Ja

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 311.095 N
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	9,0 hectare
Totaal nog uit te geven kavels	0,3 hectare (= verkocht)
Raming nog te maken kosten	€ 79.201
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 831.999
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 436.974 V
Eindwaarde per 1-1-2025	€ 441.703 V
Verklaring verschil	Er is winst genomen (N). Er zijn in 2024 minder uren aan dit project besteed dan geraamd (V), ontvangst restitutieregeling Liander (V), verkoop laatste bouwkavel (V), bijstelling afrondende werkzaamheden (V).
Winstverwachting	€ 441.703 V
Winstneming	Conform de poc-methode wordt er een winst genomen van € 722.672. Dit bedrag gaat naar de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Glastuinbouw

A.110 Bergerden

Projectbeschrijving
Het plan omvat de uitgifte van kavels voor glastuinbouw. Er is nog circa 19,3 hectare gemeentelijk grondeigendom voor glastuinbouw uitgeefbaar.

Wat hebben we gedaan in 2024
We verkochten een glastuinbouwkavel ter grootte van 3,5 hectare. Daarnaast verrichtten we planologische werkzaamheden ten behoeve van de verkoop van een andere glastuinbouwkavel.

Afwijking van programmabegroting 2024: Ja

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 2.512.352 N
Looptijd t/m	31-12-2029
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	34,4 hectare
Totaal nog uit te geven kavels	19,3 hectare
Raming nog te maken kosten	€ 3.023.100
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 5.418.598
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 1.528.270 N
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 116.854 N
Verklaring verschil	In 2024 zijn de uren bijgesteld gedurende resterende looptijd (V). Extra benodigde werkzaamheden t.b.v. inritten en duikers (N). Verkoop van bouwkavel (V). Ontvangen exploitatiebijdragen gesloten overeenkomsten in 2023 (V).
Verliesverwachting	€ 116.854 N
Dekking	De getroffen verliesvoorziening ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie van € 1.528.300 wordt verlaagd naar € 116.900.

Woningbouw

A.032 Markt 20-24, Gendt

Projectbeschrijving
Het plan omvat de verbouw van het pand Markt 22 tot twee appartementen, de sloop van het pand Markt 24 en de nieuwbouw van een appartementencomplex bestaande uit 14 appartementen op de vrijkomende locatie.

Wat hebben we gedaan in 2024
Het notarieel transport van de gemeentegrond heeft in februari plaatsgevonden.
De bouw van het appartementencomplex startte in april. Naar verwachting worden de appartementen in 2025 opgeleverd.
Tijdens het bouwrijp maken bleek dat één olietank in het verleden niet op de juiste manier gesaneerd was. Dit gebeurde alsnog. De gemeente betaalde de kosten. Daarnaast troffen we ook nog een andere – niet bekende - bodemverontreiniging aan. Met de ODRA spraken we af dat dit - op kosten van de gemeente – wordt gesaneerd na de bouwwerkzaamheden.

Afwijking van programmabegroting 2024: Ja

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 46.108 V
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 36.546
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 1.034
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 54.654 V
Eindwaarde per 1-1-2025	€ 10.596 V
Verklaring verschil	Bijstelling uren (V) en extra kosten bodemonderzoek (N).
Winstverwachting	€ 10.596 V
Winstneming	Conform de poc-methode wordt er een winst genomen van € 22.570. Dit bedrag gaat naar de Algemene Reserve Grondexploitatie.

A.042 Fitness Centrum, deelgebied Rietbaan-Zuid, Huissen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de verplaatsing van het Fitness Centre in het plangebied de Rietbaan-Zuid naar het sportpark Blauwenburcht. Op de vrijkomende percelen worden 4 vrije kavels uitgegeven.

Wat hebben we gedaan in 2024
Het project sloten we in 2024 financieel .

Afwijking van programmabegroting 2024: Ja

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 0
Looptijd t/m	31-12-2024
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 0
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 0
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 236.153 N
Eindwaarde per 1-1-2025	Afgesloten
Verklaring verschil	De reservering voor planschade is vervallen omdat er geen planschade is geclaimd (V). De looptijd is met een jaar verlengd.
Verliesverwachting	€ 232.627 N
Dekking	Het verlies wordt gedekt door de getroffen verliesvoorziening. Het restant van de verliesvoorziening (€ 3.573) komt ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie.

A.111 Aloysiuslocatie, Huissen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de sloop van de Aloysiusschool met gymzaal, de realisatie van een appartementencomplex bestaande uit circa 30 appartementen met een ondergrondse (halfverdiepte) parkeergarage en de herinrichting van het Raadhuisplein.

Wat hebben we gedaan in 2024
De archeologische onderzoeken werden afgerond en gevonden onderdelen staan in depot. De bouw van Hof van Huessen, (woningen en parkeergarage) werd gestart. Voor het Raadhuisplein maakten we een definitief ontwerp en toonden dat aan omwonenden begin 2025 tijdens een inloopavond.
We maakten afspraken met diverse stakeholders zoals de ondernemersvereniging, centrummanager, verenigingen (vergunninghouders) die activiteiten organiseren op het Raadhuisplein.

Afwijking van programmabegroting 2024: Nee

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 676.763 N
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 1.640.378
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 120.000
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 2.199.648 N
Eindwaarde per 1-1-2025	€ 2.197.142 N
Verklaring verschil	
Verliesverwachting	€ 2.197.142 N
Dekking	Er is een verliesvoorziening ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie getroffen van in totaal € 2.200.000.

A.112 Sallandstraat (vh Flexwoningen), Haalderen

Projectbeschrijving
Het plan omvat het realiseren van 49 sociale huurwoningen in de eerste fase en maximaal 80 woningen in de tweede fase. Van deze laatste zijn ongeveer 50 woningen goedkope en betaalbare koopwoningen en ongeveer 22 sociale huurwoningen.

Wat hebben we gedaan in 2024
Er werd gestart met het bouwrijp maken van het perceel. Het aanleggen van een robuust rioolsysteem was duurder dan verwacht. Voor de ontsluiting via een bouwweg bleek een andere route nodig dan voorheen bedacht. Dit had meer kosten tot gevolg. Ook het aanleggen van de openbare ruimte in twee fasen heeft meer gekost dan voorzien. De vergunning voor Waardwonen, voor de realisatie van de eerste 49 woningen (fase 1), is onherroepelijk. Tegen de planologische vergunning voor het gehele perceel is beroep ingesteld. De grond voor fase 2 is nog niet verkocht. Als er geen onherroepelijke planologische vergunning is, is ook voor de tweede fase nog een aparte vergunning noodzakelijk.

Afwijking van programmabegroting 2024: Ja

Boekwaarde per 31-12-2024	€ 829.688 N
Looptijd t/m	31-12-2028
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 5.100.112
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 3.168.000
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 0
Eindwaarde per 1-1-2025	€ 2.761.800 N
Verklaring verschil	Verliesvoorziening bij vaststelling grondexploitatie (N), bespoedigen aanleg duikers (N), realisering ontsluiting perceel (N), wijziging waterhuishoudkundig plan (N).toename fasering kosten bouwen en wonen (N).
Resultaatverwachting	€ 2.761.800 N
Dekking	Ten opzichte van het raadsbesluit "Mogelijk maken van bouw flexwoningen in Haalderen" van 14 december 2023 wordt de grond verkocht en wordt er geen zakelijk recht van opstal meer gevestigd. Dit houdt in, dat de boekwaarde van de gronden niet naar de balans gaan. In september 2024 werd een nieuwe grondexploitatie vastgesteld. De grondexploitatie heeft een geprognosticeerd tekort op eindwaarde van € 2.440.000. Omdat er sprake is van een verlieslatende grondexploitatie moet er volgens het BBV een verliesvoorziening getroffen worden. De verliesvoorziening wordt ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie gebracht.

Uitgangspunten winst/verlies

Uitgangspunten (tussentijdse) winstneming en treffen verliesvoorziening

Winst
Als een grondexploitatie bij het afsluiten van het project een positief resultaat heeft dan wordt dat resultaat in de Algemene Reserve Grondexploitatie gestort.

Tussentijds winst nemen
De gemeente kan verplicht zijn om bij de jaarrekening tussentijds winst te nemen. De tussentijdse winstneming wordt bepaald aan de hand van de percentage-of-completion methode (poc-methode). De gemeente is verplicht om deze methode te volgen. Bij deze jaarrekening hebben we tussentijds winst moeten nemen bij de projecten Markt 20-24, Gendt, Agropark te Huissen en Houtakker II te Bemmel. De tussentijdse genomen winst is in de Algemene Reserve Grondexploitatie gestort.

Verliesvoorziening treffen
Voor exploitaties met een geraamd negatief resultaat op eindwaarde worden verliesvoorzieningen getroffen ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. Hiermee kunnen de toekomstige tekorten worden gedekt. Deze verliesvoorzieningen zijn een waarde correctie op de voorraad gronden en worden op de balans hierop in mindering gebracht. Zie de stand van de voorziening verliesgevende projecten.

Stand voorziening verliesgevende projecten

Stand voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2024

In onderstaande tabel wordt de stand van alle verliesvoorzieningen weergegeven.

Totaal voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2023	3.964.500
Mutatie 2024 (zie totaal bouwgrondexploitatie)	1.114.200
Voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2024	**5.078.700**
Voorzieningen voor verliezen die ingebracht zijn in grondexploitaties	242.352
Totaal voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2024	**5.321.052**

Paragraaf 8 Klimaat, Energie en Circulariteit

Samen met ondernemers, woningcorporaties, Lingewaard Energie, Stichting Welzijn Lingewaard, Lingewaard Natuurlijk, de netbeheerder en regionale partners hebben we concrete stappen gezet naar een duurzamere toekomst. Ook inwoners hebben via allerlei initiatieven hieraan een bijdrage geleverd. We hebben een basis gelegd voor het opstellen van het strategische beleidsprogramma Klimaat, Energie en Circulariteit met als doel om meer integraal en doelgericht te werken.

Om onze ambities helder over te brengen en initiatieven beter te verbinden, hebben we een communicatiestrategie voor het programma ontwikkeld. Dit helpt ons om inwoners en partners actief te betrekken en de impact van onze acties zichtbaar te maken.

In deze paragraaf belichten we de resultaten op subthema's als mobiliteit, wonen, klimaatadaptatie, leefomgeving, circulariteit, energie en de voorbeeldrol van de gemeente. We laten zien wat we concreet hebben bereikt en welke impact dat heeft gehad op Lingewaard.

Wat hebben we gedaan?

De afgelopen jaren voelden we steeds sterker de urgentie om klimaatverandering tegen te gaan. Vanuit meerdere thematieken voerden we (indirecte) acties uit voor een verlaging van de CO2 uitstoot. Hieronder een opsomming wat we gedaan hebben op verschillende vlakken om klimaatverandering tegen te gaan. De doelen van een deel van deze beleidsvelden zijn ondergebracht in het strategisch beleidsprogramma Klimaat, Energie en Circulariteit als onderdeel van programmatisch werken.

1. Mobiliteit

- We plaatsten 39 openbare laadpalen in Lingewaard.
- Dit is de voortgang van fietsprojecten:
    - Voor het project Fietsvoorzieningen De Plak voerden we een aanvullende variantenstudie uitgevoerd naar aanleiding van reacties van omwonenden en stelden we een voorkeursvariant vast.
    - We herstartten de planvoorbereiding van de reconstructie van de Papenstraat, nadat dit project enkele jaren had stilgelegen.
    - We stelden een aangepast ontwerp op voor de aanpak van de rotonde Stadswal-Huismanstraat-Helmichstraat met behoud van de boom. De provincie en de omgeving keurden deze variant goed.
    - We werkten snelle fietsroute tussen Huissen en Arnhem niet verder uit omdat we dit in samenwerking met Arnhem en de GMR oppakken.
    - We verbreedden de fietsstroken op de rotondes van de Langstraat in Gendt in combinatie met groot onderhoudswerkzaamheden aan deze rotondes.

2. Wonen

- We namen duurzaam bouwen en wonen op in de prestatieafspraken die we met de woningcorporaties maakten.
- Voor de Woondeal 2.0 werkte de regio aan een 'circulaire impactladder'. Deze bleek nog niet goed toepasbaar in onze plannen. Wel verkenden we hoe we circulariteit konden meenemen in woningbouwplannen zoals bij de Sallandstraat in Haalderen of bij de bouw van scholen zoals de Vonkenmorgen in Gendt.

- We stimuleerden natuur-inclusieve en klimaat-adaptieve ontwerpen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Bij de Sallandstraat in Haalderen kregen een bovengrondse waterberging en een voedselbosje een zichtbare plek. In de Zandsestraat in Bemmel richtten we de openbare ruimte zo in dat regenwater kon infiltreren. Daarnaast richtten we een grote groene zone in als natuurgebied voor de aanwezige steenuil.

3. Circulariteit

- Uw raad stelde het geactualiseerde grondstoffenbeleid vast in de vergadering van oktober.
- Voor de uitvoering van het grondstoffenbeleid agendeerden we een onderzoek bij de GMR naar de realisatie van een regionaal circulair ambachtscentrum.
- We voerden gesprekken met bestuur van de gemeente Overbetuwe over de mogelijkheden voor een vergaande samenwerking bij de realisatie van een circulair ambachtscentrum.
- Voor hoe we de afvalreductie en verbetering van de inzameling aanpakten, verwijzen we u naar programma 7 onder doel 3.
- We voerden eerste verkennende gesprekken met lokale afvalverwerkers/inzamelaars en overheidsgedomineerde partijen die zich bezighielden met afvalreductie en inzameling.
- We legden de startnotitie circulariteit aan u voor in uw vergadering van februari. Hierin beschreven we onze aanpak richting een circulaire economie. Daarnaast startten we, als voorbereiding op het beleidskader, pilots om te onderzoeken hoe we circulariteit kunnen verweven in woningbouw- en GWW-plannen.

4. Klimaatadaptatie

- We stelden een nieuwe regionale samenwerkingsagenda op voor de jaren 2024-2030 en vernieuwden de regionale website. Ook ontwikkelden we een integrale visie voor een groenblauw raamwerk voor de regio Rivierenland en voerden we het onderzoek ‘Grondwater en funderingsproblematiek’ uit.
- Steenbreek Lingewaard boekte opnieuw succes met initiatieven zoals de tegeltaxi en de tuincoach. We verdiepten natuurzwembad Walburgen in Gendt zodat het ook in droge perioden beter toegankelijk blijft. Samen met het waterschap onderzochten we geschikte locaties voor het aanbrengen van stuwtjes om het water langer vast te houden in het gebied.
- We voerden klimaatadaptieve maatregelen uit bij onder andere de projecten Hofsteestraat in Haalderen en Sandershof in Bemmel. Daar brachten we (gedeeltelijk) groene en waterdoorlatende bestrating aan.
- We wisselden informatie uit met Platform Funderingsschade Lingewaard en bespraken verdere samenwerking in de regio met het KCAF. Daarnaast traden we op als penvoerder en kartrekker van het regionaal onderzoeksproject ‘Grondwater en funderingsproblematiek’ waaraan 13 gemeenten deelnamen.

5. Leefomgeving

- Door knotwilgen om en om en biodivers te snoeien, voegden we meer biodiversiteit toe en behielden we bestaande natuur. Daarnaast plantten we diverse soorten in plantenvakken en breidden we het bomenareaal uit.
- We plantten 388 boompjes in het geboortebos, bestaande uit acht verschillende soorten, om een gevarieerd bos te laten ontstaan. Daarnaast plaatsten we drie geboortebomen bij het ecopark in Gendt.
- We overlegden met de provincie, Staatsbosbeheer en Park Lingezegen over het structurele beheer van het Zeegbos tussen Huissen en Arnhem. De provincie wilde enkele stappen zetten voordat verdere beslissingen volgenden, zoals het in kaart brengen van verbeteringen van de natuurkwaliteit en overleg hierover met ons voordat zij overgingen tot verkoop. In de toekomstvisie van Park

Lingezegen gaf de parkorganisatie aan een rol te zien in de versterking en uitbreiding van het parkachtige landschap, waaronder het Zeegbos. Omdat de provincie eerst intern bepaalde zaken wilde uitzoeken, moesten we het overleg opnieuw opstarten.

- Om een goed evenwicht tussen woningbouw en groen te waarborgen, startten we een omgevingsprogramma voor natuur, landschap en biodiversiteit. De eerste bijeenkomsten van de projectgroep en de gebiedstafel brachten, zowel intern als met stakeholders, concrete kansen en mogelijkheden in kaart voor het omgevingsprogramma. We verwerkten de verzamelde inzichten over de doelen van het omgevingsprogramma in een Plan van Aanpak, inclusief een participatieplan, dat we vaststelden.

6. Energietransitie

Algemeen

- We hebben een strategisch beleidsprogramma klimaat, energie en circulariteit opgesteld om meer focus te geven aan de doelen die hierbij horen. Ook is er een subsidieregeling voor inwonersinitiatieven opgesteld.
- We hebben een communicatieplan opgesteld voor het programma klimaat, energie en circulariteit zodat de verschillende initiatieven beter worden verbonden. Hiertoe behoort ook de campagne ‘Het Stroomt’, uitgewerkt voor het thema energietransitie.
- In de Regionale Energie Strategie (RES) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen werkten we samen met 16 andere gemeenten, 3 waterschappen en de provincie Gelderland aan de verrijking van RES 1.0: de RES 2024.

Energiebesparing:

- We zetten Operatie Isolatie op, waarbij huiseigenaren die wonen in een huis met een lage WOZ-waarde en een niet goed geïsoleerd huis, subsidie en advies kregen om hun huis te isoleren. Hierdoor realiseerden we 59 isolatiemaatregelen.
- We hielpen inwoners met een laag inkomen en een hoge energierekening via het Energiesteunproject vanuit SWL met advies en kleine bespaarmaatregelen. In totaal ondersteunden we 120 huishoudens.
- Het (mobiele) Energieloket Lingewaard activeerden en adviseerden 500 inwoners over energiebesparing.
- De ODRA controleerde bedrijven op het treffen van energiebesparende maatregelen en vonden daarbij geen grote afwijkingen.
- Individuele ondernemers maakten geen gebruik van het zakelijk energieloket (REE) en de subsidie hiervoor.

Opwekken van duurzame energie:

- De vergunningverlening van Caprice lag stil omdat de Raad van State deze zaak in 2025 verder behandeld.
- We hebben een Energievisie A15/ Betuweroute uitgewerkt in samenspraak met inwoners en andere betrokkenen.
- Zon op dak maakte onderdeel uit van de campagne Het Stroomt, maar kreeg geen prioriteit.
- We hebben initiatiefnemers met plannen voor opwek van zonne-energie in de zoekzone en windenergie in de A15/Betuweroute begeleid.
- Agropark III werd tijdelijk stopgezet vanwege netcongestie. NLGreenlabel was wel betrokken bij de voorbereiding, maar verdere certificering bleef uit omdat deze minder geschikt bleek voor een bedrijventerrein.

- We stimuleerden en onderzochten nieuwe opwekmethodes zoals waterstof bij Brick Valley en Warmte uit Water samen met gemeente Arnhem, Alliander en Rijkswaterstaat voor de wijk Zilverkamp.
- We voerden veel gesprekken met de regio, netbeheerder en buurgemeenten over een efficiënte inrichting van het energiesysteem, met aandacht voor het plaatsen van nieuwe transformatorhuisjes en integraal programmeren.

Warmtetransitie:

- We lieten een integrale studie uitvoeren naar de technisch financiële haalbaarheid voor een collectieve aardgasvrije oplossing in de Zilverkamp. Uit de studie bleek dat een warmtenet op basis van aquathermie met de Nederrijn als bron haalbaar lijkt. Dit onderbouwen we in de vervolgfase. We stemden de studie en het aardgasvrij ready maken van de woningen intensief af met klankbordgroepen uit de wijk.
- Samen met de themagroep Doornenburg Duurzaam onderzochten we de meest kansrijke route naar een aardgasvrij Doornenburg. Tijdens verschillende inwonersbijeenkomsten informeerden we bewoners over het proces en de uitkomsten. De conclusie was dat een collectief systeem niet haalbaar bleek.
- We lieten een rapportage opstellen die inzicht geeft in de stand van zaken van de route naar energieneutraal NEXTgarden 2030. Hieruit bleek dat we goed op weg zijn naar dit doel en dat NEXTgarden zelfs energiepositief kan worden. De inzet is om een Energiehub te worden, ook voor levering van elektriciteit en warmte aan Agropark III en de gebouwde omgeving. De doelen uit de strategische visie en de toegekende Regiodeal dienden hierbij als leidraad.
- We voerden gesprekken en maakten afspraken met diverse partijen over het vervolg van de samenwerkingsovereenkomst. Dit Leidde onder andere tot initiatieven als Be.Leef ontmoetingscentrum, inzet op een duurzame energiemix en verkenning van een energie-handelsplatform.
- Lingewaard, Overbetuwe, Arnhem en Nijmegen werkten samen in het LOAN cluster om de volgende stappen te zetten komen in de haalbaarheid van een geothermiebron. De eerste studie toonde op grond van de aardlaagkenmerken positieve kansen.
- De nieuwe, op handen zijnde “wet collectieve warmte”, biedt mogelijkheden om WNL door te ontwikkelen naar een integraal publiek warmtebedrijf dat ook aan consumenten mag leveren. Hiervoor zijn de eerste gesprekken gestart met de aandeelhouders.

7. Gemeente als goede voorbeeld

Gemeentewerf

- We recycleden de werkkleding op de gemeentewerf.
- We gebruikten Aspen als schonere brandstof voor kleine motorgereedschap zoals, bosmaaiers, bladblazers en motorzagen. We gebruikten ook elektrisch handgereedschap op accubasis.
- We hebben een elektrische e-Crafter pick-up aangeschaft.
- Al onze dieselvoertuigen rijden op HVO-100 brandstof (nog duurzamer dan HV0-20%) of elektrisch.

Gemeentehuis

- We zorgden voor het gescheiden inzamelen en afvoeren van afval (gemeentehuis en gemeentewerf).
- De papieren koffiebekers (voorheen 130.000 per jaar) zijn vervangen voor herbruikbare bekers.
- We installeerden elektrische bediening bij 20 spoelunits in de toiletten van het gemeentehuis. Dit geeft een besparing op het verbruik (inleveren) van batterijen en maakt het minder storingsgevoelig.

Vastgoed en accommodaties

- Bij (ver)nieuwbouw hanteren we als uitgangspunt realisatie van een energieneutraal gebouw voor de sporthal OBC Bemmel, de multifunctionele sportaccommodatie bij sportpark de Blauwenburcht Huissen en de multifunctionele sport- en cultuuraccommodatie bij sporthal de Notenboom Haalderen.
- De verduurzaming van de gymzaal De Abacus stelden we uit in afwachting van het programma IHP Onderwijs. Ook de verduurzaming van de gymzaal aan de Van Wijkstraat stelden we uit tot het moment dat de school het Sterrenbos tijdelijk verhuist.
- Vanuit een Design & Build-opdracht is het ontwerp van sporthal Bemmel af tot Uitvoeringsplan.
- De uitbreiding en verduurzaming van SKC De Leemhof werd opgeleverd en feestelijk geopend.
- We rondden de benodigde onderzoeken af en stelden een definitief ontwerp op voor de verduurzaming van sporthal Walburgen.
- We gaven opdracht voor de start van de benodigde onderzoeken voor de verduurzaming van het Ontmoetingscentrum Doornenburg.
- We gaven opdracht voor de start van de benodigde onderzoeken voor de verduurzaming van het Dorpshuis Angeren.

Openbare verlichting en groen

Openbare verlichting:

We lieten de verlichtingsarmaturen vervangen door een led-variant in:

- de wijk Essenpas in Bemmel.
- de Dorpstraat in Gendt: vervanging van de grondspots.

In de centra van Bemmel, Huissen, Gendt en Doornenburg is de ombouw van de hangende armaturen (aan lichtmasten en kabels) door leveringsproblemen nog niet uitgevoerd.

Openbaar groen:

- We controleerden de kwaliteit van het openbaar groen via een gemeente brede schouw.
- Wijk het Zand heeft een vergroening doorgemaakt, in nauwe samenwerking met de buurt. Verdere vergroening in deze wijk zal echter pas plaatsvinden wanneer de werkzaamheden aan de Gochsestraat zijn afgerond. Dit stelt ons in staat om de vergroening daar in één keer in een grotere klus uit te voeren, wat efficiënter is en een mooier resultaat oplevert.
- We maaiden de bermen binnen de bebouwde kom twee tot drie keer per jaar met aandacht voor de uitzichthoeken, en buiten de bebouwde kom maaiden wij één keer per jaar om de biodiversiteit in bermen te verhogen en het natuurlijke evenwicht te herstellen. We lieten grassen in de brede bermen staan in de winter voor schuillocaties. Specifieke aandacht gaven we hierbij aan het behoud van insecten, bijen en vlinders.
- We vergrootten de diversiteit in onze plantvakken en bomenareaal door verschillende soorten bomen en beplanting te planten. Dit helpt de monocultuur te doorbreken. Daarnaast kozen we voor plantensoorten met verschillende bloeiperiodes, zodat we gedurende het jaar verschillende insecten kunnen voorzien van voedsel en beschutting.
- Waar mogelijk knotten we bomen om en om. Deze aanpak zorgt ervoor dat de bomen bijdragen aan de biodiversiteit, doordat ze verschillende leefomgevingen bieden voor diverse insecten en andere dieren.
- In 2024 zijn er 388 boompjes aangeplant in het geboortebos, verdeeld over ongeveer 8 verschillende soorten, zodat er een gevarieerd bos kan ontstaan. Daarnaast zijn er 3 geboortebomen aangeplant bij het ecopark in Gendt.

Inkoop

- We kochten elektriciteit voor eigen gebouwen en openbare verlichting lokaal en groen in samen met de regio.
- Met de Groene Metropoolregio maakten we nog geen afspraken over duurzaam en circulair inkopen aan de hand van de circulaire impactladder. Dit was geen prioriteit voor de regio.

Wat heeft het gekost?

De focus lag op het creëren van een betrouwbaar financieel overzicht voor Klimaat, Energie en Circulariteit. Hierdoor hebben we meer grip op de uitgaven en inkomsten waardoor we ook makkelijker de middelen kunnen verdelen over de verschillende budgetten. In 2024 hebben wij een extra bijdrage vanuit het Rijk gekregen voor de CDOKE-middelen waardoor we onze eigen budgetten minder hoefden aan te spreken.

Budgetten in programma's en projecten
Het budget voor 'Duurzaamheid', oftewel Klimaat, Energie en Circulariteit, treft u aan in programma 7. Daarnaast bevatten andere programma's budgetten die helpen om de duurzaamheidsdoelen te behalen zoals mobiliteit bij programma 2, het uitvoeringsprogramma landschap en biodiversiteit bij programma 5 en klimaatadaptatie bij programma 7.

Budget adaptatiestrategie in de meerjarenbegroting
Dit budget besteedden we aan Steenbreek Lingewaard, het actualiseren van de website Klimaatbestendig Lingewaard en het uitdiepen van natuurzwembad Walburg Gendt. Er bleef € 60.000 over. Dit komt omdat voor het uitdiepen van het zwembad een andere uitvoeringsmethode is gebruikt en stuwtjes die nog niet zijn aangelegd.

CDOKE
De subsidie 'tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)' is verhoogd met €181.526. Dit bracht het totaal op €1.005.342. Dit is inclusief het restant van 2023 van €40.089. De middelen moesten worden gebruikt om de uitvoeringskracht van de gemeente te vergroten voor het klimaat- en energiebeleid. Deze regeling loopt tot en met 2030. Het voornoemde bedrag is gebruikt voor vaste formatie, inhuur en diverse onderzoeken. In 2024 hebben we €213.774 overgehouden aan CDOKE-middelen. Dit bedrag hevelen wij over naar 2025.

Structureel duurzaamheidsbudget
Dit budget zorgt ervoor dat er structurele acties en projecten kunnen worden uitgevoerd zoals de subsidie voor het Energieloket Lingewaard. Hiervoor begrootten we € 245.000. Dit budget zetten we in voor onder andere de ondersteuning bij het opstellen van de Energievisie A15-Betuweroute en acties voor de campagne "Het Stroomt'. We gebruikten €82.459 van het budget niet vanwege de inzet van de CDOKE-middelen.

Energietransitiefonds
Er was € 350.000 begroot uit het Energietransitiefonds voor inhuurkosten en onderzoekskosten. Dankzij een efficiënte inzet van de CDOKE-middelen hebben we het Energietransitiefonds in 2024 niet hoeven aanspreken. Dit betekent dat de middelen in dit fonds behouden blijven voor toekomstige duurzame investeringen. Door strategisch gebruik te maken van de extra CDOKE-bijdrage konden we alle geplande inhuur- en onderzoekskosten dekken zonder een beroep te doen op het fonds. Dit is een mooie winst, omdat we zo financiële ruimte behouden voor toekomstige initiatieven in de energietransitie. Het overzicht van het Energietransitiefonds is als volgt:

Saldo 01 - 01 - 2024:	€ 891.815
Toevoeging: Aflossing lening Gietwaterbedrijf*:	€ 224.000
Onttrekking: Resultaat voor exploitatie 2023:	€ 0
Onttrekking: Batterij-opslagsysteem SKC De Leemhof:	€ 75.000
Onttrekking: Resultaat zonnepanelen 2024**:	€ 0
Saldo 31 -12 - 2024:	€ 1.040.815

** Het Gietwaterbedrijf heeft extra afgelost.*
*** Het saldo van baten en lasten met betrekking tot de gemeentelijke zonnepanelen wordt niet langer verrekend via het energietransitiefonds. Hiermee verlagen we de administratieve druk en borgen we de financiële duurzaamheid van het fonds.*

Beleidsnota's

Transitievisie warmte (2021)
Beleidskader Energietransitie 2023-2025 (2023)
Regionale Adaptatie Strategie (2021)
Lokale Adaptatie Strategie (2022)

Paragraaf 9 Openbaarheid

Woo-verzoeken handelen we snel af
Inwoners dienden 13 Woo-verzoeken in die als zodanig konden worden aangemerkt. Eén verzoek werd ingetrokken. We handelden 10 van de 12 Woo-verzoeken voor 31 december af. De afhandeling van deze 10 verzoeken duurde gemiddeld 3,86 weken. Precies 60% kreeg binnen 4 weken een antwoord en 80% binnen 6 weken.

Niet verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Woo-verzoeken	Percentage Woo-verzoeken dat binnen de 4-wekentermijn wordt afgehandeld	>60%	60%

Jaarrekening

Balans met toelichting

Balans per 31 december 2024

Activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	17	45
	17	**45**
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut:		
- gronden uitgegeven in erfpacht	969	969
- overige investeringen met een economisch nut	69.522	68.244
	70.491	**69.214**
Investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	36.532	36.242
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	23.231	21.386
	130.254	**126.841**
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	599	599
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.273	1.347
Overige langlopende leningen u/g	6.119	5.434
	7.991	**7.381**
Totaal vaste activa	**138.262**	**134.266**
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, inclusief bouwgronden in exploitatie	0	105
	0	**105**
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	9.619	11.097
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	20.000	13.400
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	7.630	9.888
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	633	733
Overige vorderingen	1.931	1.949
	39.812	**37.067**
Liquide middelen		
Kassaldi	1	3
Banksaldi	1.323	1.257
	1.324	**1.260**
Overlopende activa	**7.115**	**5.964**
Totaal vlottende activa	**48.251**	**44.396**
Totaal activa	**186.513**	**178.662**

Passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	31.344	25.673
Bestemmingsreserves	28.408	39.354
Gerealiseerd resultaat volgens het overzicht van baten en lasten	2.482	3.283
	62.234	**68.310**
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.405	5.890
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	10.988	5.156
Voorzieningen voor ontvangsten van derden met specifieke aanwending	7.603	8.161
	25.996	**19.206**
Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	62.244	54.880
Waarborgsommen	280	283
	62.524	**55.163**
Totaal vaste passiva	**150.755**	**142.679**
Vlottende passiva		
Vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	5.057	10.405
Banksaldi	923	856
	5.980	**11.261**
Overlopende passiva		
Verplichtingen te betalen in een volgend begrotingsjaar	6.446	6.583
Ontvangen voorschotten met een specifiek bestedingsdoel	19.526	15.680
Overige vooruitontvangen bedragen	3.807	2.459
	29.778	**24.722**
Totaal vlottende passiva	**35.759**	**35.983**
Totaal passiva	**186.513**	**178.662**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	**113.320**	**122.742**

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeer-dering	Vermin-dering	Bijdragen derden	Af-schrijving	Af-waardering	Boekwaarde 31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	44.536	0	0	0	27.749	0	16.787
Totaal	**44.536**	**0**	**0**	**0**	**27.749**	**0**	**16.787**

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeer-dering	Vermin-dering	Bijdragen derden	Af-schrijving	Af-waardering	Boekwaarde 31-12-2024
Economisch nut investeringen							
Gronden uitgegeven in erfpacht	969.359	0	0	0	0	0	969.359
Gronden en terreinen	7.177.946	-210.722	0	0	4.982	0	6.962.242
Woonruimten	21.447	0	0	0	3.520	0	17.927
Bedrijfsgebouwen	48.224.766	3.236.316	0	1.181.786	2.156.129	0	48.123.166
Vervoermiddelen	770.267	344.189	0	0	124.376	0	990.080
Machines, apparaten en installaties	5.380.226	427.411	0	172.756	472.899	0	5.161.982
Overige materiële vaste activa	3.045.911	320.126	1.928	0	733.128	0	2.630.981
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.623.759	2.463.165		234.522	216.675	0	5.635.728
	69.213.682	**6.580.485**	**1.928**	**1.589.064**	**3.711.709**	**0**	**70.491.465**
Economisch nut investeringen met heffingsmogelijkheid							
Machines, apparaten en installaties	800.932	244.886	0	0	132.832	0	912.985
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	35.440.830	1.260.053	27.620	14.389	1.040.358	0	35.618.515
	36.241.761	**1.504.938**	**27.620**	**14.389**	**1.173.190**	**0**	**36.531.501**
Maatschappelijk nut investeringen							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	**21.385.773**	**4.319.436**	**0**	**1.656.022**	**818.372**	**0**	**23.230.815**
Totaal	**126.841.216**	**12.404.859**	**29.548**	**3.259.476**	**5.703.271**	**0**	**130.253.780**

Onderstaande investeringsprojecten (uitgaven > € 100.000) waren in 2024 in uitvoering:

Investeringsproject	Vermeer-dering	Vermin-dering	Bijdragen derden
Gronden en terreinen			
Ontwikkeling Agropark III stopgezet	-210.722	0	0
Bedrijfsgebouwen			
OBC De Heister school en gymzaal	427.668	0	14.932
IKC Het Sterrenbos, De Doornick en De Vonkenmorgen	759.679	0	451.471
Uitbreiding IKC Binnenstebuiten	2.130	0	0
Realisatie en verduurzamen SKC De Leemhof	799.579	0	86.784
Transitie gebouwen ontheemden Oekraïne	0	0	628.599
Realisatie (nood)huisvesting De Borgwal	362.383	0	0
Parkeervoorziening Aloysiuslocatie	612.209	0	0
Voorbereidingsbudget MFA De Blauwenburcht	218.365	0	0
Voorbereidingsbudget MFA Haalderen	44.738	0	0
Machines, apparaten en installaties			
Strooimachine, sneeuwploeg en calciumtank	37.659	0	0
IKC De Vonkenmorgen installaties	101.053	0	0
Vervanging grasmaaiers	297.195	0	0
Installaties SKC de Leemhof	-82.812	0	172.756
Containers en bakken t.b.v. inzameling afval	244.886	0	0
Overige materiële vaste activa			
Informatisering en automatisering inclusief samenwerking Overbetuwe	238.723	0	0
Podiumwagen	70.694	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken			0
OBC Bemmel locatiegebonden kosten	1.151.882	0	0
MFSA De Blauwenburcht velden onder- en toplaag	1.111.105	0	199.999
Aanpassingen diverse kunstgrasvelden	191.797	0	0
Rioolvervanging Wijngaarden	345.017	0	27.620
Vervangingen en maatregelen riolering	870.150	0	14.389
Waterbergingsbank	44.886	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken			
Dorpensingel	1.482.006	0	1.586.630
Revitalisering Zilverkamp (tm fase IV)	1.148.566	0	0
Verduurzamen openbare verlichting	774.254	0	0
Vervanging groen en bomen 2024	132.084	0	
Reconstructies wegen, kruispunten, fietsvoorzieningen en parkeerplaatsen	781.392	0	69.392
Vervoermiddelen			
Vrachtwagens met kraan	192.367	0	0
E-crafter en Pick-ups	151.823	0	0
Diverse kleine investeringen	104.105	29.548	6.903
Totaal	**12.404.859**	**29.5481**	**3.259.476**

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Verstrek-kingen	Ontvangen aflossingen	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	599.001	0	0	0	599.001
Leningen aan woningcorporaties	1.347.280	0	73.824	0	1.273.456
Overige langlopende leningen u/g	5.434.225	1.324.235	639.419	0	6.119.041
Totaal	**7.380.505**	**1.324.235**	**713.243**	**0**	**7.991.498**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2024
Aandelen Waterbedrijf	3.358
37.387 aandelen NV Vitens	2.723
19.305 aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten	42.919
501 Aandelen Warmtenet Lingewaard B.V.	550.001
Totaal	**599.001**

Leningen aan woningbouwcorporaties
Dit betreft een langlopende lening aan Woonstichting Gendt waarop jaarlijks wordt afgelost. Sinds de oprichting van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in 1983 verstrekken gemeenten geen leningen meer aan woningcorporaties. In plaats daarvan lenen woningcorporaties bij banken waarbij het WSW garant staat richting de bank.

Overige langlopende leningen u/g	Verstrekte leningen	Ontvangen aflossingen
Startersleningen	791.338	235.377
Toekomstbestendig wonen leningen	532.898	190.900
Hypothecaire leningen medewerkers	0	197.082
Verstrekte lening "de Minkhof"	0	8.283
Overige leningen	0	7.776
Totaal	**1.324.235**	**639.419**

Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn) verstrekt in naam van gemeente Lingewaard leningen aan starters op de woningmarkt en aan inwoners die hun huis toekomst bestendig willen maken. Het SVn verzorgt ook de afhandeling en administratie. Via de rekening-courant worden de inkomende en uitgaande geldstromen administratief verwerkt.

Voorraden

Onderhanden werk	31-12-2024	31-12-2023
Bouwgronden in exploitatie	4.111.708	4.069.208
Af: voorziening verliesgevende grondexploitaties	5.078.700	3.964.501
Subtotaal	*-966.992*	*104.707*
Verliesvoorziening te presenteren onder de vaste passiva	966.992	0
	0	**104.707**

Voor bouwgronden in exploitatie met een geraamd negatief resultaat op eindwaarde worden verliesvoorzieningen getroffen. Hiermee kunnen de toekomstige tekorten worden gedekt. De

verliesvoorzieningen worden als waardecorrectie in mindering gebracht op het onderhanden werk. Eind 2024 was in totaal voor een bedrag van bijna € 5,1 miljoen aan verliesvoorzieningen getroffen.

Als het saldo van de getroffen verliesvoorzieningen groter is dan de boekwaarde van alle grondexploitaties samen moet het meerdere worden gepresenteerd onder de voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. In 2024 werd om die reden € 967.000 gepresenteerd als voorziening onder de vaste passiva.

De ontwikkeling in het verwachte resultaat van complex A.110 Bergerden was positief waardoor de verliesvoorziening met ruim € 1,4 miljoen kon worden verlaagd.

De grondexploitatie van complex A.042 Fitness Centrum werd in 2024 afgesloten met een nadelig resultaat van € 232.625. Het verlies werd gedekt door de getroffen verliesvoorziening. Het restant van de verliesvoorziening van € 3.573 kwam ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie.

In 2024 werd een nieuwe grondexploitatie vastgesteld voor complex A.112 Sallandstraat (vh Flexwoningen). Omdat sprake was van een verliesgevende exploitatie werd een verliesvoorziening getroffen van € 2,8 miljoen.

In de grondexploitaties bestaat onzekerheid over de na boekjaar 2024 nog te realiseren kosten en opbrengsten. Hoewel de kosten met een hogere mate van zekerheid zijn te voorspellen en te beïnvloeden, liggen er wel risico's aan de opbrengstenkant. Dat speelt met name voor de grondexploitatie Bergerden waar het gehanteerde uitgiftetempo onzeker blijft.

Verloopoverzicht bouwgronden in exploitatie

Complex	Boek-waarde 31-12-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Winst-/ verlies-neming	Boek-waarde 31-12-2024	Verlies-voor-ziening	Balans-waarde 31-12-2024
A.040 Agropark	-201.394	17.137,75	4.350	25.843	-162.764	0	-162.764
A.043 Pannenhuis II	-17.531	8.586	379	0	-9.324	0	-9.324
A.045 Houtakker II	-404.829	1.997	8.744	722.672	311.096	0	311.096
A.110 Bergerden	3.719.377	180.972	1.387.994	0	2.512.355	116.900	2.395.455
A.032 Markt 20-24	80.365,67	20.787	169.830	22.570	-46.107	0	-46.107
A.042 Fitness Centrum	216.788	15.838	232.625	0	0	0	0
A.111 Aloysiuslocatie	524.437	152.327	0	0	676.764	2.200.000	-1.523.236
A.112 Sallandstraat (vh Flexwoningen), Haalderen	151.995	694.341	16.648	0	829.688	2.761.800	-1.932.112
Verliesvoorziening te presenteren onder de vaste passiva	0	0	0	0	0	-966.992	966.992
	4.069.208	**1.091.986**	**1.820.570**	**771.085**	**4.111.708**	**4.111.708**	**0**

Prognose van het uiteindelijke resultaat per complex

Complex	Boek-waarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
A.040 Agropark	-162.764	144.706	0	-18.058	-17.790
A.043 Pannenhuis II	-9.324	11.202	5.000	-3.122	-3.076
A.045 Houtakker II	311.096	79.201	831.999	-441.702	-435.175
A.110 Bergerden	2.512.355	3.023.100	5.418.598	116.857	105.839
A.032 Markt 20-24	-46.107	36.546	1.034	-10.595	-10.285
A.042 Fitness Centre	0	0	0	232.627	232.627
A.111 Aloysiuslocatie	676.764	1.640.378	120.000	2.197.142	2.111.824
A.112 Sallandstraat	829.688	5.100.112	3.168.000	2.761.800	2.551.476
	4.111.708	**10.035.245**	**9.544.631**	**4.834.949**	**4.535.440**

Uitzettingen < één jaar

Vorderingen op openbare lichamen	31-12-2024	31-12-2023
Belastingdienst (Btw en Btw-Compensatiefonds)	8.046.511	8.105.823
Vergoeding verpakkingen	0	109.000
Afrekening ICT samenwerking	96.727	159.976
Afrekening BVO-DRAN	193.673	93.201
Provinciale subsidies NEXTgarden en Blauwe Hoek	824.812	911.217
SPUK IZA-doelen 2023-2026	0	177.599
SPUK Opvang ontheemden Oekraïne	0	1.177.850
Rente verstrekte kasgeldleningen	85.430	49.570
Leges Omgevingswet	0	33.884
Bijdrage regionale jeugdzorg	0	65.922
Afrekening ODRA	247.510	141.814
Eigen bijdragen WMO	45.660	0
Overige vorderingen	78.283	71.557
Totaal	**9.618.605**	**11.097.413**

Verstrekte kasgeldleningen	31-12-2024	31-12-2023
Kasgeldleningen verstrekt aan openbare lichamen	20.000.000	13.400.000

Door het later uitvoeren van investeringen dan begroot, was over 2024 het gemiddeld saldo in rekening courant bij de BNG dermate hoog dat we regelmatig kasgeldleningen hebben uitgezet bij andere gemeenten. Omdat de middelen zijn uitgezet bij gemeenten wordt een voorziening voor oninbaarheid niet noodzakelijk geacht.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist	31-12-2024	31-12-2023
Saldo schatkistbankieren	7.629.503	9.887.806

De Wet verplicht schatkistbankieren maakt dat decentrale overheden hun overtollige middelen moeten aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën.

		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**2.740**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**3 77**	**4 06**	**3 79**	**39 2**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.3 63	2.3 34	2.3 61	2.34 8
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	137.00 0			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	137.00 0			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	2.740			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	34.3 48	36.9 60	34.8 54	36.10 8
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92

(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3 77	4 06	3 79	39 2

Rekening-courant verhoudingen met niet financiële instellingen	**31-12-2024**	**31-12-2023**
R/C Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn)	632.879	732.789

Het SVn verstrekt in naam van gemeente Lingewaard leningen aan starters op de woningmarkt en aan inwoners die hun huis toekomst bestendig willen maken. Het SVn verzorgt ook de afhandeling en administratie. Via de rekening-courant worden de inkomende en uitgaande geldstromen administratief verwerkt.

Overige vorderingen:	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Debiteuren	1.274.492	1.246.549
Belastingdebiteuren	379.730	406.880
Debiteuren sociale zaken	1.418.506	1.530.251
subtotaal	*3.072.728*	*3.183.680*
Af: voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	-1.042.156	-1.138.492
Af; voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-49.802	-46.000
Af: voorziening dubieuze debiteuren overig	-50.000	-50.000
Totaal	**1.930.771**	**1.949.188**

Van de debiteurenvordering van € 1.274.492 stond op 4 juni 2025 nog € 11.451 open.
De belastingaanslagen 2024 zijn opgelegd op 23 februari 2024.

Liquide middelen

Liquide middelen	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Bank Nederlandse Gemeenten	1.323.472	1.257.294
Overige liquide middelen	1.000	2.599
Totaal	**1.324.472**	**1.259.893**

Overlopende activa

Overlopende activa	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Nog te ontvangen rente	9.488	10.038
Vooruitbetaalde bedragen	2.819.615	4.056.128
Nog te ontvangen specifieke uitkeringen	1.365.003	0
Overige nog te ontvangen bedragen	2.920.777	1.897.616
Totaal	**7.114.883**	**5.963.782**

Specificatie vooruitbetaalde bedragen
Deze post bestaat uit diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2025 en waarvoor al in 2024 een factuur is ontvangen.

Omschrijving uitgaven	**31-12-2024**	**31-12-2023**
- BVO DRAN	579.995	613.638
- verzekeringspremies	52.409	66.528
- licenties/contributies/abonnementen	112.184	92.310

- diverse ICT-uitgaven	403.225	566.922
- bijdrage brandweer 1e half jaar	0	1.404.431
- inwonersbijdrage GGD	0	954.944
- subsidie aan scholen voor verbeteren binnenklimaat en ventilatie	0	301.339
- diverse subsidies duurzaamheid	1.516.046	0
- overig	155.756	56.017
Totaal	**2.819.615**	**4.056.128**

Nog te ontvangen specifieke uitkeringen

Dit betreffen van het Rijk te ontvangen specifieke uitkeringen waarvoor de besteding al heeft plaatsgevonden.

Omschrijving inkomsten	**31-12-2024**	**31-12-2023**
- SPUK IZA-doelen 2023-2026	98.757	0
- SPUK Opvang ontheemden Oekraïne	1.163.432	0
- SPUK Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	102.814	0
	1.365.003	**0**

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen:

Deze post bestaat uit diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2024 en waarvoor in 2025 een factuur is verzonden.

Omschrijving inkomsten	**31-12-2024**	**31-12-2023**
- afrekening diftar	1.251.509	1.181.989
- vergoeding voor inzamelen drankkartons, glas, papier en kunststof	77.939	0
- door te belasten kosten inzake facilitaire projecten	832.173	379.077
- bijdrage zwemmen minima gezinnen	0	15.600
- uitkering bommenregeling en vliegtuigberging (Rijk)	283.838	195.726
- leges bouwvergunningen, omgevingswet en intaketafel	326.169	66.185
- subsidies ventilatie in scholen (Rijk)	104.434	0
- overig	44.715	59.039
Totaal	**2.920.777**	**1.897.616**

Eigen vermogen

Stand per	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Algemene reserve	31.344.074	25.673.337
Bestemmingsreserves	28.407.787	39.353.839
Gerealiseerd resultaat	2.482.053	3.283.463
Stand per	**62.233.913**	**68.310.639**

Hieronder worden de algemene reserve en de bestemmingsreserves toegelicht. Het doel van elke reserve wordt beschreven en het verloop in 2024 wordt toegelicht.

De algemene reserve betreft het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en dit is bedoeld om risico's op te kunnen vangen. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt mede bepaald aan de hand van het weerstandsvermogen van de gemeente.
De algemene reserve nam met € 5.670.737 toe ten opzichte van 2023. Dit is exclusief het nog te bestemmen gerealiseerd resultaat 2024.

Stand per 31-12-2023	**25.673.337**
Bij:	
Gerealiseerd resultaat 2023	3.283.463
Toevoeging uit vrijval reserve onderhoud buitensport	1.445.126
Toevoeging uit vrijval voorziening gebouwen	792.746
Afromen reserve grondexploitatie ten behoeve van dekking begrotingssaldi	2.000.000
Af:	
Bestemd gerealiseerd resultaat 2023	398.000
Verkeersonderzoeken 2022-2025	45.000
Beleid huisvesting internationale werknemers	50.000
Voorbereiding flexibele huurwoningen in het sociale en middensegment	87.057
Rente lening Vitens ten gunste van de exploitatie	100.000
Toevoeging aan reserve MFA Haalderen	985.000
Dekking uitgaven NEXTGarden	185.542
Stand per 31-12-2024	**31.344.074**

Omschrijving reserve	Stand per 31-12-2023	Bestemming resultaat 2023	Toe-voegingen	Ont-trekkingen	Vrijval	Dekking afschrijving	Stand per 31-12-2024
Reserves t.b.v. dekking van afschrijvingslasten							
917001 Sociaal Culturele Centra	352.265	0	0	0	0	-40.589	311.676
917002 Aanpassing kruising Valom	314.726	0	0	0	0	-7.227	307.499
917003 Maatregelenprogramma GMP+	5.241.000	0	0	0	0	0	5.241.000
917004 Fietsvoorzieningen	2.169.000	0	0	0	0	0	2.169.000
917005 MFA Haalderen	0	0	1.550.000	0	0	0	1.550.000
913033 Rehabilitatie wegen	369.048	0	504.693	0	0	-16.153	857.587
913037 Tijdelijke huisvesting SGS	237.582	0	0	0	0	-79.000	158.582
Reserves t.b.v. toekomstige uitgaven							
912001 Bovenwijkse voorzieningen	316.019	0	0	0	0	0	316.019
912003 Reserve inzet woningbouw	954.493	0	0	0	0	0	954.493
Reserves t.b.v. personele verplichtingen en risico's							
915001 Personele verplichtingen	**37.610**	0		-18.950	0	0	18.660
915002 Bedrijfsvoering	1.549	0	0	0	0	0	1.549
Reserve grondexploitaties							
916001 Reserve grondexploitatie	9.675.035	0	2.218.457	-5.214.242	0	0	6.679.250
Reserves overige bestemmingen							
913001 Budgetoverhevelingen	3.793.997	0	0	-3.793.997	0	0	0
913004 Werkplannen wijkplatforms	30.000	0	0	0	0	0	30.000
913007 Civieltechnische kunstwerken	127.559	0	17.500	0	0	0	145.059
913012 Kunst	62.930	0	8.078	0	0	0	71.008
913013 Landschapsfonds	148.900	0	61.600	0	0	0	210.500
913016 Stimuleren vraag naar huishoudelijke hulp	90.800	0	0	-90.800	0	0	0
913017 Sociaal domein	2.702.926	0	0	-638.233	0	0	2.064.693
913019 Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0	0

913021 Fonds ruimtelijke ontwikkeling	723.090	0	26.066	0	0	0	749.156
913022 Herinrichting openbaar gebied Sancta Maria Huissen	135.467	0	0	0	0	0	135.467
913023 Startersleningen	403.850	0	0	0	0	0	403.850
913029 Vervanging straatmeubilair	135.328	0	20.000	0	0	0	155.328
913030 NEXTgarden	0	0	0	0	0	0	0
913036 Transitiefonds Energie (voorheen Duurzaamheid)	891.816	0	224.000	-75.000	0	0	1.040.816
913039 Parkeren	70.400	0	0	0	0	0	70.400
913040 WMO-hulpmiddelen	0	0	0	0	0	0	0
913041 Extra toevoeging voorziening wegen	5.000.000	0	0	-5.000.000	0	0	0
913042 Opvang ontheemden Oekraïne	2.184.300	0	255.908	0	0	0	2.440.208
913043 Beschermd wonen naar beschermd thuis	1.282.194	0	384.263	-34.614	0	0	1.631.843
913044 Versterking dienstverlening	358.804	0	37.314	0	0	0	396.118
913045 Onderhoud buitensport	1.445.126	0	0	0	-1.445.126	0	0
913046 Voorbereidingskrediet IKC De Doornick	0	205.000	0	0	0	0	205.000
913047 Inwerkingtreding Omgevingswet	0	193.000	0	-193.000	0	0	0
914004 Groenfonds	98.026	0	0	-5.000	0	0	93.026
	39.353.839	**398.000**	**5.307.879**	**-15.063.836**	**-1.445.126**	**-142.969**	**28.407.787**

Toelichting op het doel en de inzet van de reserves

Reserves ten behoeve van dekking van afschrijvingslasten

917001 Sociaal culturele centra
De jaarlijkse afschrijvingslast van een investering in De Kinkel Bemmel wordt gedekt uit de hiervoor ingestelde investeringsreserve. In 2024 is hiervoor een bedrag van € 40.589 onttrokken.

917002 Aanpassing kruising Valom
De jaarlijkse afschrijvingslast van dit investeringsproject wordt gedekt uit de hiervoor ingestelde investeringsreserve. In 2024 is hiervoor een bedrag van € 7.227 onttrokken.

917003 Maatregelen GMP+
De reserve is ingesteld als dekking voor de toekomstige jaarlijkse afschrijvingen van het gemeentelijk mobiliteitsplan. In 2024 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

917004 Fietsvoorzieningen
De reserve is ingesteld als dekking voor de toekomstige afschrijving op diverse te realiseren fietsvoorzieningen. In 2024 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

917005 MFA Haalderen
De reserve is ingesteld als dekking voor de toekomstige afschrijving op MFA Haalderen. In 2024 werd hiervoor een bedrag van € 1.550.000 in de reserve gestort.

913033 Rehabilitatie wegen
De reserve is ingesteld om via jaarlijkse toevoegingen voldoende middelen beschikbaar te krijgen voor toekomstige rehabilitatieprojecten. Als jaarlijkse bijdrage werd in 2024 een bedrag van € 504.693 toegevoegd. Als dekking voor de afschrijvingslasten werd € 16.153 onttrokken.

913037 Tijdelijke huisvesting SGS
Voor turnvereniging SGS Lingewaard is een tijdelijke turnruimte gerealiseerd. De jaarlijkse afschrijvingslasten worden gedekt uit de reserve. In 2024 is € 79.000 onttrokken.

Reserves t.b.v. toekomstige uitgaven en/of investeringen

912001 Bovenwijkse voorzieningen
Deze reserve heeft als doel de financiering van geplande openbare voorzieningen met een bovenwijks karakter. Toevoegingen aan de reserve zijn afkomstig uit diverse grondexploitaties. In 2024 werden geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

912003 Reserve inzet woningbouw
Het doel van de reserve is het verstrekken van bijdragen aan projecten en activiteiten ter bevordering van de verbouw en nieuwbouw van woningen in het algemeen en het realiseren van betaalbare woningen in het bijzonder. In 2024 werden geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Reserves t.b.v. personele verplichtingen en risico's

915001 Personele verplichtingen
De reserve personele verplichtingen wordt ingezet voor personele doelen zoals opleiding, cafetariamodel, teamontwikkeling etc. In 2024 is € 18.950 onttrokken voor teambuildingsactiviteiten.

915002 Bedrijfsvoering
Bestemd voor het oplossen van vraagstukken op het gebied van personeel zoals mogelijke WW-verplichtingen, re-integratie budget ter voorkoming van WW-verplichtingen en kosten van bovenformatief personeel. In 2024 werden geen onttrekkingen of toevoegingen gedaan.

Reserves t.b.v. grondexploitaties

916001 Grondexploitatie
De reserve Grondexploitatie fungeert als buffer voor het opvangen van bedrijfs- of ondernemers-risico's binnen de gemeentelijke (facilitaire) grondexploitaties. Saldo's van afgesloten grondexploitaties komen ten gunste of ten laste van deze reserve. Te treffen verliesvoorzieningen komen eveneens ten laste van deze reserve. De mutaties per grondexploitatie zijn opgenomen in de paragraaf 'Grondbeleid'. Per saldo is er in 2024 € 2.995.785 onttrokken aan de reserve.

Toevoegingen aan de reserve:

Agropark II, Huissen	25.843	Tussentijdse winstneming
Houtakker II, Bemmel	722.672	Tussentijdse winstneming
Markt 20-24, Gendt	22.570	Tussentijdse winstneming
Bergerden	1.411.400	Verlaging verliesvoorziening
Fitness Centrum, Huissen	3.573	Restant verliesvoorziening
Facilitaire projecten	32.399	Positieve resultaten diverse facilitaire projecten
Totaal toevoegingen	2.218.457	

Onttrekkingen aan de reserve:

Voorbereidingskrediet Agropark III	287.543	Agropark III staat On Hold. Krediet afgeboekt tlv de ARG
Sallandsestraat, Haalderen	2.761.800	Verhogen verliesvoorziening
Dekking begrotingssaldi	2.000.000	Storten in Algemene reserve
Facilitaire projecten	164.899	Negatieve resultaten diverse facilitaire projecten
Totaal onttrekkingen	5.214.242	

Reserves t.b.v. overige bestemmingen

913001 Budgetoverhevelingen
Het doel van deze reserve is om niet bestede budgetten in een boekjaar beschikbaar te houden voor besteding in het eerstvolgende boekjaar. De niet bestede budgetten uit 2023 werden onttrokken voor besteding in 2024.

913004 Werkplannen wijkplatforms
In deze reserve zijn middelen gereserveerd als dekking voor de bijdrage voor het nog te realiseren fiets-voetveer Bemmel-Ooij. In 2024 werden geen onttrekkingen of toevoegingen gedaan.

913007 Civieltechnische kunstwerken
In deze reserve worden middelen gereserveerd ten behoeve van het onderhoud en de vervanging van civieltechnische kunstwerken (bruggen, steigers etc.). In 2024 is de jaarlijkse toevoeging van € 17.500 verwerkt. Er werden geen onttrekking gedaan.

913012 Kunst
De kosten van onderhoud aan kunstobjecten komen ten laste van deze reserve. Jaarlijks wordt een bedrag van € 8.078 toegevoegd. Er werd geen onttrekking gedaan.

913013 Landschapsfonds
Dekking van de kosten van projecten die deel uitmaken van het door de raad vastgestelde Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan. In 2024 werden de bijdragen van Waaldijk 34, Zandvoortsestraat 5, Leutsestraat 27, Kamervoort 41, Kerkpad 3-5, Molenweg 2, Kraaienstraat 4, Nieuwe Diep 10, Karstraat 70 en Nevelveld 16-18, in totaal € 61.600, toegevoegd. Er werd geen onttrekking gedaan.

913016 Stimuleren vraag naar huishoudelijke hulp
Het Rijk stelde in 2015 en 2016 middelen beschikbaar voor het stimuleren van de vraag naar huishoudelijke hulp, om zoveel mogelijk volwaardige werkgelegenheid te behouden. Omdat niet bestede middelen aan het Rijk moeten worden terugbetaald, zijn de middelen gereserveerd. In 2024 werd voor uitvoering van de strippenkaart respijtzorg € 90.800 onttrokken. Daarmee zijn alle middelen besteed.

913017 Sociaal domein
Bij de behandeling van de begroting 2020 werd bij amendement bepaald dat de middelen in deze reserve bedoeld waren om investeringen ten behoeve van een nieuwe werkwijze in het sociaal domein mogelijk te maken en doorlopende of nieuwe tekorten waar nodig te kunnen dekken.
In 2024 werd € 638.233 onttrokken. Dit betrof:

- Gratis lidmaatschap bibliotheek 2024 35.000
- Project Veilig in en om school 26.100
- Strategische agenda Sociaal Domein 2024 577.133

913019 Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing
Het doel van deze reserve is het egaliseren van de tarieven voor inzameling en verwerking van afval. Het werkelijke saldo van baten en lasten wordt gemuteerd op deze reserve. In 2024 was het saldo van baten en lasten op het taakveld Afval negatief. Aangezien het saldo van de reserve nul is, kon dit bedrag niet worden onttrokken aan de reserve.

913021 Fonds ruimtelijke ontwikkeling
De reserve is ingesteld als dekking van de kosten van de projecten die waren opgenomen in de uitvoeringsparagraaf van de Structuurvisie Lingewaard 2012 – 2022. De structuurvisie is vervangen door de Omgevingsvisie. De reserve dient nog steeds als dekking voor de uitgaven ten behoeve van de projecten die in de Structuurvisie waren opgenomen. In 2024 werd uit diverse projecten in totaal € 26.066 toegevoegd aan de reserve.

913022 Herinrichting openbaar gebied Sancta Maria te Huissen
Oorspronkelijk was het doel van deze reserve de aanleg van een nieuwe ontsluiting van parkeerterrein Achter de Gracht, opwaardering en herinrichting van parkeerterrein Achter de Gracht en het aanleggen van openbaar groen, aansluitend bij het park Altena en Stadswal. Dit plan is niet doorgegaan. Een nieuw plan zal meegenomen

worden bij de centrumvisie Huissen. In 2024 waren er geen ontwikkelingen en werden geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

913023 Startersleningen
Doel is het dekken van de kosten van het verstrekken van startersleningen om de kansen van starters op de koopwoningmarkt te stimuleren. Indien een onttrekking noodzakelijk is wordt dit gevraagd bij de resultaatbestemming. In 2024 werden er geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

913029 Vervangen straatmeubilair
Ingesteld met als doel het dekken van de kosten van onderhoud en vervanging van straatmeubilair. Er wordt jaarlijks een bedrag van € 20.000 toegevoegd aan de reserve. Zo ook in 2024.

913030 NEXTgarden
Het doel is het uitvoeren van projecten op het gebied van infrastructuur, innovatie, markt en afzet en duurzaamheid. In 2024 werden er geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

913036 Transitiefonds energie (duurzaamheid)
Het transitiefonds is ingesteld als hefboom en katalysator voor de energietransitie. Het Transitiefonds energie is bedoeld voor:

- (voor-)financieren/ mogelijk maken van grotere projecten die een bijdrage leveren aan duurzame opwek of energiebesparing;
- beschikbaar stellen van co-financiering om subsidies van bijvoorbeeld Provincie en Rijk aan te kunnen spreken;
- steunen van inwonersinitiatieven.

Het transitiefonds heeft een startkapitaal van € 500.000 gekregen uit de algemene reserve.

In 2024 werd € 75.000 onttrokken voor dekking van de kosten van de batterij de Leemhof. De (deels vervroegde) ontvangen aflossing en rente op de geldlening aan Gietwaterbedrijf Bergerden van € 224.000 werd toegevoegd aan de reserve.

913039 Parkeren
Indien bij ruimtelijke ontwikkelingen niet kan worden voldaan aan de uitgangspunten uit de Nota Parkeernormen Lingewaard 2020 kan hiervoor ontheffing worden verleend door gebruik te maken van het parkeerfonds. Met de beschikbare middelen uit het parkeerfonds worden dan op alternatieve locaties de noodzakelijke parkeerplaatsen gerealiseerd. Het parkeerfonds wordt gevoed door bijdragen van indieners van ruimtelijke ontwikkelingsplannen. In 2024 werden er geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

913040 WMO-hulpmiddelen
De reserve werd ingesteld om voor de jaren 2021 t/m 2023 de tekorten op WMO-hulpmiddelen te dekken. Het saldo is nul.

913041 Extra toevoeging voorziening wegen
Voor het groot onderhoud aan wegen worden middelen gereserveerd in de voorziening Onderhoud wegverhardingen. Toevoegingen aan de voorziening wegen zijn alleen onder voorwaarden toegestaan. Omdat eerder nog niet aan deze voorwaarden kon worden voldaan, werden de beschikbaar gestelde extra middelen tijdelijk gereserveerd in een bestemmingsreserve. In 2024 werd € 5.000.000 onttrokken uit de reserve en gestort in de voorziening.

913042 Opvang ontheemden Oekraïne
Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvangen wij van het ministerie van Justitie en Veiligheid een uitkering. Uit deze uitkering betalen wij de gemaakte kosten zoals beschreven bij 'Wat hebben we gedaan?' in programma 6. Het saldo dat wij overhouden van het budget voor opvang is in een bestemmingsreserve gestort om toekomstige nadelen op te kunnen vangen.

913043 Beschermd wonen naar beschermd thuis
De reserve is ingesteld ten behoeve van de opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis. In 2024 werd de bijdrage ambulantisering Beschermd Thuis 2024 toegevoegd aan de reserve en voor de strategische agenda Sociaal Domein werd € 34.614 onttrokken.

913044 Versterking dienstverlening
Voor het bieden van ondersteuning aan mensen in kwetsbare posities en het voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen worden middelen in deze reserve gestort. In 2024 werd een bedrag van € 37.314, zijnde het saldo van het project Versterking dienstverlening in 2024, toegevoegd aan de reserve. Er werden geen onttrekkingen gedaan.

913045 Onderhoud buitensport
De middelen voor het vervangen van sportvelden waren vorig jaar gereserveerd in de hiervoor ingestelde voorziening. Nader onderzoek toonde echter aan dat deze voorziening niet was toegestaan volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De voorziening viel daarom vrij en de vrijvallende middelen ad € 1.445.126 zijn toen tijdelijk gereserveerd in deze reserve. In 2024 viel de reserve vrij naar de Algemene reserve.

913046 Voorbereidingskosten IKC De Doornick
Bij de resultaatbestemming 2023 werd voor de dekking van de voorbereidingskosten van IKC De Doornick € 205.000 in de reserve gestort. In 2024 werden er verder geen onttrekkingen of stortingen gedaan.

913047 Inwerkingtreding Omgevingswet
Bij de resultaatbestemming 2023 werd voor de dekking van de afrondende activiteiten een bedrag van € 193.000 in de reserve gestort. In 2024 werd het volledige bedrag ingezet voor uitvoering van de activiteiten.

914004 Groenfonds Lingewaard
De reserve heeft als doel te zorgen voor financiële dekking om de plannen uit het beleidsplan te kunnen realiseren. De baten uit giften, subsidies, het waarborgfonds schade bomen en de 1%-regeling agrarische percelen voor locatieontwikkeling worden aan de bestemmingsreserve toegevoegd.
In 2024 werd voor geboortebomen € 5.000 onttrokken.

Voorzieningen

Hieronder worden de voorzieningen toegelicht. Het doel van elke voorziening wordt beschreven en het verloop in 2024 wordt toegelicht.

Omschrijving voorziening	Stand 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand 31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Wethouderspensioenen	4.799.620	698.306	-170.045	-153.440	5.174.441
Verlofsparen	727.400	531.022	-212.726	0	1.045.696
Bijdrage De Bongerd - Langstraat/Kruisstraat Gendt	363.022	0	0	-363.022	0
Voorziening extra onderhoud 't Koelhuis	0	217.384	0	0	217.384
Voorziening verliesgevende grondexploitaties	0	966.992	0	0	966.992
	5.890.042	**2.413.703**	**-382.771**	**-516.462**	**7.404.512**
Egalisatievoorzieningen					
Onderhoud wegverhardingen	1.072.817	7.041.314	-1.597.107	0	6.517.024
Onderhoud civieltechnische kunstwerken	220.919	122.610	-8.799	0	334.730
Onderhoud gebouwen	3.861.793	2.061.838	-994.144	-792.746	4.136.741
	5.155.529	**9.225.762**	**-2.600.049**	**-792.746**	**10.988.495**
Voorzieningen van derden verkregen middelen met specifieke besteding					
Voorziening planschade	615.043	43.218	-21.430	-11.719	625.112
Voorziening riolering	5.340.349	409.496	0	0	5.749.845
Voorziening grafrechten	1.274.934	98.118	-144.627	0	1.228.425
Voorziening vooruitontvangen leges	795.390	0	0	-795.390	0
Voorziening terugkoop gronden nabij A15	135.000	0	0	-135.000	0
	8.160.716	**550.832**	**-166.057**	**-942.108**	**7.603.382**
Totaal	**19.206.287**	**12.190.297**	**-3.148.878**	**-2.251.316**	**25.996.390**

Toelichting op het doel en de inzet van de voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Wethouderspensioenen

De voorziening wordt aangehouden om te kunnen voldoen aan toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen. In 2024 werd € 170.045 onttrokken voor betaalde pensioenverplichtingen. Vanwege het overlijden van personen is € 153.440 vrijgevallen. Door de ontwikkeling van de rekenrente moest de benodigde voorziening met € 698.306 naar boven worden bijgesteld.

Verlofsparen

Werknemers hebben de mogelijkheid om verlof te sparen. Het saldo van de per 31 december gespaarde bovenwettelijke verlofrechten moet in een voorziening worden gereserveerd. In 2024 werd € 531.022 aan gespaarde rechten toegevoegd en er werd € 212.726 aan verlofrechten opgenomen.

Bijdrage De Bongerd-Langstraat/Kruisstraat, Gendt

Ontvangen bijdrage van ontwikkelaar ten behoeve van de realisering van een rotonde (reeds aangelegd). Het college maakte in de vergadering van 9 februari 2021, ten aanzien van de meer grootschalige uitbreiding van woningbouw in Gendt, een afweging tussen het gebied aangeduid als Vleumingen-West, fase 2, en De Bongerd. Daarbij werd er de voorkeur aan gegeven eerst het gebied Vleumingen-West, 2e fase te ontwikkelen. Na Vleumingen-West, fase 2 wordt De Bongerd ontwikkeld voor meer grootschalige woningbouw in Gendt.
Een voorziening is niet meer de passende presentatie voor het reserveren van dit soort middelen. Vanaf 2024 worden de middelen gepresenteerd onder de overlopende passiva als vooruitontvangen bedragen.

Voorziening verliesgevende grondexploitaties
Voor bouwgronden in exploitatie met een geraamd negatief resultaat op eindwaarde worden bij het onderdeel Voorraden aan de actiefzijde van de balans verliesvoorzieningen getroffen. Hiermee kunnen de toekomstige tekorten worden gedekt. De verliesvoorzieningen worden als waardecorrectie in mindering gebracht op het onderhanden werk. Als het totaal van de getroffen verliesvoorziening groter is dan de totale boekwaarde van alle grondexploitaties wordt het meerdere gepresenteerd onder de voorzieningen. In 2024 werd een bedrag van € 966.992 onder de voorzieningen gepresenteerd. Zie ook de toelichting op de Voorraden.

Egalisatievoorzieningen

Onderhoud wegverhardingen
Voor het groot onderhoud aan wegen is een beleidsplan vastgesteld met daaraan gekoppeld een onderhoudsplan. Voor een gelijkmatige verdeling van de kosten is een voorziening gevormd. In 2024 is conform begroting € 7.041.314 toegevoegd. De onttrekking van € 1.597.107 betreft de kosten van uitgevoerde werkzaamheden. Een toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Onderhoud civieltechnische kunstwerken
Voor het groot onderhoud aan civieltechnische kunstwerken (bruggen, duikers, tunnels en dergelijke) werd een beleidsplan vastgesteld met daaraan gekoppeld een onderhoudsplan. Voor een gelijkmatige verdeling van de lasten werd een voorziening gevormd. In 2024 werd, conform begroting, € 122.610 toegevoegd. De onttrekking van € 8.799 betreft de kosten van uitgevoerde werkzaamheden. Een toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Onderhoud gebouwen
De voorziening onderhoud gebouwen is ingesteld met als doel het gelijkmatig over de jaren verdelen van de kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. In 2024 werd als jaarlijkse storting een bedrag van € 1.985.858 toegevoegd en daarnaast werd de subsidie SPUK-sport € 75.980 toegevoegd. De onttrekking van € 994.144 betreft de kosten van uitgevoerde werkzaamheden. Een toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Voorzieningen van derden verkregen middelen met specifieke besteding

Voorziening planschade
De voorziening is ingesteld met als doel toegekende planschadevergoedingen uit te kunnen keren. Op basis van planschadeverhaalovereenkomsten worden van initiatiefnemers van bouwprojecten bedragen ontvangen die in deze voorziening worden gestort. De ontvangsten die na 5 jaar niet zijn uitgekeerd als planschadevergoeding worden onherroepelijk en terugbetaald aan de initiatiefnemers. De toevoeging van € 43.218 bestaat uit wettelijke rente en de van initiatiefnemers ontvangen bijdragen. De onttrekking van € 21.430 betreft een toegekende planschadevergoeding. De vrijval van € 11.719 betreft het terugbetalen van planschade bijdragen.

Voorziening riolering
Het doel van deze reserve is het egaliseren van de tarieven van de rioolrechten. Het werkelijke saldo van baten en lasten wordt gemuteerd op deze reserve. Het voordelig saldo van € 409.496 op het taakveld riolering is toegevoegd aan de voorziening. Een nadere toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Voorziening grafrechten
De ontvangen grafrechten vormen een verplichting aan degene die het recht heeft gekocht. De gemeente is

verplicht de ontvangen gelden te besteden aan het onderhouden van het kerkhof en de graven. Het grafrecht dat betrekking heeft op het huidige begrotingsjaar valt jaarlijks vrij ten gunste van de exploitatie. In 2024 werd € 98.118 voor besteding in komende jaren toegevoegd. Van de ontvangen grafrechten voor 2024 werd € 144.627 onttrokken ten gunste van de exploitatie.

Voorziening vooruitontvangen leges

Rijkswaterstaat heeft een vooruitbetaling gedaan op de te betalen leges ten behoeve van de aanleg van de door te trekken A15. Deze middelen zijn bestemd als dekking voor de gemeentelijke kosten voor de behandeling van de nog in te dienen vergunningaanvraag. In 2023 werden geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.
Een voorziening is niet meer de passende presentatie voor het reserveren van dit soort middelen. Vanaf 2024 worden de middelen gepresenteerd onder de overlopende passiva als vooruitontvangen bedrag.

Voorziening terugkoop gronden nabij A15

De aan Rijkswaterstaat verkochte grond moet worden teruggekocht indien de doortrekking van de A15 niet plaats vindt. Omdat de doortrekking van de A15 doorgaat, is de plicht tot terugkoop vervallen. De voorziening valt daarom vrij ten gunste van de exploitatie.

Vaste schulden > 1 jaar

Omschrijving schuld	Saldo 31-12-2023	Vermeer-dering	Aflossing / vermindering	Saldo 31-12-2024
Onderhandse leningen	54.880.295	10.000.000	2.636.135	62.244.160
Waarborgsommen	282.582	0	2.497	280.086
Totaal	**55.162.877**	**10.000.000**	**2.638.632**	**62.524.246**

De onderhandse leningen betreffen bij de Bank Nederlandse Gemeenten afgesloten leningen. De totale rentelast van de opgenomen geldleningen bedraagt € 1,8 miljoen. Volgens het aflossingsplan werd in 2024 een bedrag van € 2,6 miljoen afgelost. In 2024 is een geldlening ontvangen van € 10 miljoen.
De waarborgsommen betreffen met name ontvangen en terugbetaalde bedragen met betrekking tot woningbouwprojecten.

Vlottende schulden < 1 jaar

Overige schulden	31-12-2024	31-12-2023
Crediteuren	5.057.397	10.404.638
	5.057.397	**10.404.638**

Banksaldi	31-12-2024	31-12-2023
Banksaldi BNG	922.997	856.173
	922.997	**856.173**

Overlopende passiva

Verplichtingen te betalen in een volgend begrotingsjaar	31-12-2024	31-12-2023
Nog te betalen bedragen	6.007.216	6.212.549
Nog te betalen rente onderhandse leningen	437.902	369.470
Totaal	**6.445.118**	**6.582.020**

Nog te betalen bedragen

Deze post bestaat uit diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2024 waarvoor pas in 2025 een factuur is ontvangen.

Omschrijving uitgave	31-12-2024	31-12-2023
- btw en vennootschapsbelasting	0	182.374
- kosten onderzoek en ruiming explosieven	0	74.868
- kosten inhuur personeel	139.851	172.392
- accountantskosten	87.510	50.000
- verstrekte subsidies	91.750	230.637
- leges burgerzaken	33.711	24.248
- diverse uitgaven WMO, Jeugd en participatie etc.	2.609.733	2.204.239
- regionale samenwerking	16.186	19.696
- onderhoud openbaar groen	0	16.102
- kosten belastingsamenwerking	228.306	369.000
- bijdrage subsidiebureau	0	64.001
- project statushouders	154.508	27.750
- Uitkering Gemeentefonds	228.000	419.480
- salarissen, sociale lasten en loonheffing	2.285.124	2.110.019
- overige	132.537	247.743
Totaal	**6.007.216**	**6.212.549**

Nog te betalen rente onderhandse leningen

Betreft de nog te betalen rente op onderhandse leningen die bij de Bank Nederlandse Gemeenten zijn afgesloten.

Ontvangen voorschotten met een specifiek bestedingsdoel	31-12-2024	31-12-2023
Ontvangen voorschotten op subsidies	19.525.789	15.680.028

Dit betreffen (vooruit)ontvangen subsidies waarvan de besteding nog niet heeft plaatsgevonden. Bij niet besteden van de middelen moet de subsidie worden terugbetaald aan de verstrekker van de subsidie.

Europees Rijk of Overig	Naam SPUK-regeling	Saldo per 31-12-2023	Ontvangen subsidie in 2024	Terug-betaald in 2024	Besteding in 2024	Saldo per 31-12-2024
Rijk	SPUK Naleving controle coronatoegangsbewijzen	155.368	0	155.368	0	0
Rijk	SPUK Informatiepunten Digitale Overheid	0	45.979	0	45.979	0
Rijk	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	59.651	483.561	22.079	379.274	141.859
Rijk	SPUK inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	211.799	0	0	74.684	137.115
Rijk	SPUK tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	0	293.667	0	25.583	268.084
Rijk	SPUK regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	203.141	0	0	0	203.141

Rijk	SPUK Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	482.109	999.917	0	516.082	965.943
Rijk	SPUK onderwijsroute_ deel gemeente 2024	20.859	55.586	0	42.111	34.334
Rijk	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	20.203	593.454	0	384.617	229.040
Rijk	SPUK versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	361.119	816.052	0	921.224	255.947
Rijk	SPUK Specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	165.793	0	0	0	165.793
Rijk	SPUK proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	4.040.545	0	0	227.292	3.813.253
Rijk	SPUK uitkering ventilatie in scholen	446.661	0	52.091	246.497	148.072
Rijk	SPUK regeling reductie energiegebruik woningen	31.986	0	0	0	31.986
Rijk	SPUK Aanpak energiearmoede	495.738	0	0	53.974	441.764
Rijk	SPUK Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	1.003.510	2.145.231	0	99.611	3.049.130
Rijk	SPUK regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	564.662	309.433	0	77.440	796.655
Rijk	SPUK meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	1.364.500	0	0	0	1.364.500
Rijk	SPUK tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	40.089	965.254	0	791.570	213.773
Rijk	SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-39.776	0	0	0	-39.776
Rijk	Rijksdienst Ondernemend Nederland project IKC Doornik	0	981.094		451.471	529.622
Rijk	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 202308000/VBT subs.23 San.VerkeersLawaai	177.900				177.900
Overig	Provinciale subsidie project realisatie snelfietsroute F15	4.500.000				4.500.000
Overig	Provinciale subsidie project uitvoeringsprogramma Landschap en biodiversiteit Lingewaard	63.336			38.533	24.803
Overig	Provinciale subsidie Omgevingsprogramma & IKC Vonkenmorgen	0	36.330		0	36.330
Overig	Provinciale subsidie Omgevingsprogramma & IKC Vonkenmorgen	0	32.000		5.000	27.000

Overig	Provinciale subsidie project Energiecontroles Lingewaard	50.000				50.000
Overig	Provinciale subsidie project Dorpendeal Gendt	0	183.028		114.393	68.636
Overig	Provinciale subsidie project Overdracht bodemtaken Lingewaard	-26.092				-26.092
Overig	Provinciale subsidie NEXTGarden	-33.151	33.151			0
Overig	Provinciale subsidie project Carway	588.551		27.594		560.957
Overig	Provincie subsidie Gelderland 2022-017364 Vlinderr. Akkerranden 2023-2026	47.567				47.567
Overig	Provincie subsidie Gelderland Verb.fietsveiligh.Papenstr.BML/2022-011572 25%	0	181.686		-39.675	221.360
Overig	Provincie subsidie Fietsvoorziening De Plak	0	300.000		92.088	207.912
Overig	Provincie subsidie Gelderland Prov. Maatreg.Gochsestr.HSN-2023-003207 80%	40.000				40.000
Overig	Provinciale terugbetaling ontvangen subsidie Winterfonds	44.422				44.422
Overig	Provincie subsidie Rotonde Huismanstraat (80%)	320.000				320.000
Overig	Provinciale subsidie Procesondersteuning Wijk van de toekomst	30.400				30.400
Overig	Provinciale subsidie Blauwe Hoek Doorenburg	225.601				225.601
Overig	Provinciale subsidie Warmte uit Water	0	160.000			160.000
Europees	Europese subsidie dRural	23.540	180.965		145.747	58.758
		15.680.029	**8.796.387**	**257.132**	**4.693.497**	**19.525.788**

Overige vooruitontvangen bedragen	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Overige ontvangsten	3.807.239	2.459.175

Overige ontvangsten

Dit betreft inkomsten voor diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2025 waarvoor de betaling al in 2024 is ontvangen.

Omschrijving ontvangst	31-12-2024	31-12-2023
- bijdragen facilitaire projecten	2.454.184	2.304.323
- Soza voorschotten Rijk	121.101	128.408
- eigen bijdragen vraagafhankelijk vervoer	25.909	26.444
- bijdrage ontsluiting De Bongerd, Langstraat/Kruisstraat	363.022	0
- betaalde leges Rijkswaterstaat t.b.v. doortrekken A15	795.390	0
- overige	47.633	0
Totaal	**3.807.239**	**2.459.175**

Niet in de balans opgenomen gebeurtenissen, rechten en verplichtingen

Financieringsovereenkomst Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Met de BNG is een financieringsovereenkomst voor een Krediet- en Depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer gesloten. Deze wordt stilzwijgend verlengd met telkens een kalenderjaar. Onderdeel van het kredietarrangement is een krediet in rekening-courant met een limiet van € 5,0 miljoen.

Uitstaande vakantierechten
Het is niet toegestaan om voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume een voorziening te vormen. Daarbij gaat het vooral om overlopende wettelijke verlofaanspraken. De ultimo 2024 uitstaande verplichting voor opgebouwde wettelijke verlofrechten bedroeg € 118.000.

Borg- en garantstellingen
De afgegeven garantieverstrekkingen aan verenigingen en/of stichtingen bedragen per 31 december 2024 bijna € 324.000. De afgegeven directe garantieverstrekkingen aan instellingen en/of organisaties bedroegen per 31 december 2024 ruim € 3,2 miljoen.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Per 31 december 2024 was door het WSW voor een bedrag van € 37,2 miljoen aan garantie-verstrekkingen afgegeven. Woningcorporaties kunnen via het WSW voordelig geld lenen tegen gunstige voorwaarden op de kapitaalmarkt. Dit is voor investeringen in sociale huurwoningen en (sociaal) maatschappelijk vastgoed. De zekerheidsconstructie van het WSW zorgt daarvoor. Gemeenten vormen voor 50% de achtervang op de borgstelling door het WSW. Het risico dat gemeenten als achtervang lopen is theoretisch. Het bestaat uit het verstrekken van een relatief kleine en renteloze lening, die het WSW te zijner tijd terugbetaalt. Dit speelt pas als een corporatie niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen en het garantievermogen niet toereikend blijkt.

Waarborgfonds Eigen Woningen
Per 31 december 2024 was door het WEV voor een bedrag van € 72,0 miljoen aan garantieverstrekkingen afgegeven. Het WEV heeft sinds 1 januari 1995 als doel het eigen woning bezit te bevorderen en is belast met de uitvoering van de Nationale Hypotheek Garantie. Het Rijk en gemeenten vormen de achtervang voor het geval het WEW niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Tot en met 2010 droegen het Rijk en gemeenten ieder voor 50% de achtervang. Met ingang van 2011 draagt het Rijk voor nieuwe gevallen de volledige achtervang.

Hypotheekfonds overheidspersoneel
Per 31 december 2024 was voor een bedrag van € 221.000 aan 100% garantstelling afgegeven.
Tenslotte staat per 31 december 2024 een bedrag van € 305.000 aan 100% garantstelling uit voor hypothecaire leningen afgesloten voor 1 januari 1995.

Naam	Lening bij aanvang	Borg-stelling	Borgstelling 31-12-2023	Borgstelling 31-12-2024
Verenigingen/stichtingen				
Stichting Dierentehuis Arnhem e.o.	4.400.000	9,2%	404.800	323.717
			404.800	*323.717*
Instellingen/organisaties				
Betuweland, Liduina Bemmel	4.793.689	100,0%	1.219.200	1.130.400
Zorgcentrum St. Jozef Gendt	1.497.475	100,0%	524.116	486.679
Woonstichting Gendt	2.732.664	100,0%	806.908	680.492
Woonstichting Gendt	2.722.681	100,0%	824.615	698.057
Stichting Waardwonen	546.455	100,0%	297.271	227.796
			3.672.110	*3.223.423*
Waarborgfondsen				
WSW/woningcorporaties	74.493.410	50,0%	37.692.542	37.246.705
WEW/Nationale Hypotheek-garantie (t/m 2010)	144.000.000	50,0%	80.500.000	72.000.000
WEW/Nationale Hypotheek-garantie (vanaf 2011)	606.000.000	n.v.t.	0	0
			118.192.542	*109.246.705*
Overige				
Hypotheekfonds voor overheidspersoneel		100,0%	239.965	220.960
Regeling gemeente garantie (t/m 1994)		100,0%	232.314	304.780
			472.280	*525.741*
			122.741.732	**113.319.586**

In 2024 is de gemeente niet aangesproken als borgsteller en zijn er geen betalingen als zodanig gedaan.
Het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) kan bij dreigende liquiditeitstekorten in verband met tot en met 31 december 2010 afgegeven borgtochten een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen van het Rijk (50%) en van de gemeenten (50%). Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld.

Eigen bijdrage op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
Een aanvrager van een maatwerkvoorziening (bijvoorbeeld: begeleiding, hulp in de huishouding of scootmobiel) is op grond van de Wmo 2015 een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft en de grondslagen zoals opgenomen in de Financiële verordening gemeente Lingewaard 2024.

Baten en lasten
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvind. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende wettelijke verlofaanspraken. De aan het einde van het begrotingsjaar bestaande verplichting wordt toegelicht onder de niet in de balans opgenomen gebeurtenissen, rechten en verplichtingen. Echter, indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen. Daarnaast hebben medewerkers de mogelijkheid om verlof te sparen vanuit onder andere het bovenwettelijke verlof en verlof gekocht vanuit het IKB. Hiervoor wordt wel een voorziening gevormd. Meer informatie hierover is opgenomen onder het kopje voorzieningen.

Balans
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende onderdeel anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Activa
Immateriële vaste activa
Onder immateriële vaste activa wordt opgenomen:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio.
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De afschrijvingstermijn op de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio is maximaal gelijk aan de looptijd van de lening. De afschrijvingstermijn op de kosten van onderzoek en ontwikkeling bedraagt ten hoogste vijf jaar.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. In afwijking van bovenstaande worden kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde niet geactiveerd.

Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of volledig worden gedaan ten behoeve van riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Gronden en terreinen

Ondergronden met een beperkte levensduur, zoals renovaties van sportvelden en parkeervoorzieningen worden afgeschreven overeenkomstig de verwachte gebruiksduur. Op overige gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Bedrijfsgebouwen

In de waardering van de schoolgebouwen is tevens de waarde van de grond begrepen. De grondkosten van de overige gemeentelijke eigendommen zijn geactiveerd onder 'gronden en terreinen'.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut zijn in de balans opgenomen tegen de kosten die daaraan gespendeerd zijn, verminderd met daarvoor ontvangen bijdragen van derden en eventueel een bijdrage uit een daartoe aangewende reserve. De basis voor de waardering is het totaal van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV’s en BV’s zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats.

Afschrijvingstermijn en afschrijvingswijze

Alle materiële en immateriële activa schrijven we af volgens de annuïtaire methode. Dit vanwege de hierdoor jaarlijks gelijkblijvende lasten van afschrijving en rente. De, op basis van de geschatte economische levensduur, gehanteerde termijnen voor afschrijving zijn gebaseerd op de nota activabeleid Lingewaard 2020.

Voorraden

De voorraden hebben betrekking op de gronden zonder kostprijsberekening en onderhanden werken van de grondexploitatie. De gronden zonder kostprijsberekening zijn opgenomen op basis van de reeds uitgegeven kosten (aankoopkosten, voorbereiding en toezicht en dergelijke), de zogenaamde verkrijgingsprijs. Gronden waarvoor een reëel en stellig voornemen tot toekomstige bouw ontbreekt worden voor de verkrijgingsprijs, tot een maximum van de marktwaarde, naar de balans gebracht.

De onderhanden werken zijn opgenomen tegen de vervaardigingskosten (aankoopkosten, kosten bouwrijp maken, beplanting, overige exploitatiekosten en rente) verminderd met de opbrengsten van gerealiseerde

verkopen. Voor onderhanden werken waarbij een verliesgevende exploitatie wordt verwacht, wordt een voorziening opgenomen ter grootte van het verwachte verlies.

Vorderingen
De vorderingen en schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde eventueel onder aftrek van een voorziening voor dubieuze vorderingen. Bij de bepaling van de voorziening wordt rekening gehouden met bijkomende kosten.

Liquide middelen en overlopende activa
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva
Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (algemene reserve en bestemmingsreserves) en het nog te bestemmen gerealiseerd resultaat.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 44, lid 2 BBV.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.Met uitzondering van de voorziening verlofsparen.
Medewerkers hebben de mogelijkheid om verlof te sparen, Dit kunnen zij doen vanuit de volgende bronnen:
- (Gekocht) bovenwettelijk verlof
- Overwerkvergoeding
- Verlofuren uit onregelmatig weken en beschikbaarheidsdienst

Een medewerker mag maximaal 3600 uren verlof sparen op basis van voltijdsdienstverband. Voor de omvang van dit verlof wordt wel een voorziening getroffen, aangezien deze arbeidsgerelateerde verplichting geen jaarlijks vergelijkbaar volume heeft.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn onderbouwd met meerjarenonderhoudsplannen. In paragraaf 3 “Onderhoud kapitaalgoederen” van het jaarverslag is het betreffende beleid nader uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling, onder de balans het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans, bij het onderdeel niet in de balans opgenomen gebeurtenissen, rechten en verplichtingen is een uitgebreide toelichting opgenomen.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2024

(Bedragen x €1.000) Programma's	Rekening 2024			Begroting 2024 na wijziging			Begroting 2024 Primitief*		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1 Veiligheid	263	-4.782	-4.520	107	-4.583	-4.477	107	-4.564	-4.458
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	326	-11.583	-11.257	221	-12.184	-11.962	221	-12.089	-11.868
3 Economie	3.790	-3.515	275	831	-2.297	-1.466	825	-2.251	-1.426
4 Onderwijs	719	-5.005	-4.285	487	-5.003	-4.517	331	-4.720	-4.389
5 Sport, cultuurproductie en -participatie	2.861	-10.971	-8.111	2.842	-10.889	-8.046	1.759	-11.332	-9.573
6 Sociaal domein	19.438	-65.491	-46.053	17.304	-65.863	-48.559	10.142	-53.693	-43.551
7 Volksgezondheid en milieu	12.526	-13.944	-1.418	13.838	-15.585	-1.747	11.867	-13.215	-1.348
8 Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	2.968	-9.221	-6.254	4.937	-8.050	-3.112	4.727	-6.969	-2.242
9 Bestuur en ondersteuning	1.670	-6.270	-4.600	1.292	-8.771	-7.478	1.824	-8.384	-6.560
Subtotaal programma's	*44.561*	*-130.783*	*-86.222*	*41.860*	*-133.224*	*-91.364*	*31.803*	*-117.217*	*-85.414*
Alg. dekkingsmiddelen	101.010	-933	100.077	100.426	83	100.508	99.042	177	99.218
Overhead	2.999	-22.926	-19.927	2.173	-21.246	-19.073	2.058	-21.551	-19.492
Vennootschapsbelasting	0	-5	-5	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**148.569**	**-154.646**	**-6.077**	**144.458**	**-154.387**	**-9.929**	**132.903**	**-138.591**	**-5.688**
Toevoegingen (-) onttrekkingen (+) aan reserves									
1 Veiligheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	5.183	-542	4.641	5.248	-542	4.705	5.133	-542	4.590
3 Economie	473	-2.160	-1.687	-	-	-	-50	-	-50
4 Onderwijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Sport, cultuurproductie en -participatie	1.570	-3.884	-2.314	1.581	-3.795	-2.214	136	-8	128
6 Sociaal domein	1.051	-640	411	1.419	-910	509	152	-	152
7 Volksgezondheid en milieu	-	-224	-224	365	-149	216	350	-149	201
8 Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	5.688	-59	5.629	2.674	-	2.674	2.100	-	2.100
9 Bestuur en ondersteuning	4.140	-2.037	2.102	4.243	-2.000	2.243	11.729	-13.500	-1.771
Subtotaal reserves	*18.105*	*-9.546*	*8.559*	*15.530*	*-7.397*	*8.133*	*19.550*	*-14.199*	*5.350*
Gerealiseerd resultaat	**166.674**	**-164.192**	**2.482**	**159.988**	**-161.784**	**-1.795**	**152.453**	**-152.791**	**-337**

* De primitieve begroting betreft de vastgestelde Begroting 2024 op 9 november 2023 inclusief de mutaties uit de - in dezelfde raadsvergadering vastgestelde - 2e Tussentijdse rapportage 2023 en Septembercirculaire 2023.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Toelichting budgetafwijkingen

Toelichtingen op de budgetafwijkingen per taakveld zijn opgenomen onder de programma's in het jaarverslag. Bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost' zijn per taakveld de afwijkingen (boven € 50.000) toegelicht. Daarnaast is in het onderdeel 'Financiën' een overzicht van de belangrijkste afwijkingen op concernniveau opgenomen. Daarbij is aangegeven of het gaat om een voordeel (V) of een nadeel (N) en of de afwijking een incidenteel of structureel karakter heeft.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op Gemeente Lingewaard. Het voor Gemeente Lingewaard toepasselijke bezoldigingsmaximum voor 2024 was € 233.000 (betreft het algemeen bezoldigingsmaximum).

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	**Valk, I.P. van der**	**Peters, P.J.**
Functiegegevens	Gemeente secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 139.254	€ 112.507
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.276	€ 18.402
Subtotaal	*€ 162.530*	*€ 130.909*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**€ 162.530**	**€ 130.909**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**Valk, I.P. van der**	**Peters, P.J.**
Functiegegevens	Gemeente secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 133.383	€ 107.070
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.175	€ 17.530
Subtotaal	*€ 155.558*	*€ 124.601*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
Bezoldiging	**€ 155.558**	**€ 124.601**

Overzicht van incidentele baten en lasten

Sinds 2022 nemen wij in de jaarstukken geen overzicht van incidentele baten en lasten meer op. Hiermee wijken wij bewust af van het BBV. Dit op basis van de volgende argumenten:

- Het bedoelde overzicht heeft vooral een waarde bij de begroting (toezicht provincie) en niet bij de jaarstukken.
- In de jaarstukken wordt aandacht gegeven aan de aard van de geconstateerde afwijkingen tussen begroting en werkelijkheid door middel van de termen incidenteel dan wel structurele afwijking. Dit is belangrijk in verband met de doorwerking van deze posten op onze meerjarenbegroting. Door ook te werken met een overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat er verwarring omdat dit andere posten betreft.

Structurele mutaties reserves

Omschrijving bedrag x € 1.000	**Werkelijk 2024**	**Begroot 2024**	**Verschil** (+=voordeel)
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekkingen:			
Dekking afschrijving rehabilitatie wegen uit investeringsreserve	16	13	-3
Dekking afschrijving kruising Valom uit investeringsreserve	7	10	3
	23	**23**	**0**
Programma 5			
Onttrekkingen:			
Dekking afschrijving tijdelijke huisvesting SGS uit investeringsreserve	79	79	0
Dekking afschrijving de Kinkel uit investeringsreserve	41	42	1
	120	**121**	**1**
Programma 9			
Onttrekkingen:			
Rente lening Vitens ten gunste van exploitatie	100	100	0
Totaal	**243**	**244**	**1**

Algemene dekkingsmiddelen, vpb en onvoorzien

Financieel overzicht

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Het betreft met name de OZB en de uitkeringen uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen zoals de afvalstoffenheffing of rioolheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel.

(bedragen x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2023	Begroot 2024*	Rekening 2024
OZB (groei + index)	13.138	14.065	14.071
Gemeentefonds (Algemene uitkering)	77.555	81.386	81.513
Uitkering deelfonds sociaal domein	5.206	4.049	4.049
Dividenden	48	45	42
Saldo van de financieringsfunctie	893	285	-93
Overige algemene dekkingsmiddelen:			
• Toeristenbelasting	111	103	111
• Hondenbelasting	249	253	252
Totaal algemene dekkingsmiddelen / Vrij besteedbare middelen	**97.200**	**100.186**	**99.945**

** Begroting 2024 na wijzigingen.*

Onroerende zaakbelasting

In de paragraaf Lokale heffingen is een specificatie van de onroerende zaakbelasting opgenomen en zijn de ontwikkelingen toegelicht.

Algemene uitkering

Algemene uitkering

Jaarlijks informeren wij de raad over de ontwikkelingen in het gemeentefonds via de mei- en de septembercirculaire. In 2024 ontvingen we ook weer een decembercirculaire. Het financieel effect van deze decembercirculaire wordt verwerkt in deze jaarrekening en de meicirculaire 2025. De incidentele middelen voor 2024 in deze decembercirculaire die nog nodig zijn in 2025, worden meegenomen in het voorstel voor resultaatbestemming.

Integratie-uitkering Sociaal domein

De integratie-uitkering Sociaal domein is alleen bij de hiervoor genoemde mei- en septembercirculaire aangepast. De realisatie sluit aan bij de begroting dus er waren geen afwijkingen in 2024.

Dividend

Wij ontvangen jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van aandelenbezit. Dividenden moeten verantwoord worden in het jaar waarin het recht op het ontvangen van dividend ontstaat oftewel in het jaar waarin de algemene vergadering van aandeelhouders beslist over het dividend.

	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
BNG; uitkering over 2022	45	42
Vitens; uitkering over 2022 *	0	0
Totaal	**45**	**42**

* Het hernieuwde financieel beleid stelt dat bij een solvabiliteit lager dan 30 procent Vitens in beginsel geen dividend gaat uitkeren. De solvabiliteit per 31 december 2023 bedraagt 30,3% (2022: 31,0%, 2021: 30,2%). De uitkering van dividend zou de financiële positie van Vitens te veel aantasten. Het nettoresultaat over het boekjaar 2023 bedraagt € 27,2 miljoen. De RvC stelt met het bestuur voor het volledige bedrag - met het oog op versterking van het eigen vermogen- toe te voegen aan de reserves.

Voor een toelichting, zie programma 9 Verbonden partijen.

Saldo van de financieringsfunctie

Bij de bepaling van het renteresultaat voor de begroting 2024 werd gerekend met een renteomslagpercentage van 1,50%. In deze jaarstukken hebben wij dit percentage bijgesteld naar 0,61% op basis van het werkelijke saldo van de rentelasten en rentebaten.
Door vertraging in de uitvoering van investeringen/projecten, was over 2024 het gemiddeld saldo in rekening-courant dermate hoog dat we regelmatig kasgeldleningen hebben uitgezet bij andere gemeenten. Dit heeft geleid tot extra rentebaten van ruim € 800.000. Het werkelijke renteomslagpercentage week hierdoor meer dan 25% af van het in de begroting verwachte percentage. Op basis van de notitie rente van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een correctie van deze omslagrente dan noodzakelijk.

Overige algemene dekkingsmiddelen

	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Hondenbelasting (incl. kwijtschelding)	253.000	252.000
Toeristenbelasting	103.000	111.000
Totaal	**356.000**	**363.000**

De opbrengsten reclamebelasting en BIZ worden niet meegenomen als algemeen dekkingsmiddel omdat bij de instelling van het ondernemersfonds en de BIZ is afgesproken dat de netto-opbrengst (ná aftrek van perceptiekosten) rechtstreeks beschikbaar wordt gesteld aan de ondernemersverenigingen en de Stichting Bedrijveninvesteringszone (BIZ).

	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Reclamebelasting	97.000	97.500
BIZ	95.000	104.000

Vennootschapsbelasting

Gemeente Lingewaard doet op basis van de uitgevoerde inventarisatie jaarlijks aangifte vennootschapsbelasting voor reclame en voor afvalgrondstoffen. De verwachte vpb-last die hieruit volgt is ca. € 5.000. Voor de grondexploitaties is na afstemming met de Belastingdienst definitief bevestigd dat geen sprake is van een vennootschapsbelastingplichtige activiteit voor de jaren 2016 tot en met 2018. Sindsdien zijn de omstandigheden van het grondbedrijf niet zodanig gewijzigd dat een risico ontstaat dat de fiscale positie van het grondbedrijf muteert. Jaarlijks wordt getoetst of nog eventuele andere activiteiten vennootschapsbelastingplichtig zijn. Hiervan is tot op heden geen sprake.

Overzicht van de aanwending van het bedrag onvoorzien

We hebben in de begroting geen specifiek budget voor onvoorzien opgenomen. Voor onvoorziene zaken hebben we de algemene reserve tot onze beschikking. In lijn hiermee zijn er ook geen uitgaven gedaan ten laste van het budget voor onvoorzien.

Overhead

Tot de kosten van overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- De directie.
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
- Personeel en organisatie.
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
- Juridische zaken.
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning.
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging).
- Documentaire informatievoorziening (DIV).
- Informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen.
- Managementondersteuning primair proces.

Overhead (bedragen x € 1.000)	**Begroot 2024**	**Werkelijk 2024**
Salarissen incl. inhuur derden	24.882	24.976
Algemene en advieskosten	199	129
Overige personeelslasten	3.944	3.917
Opleidingen	480	628
Directe uren naar producten	-18.438	-17.591
Totaal personeelslasten	***11.066***	***12.060***
Huisvesting gem.kantoor/-werf	1.608	1.600
Informatisering & automatisering	3.068	2.892
Documentaire informatievoorziening	200	219
Facilitaire dienstverlening	646	604
Materieel Technisch Wijkbeheer	-	-97
Personeelsbeleid & -beheer	691	959
Organisatieontwikkeling	145	75
Ondernemingsraad	8	3
Versterking dienstverlening	283	247
Totaal indirecte lasten	***6.648***	***6.503***
Begroting en verantwoording	650	684
Communicatie	228	181
Juridische kwaliteitszorg	293	317
Representatie	188	175
Totaal overhead producten	***1.359***	***1.357***
Totaal overhead	**19.073**	**19.919**

Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding
Met de rechtmatigheidsverantwoording geven we inzicht in hoeverre onze financiële handelingen en beslissingen in overeenstemming waren met alle relevante wetten, regels en voorschriften. Dit betreft zowel nationale wetgeving als interne beleidsregels en procedures. Gedacht kan worden aan de naleving van voorwaarden voor subsidies en Europese aanbestedingen, maar bijvoorbeeld aan lasten waarvoor geen voorafgaande dekking was opgenomen in de begroting.

Verantwoordelijkheid college van B&W
Tot en met 2022 ging de accountant in de controleverklaring in op getrouwheid en rechtmatigheid. Vanaf 2023 geeft de accountant geen controleverklaring over de rechtmatigheid, maar geeft deze een controleverklaring over de getrouwheid van de verantwoording (met in begrip van de rechtmatigheidsverantwoording). De accountant oordeelt dus of de rechtmatigheidsverantwoording van ons college getrouw is. Onder de rechtmatigheidsverantwoording vallen de volgende criteria:

- Voorwaardencriterium: is bij het uitvoeren van de financiële beheerhandelingen gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving;
- Begrotingscriterium: passen de inkomsten en uitgaven binnen de door de raad vastgestelde begroting;
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium: is er sprake van onrechtmatig gebruik van middelen, zoals fraude of het benutten van regels op een ongeoorloofde manier.

Getrouw beeld
Baten, lasten en balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten, lasten en de balansmutaties, blijken drie rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit zijn het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het criterium tegen misbruik en oneigenlijk gebruik. In deze rechtmatigheidsverantwoording legt het college van burgemeester en wethouders uit in hoeverre bij de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening aan de drie rechtmatigheidscriteria is voldaan. Dit houdt in dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties overeenstemmen met door de raad vastgestelde kaders, zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door uw raad op 20 februari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.642.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 6.529.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.642.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 3.409.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

	Begrotingsrechtmatigheid		
1A	Overschrijding lasten programma's		
	1. Veiligheid	*199.000*	
	3. Economie	*1.218.000*	
	4. Onderwijs	*1.000*	
	5. Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie	*83.000*	
	8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	*1.172.000*	
	9. Bestuur en ondersteuning	*199.000*	
	Totaal overschrijving lasten programma's		2.872.000
1B	Overschrijding investeringsbudgetten		537.000
2	Ongeautoriseerde reservemutaties		0
3	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld		0
	Totaal begrotingsrechtmatigheid		3.409.000
4	Acceptabel *Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. Dit wordt onder de rechtmatigheidsverantwoording per programma toegelicht.*		*3.409.000*
	Niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden		*0*
	Voorwaardencriterium		
5	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		2.345.000
6	Subsidievaststellingen > € 50.000 zonder controleverklaring		775.000
	M&O criterium		
7	Geen bevindingen		0
	Totaal onrechtmatigheden		**6.529.000**
	Waarvan acceptabel		*3.409.000*
	Waarvan niet acceptabel		*3.120.000*

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met uw raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf hebben we ook beschreven welke actie we ondernemen om de vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Taakvelden baten en lasten

Deze taakveldenbegroting nemen we tegenwoordig niet meer op in de begroting. Lias is zo ingesteld dat hij ook niet afgedrukt wordt en niet op de website komt.We laten hem staan omdat hij nodig is voor in de LOTS, het dossier voor in de accountant.

De taakvelden zijn exact gelijk aan de programma's, behalve dat Taakveld nul gelijk is aan Programma 9.

Taakvelden 2024							
Nr.	**Doel**	**Werkelijk Lasten**	**Werkelijk Baten**	**Werkelijk Saldo**	**Begr. na wijz. Lasten**	**Begr. na wijz. Baten**	**Begr. na wijz. Saldo**
0.1	Bestuur	-2.615	-	-2.615	-1.967	-	-1.967
0.10	Mutaties reserves	-9.546	18.105	8.559	-7.397	15.530	8.133
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-
0.2	Burgerzaken	-1.659	1.060	-599	-1.631	932	-699
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-686	349	-337	-791	109	-682
0.4	Overhead	-22.926	2.999	-19.927	-21.246	2.173	-19.073
0.5	Treasury	-1.021	1.024	3	53	565	618
0.61	OZB woningen	-518	10.297	9.779	-525	10.301	9.776
0.62	OZB niet-woningen	-	3.774	3.774	-	3.764	3.764
0.64	Belastingen overig	-704	504	-201	-748	510	-239
0.7	Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds	-	85.562	85.562	-	85.435	85.435
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-3.080	-	-3.080
0.9	Vennootschapsbelasting	-5	-	-5	-	-	-
0	**Totaal Bestuur en ondersteuning**	**-39.679**	**123.672**	**83.993**	**-37.331**	**119.318**	**81.987**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.300	231	-3.069	-3.107	67	-3.040
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.482	31	-1.451	-1.476	40	-1.436
1	**Totaal Veiligheid**	**-4.782**	**263**	**-4.520**	**-4.583**	**107**	**-4.477**
2.1	Verkeer en vervoer	-11.493	326	-11.166	-12.072	221	-11.851
2.2	Parkeren	-91	-	-91	-112	-	-112
2	**Totaal Verkeer,vervoer en waterstaat**	**-11.583**	**326**	**-11.257**	**-12.184**	**221**	**-11.962**
3.1	Economische ontwikkeling	-1.180	6	-1.174	-1.228	6	-1.221
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.944	3.658	1.714	-633	684	51
3.3	Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen	-183	19	-164	-187	20	-167
3.4	Economische promotie	-207	217	10	-249	224	-25
3	**Totaal Economie**	**-3.515**	**3.901**	**387**	**-2.297**	**934**	**-1.363**
4.1	Openbaar basisonderwijs	-48	-	-48	-49	-	-49
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.500	253	-2.246	-2.379	3	-2.376
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.457	466	-1.991	-2.576	484	-2.092
4	**Totaal Onderwijs**	**-5.005**	**719**	**-4.285**	**-5.003**	**487**	**-4.517**
5.1	Sportbeleid en activering	-676	353	-324	-751	377	-374
5.2	Sportaccommodaties	-4.095	2.071	-2.024	-3.960	2.118	-1.842

5.3	Cultuurpresentatie en cultuurproductie	-533	3	-530	-550	2	-548
5.5	Cultureel erfgoed	-116	12	-105	-106	19	-87
5.6	Media	-959	50	-909	-948	52	-895
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-4.592	373	-4.219	-4.574	274	-4.300
5	**Totaal Sport, cultuur en recreatie**	**-10.971**	**2.861**	**-8.111**	**-10.889**	**2.842**	**-8.046**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-14.749	8.342	-6.407	-13.873	7.212	-6.662
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.253	772	-482	-1.207	601	-607
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-	-	-	-	-
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	-	-	-	-	-	-
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	-	-	-	-	-	-
6.3	Inkomensregelingen	-12.871	9.170	-3.701	-13.059	8.537	-4.522
6.4	WSW en beschut werk	-3.923	-	-3.923	-3.923	-	-3.923
6.5	Arbeidsparticipatie	-2.145	591	-1.554	-2.093	393	-1.700
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	-3.969	82	-3.888	-4.392	80	-4.312
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-	-	-	-	-	-
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-147	477	331	-200	477	277
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-	-	-	-	-	-
6.712	Begeleiding (WMO)	-	-	-	-	-	-
6.713	Dagbesteding (WMO)	2	-	2	-	-	-
6.71A	Hulp bij het huishouden (Wmo)	-5.598	-	-5.598	-5.678	-	-5.678
6.71B	Begeleiding (Wmo)	-2.528	-	-2.528	-2.432	-	-2.432
6.71C	Dagbesteding (Wmo)	-768	4	-764	-800	4	-796
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-	-	-
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-3.482	-	-3.482	-3.425	-	-3.425
6.72B	Jeugdhulp behandeling	-3.488	-	-3.488	-3.247	-	-3.247
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-544	-	-544	-550	-	-550
6.73A	Pleegzorg	-445	-	-445	-356	-	-356
6.73B	Gezinsgericht	-1.029	-	-1.029	-893	-	-893
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-2.524	-	-2.524	-2.991	-	-2.991
6.74A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-4.749	-	-4.749	-4.919	-	-4.919
6.74B	Jeugdhulp Crisis/LTA/GGZ-verblijf	-674	-	-674	-901	-	-901
6.74C	Gesloten plaatsing	-27	-	-27	-401	-	-401
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-	-	-	-	-	-
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-	-	-	-	-
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-	-	-	-	-
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	-	-	-
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-	-	-	-	-
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	-	-	-
6.791	PGB WMO	-	-	-	-	-	-
6.792	PGB Jeugd	-	-	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-	-	-

6.821	Jeugdbescherming	-	-	-	-	-	-
6.822	Jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-
6.82A	Jeugdbescherming	-496	-	-496	-467	-	-467
6.82B	Jeugdreclassering	-81	-	-81	-54	-	-54
6.91	Coördinatie en beleid WMO	-	-	-	-	-	-
6	**Totaal Sociaal domein**	**-65.491**	**19.438**	**-46.053**	**-65.863**	**17.304**	**-48.559**
7.1	Volksgezondheid	-2.271	32	-2.239	-2.364	32	-2.332
7.2	Riolering	-3.546	4.784	1.238	-3.363	4.780	1.417
7.3	Afval	-4.717	6.004	1.287	-4.629	5.989	1.360
7.4	Milieubeheer	-3.115	1.525	-1.590	-4.937	2.872	-2.065
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-295	181	-114	-291	165	-126
7	**Totaal Volksgezondheid en milieu**	**-13.944**	**12.526**	**-1.418**	**-15.585**	**13.838**	**-1.747**
8.1	Ruimte en leefomgeving	-2.377	724	-1.654	-2.900	983	-1.917
8.2	Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)	-4.114	1.291	-2.823	-2.250	2.238	-12
8.3	Wonen en bouwen	-2.730	953	-1.777	-2.900	1.716	-1.183
8	**Totaal Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.**	**-9.221**	**2.968**	**-6.254**	**-8.050**	**4.937**	**-3.112**
	Saldo	**-164.192**	**166.674**	**2.482**	**-161.784**	**159.988**	**-1.795**

SiSa bijlage voor specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			5	11	Ja	Nee	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Indicator: B2/08	*Indicator: B2/09*	*Indicator: B2/10*	*Indicator: B2/11*	*Indicator: B2/12*	*Indicator: B2/13*
			€46.323	€ 86.265	€29.411	€59.911	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€23.560	€17.845	€38.653	€9.235	€11.030
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
					€0	€ 0	€102.814	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Nee				
BZK - - - - -	**C92** - - - - -	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 45.979	€ 0	3	230	960	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
		Gemeenten				*Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05*		
			Aard controle R *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 331.129	€ 10.620	€ 37.525	€ 0	€ 37.577	€ 141.865
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/07*	*Aard controle R* *Indicator: D8/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	*Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			Indicator: D14/01	*Indicator: D14/02*	*Indicator: D14/03*			
			€ 74.684	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 211.800	€ 137.116	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
		10						
IenW	**E44 B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
					Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
				1	060281 Gemeente Tiel	5000006806	€ 11.194	€ 11.194	€ 22.388	€ 22.388
				2	060281 Gemeente Tiel	5000006806	€ 14.389	€ 14.389	€ 28.779	€ 28.779
				3						
				15						
					Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
				1	060281 Gemeente Tiel	5000006806	Nee			
				2	060281 Gemeente Tiel	5000006806	Nee			
				3						
				15						
					Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
				1	060281 Gemeente Tiel	5000006806	Zwemplas Gendt	Ja		
				2	060281 Gemeente Tiel	5000006806	Aanbrengen groene verharding en het ontstenen van de wijk	Nee		
				3						
				15						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E83 B	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022**	Hieronder per regel één provincie(code) of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	Project afgerond (Ja/Nee)	
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: E83B/01	*Indicator: E83B/02*	*Indicator: E83B/03*	*Indicator: E83B/04*	*Indicator: E83B/05*	
		1	030005 Provincie Gelderland	PFAS zoutopslag & brandweer dorpstraat 72a Gendt, zaaknummer 2022-015055	€ 0	€ 655.312	Ja	
		2						
		25						
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 09 de reden aan	Optionele toelichting. Verplicht als bij 08 nee is ingevuld			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: E83B/06	*Indicator: E83B/07*	*Indicator: E83B/08*			
		1	PFAS zoutopslag & brandweer dorpstraat 72a Gendt, zaaknummer 2022-015055	Ja				
		2						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
		25						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/09*					
			Ja					
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	301 Aanleg van openbare verlichting|aantal in Meters	Nee	0	Maatregel is nog niet uitgevoerd en afgerond. Dit zal in 2025 plaatsvinden		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
		2	314 Saneren van verticale trottoirbanden en hoogteverschillen tussen verharding en berm|aantal in Meters	Nee	0	Maatregel is nog niet uitgevoerd en afgerond. Dit zal in 2025 plaatsvinden		
		3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0	Maatregel is nog niet uitgevoerd en afgerond. Dit zal in 2025 plaatsvinden		
		4	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0	Maatregel is nog niet uitgevoerd en afgerond. Dit zal in 2025 plaatsvinden		
		5	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee	0	Maatregel is nog niet uitgevoerd en afgerond. Dit zal in 2025 plaatsvinden		
		6	342 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom|aantal in Stuks	Nee	0	Maatregel is nog niet uitgevoerd en afgerond. Dit zal in 2025 plaatsvinden		
		7						
		50						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**)	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			Aard controle R *Indicator: G2/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 7.977.747	€ 168.477	€ 306.134	€ 719	€ 89.315	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**)
			Aard controle R *Indicator: G2/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 50.431	€ 12.589	€ 0	€ 717.440	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 19.300	€ 6.097	€ 41.205	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 14.359	€ 9.802	€ 412
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.586	€ 1.422	€ 102
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.354	€ 14.798	€ 205
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 984	€ 1.053	€ 57
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 18.283	€ 27.075	€ 776
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
				3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
				4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
				5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
				6	Totaal	0	0	N.v.t.		
					Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
				1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
				2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
				3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
				4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
				5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
				6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G10/01*	*Aard controle R* *Indicator: G10/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 516.082	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle R *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 42.111	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 593.454	€ 385.168				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Aankoop sportinventaris	€ 1.836	€ 0	€ 1.836	€ 0	
		2	Aankoop verhuurapplicatie	€ 1.030	€ 0	€ 0	€ 1.030	
		3	Aanleg sportvelden	€ 199.999	€ 199.999	€ 0	€ 0	
		4	Keuringen accommodaties	€ 2.256	€ 0	€ 0	€ 2.256	
		5	Klein onderhoud vastgoed	€ 7.731	€ 7.731	€ 0	€ 0	
		6	Onderhoud algemeen	€ 15.066	€ 15.066	€ 0	€ 0	
		7	Onderhoud dakbedekking	€ 5.511	€ 5.511	€ 0	€ 0	
		8	Onderhoud kleedkamers	€ 30.798	€ 30.798	€ 0	€ 0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
		9	Onderhoud sportvelden	€ 68.377	€ 68.377	€ 0	€ 0	
		10	Onderhoud technische installatie	€ 17.524	€ 17.524	€ 0	€ 0	
		11	Onderhoud vastgoed	€ 16.553	€ 16.553	€ 0	€ 0	
		12	Realisatie fietsenstalling	€ 1.800	€ 1.800	€ 0	€ 0	
		13	Realisatie nieuw sportgebouw	€ 14.964	€ 14.964	€ 0	€ 0	
		14	Renovatie sportvloer	€ 1.723	€ 1.723	€ 0	€ 0	
		15						
		100						
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 35.864	€ 42.535	€ 71.017	Ja	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 245.531	€ 267.470	€ 504.497	Ja	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 55.176	€ 63.680	€ 63.680	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 44.141	€ 52.762	€ 84.542	Ja	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 13.794	€ 16.807	€ 22.138	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 48.279	€ 55.853	€ 92.771	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 131.043	€ 153.162	€ 165.481	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 27.588	€ 32.486	€ 43.506	Ja	Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 6.897	€ 7.945	€ 7.945	Ja	Ja	
		10	Versterken sociale basis	€ 99.317	€ 113.440	€ 126.440	Ja	Ja	
		11	Mantelzorg	€ 27.588	€ 26.483	€ 52.966	Ja	Ja	
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 27.588	€ 30.767	€ 51.662	Ja	Ja	
		13	Welzijn op recept	€ 26.209	€ 26.072	€ 26.072	Ja	Ja	
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.897	€ 6.621	€ 13.242	Ja	Ja	
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 20.139	€ 25.141	€ 27.059	Ja	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*						
			Nee						
VWS	**H35 B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*					
		1	060202 Gemeente Arnhem	€ 98.757					
		2							

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J30	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: J30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: J30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/06*
			€ 227.292	€ 341.242	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/07*					
			Nee					
VRO	J32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: J32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/06*
		1	SUVIS21-00865249/ IKC Binnenste Buiten	€ 20.028	€ 224.213	Ja		Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				2	SUVIS21-2-02408149/ Tichelaar	€ 0	€ 9.517	Ja		Ja
				3	SUVIS21-2-02618217/ Borgwal	€ 142.163	€ 142.163	Ja		Ja
				4	SUVIS21-2-02619310/ Donatushof Flier	€ 133.703	€ 133.703	Ja		Ja
				5	SUVIS21-2-02619330/ Dontaushof Hoijn	€ 0	€ 0	Nee	In verband met sluiting vestiging per 1 aug 2024 worden werkzaamheden niet meer uitgevoerd.	Ja
				6	SUVIS21-2-02640005/ Het Drieluik	€ 0	€ 0	Nee	In verband met sluiting vestiging per 1 aug 2024 worden werkzaamheden niet meer uitgevoerd.	Ja
				7	SUVIS21-2-02640301/Marang	€ 216.188	€ 216.188	Ja		Ja
				8	SUVIS21-2-02640309/ Pius X	€ 18.934	€ 189.336	Ja		Ja
				9	SUVIS21-2-02640327/ De Vlinderboom	€ 263.966	€ 263.966	Ja		Ja
				10	SUVIS21-2-02640787/ De Wieling	€ 151.511	€ 151.511	Ja		Ja
				11						
				100						
					Kopie Beschikkingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J32/07*	*Aard controle D2* *Indicator: J32/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/09*				
		1	SUVIS21-00821908/ IKC de Abacus	Ja					
		2	SUVIS21-00865249/ IKC Binnenste Buiten	Ja					
		3	SUVIS21-2-02408149/ Tichelaar	Ja					
		4	SUVIS21-2-02618217/ Borgwal	Ja					
		5	SUVIS21-2-02619310/ Donatushof Flier	Ja					
		6	SUVIS21-2-02619330/ Dontaushof Hoijn	Nee	In verband met sluiting vestiging per 1 aug 2024 worden werkzaamheden niet meer uitgevoerd.				
		7	SUVIS21-2-02640005/ Het Drieluik	Nee	In verband met sluiting vestiging per 1 aug 2024 worden werkzaamheden niet meer uitgevoerd.				
		8	SUVIS21-2-02640301/Marang	Ja					
		9	SUVIS21-2-02640309/ Pius X	Ja					
		10	SUVIS21-2-02640327/ De Vlinderboom	Ja					
		11	SUVIS21-2-02640787/ De Wieling	Ja					
		12							
		100							

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
VRO	**J43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: J43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J43/06*
			RREW2020-00450117	€ 0	€ 565.998	6.247	Er is uitstel gevraagd om een correctie door te boeken. Na overleg met de partijen is eruit gekomen dat de correctie niet bij Lingewaard moet worden gedaan. De besteding van 2024 staat daarom op 0 en dit is de eindverantwoording.	Ja
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			66	€ 7.960	€ 12.157	54	€ 6.515	€ 445.145

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			120	€ 39.499	€ 45.094			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energiereke ning tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			194	130	91	0	48	72

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: J94/01	*Indicator: J94/02*	*Indicator: J94/03*	*Indicator: J94/04*	*Indicator: J94/05*	*Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03454000*	€ 99.611	35	0	€ 0	€ 0
		2	*LAI24-03727519*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		3						
		100						

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J94/07	*Indicator: J94/08*	*Indicator: J94/09*
		1	€ 60.002	€ 39.609	Nee
		2	€ 0	€ 0	Nee

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		100						
VRO	J95	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/02*	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/05*	
			€ 77.440	€ 77.440	Ja	De bestedingen sluiten aan bij de aanvraag. 2024 was een opstart jaar.	Nee	
VRO	J209	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
		1	*RHA2022-03372070*	*Flexhuurwoningen in Haalderen en Angeren*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2	*RHA2023-03517836*	*de Kosterij Villa Ganita*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		3						
		10						
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J209/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	*Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
		1	*Flexhuurwoningen in Haalderen en Angeren*	0	Ja	Ja	Nee	
		2	*de Kosterij Villa Ganita*	0	Nee	Nee	Nee	
		3						
		10						
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 548.884	€ 145.135	€ 70.166	€ 1.500.778	€ 27.385	€ 27.385
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
Aen M	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: M16/01*	*Aard controle R* *Indicator: M16/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	*Aard controle R* *Indicator: M16/04*	*Aard controle R* *Indicator: M16/05*	*Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 5.653.907			€ 1.718.364	€ 112.919	€ 292.466
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R *Indicator: M16/07*	*Aard controle R* *Indicator: M16/08*	*Aard controle R* *Indicator: M16/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			-€ 1.228	€ 2.852	€ 79.905	€ 7.699.375	€ 18.765.996	

Bijlagen

Samenstelling gemeentebestuur

Gemeenteraad

Mw. P.T.A.M. Kalfs	**Voorzitter**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier**
Dhr. J.H.L. Klaassen	Lokaal Belang Lingewaard -> fractievoorzitter per 28-3-2024
Dhr. R.T.H.M. Derksen	Lokaal Belang Lingewaard (fractievoorzitter tot 28-3-2024) -> afwezig per maart 2024
Dhr. S. Rasing	Lokaal Belang Lingewaard -> per 28-3-2024
Dhr. B. Geveling	Lokaal Belang Lingewaard
Dhr. H. Minkhorst	Lokaal Belang Lingewaard
Mw. A. Remery	Lokaal Belang Lingewaard
Mw. C.B.P. Claassen	SP (fractievoorzitter)
Dhr. B.J.A. Claassen	SP
Mw. B.H.L. Raes	CDA (fractievoorzitter)
Dhr. H.J.J. Arends	CDA
Dhr. A. Mettrop	CDA
Dhr. P.A.T.W. Hegeman	B06 (fractievoorzitter)
Dhr. H. Joosten	B06
Dhr. E.J. Tiggers	B06
Dhr. G.H. Rasing	lingewaard.NU -> fractievoorzitter per 5-6-2024
Dhr. Th. Janssen	lingewaard.NU -> fractievoorzitter tot 5-6-2024
Mw. M.J.A. van Aalten-Janssen	lingewaard.NU
Dhr. M.M. van de Woerdt	VVD (fractievoorzitter)
Dhr. T.B.M. Aaldering	VVD

Dhr. H.G.H. Wilkens	VVD
Dhr. S. Braam	VVD
Mw. P. Lentjes	VVD
Dhr. L.L. Dekkers	D66 (fractievoorzitter)
Mw. C.M. Dolmans-Klumper	D66 -> afwezig vanaf jan. 2024 ; per 7-11-2024 weer raadslid
Dhr. B. Brom	D66 -> geïnstalleerd per 29-2-2024 ter vervanging van Mw. Dolmans tot 7 november
Mw. S.G.M. Swart	PvdA (fractievoorzitter)
Dhr. J. Kloek	PvdA
Mw. L.G. Duiven	GroenLinks -> fractievoorzitter per 29-2-2024
Mw. I. Sloot	GroenLinks (fractievoorzitter) -> vertrek per 29-2-2024
Mw. A. Nas	GroenLinks -> geïnstalleerd per 29-2-2024
Mw. C.C.N. Crijns	GroenLinks
Dhr. O. de Koning	GroenLinks

Fractievoorzittersoverleg 2024

Mw. P.T.A.M. Kalfs	**Voorzitter**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier**
Dhr. R.T.H.M. Derksen	Lokaal Belang Lingewaard -> tot 28-3-2024
Dhr. J. Klaassen	Lokaal Belang Lingewaard -> per 28-3-2024
Mw. C.B.P. Claassen	SP
Mw. B.H.L. Raes	CDA
Dhr. P.A.T.W. Hegeman	B06
Dhr. Th. Janssen	lingewaard.NU -> tot juni 2024
Dhr. G Rasing	lingewaard.NU -> vanaf juni 2024
Dhr. M.M. van de Woerdt	VVD
Dhr. L.L. Dekkers	D66

Mw. S.G.M. Swart	PvdA
Mw. I. Sloot	GroenLinks -> vertrek per 29-2-2024
Mw. L.G. Duiven	GroenLinks -> fractievoorzitter per 29-2-2024

Agendacommissie 2024

Mw. B.H.L. Raes	**Voorzitter (plv. voorzitter van de raad)**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier/secretaris/adviseur**
Mw. P.T.A.M. Kalfs	Adviseur (voorzitter raad)
Mw. L.G. Duiven	Lid
Dhr. J. Klaassen	Lid
Mw. B.H.L. Raes	Lid
Dhr. Th. Aaldering	Lid
Dhr. L.L. Dekkers	Lid
Dhr. G. Rasing	Lid

College van burgemeester en wethouders 2024

Mw. P.T.A.M. Kalfs	Burgemeester/voorzitter
Dhr. J.H.A.P. Sluiter	Wethouder
Dhr. A. Slob	Wethouder
Dhr. N.T.P. Hubers	Wethouder
Dhr. M. van den Bos	Wethouder
Dhr. I.P. van der Valk	Gemeentesecretaris

Kerngegevens

SOCIALE STRUCTUUR	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	31-12-2024
Aantal inwoners	47.220	47.316	47.375	47.688
Aantal inwoners naar leeftijd				
- inwoners < 20 jaar	9.995	10.057	9.666	9.985
- inwoners > 64 jaar	11.304	11.313	11.792	11.550
Aantal personen met een				
uitkering: (PW-IOAW-IOAZ)	437	459	449	471
Loonkostensubsidie	60	66	72	68
Leerlingen per 1 oktober:				
- basisonderwijs	3.734	3.589	3.661	3.588
- speciaal basisonderwijs	194	196	230	184
- voortgezet onderwijs	2.174	2.178	2.141	2.156

Het werkelijk aantal inwoners is steeds het aantal op 31 december. Het aantal is gebaseerd op de meest recente betaalspecificatie van de algemene uitkering gemeentefonds. Deze aantallen kunnen afwijken van de cijfers zoals deze in de jaarrekening 2023 zijn opgenomen. Afwijkingen worden veroorzaakt door mutaties in de gemeentelijke basisadministratie.

FYSIEKE STRUCTUUR	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	31-12-2024
Oppervlakte gemeente in ha.	6.914	6.914	6.914	6.914
Woonruimten	20.320	20.355	20.355	20.396
Gem. aantal inwoners per woning	2,32	2,33	2,33	2,33

Beleidsindicatoren

Regeling beleidsindicatoren gemeenten
In deze ministeriële regeling is vastgesteld welke beleidsindicatoren door gemeenten in de programma's en programmaverantwoording worden opgenomen . We hebben deze verplichte indicatoren hieronder opgenomen. De opgenomen informatie is afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente' en betreft de meest actuele cijfers.

Programma 1

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Verwijzing naar Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	15
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	0,5
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners.	2,2
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	0,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.	3,6

Programma 2
Er zijn voor programma 2 geen verplichte indicatoren in het BBV opgenomen.

Programma 3

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Vestigingen van bedrijven	Aantal vestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 65jr.	147,9

Functiemenging	Aantal banen in verhouding tot aantal woningen.	44,4%

Programma 4

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.	0
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners van 5-18 jaar.	27
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	1,6%

Programma 5

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	41,5%

Programma 6

Wmo

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement	Aantal cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners.	710

Participatie

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners van 18 jaar e.o.	171,8
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.	190,8
Banen	Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	559,9
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking.	75,5%
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren.	1%

Jeugd

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Kinderen in armoede	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	4%
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	1%
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	17,1%
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	0,6%
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren.	0,2%

Programma 7

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel

Omvang fijn huishoudelijk afval	Ingezamelde hoeveelheid fijn huishoudelijk afval per inwoner per jaar.	71
Hernieuwbare elektriciteit	% van het energieverbruik opgewekt uit zon, wind, biomassa of waterkracht.	38,6%

Programma 8

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Nieuw gebouwde woningen	Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen van de totale voorraad.	6,2
Demografische druk*	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	82,3%

**Niet-beroepsbevolking in verhouding tot beroepsbevolking.*

Programma 9

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2024	Actueel
Gemiddelde WOZ waarde	Gemiddelde WOZ waarde per duizend euro.	394
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	€ 1.091
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	€ 1.123

Overzicht personele sterkte en personeelslasten

Onderdeel	Taak-veld	Formatie per 31-12-2024 Personen	gemiddeld FTE	Loonkosten 2024 (x € 1.000)	
Bestuursorganen					
Gemeenteraad	TV01	29	29,0	€	545
College van B&W	TV01	5	5,0	€	670
Rekenkamercommissie	TV01	1	0,1	€	12
Griffie	TV01	4	3,4	€	345
Subtotaal		39	37,5	€	1.571
Ambtelijke organisatie					
Directie	TV04	2	2,0	€	330
Staf/Concerncontrol	TV04	8	7,5	€	886
Team Sociaal Beleid	TV04	17	15,4	€	1.328
Team Toegang Sociaal Domein	TV04	47	41,8	€	3.422
Team Bedrijfsbureau Sociaal Domein	TV04	30	25,7	€	1.997
Team Ruimtelijk Beleid	TV04	27	24,1	€	2.192
Team Projectrealisatie	TV04	30	26,8	€	2.311
Team Openbare Ruimte & Vastgoed	TV04	30	26,6	€	2.311
Team Technisch Wijkbeheer	TV04	28	27,1	€	1.837
Team Veiligheid, Toezicht & Handhaving	TV04	19	17,6	€	1.487
Team Klant Contact Centrum	TV04	28	20,9	€	1.478
Team Financiën, Juridische Zaken & Inkoop	TV04	29	25,2	€	2.239
Team Informatievoorziening	TV04	52	46,1	€	3.534
Team Personeel en Organisatie, Communicatie & Bestuursondersteuning	TV04	32	25,8	€	2.199

Subtotaal		379	332,5	€	27.550
Overig					
Voormalige wethouders	TV02	24	24,0	€	323
Ambtenaren Burgerlijke Stand	TV02	4	4,0	€	32
Klimaat- en energie	TV74	8	6,2	€	549
Subtotaal		36	34,2	€	905
		454	**404,3**	**€**	**30.026**

Overzicht van vaste activa

Nr.	Activum	Cumulatieve investering 31-12-2023	Cumulatieve afschrijving t/m 2023	Verwijderd na volledige afschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Bijdragen derden	Afschrijving 2024	Boekwaarde 31-12-2024
120	Onderzoek en ontwikkelingskosten	16.595	0	16.595	0	0	0	0	0	0
333	Bijdragen aan activa van derden	351.704	307.167	0	44.536	0	0	0	27.749	16.787
210	Gronden en terreinen	8.242.471	95.167	0	8.147.305	-210.722	0	0	4.982	7.931.601
220	Woonruimten	69.435	47.988	0	21.447	0	0	0	3.520	17.927
230	Bedrijfsgebouwen	86.294.942	36.863.142	1.207.034	48.224.766	3.236.316	0	1.181.786	2.156.129	48.123.166
240	Grond-, weg- en waterbouw met economisch nut	6.395.189	673.847	2.097.582	3.623.759	2.463.165	0	234.522	216.675	5.635.728
242	Grond-, weg- en waterbouw met economisch nut waarvoor heffing mogelijk is	45.271.639	8.265.557	1.565.253	35.440.830	1.260.053	27.620	14.389	1.040.358	35.618.515
245	Grond-, weg- en waterbouw met maatschappelijk nut	30.647.361	8.406.418	855.170	21.385.773	4.319.436	0	1.656.022	818.372	23.230.815
250	Vervoermiddelen	1.128.540	297.156	61.117	770.267	344.189	0	0	124.376	990.080
252	Vervoermiddelen waarvoor heffing mogelijk is	0	0	0	0	0	0	0	0	0
260	Machines, apparaten en installaties	6.682.793	1.086.617	215.950	5.380.226	427.411	0	172.756	472.899	5.161.982
262	Machines, apparaten en installaties waarvoor heffing mogelijk is	1.551.605	750.673	0	800.932	244.886	0	0	132.832	912.985
290	Overige materiële vaste activa	4.418.902	1.039.050	333.941	3.045.911	320.126	1.928	0	733.128	2.630.981
311	Kapitaalverstrekking deelnemingen	599.001	0	0	599.001	0	0	0	0	599.001
321	Leningen woningbouwcorporaties	1.347.280	0	0	1.347.280	0	73.824	0	0	1.273.456
331	Overige langlopende leningen	5.540.856	106.632	0	5.434.225	1.324.235	639.419	0	0	6.119.041
		198.558.314	**57.939.414**	**6.352.642**	**134.266.258**	**13.729.094**	**742.790**	**3.259.476**	**5.731.020**	**138.262.065**

Overzicht lopende investeringsprojecten

In de gemeentelijke Nota activabeleid 2020 is vastgelegd dat investeringsbudgetten (inclusief voorbereiding) binnen 5 jaar na autorisatie afgewikkeld moeten zijn. Investeringsbudgetten die, na beschikbaarstelling door de raad, aan het eind van een begrotingsjaar ouder zijn dan 5 jaar worden niet voor verdere uitvoering in het volgend begrotingsjaar in stand gehouden. Het college kan aan de raad voor afloop van deze termijn, of zo snel mogelijk daarna, een onderbouwd voorstel doen tot verlenging.

Bij onderstaande investeringen wordt alleen een toelichting gegeven als er sprake is van een significante afwijking wat betreft het budget of de looptijd. Niet toegelicht wordt als:

- De investering wordt afgesloten en de uitvoeringskosten binnen het gestelde budget zijn gebleven.
- De investering nog doorloopt tot 2025 of verder.

De af te sluiten investeringen sluiten met een onderschrijding van € 308.000 waarvan € 78.000 voor Riolering en Afval. Het financiële effect van deze onderschrijding wordt verwerkt in de 2e turap 2025 en de begroting 2026.

Investerings-nummer	Omschrijving	Begrote uitgaven	Begrote inkomsten	Saldo van Begroting	Werkelijke uitgaven t/m 2024	Werkelijke inkomsten t/m 2024	Saldo van realisatie per 31-12-2024	Som van restant budget	Afsluiten per 31-12-2024	Afron-ding in	Toelich-ting
304016	Verduurzamen gemeentelijke accommodatie	70	-	70	10	-	10	60		2030	Nee
304309-304329	Informatisering en Automatiseringsplannen 2024	547	-	547	239	-	239	308	Ja	2024	Ja
304306	Podiumwagen	100	-	100	71	-	71	29	Ja	2024	Nee
304227	E-Crafter	32	-	32	31	-	31	1	Ja	2024	Nee
304324	Calciumtank	37	-	37	38	-	38	-1	Ja	2024	Ja
304325	Strooimachine en sneeuwploeg	60	-	60	73	-	73	-13	Ja	2024	Ja
304326	Twee small spoor PickUps	100	-	100	121	-	121	-21	Ja	2024	Ja
304327	Drie vrachtwagens met kraan	261	-	261	192	-	192	68		2025	Nee
321039	Revitalisering Zilverkamp fase I cluster 1, 2, 3 & 5, Huissen	1.050	-	1.050	922	-33	890	160		2025	Ja
I.732	Proeftuin Aardgasvrije Wijken	654	-654	-	-	-	-	-		2028	Ja
321117	Revitalisering Zilverkamp fase II, III en IV, Huissen.	7.627	-	7.627	6.643	-25	6.618	1.009		2025	Ja
321075	Voorbereiding hoogwatervrij maken Looveerweg	150	-	150	23	-	23	127		2029	Ja
321110	Dorpensingel	2.535	-	2.535	4.077	-2.136	1.942	593		2027	Ja
321108	Kruispunt Nielant-Wagenweg, Huissen	630	-95	535	537	-95	441	94	Ja	2024	Nee

321116	Herontwikkeling Park Holthuizen	80	-	80	60	-	60	20		2025	Ja
321118	Fietsparkeervoorzieningen Huissen	50	-	50	44	-	44	6	Ja	2024	Nee
321122	GMP+ Voorbereiding Aanpak Papenstraat, Bemmel	2.203	-	2.203	43	-43	-	2.203		2027	Ja
321123	Voorbereiding Fietsvoorzieningen De Plak, Bemmel	75	-	75	92	-92	0	75		2025	Ja
321134	Ontsluiting Karstraat - Houtakker II	175	-	175	124	-	124	51	Ja	2024	Nee
321136	Fietsparkeervoorzieningen	50	-	50	34	-	34	16	Ja	2024	Nee
321137	Maatregelen Verkeershandhavingsprojecten	100	-	100	46	-	46	54	Ja	2024	Ja
321142	Maatregelenprogramma GMP-plus 2022	500	-	500	301	-	301	199		2025	Nee
321144	Maatregelen Wegcategoriseringsplan	100	-	100	92	-	92	8		2025	Nee
321145	Aanpak fietspaden	200	-	200	-	-	-	200		2026	Nee
321146	GMP 2021 reconstructie Gochsestraat, Huissen	400	-	400	-	-	-	400		2025	Nee
321147	GMP+ 2022 WMW Gochsestraat, Huissen	60	-	60	-	-	-	60		2025	Nee
321148	RW reconstructie Gochsestraat, Huissen	78	-	78	78	-	78	-		2025	Nee
321149	GMP+ Bochten Karstraat, Huissen	842	-	842	35	-	30	812		2025	Nee
321150	GMP+ Rotonde Huismanstraat, Huissen	802	-	802	50	-	50	751		2025	Nee

5

321151	GMP+ Rotonde Van der Mondeweg, Haalderen	2.400	-	2.400	26	-	26	2.374		2027	Ja
321152	GMP+ Reconstructie Bredestraat-zuid	1.391	-	1.391	48	-	48	1.342		2026	Nee
321153	GMP+ Reconstructie Bredestraat-noord	1.304	-	1.304	28	-	28	1.277		2026	Nee
321154	GMP+ Reconstructie Huismanstraat, Huissen	1.265	-	1.265	-	-	-	1.265		2027	Nee
321155	Reconstructie Zandsedwarsstraat	-	-	-	81	-81	0	-0		2025	Nee
321156	RW Sandershof, Bemmel	30	-	30	30	-	30	-	Ja	2024	Nee
321157	RW Hofsteestraat, Haalderen	70	-	70	70	-	70	-	Ja	2024	Nee
321158	Verduurzaming openbare verlichting LED	1.301	-	1.301	1.064	-	1.064	237		2025	Nee
321159	RRW Wijngaarden, Huissen	122	-	122	103	-	103	19	Ja	2024	Nee
321160	Herinrichting gedeelte Karstraat Bemmel	200	-	200	-	-	-	200		2026	Nee
321161	Voorber.kred. Aanpak Stadsdam-Looveer	50	-	50	4	-	4	46		2025	Nee
321162	VK Aanpak Loostr.-Keizersalle-Heirweg	75	-	75	2	-	2	73		2025	Nee
321163	VK Doorfietsroute Huissen-Arnhem	200	-	200	-	-	-	200		2025	Nee
321164	Voorbereidingskrediet Aanpak Polseweg	100	-	100	15	-	15	85		2025	Nee
321165	VK vervolg Karstraat-Zandsedwarsstraat	100	-	100	-	-	-	100		2025	Nee
321166	VK Fietsroute Nijverheids-Hortensia-Zand	50	-	50	15	-	15	35		2025	Nee

321167	Beverwerende maatregelen	95	-	95	94	-	94	1	Ja	2024	Nee
322004	Parkeerplaatsen Molenweide, Huissen	100	-	100	22	-	22	78		2025	Ja
322005	Parkeervooziening Aloysiuslocatie Hssn.	1.048	-	1.048	612	-	612	435		2025	Nee
342129	OBC Bemmel locatiegebonden kosten	2.200	-	2.200	1.152	-	1.152	1.048		2026	Ja
diverse	OBC Bemmel incl. Sporthal	22.110	-442	21.668	1.122	-37	1.085	20.583		2026	Ja
diverse	IKC Het Sterrenbos	9.499	-	9.499	324	-	324	9.175		2026	Nee
diverse	IKC Vonkenmorgen	7.408	-	7.408	379	-	379	7.029		2025	Nee
342126	Voorbereiding IKC De Doornick	390	-	390	451	-451	-	390		2026	Nee
342128	Uitbreiding IKC Binnenstebuiten	815	-	815	812	-	812	3	Ja	2024	Nee
342130	Verv. en uitbr.(nood)huisvest Borgwal	663	-	663	362	-	362	300		2025	Nee
352039	Verduurzaming binnensportaccommodaties	245	-	245	183	-14	169	77		2026	Nee
352047-51	Herinrichting De Poel, Angeren	1.558	-270	1.288	1.200	-210	991	297		2025	Nee
352053	Verduurzaming sporthallen Gendt	580	-	580	-	-	-	580		2026	Nee
352054-352058	MFA Haalderen Sport	2.089	-	2.089	-	-	-	2.089		2027	Nee
361035-361040	MFA Haalderen Cultuur	2.827	-	2.827	81	-	81	2.746		2027	Nee
352052	Voorbereidingskrediet de Blauwenburcht, Huissen	200	-	200	209	-	209	-9		2027	Nee
352059-352064	MFSA De Blauwenburcht velden	5.200	-200	5.000	1.111	-200	911	4.089		2027	Nee

352066-352075	Vervangingsinvesteringen buitensportaccomodaties	249	-	249	203	-36	166	83	Ja	2024	Nee
357017	Vervanging speelvoorzieningen 2023	50	-	50	17	-	17	33		2025	Nee
357018	Vervanging speelvoorzieningen 2024	50	-	50	-	-	-	50		2025	Nee
357029	Vervanging groen en bomen 2022	123	-	123	151	-	151	-28	Ja	2024	Nee
357033	Vervanging groen en bomen 2024	123	-	123	132	-	132	-9	Ja	2024	Nee
357030+357032	Vervanging materieel openbaar groen	276	-	276	297	-	297	-22	Ja	2024	Nee
361026-30	SKC de Leemhof, Gendt	2.745	-328	2.417	2.829	-403	2.426	-9	deels	2024/2025	Ja
361031	Voorbereidingskrediet MFA Huissen	200	-	200	42	-	42	158		2027	Nee
361032	Transitie Kinkellink, Bemmel	-	-	-	299	-	299	-299		2025	Nee
361033	Transitie Tiny Houses, Zilverzwaan Huissen	-	-	-	28	-	28	-28		2025	Nee
361034	Transitie Kruisstraat 18-20, Gendt	-	-	-	629	-629	-	-		2025	Nee
372113	Rioolvervanging Wijngaarden, Huissen	513	-	513	462	-28	434	79	Ja	2024	Nee
372168	Voorbereiding Reconstructie Klappenburg, Bemmel	75	-	75	168	-	168	-93		2026	Nee
372169	Riolering Gochsestraat, Huissen	912	-	912	403	-	403	509		2025	Nee
372171	Riolering Hofsteestraat. Haalderen	175	-	175	180	-	172	3	Ja	2024	Nee
372172	Riolering Sandershof, Bemmel	188	-	188	142	-	136	52	Ja	2024	Nee

372173	Riolering Staatsliedenbuurt, Gendt	300	-	300	262	-	262	38	Ja	2024	Nee
372174	Voorbereiding Rioleringswerkzh. Vleumingen, Gendt	35	-	35	33	-	33	2		2025	Nee
372175	Voorbereiding Verbeteren afvoer Karstraat, Huissen	15	-	15	-	-	-	15		2025	Nee
372176	Voorbereiding Deken Dr. Mulderstraat, Bemmel	35	-	35	2	-	2	33		2025	Nee
372177	Verv. drukriool Boerenhoek/Duisterestr.	20	-	20	-	-	-	20		2025	Nee
372178	Onderzoek en vervangen toplaag wadi's	20	-	20	-	-	-	20		2025	Nee
372179	Aanleg duiker begraafplaats	10	-	10	-	-	-	10		2025	Nee
372180	Verv. pompen en besturingskasten 2024-25	385	-	385	52	-	52	334		2025	Nee
372181	Afkoppelen Boerenhoek en locaties D'burg	60	-	60	59	-	59	1	Ja	2024	Nee
372182	Afkoppelbudgetten	110	-	110	9	-	9	101		2025	Nee
372700/05	Waterbergingbanken (2014)	126	-126	-	133	-20	113	-113	Ja	2024	Nee
372710	Waterberging openbare ruimte	50	-	50	29	-	29	21	Ja	2024	Nee
372714	Zonnepanelen op gemeentelijke daken (nw)	218	-	218	2	-	2	216	Ja	2024	Nee
373009	Plaatsen 50 zuilen voor GFT-afval	126	-	126	126	-	126	0	Ja	2024	Nee
373012	Vervanging 20 GFT containers	84	-	84	84	-	84	-	Ja	2024	Nee
373013	Vervanging 34 controlesystemen	36	-	36	36	-	36	-0	Ja	2024	Nee

373014	Ondergrondse textiel container 2024	10	-	10	-	-	-	10		2025	Nee
373015	Ondergrondse glas container 2024	10	-	10	-	-	-	10		2025	Nee
373016	Ondergrondse rest container 2024	44	-	44	47	-	47	-3	Ja	2024	Nee
373017	Buitenbakken containers 2024	13	-	13	13	-	13	-0	Ja	2024	Nee
373018	Digitale systemen containers	24	-	24	18	-	18	6		2025	Nee
383027	Aanleg standplaatsen woonwagens	290	-	290	29	-	29	261		2025	Nee
		93.453	**-2.116**	**91.337**	**30.491**	**-4.552**	**25.940**	**65.397**			

Toelichting doel en voortgang investeringsprojecten

304306-304329 Informatisering en Automatiseringsplannen 2024
In 2024 was een investering voorzien voor de migratie van de enterprise service bus en uitfasering van de Makelaar Suite. De migratie is door PinkRoccade naar 2025 vertraagd. Daarnaast is de vervanging van de Firewall cluster vertraagd naar 2025. De investering van de centrale UPS valt deels in 2025.
In totaal wordt € 230.000,- doorgeschoven naar de plannen 2025 en € 48.000 naar 2026.

304324-304325-304326 Materieel Technisch Wijkbeheer
Technisch wijkbeheer werkt met goed en veilig materieel, zodat de structurele werkzaamheden worden uitgevoerd volgens plan en budget.
304324 - De aanschaf van een calciumtank (betonnen opslagtank) is noodzakelijk geweest om tijdens het bestrijden van de gladheid geen tekort te hebben aan calciumchloride. Tijdens het bestrijden van de gladheid strooien wij met een combinatie van zout en calciumchloride.
304325 - Het strooimaterieel, zijnde strooimachine en sneeuwploeg waren aan vervanging toe. De meerkosten zijn onder andere te verklaren door de gestegen grondstoffen en materialen. Tevens zijn de DIN-platen (ophanging van de sneeuwschuif) op de voertuigen toegeschreven aan het product zelf.
304326 - Het vervangen van twee pick-ups was gepland voor 2022. Vanwege de economische bedrijfszekerheid was vervanging niet noodzakelijk. Het uitstellen heeft incidenteel een besparing opgeleverd aan kapitaallasten. Deze besparing wordt nu teniet gedaan door een hogere aanschafwaarde als gevolg van schaarste in grondstoffen en materialen.

321039 - Revitalisering Zilverkamp fase I cluster 1, 2, 3 & 5, Huissen
Het resterende bedrag ad. € 160.000 zetten we in voor de ondersteuning van duurzaamheidsprojecten in de Zilverkamp.

I.732 - Proeftuin Aardgasvrije Wijken
We ontvingen een subsidie voor "Proeftuinen aardgasvrije wijken" voor de Zilverkamp, Huissen. Hiermee wordt er ruim € 4 miljoen aan bijdrage gevraagd van het Rijk om een deel van de woningen, het winkelcentrum, scholen en sporthal in de Zilverkamp aardgasvrij te kunnen maken. De subsidie loopt nog tot 2028 en de plannen zijn niet klaar.
Met inzet van duurzame warmtebronnen zoals zonthermie en aquathermie kan er tot een aantrekkelijk aanbod worden gekomen voor bewoners om over te stappen naar een warmtenet.

321075- Voorbereiding hoogwatervrij maken Looveerweg
Voor een goede bereikbaarheid van het industrieterrein is verbetering van de toegangsweg gewenst. De rijbaan is voor het vrachtverkeer smal en bij hoogwater kan de weg overstromen, waardoor het terrein enkele dagen niet per auto bereikbaar is. In overleg met andere overheden wordt onderzocht welke verbetering nodig is en of provinciale cofinanciering mogelijk is.
Op het investeringsplan is het benodigde bedrag voor de realisatie opgenomen (€ 1.185.000).

321110 - Dorpensingel
Uitvoering geven aan de gemaakte afspraken in de Samenwerkings- en Realisatieovereenkomst (SOK) vastgelegde afspraken met de gemeente Nijmegen. In de SOK zijn de 4 deelprojecten van het project Dorpensingel verder afgekaderd. De deelprojecten betreffen:
1. Aanleg Dorpensingel Oost (Ovatonde – Zandsestraat)
2. Verkeersveilig maken Vossenhol
3. Verkeersveilige oversteek Snelfietsroute op de Ressensestraat

4. Doorvoeren snelheidsremmende maatregelen Vossenpelsestraat
Er zijn financiële afspraken gemaakt in de SOK over de investeringen vanuit de Gemeente Lingewaard, de gemeente Nijmegen en de Provincie Gelderland. De overschrijdingen kunnen nu nog binnen het projectbudget opgevangen worden. Alleen is het denkbaar dat kostenverhoging van materialen, indexeringen en de langere voorbereidingstijd tot verdere stijging kan leiden.
Alle nog te maken kosten kunnen worden verhaald bij Nijmegen.
De ruimtelijke procedure en het ontwerpproces hebben vertraging opgelopen. Mede door de aangenomen motie om op het Vossenhol een maximale snelheid van 30 km/uur (GOW30) toe te passen is (mede) de aanleiding hiervoor geweest."

321116 - Herontwikkeling Park Holthuizen
In principe is de investering afgerond. Tegen het plan werd eind 2023 beroep ingesteld en we wachten nog op behandeling bij de Raad van State. Afhankelijk van de uitslag van de beroepsprocedure kan geconcludeerd worden of de investering kan worden afgesloten of dat de gemeente een aanvullende inspanning moet doen als gevolg van de uitspraak in beroep.

321117 - Revitalisering Zilverkamp fase II, III en IV, Huissen.
Planvorming en participatieproces hebben vertraging opgelopen door Covid. De einde van de uitvoeringsfase nadert. De laatste groenwerkzaamheden vinden plaats in plantseizoen winter 2025/2026.

321122 GMP+ Voorbereiding Aanpak Papenstraat, Bemmel
Er is enige vertraging opgelopen in de planvoorbereiding door een aangenomen inwonersinitiatief tot herziening van het Wegencategoriseringsplan én door het wegvallen van personele capaciteit.
Verder houden we rekening met vertraging door bezwaar- en beroepsprocedures.
Door de provincie is een subsidie toegekend van € 330.338 voor het verbeteren van de fietsveiligheid.

321123 Voorbereiding Fietsvoorzieningen De Plak, Bemmel
In de planvoorbereiding is vertraging opgetreden door:
- gebrek/wegvallen personele capaciteit
- onzekerheid over het Tracébesluit ViA15 (in verband met vervanging viaduct De Plak)
- in eerste instantie afgewezen subsidieaanvraag door provincie
- bezwaren c.q. juridische procedures
Er is een provinciale subsidie toegekend ter hoogte van € 750.000,-.

321137 Maatregelen Verkeershandhavingsprojecten
De verkeersmaatregelen op de Kamervoort (Angeren) zijn uitgevoerd in 2021.
De verkeersmaatregelen op de Hoeve (Huissen) en de Pannerdenseweg (Doornenburg) zijn niet uitgevoerd. We zijn de afgelopen jaren niet tot overeenstemming gekomen met de wijkorganisaties en aanwonenden over de gewenste verkeersmaatregelen.

321151 - GMP+ Rotonde Van der Mondeweg, Haalderen
De provinciale verkenning is begin 2025 afgerond. Na besluitvorming wordt het project verder voorbereid. Vanwege de benodigde grondaankopen en juridische procedures is het niet de verwachting dat er voor 2027 iets wordt uitgevoerd.

322004 - Parkeerplaatsen Molenweide, Huissen
Er ligt een concept-overeenkomst met de grondeigenaar voor de huur van de benodigde grond.

We verwachten het gehele budget nodig te hebben voor de realisatie, aangevuld met middelen vanuit andere budgetten.

342129 - OBC Bemmel locatiegebonden kosten
Het aanpassen van de vijverpartij rondom de Essenpas, het bouwrijp maken van de locatie, de inrichting van de openbare ruimte rond de nieuwbouw van OBC Bemmel en sporthal aan het Drieske in Bemmel.

361026-30 - SKC de Leemhof, Gendt
Uitbreiding en renovatie van SKC De Leemhof t.b.v. toevoegen functies bibliotheek, GoedSpul, participatiepunt en Historische Kring Gente en vergroenen voorterrein.
Daarbij hebben we tevens de Leemhof verduurzaamd door het aanbrengen/installeren van isolerende maatregelen, een warmtepomp, zonnepanelen en batterijopslag. De Leemhof hebben we verder toegankelijk gemaakt voor alle doelgroepen conform het VN-verdrag Handicap.

372714 - Zonnepanelen op gemeentelijke daken
Aanbrengen zonnepanelen op tenminste 5 gemeentelijk vastgoeddaken. Bij de jaarrekening 2022 werd al een deel afgesloten zodat met de afschrijving op de investering gestart kon worden.
Voor het gebouwencomplex De Brink te Huissen is onderzocht of het technisch en economisch haalbaar is om hier zonnepanelen te plaatsen. Dit is niet mogelijk, het restantbudget kan dus vervallen.

383028 - Realisatie locatie tijdelijke woningen
In 2023 is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Het project werd in 2024 afgesloten en overgegaan in de grondexploitatie Sallandstraat, Haalderen.

Overzicht grote investeringsprojecten

In onderstaand overzicht geven wij het verloop en de stand van zaken van de grote investeringen weer.

Omschrijving	Begrote uitgaven	Begrote inkomsten	Saldo van Begroting	Werkelijke uitgaven t/m 2024	Werkelijke inkomsten t/m 2024	Saldo van realisatie per 31-12-2024	Som van restant budget	Begrote lasten	m.i.v.
Maatregelenprogramma GMP+ (restant)	1.754	-	1.754	-	-	-	1.754	15 #	2026
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	46.828	-1.300	45.528	3.109	-451	2.658	42.870	1.500	2026
Specificatie:									
** IKC 't Sterrenbos*	*11.197*	*-*	*11.197*	*399*	*-*	*399*	*10.798*	*378*	
** IKC De Doornick*	*7.420*	*-1.300*	*6.120*	*362*	*-*	*362*	*5.758*	*201*	
** IKC De Vonkenmorgen*	*9.062*	*-*	*9.062*	*379*	*-*	*379*	*8.683*	*304*	
** OBC school*	*17.833*	*-*	*17.833*	*479*	*-*	*479*	*17.354*	*607*	
** Overig*	*1.316*	*-*	*1.316*	*1.490*	*-451*	*1.039*	*277*	*10*	
OBC Bemmel - Sporthal	6.942	-442	6.500	319	-37	282	6.218	244	2027
MFSA Blauwenburcht	19.416	-200	19.216	1.111	-200	911	18.305	772	2027
Ontm.centrum 't Zand, Huissen (Dannenburcht)	200	-	200	-	-	-	200	8	2027
MFA Haalderen	5.456	-541	4.916	137	-	137	4.779	273	2027
MFA Huissen	13.138	-	13.138	42	-	42	13.096	712	2028
	93.734	-2.483	91.252	4.718	-688	4.030	87.222	5.024	

#) lasten oplopend vanaf 2026 (€ 15), 2027 (€ 29) naar 2028 (€ 44)

Heliumstraat 64
2718 SL ZOETERMEER
telefoon (088) 236 80 00
e-mail Audit@flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Lingewaard

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Lingewaard te Bemmel gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van het vermogen van de gemeente Lingewaard per 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2024;
2. de balans per 31 december 2024;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleverordening dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 9 november 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Lingewaard zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 195-196. Het college van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 6,5 miljoen, bestaande uit € 3,4 miljoen aan fouten ten aanzien van het begrotingscriterium, € 2,3 miljoen aan fouten ten aanzien van het niet naleven van de EU-aanbestedingsrichtlijnen en € 0,8 miljoen ten aanzien van het niet naleven van de Algemene Subsidieverordening gemeente Lingewaard, liggen boven de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl.
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.641.920. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 81.819 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Als onderdeel van ons proces van het identificeren van frauderisico's evalueren wij factoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, het oneigenlijk toe eigenen van activa, omkoping en corruptie. Het college van burgemeester en wethouders bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Wij hebben bij de controle de volgende frauderisico's onderkend:

1. Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management.

Voor het frauderisico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de interne beheersing in de processen rondom het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het autoriseren van betalingen, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. Tevens hebben wij aandacht besteed aan de toegangsbeveiliging in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Wij hebben niet gesteund op de effectieve werking van de voor onze controle relevante interne beheersingsmaatregelen.

Wij hebben handmatige journaalposten geselecteerd die in het boekjaar en tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn verwerkt. Waar wij op basis van onze risicocriteria opvallende boekingen hebben geïdentificeerd, hebben wij specifieke gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht. Tevens hebben wij significante schattingen van vorig boekjaar ten aanzien van de gehanteerde veronderstellingen bij het bepalen van de omvang opnieuw vastgesteld met de kennis die wij hebben opgedaan bij de controle van het huidige boekjaar en de belangrijkste oordeelsvormingen en veronderstellingen die het management heeft gehanteerd bij deze schattingen geëvalueerd op relevantie en consistentie. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het risico van vooringenomenheid van het management bij schattingen.

2. Het risico op het onrechtmatig onttrekken van middelen aan de organisatie waarvoor geen prestatie is geleverd door het ontbreken van functiescheiding op facturen < € 5.000.

Wij hebben de opzet en implementatie van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd rondom de inkopen. Vervolgens hebben wij op de populatie inkopen in het tweede halfjaar < € 5.000 aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen dat er middels de verrichte inkopen ten onrechte middelen aan de organisatie zijn onttrokken.

3. Het resultaat van de onderhanden werken zijn aan schatting onderhevig. De nog te realiseren kosten en opbrengsten zijn onzeker en daarmee complex om in te schatten. De schattingselementen bestaan uit nog te maken kosten en opbrengsten, indexatie van schatting en fasering van het project.

Wij hebben de opzet en implementatie van interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd rondom de actualisatie van de grondexploitaties. Daarnaast hebben wij middels gegevensgerichte werkzaamheden vastgesteld dat de gehanteerde uitgangspunten voor de nog te realiseren kosten/opbrengsten toereikend zijn onderbouwd.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot aanpassingen in de waardering van de grondexploitaties.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgesteld onder de veronderstelling dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag heeft het college van burgemeester en wethouders ter zake verantwoording afgelegd met het opnemen van een toelichting op de door haar geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's, en een evaluatie van het cumulatieve risico ten opzichte van de hiervoor beschikbare weerstandscapaciteit. Wij hebben deze beoordeling door het college van burgemeester en wethouders geëvalueerd.

Hiertoe hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- wij hebben risico-inschattingswerkzaamheden verricht, waarbij wij hebben overwogen of sprake is van gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de gemeente om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder;
- wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college van burgemeester en wethouders de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken;
- wij hebben om inlichtingen verzocht bij het college van burgemeester en wethouders, management en de gemeenteraad of zij gebeurtenissen of omstandigheden hebben geïdentificeerd, die afzonderlijk of collectief, gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de gemeente om haar continuïteit te handhaven;
- wij hebben geëvalueerd of de beoordeling door het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat, waarvan wij naar aanleiding van de controle kennis hebben verkregen;
- wij hebben op basis van de jaarrekening 2024 en de begroting 2025 - 2028 de ontwikkeling beoordeeld van de voor de gemeente relevante en in het BBV voorgeschreven kengetallen, zijnde de kengetallen voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;

- inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over haar kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het college van burgemeester en wethouders verrichte continuïteitsbeoordeling.

Op basis van deze werkzaamheden is onze conclusie dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o 'Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- het jaarverslag waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenteraad, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader 2024 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 26 september 2024 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening die is vastgesteld door de gemeenteraad op 26 oktober 2023, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 2 juli 2025
Flynth Audit B.V.

Digitaal ondertekend door Jankhim Han

drs. D.J. Han RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

J.H.